

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

FRID. SAM. DE SCHMIDT,

DOMINI IN ROSSAN, SER. PRINC. MARCH.
BADA-DVRLACENSIS CONSIL. LEGAT.
INTIMI, ACAD. R. INSCRIPT. PARIS.
LVGDVN. MONSPEL. TOLOS. NEMAVS.
MASSIL. SOCIET. ARTIVM ET ANTIQV.
LONDIN. GOETTING. LAT. CAROLSRVH.
BOICAE, CORTON. RECVP-PATAV.

LVCCENSIS, VOLATERR. BASIL.

BERNENS. SALOD.

SOCIL.

DISSERTATIO

DE

SACERDOTIBVS

ET

SACRIFICIIS AEGYPTIORVM

QVAM

ILLVSTRISS. ACAD. REG. INSCR.

ET LIB. ARTIVM LYTETIAE PARIS.

PRAEMIO DIGNAM IVDICAVIT

A. MDCCLXIV.

TVBINGAE,

APVD JOH. GEORG. COTTAM.

MDCCLXVIII

Quæstio his instituta fuit verbis:

Les différentes Classes des Prêtres Egyptiens ; les Marques extérieures , qui les distinguoient des autres habitans , & qui les caractérisent sur les monumens ; les Fonctions de leur Ministère. La Nature des Sacrifices, qu'ils estoient obligés d'offrir aux Dieux.

Argumenti pertractandi Gravitas probatur ex summa Antiquitate Sacerdotum & Sacrorum Aegypti Rituum.

Questio ab Illustrissima Academia Regia Inscriptionum & Liberalium Artium Lutetiae Parisiorum proposita de illis agit sacrorum Ministris, qui scientiarum antiquitate gentes praestantissimas, superstitione omnes vicerant. Qui jure gloriabantur omnes illos Graecos, qui aliquam sapientiae laudem meruere, regionem suam, primam Mundi scholam, adiuvisse, commerciaque sua diligenter excoluisse. *Sacerdotes enim Aegyptii*, auctore

A

Dio.

DIODORO SICULO pag. 107. a) *Orpheum, Musæum, Melampodem, Dædalum, Homerum Poëtam, Lycurgum Spartanum, Solonem Atheniensem, Platonem Philosophum, Pythagoram Samium, Democritum Abderitam, Oenipodem Chium ad ipsos adventasse e sacris Commentariis referebant* b).

De Sacris illius gentis agendum est, de qua ex **GENES. XLI. 45. & 50.** constat, illam sã Josephi temporibus in Vrbe, ad honorem Solis condita, Sacros Ministros in magna dignitate collocatos, habuisse. Qui
GE-

a) Conferendus idem Scriptor p. 110. **Jamblychus** in **V. Pythag.** p. 9. **Clem. Alex.** p. 203. **Plutarchus** de **Iside** p. 354, qui ait: *Græcorum sapientissimi Solon, Thales, Plato, Eudoxus, Pythagoras, & quorundam opinione etiam Lycurgus in Aegyptum venerunt, & cum Sacerdotibus versati sunt. Ab Eudoxo quidem Chonuphin Memphiten auditum fuisse ajunt, a Solone Sonchitem Saitam, a Pythagora Onuphin Hæliopolitanum.*

b) Eruditis istis Aegyptiorum Sacerdotum Auditoribus multi addunt **Theodorum Melitenotem, Pherecydem Syrum, Thaletem Milesium, & Anaxagoram Clazomenium.**

GENES. XLVII. 22. in summa antiquitate, & totius fere generis nostri præter Aegyptum barbarie, ad tantum excrevere numerum, ut illis ad sustentationem quædam Regni partes a Principibus assignatæ. Qui jam tum Somnia explicare, ac Magicas Artes facere consueverunt. GENES. XLI. 8. EXODI VII. II. Qui vetustis temporibus Israëlitis plurimorum rituum, & præcipue condendi Vituli Aurei, illudque, Sacrificiis ac comissionibus colendi, auctores fuere.

Dicendum de festis Diebus, Pompis, & Sacrificiis Aegyptiorum, de quibus ita scribit HERODOTVS p. III. *Certe Aegyptii principes fuere Conuentuum sacrorum, & Pomparum & Abductionum, ab iis talia Græci didicerunt c).* Et pag. 90. *Tradunt Aegyptii, se omnium primos Diis Aras, Simulacra, & Delubra statuisse.*

Disse-

c) Aegypti Regio, in qua Nilus coloni vices gerit, potius quam ulla alia, festorum dierum multitudinem, sine magno damno ferre potuit.

A 2

Differendum de Sacerdotibus Gentis, auctore eodem HERODOTO pag. 102. & 113, omnium religiosissimæ, superstitiosissimæque, quæ præter Deos etiam illorum effigies, delubra, aras, & istorum Ministros maximis adfecit honoribus d).

Dissertationis Divisio.

Et quia tam gravis est ista Quæstio, misso omni longiore præfamine ad illam accedo. Inquiram itaque primo loco in ea, quæ generatim de Sacerdotibus Aegypti, & de communibus illorum Insignibus monenda videntur. Pergam dein ad specialia Munera Sacrorum Aegypti Ministrorum, ad varias illorum, quæ hinc oriuntur, Classes; ad diversa istis Ordinibus propria Signa. Subjungam tandem conjectationes meas de origine,

d) Ill. Comes de Caylus ingeniosa conjectura magnam illam copiam Imaguncularum Sacerdotum Aegyptiorum, quæ quotidie eruntur, non modo ex honore Sacerdotii explicavit, sed etiam ex more superstitiosæ timidæque istius gentis Sacrorum Ministrorum effigies mortuis, ut φυλακτήρια, adponendi.

origine, natura, scopo Sacrificiorum inanimatorum, animatorumque, quæ in Aegypto locum habuerunt.

Et cum ea scribam ætate, qua Philosophiæ lumen tandem gliscere videtur, pandam ubique, quantum potero, origines, & progressus Superstitionum infirmi humani generis in rebus sacra spectantibus; fuit enim Aegyptus, eaque fere sola, omnium scientiarum, plerarumque artium, paucarum quarundam veritatum, & innumerorum errorum antiquissima sedes, mater fecundissima. e)

Sacerdotes Aegyptii peculiarem istius Gentis constituebant Tribum, multa jura possidentem, ex certis familiis constantem.

Statim atque Aegyptii sibi Numina adoranda sumserunt, & loca quædam iis speciali

A 3

ciali

e) Hieronymus ad Fabiolam p. 63. *Mibi videntur Aegyptiorum primogenita dogmata esse Philosophorum, quibus deceptos homines, atque irretitos tenebant.*

ciali consecrarunt modo, circumspiciendum fuit de Viris, qui Deorum, Templorumque curam gerere & in se suscipere vellent; ac cum his, ob singularem præcipue Sanctitatem, quæ a Ministris Sacrorum requirebatur, summos honores exhiberent, contigit, ut peculiare Civium suorum corpus, & integras familias sacro Ordini destinarent; quibus, ut cœlestibus unice vacarent rebus, terrestrium eximebatur cura, porrigebaturque, quidquid ad sustentandam vitam aptum videbatur & necessarium.

Auctore itaque STRABONE L. XVII. p. 1135, omnes Aegyptii in tres tribus fuisse distributi, quarum una militiam, altera agros colebat, tertia vero sacris rebus operam dabat *f*). HERODOTVS autem ait, omnes Aegypti incolas in septem Classes fuisse divisos, Sacerdotum, Negotiatorum, Militum, Pastorum, Subulcorum, Interpretum, Mari utentium. DIODORVS SICVLVS

f) De variis Divisionibus incolarum Aegypti videndi sunt Interpretes Diod. Siculi, pag. 85. T. I.

IVS tradit quinque fuisse, hominum genera in Aegypto, Sacerdotes, Milites, Pastores, Agri Cultores, Artifices.

Vtcunque autem se habeant variæ istæ Divisiones, ubi pro lubitu hæc vel ista classis potest sub altera comprehendi, illud saltem negari nequit Sacerdotes, Milites, & Agricolas, fuisse tria summa hominum in Aegypto genera; uti vero in universum in ea regione non licuit filio aliam artem facere, & aliud munus inire, quam illud, in quod pater incubuit g); sic specialiter in Sacerdotio filius patri succedebat, erantque Sacerdotalia munera hæreditaria in certis & ad id constitutis familiis, quæ semper nulli alii negotio, quam rebus divinis, operam dabant. Conferatur EVSEBIUS Præp. Evang. Lib. II. pag. 50, qui ait: *Sacerdotes,*

A 4

qui

g) De Commodis, & incommodis, ortis ex eo, quod in Aegypto omnia munera & omnes Artes in familiis hæreditariæ fuere, multis disputat Cl. Goguet *de l'Origine des Loix* T. 3. L. 1. & Scheidemantel in Legum Aegypt. cum Atticis Spartanisque comparatione, p. 23.

qui patrum in Aegypto Sacerdotium hereditario jure accipiunt. Et DIODORVS SICVLVS pag. 98: Sacerdotes, qui a Patribus Sacerdotia accipiunt in Aegypto huic Deo (Pani) primum initiantur. h) Idem pag. 84: Non enim in Aegypto, ut apud Græcos, unus tantummodo vir, aut femina una Sacerdotio fungitur, sed complures Sacrificia & honores Deorum obeunt, qui posteris eandem vitæ rationem quasi per manus tradunt.

Hæc Interpretes ad Sacerdotia, quæ a parentibus ad liberos transiere, & familiis quibusdam propria fuere, referunt Eumolpidas, Eteobutadas, Neptuni Sacerdotes Rhodios, Clarii Apollinis Antistites Colophone, & illos Ministros, qui Comanis Capadociis, & Ponticis Dianæ sacris operabantur. Hæc habent aliquam cum familiis Sacerdotalibus Aegyptiorum similitudinem; sed multo majorem videmus in Levitis Judæorum, in Sacerdotibus Persarum, apud quos

h) Hæc Initiatio explicatu difficillima est; huc forte trahendum, quod Ithyphallica sacra, qualia fuere illa Panis, non minimam Mysteriorum Aegyptiorum partem constituerunt.

quos teste HYDIO pag. 354, nemo nisi Sacerdotis filius in Sacerdotio succedebat. Conferri tandem merentur Classēs (*Castes*) Indorum, & apud hos peculiaris ille Brachmanum ordo, Aegyptiæ, ut videtur, originis institutionisque.

Reditus Sacerdotum Aegyptiorum.

Vti vero Aegyptii in tres præcipue distributi erant Classēs, sic ipsa quoque Regio in tres partes divisa, quarum reditus ad Regem, ad Sacerdotes, & ad Milites pertinebant, auctore DIONORO SICULO pag. 84, qui ait: *Totius Regionis, quæ tripartita est, primam Sacerdotum Ordo sibi portionem vindicat; ex Vestigalibus autem suis cuncta per Aegyptum Sacrificia procurant, ministros alunt, & suis usibus necessaria inde depromunt; neque enim Deorum honores mutari, sed ab iisdem eodem ritu peragi; neque in commune omnibus consulentes necessariorum copia destitui fas esse judicabant — Hi (Sacerdotes) a cunctis oneribus sunt immunes. i)*

A 5

Ex

i) Conferendus Josephus Ant. Jud. p. 95. Haverc. & ibid. Interpretes.

Ex hoc loco patet voluisse Aegyptios, ut Sacerdotes illius regionis amplos haberent redditus, tum ad se ipsos sustentandos, tum etiam ad curanda omnia Sacra & Sacrificia. Adparet quoque ex GENES. XLVII. 22. Sacerdotes Aegypti Iosephi temporibus habuisse sibi destinatos agros, & demensum, quod illis a Rege persolvebatur, more postea apud Levitas quoque adhibito.

Cum itaque, ut vidimus probavimusque, Sacerdotum Aegypti magnus esset numerus, cum integræ familiæ sacro ordini dicatæ, cum, quod ex omni Antiquitatis consensu patet, singulæ Vrbes sua Numina, singula fere Animalia cultum aliquem acceperint, evenit, ut plurima fuerint ubique in Aegypto Sacerdotum Collegia ^{k)}, plures illorum ordines, plura illorum Insignia; quo-

^{k)} Memphi fuere Collegia Sacerdotum Vulcani & Apidis, Thebis Collegium Sacerdotum Jovis & Arietis, in Mendesia Præfectura Sacerdotes Panis, in Buto sacri Ministri Latonæ Horique, & quæ innumera ejusmodi ex Veterum scriptis proferri possent.

quorum alia generalia, de quibus nunc dicemus, omnibus Aegypti Sacerdotibus communia; nonnulla vero peculiaria postmodum pertractanda, huic vel illi Sacrorum Ministrorum Classi convenientia.

GENERALIA SACERDOTVM AEGYPTIORVM INSIGNIA.

Rasum Caput, Corpusque.

Apud plerasque antiquas Gentes Sacerdotes præcipue ope Comæ, illiusque vel rasura vel promissa cæsarie a cetero distinguere solebant populo 1); apud Aegyptios vero nil notius est Rasura Sacerdotali, de qua ita loquitur HERODOTVS Lib. 2. *Deorum Sacerdotes alibi comati sunt, in Aegypto rasi m).*
Apud

1) De Coma Sacerdotali variarum Gentium optime egit Hadrianus Junius de Coma cap. 4. Addendus J. P. Miller de Adoptione per Comam atque Barbam, & Dissert. de Barba Rasa Observ. Hall. T. X. p. 48. sequ.

m) Leges Moïsis de Coma Sacerdotali, &

Apud APVLEJVM Lib. XI. Metam. LV-
CIANVM in Philopseude Tom. III. p. 60.
Reitzii, & apud PLVTARCHVM de Iside
p. 352 rasum Caput ut signum perpetuum
Sacerdotum Aegyptiorum memoratur. Hinc
MINVTIO FELICI, aliisque, Sacerdotes
hujus gentis Calvi vocantur. JUVENALIS
Sat. VI. 533.

*Qui Grege Linigero circumdatus & Grege
Calvo.*

MARTIALIS Epigr. XII. 28.

Linigeri fugiunt Calvi Sistrataque turba.

Et tales utique sunt Aegyptiorum Sacerdo-
tes omnes in antiquis Monumentis. Hoc
Signum

præcipue Mandatum Ezech. XLIV. 20, pauci
rite intellexerunt; ibi legimus Sacerdotes non
debere caput radere, neque Comam nutrire;
illis itaque non permissum fuit, ut se more Ae-
gyptiorum penitus raderent; vetiti quoque, illis
promissi, incomti, inculti Crines funebriumin-
dices. Conf. eruditissimæ observationes Cl.
Michaelis de Nasiræis, Theol. Typ. §. 42.

Notatu quoque dignum videtur, Japonensium
sacros ministros raso incedere capite, teste Lu-
ca de Linda Descr. Orb. p. 1138.

Signum certum videtur, ita, ut quoties crinitum aliquem videmus Aegyptium; minime illum ad Sacros referre queamus Ministros. Hoc solum barbatus Aegypti Bacchos, aliaque comata Gentis istius signa a Sacerdotio excludit. Negari quidem nequit aliquando in Isiacis Pompis, quæ Romæ occurrunt, & ibi elaboratæ fuerunt, istud non observari ⁿ); sed contra omnes Aegypti mores, & contra cultum istum Romam perductum, quod tum ex superius citatis Latinorum Poëtis patet, tum ex eo, quod LAMPRIDIVS de Commodò scribit, illum Isiacis se Sacris ita tradidisse, ut & Caput raderet, & Anubin portaret.

Antequam vero ulterius pergam, notandum iudico, Sacerdotes Aegypti, etiamsi minime barbati in Monumentis hujus gentis occurrant, habere tamen in Mento ornamentum, quod nonnulli minus recte delineant, & immerito cum barba minori confun-

ⁿ) Montfaucon *'Antiq. Expl.* II. 116. Apud eundem II. 140. 10. occurrit Sacerdos Aegyptius in Monumento Romano, capillis in cincinnos compositis ornatus,

fundunt. De Persea loquor, seu illius imitatione, insigni, quo Aegyptii Sacerdotes paucis exceptis omnes in Monumentis decorari consueverunt, & de quo Ill. Comes DE CAYLUS Tom. I. Tab. 10. Tom. IV. 1. Tom. V. 18. multis egit, declarans, illud videri Sacerdotale Ornamentum, ex laminis splendidissimis plerumque constans, mento Sacerdotum alligatum, elegantius pro maiore istorum dignitate.

Sed Sacerdotes Aegyptiorum non modo Capitis radebant cæsariem, genarumque pilos, verum & supercilia; quin etiam nullos in toto corpore crines relinquebant o), quam in rem pauca quoque adferenda censeo argumenta.

SYNESIUS in Calvitii Encomio p. 70, ita loquitur: *Jam vero ego Aegyptios Sacerdotes;*

o) Adeundus Diog. Laërtius L. VIII. qui de Eudoxo tradit illum, dum versaretur cum Sacerdotibus Aegypti, rasum fuisse mento & supercilio, ὑπὸν καὶ ὀφρύν, sic enim legunt Eruditiores, cum antea exstaret Ἡ ἔην καὶ ὀφρύν, Pubem & Supercilia.

dotes; & Numinum Cultores, vel ab iis, quæ in genis nascuntur ciliis, abhorrere animadverti, qui erant illi quidem visu ridiculi, sed prudens tamen ejus faciendi consilium non defuit, ut callidis Aegypti par est hominibus. HERODOTVS quoque L. II. 1. 37. p. 102, ita scribit: *Sacerdotes tertio quoque die totum corpus radunt, ne quis pediculus Deos colentibus p), aut aliud quid sordidum omnino adsit. Consentit PHILO p. 810. de Circumcisione, dicendo: Radunt corpus Aegyptii Sacerdotes, ne quid sordidum vel sub pilis, vel sub præputiis hereat, quod possit obesse puritati sacris debite q).*

Ex quibus concludimus, Aegyptios Sacerdotes pilos rasisse non solum eo fine, ut se a ceteris distinguerent; sed simul & præcipue

p) Sic in minimis rebus superstitiosa Gens Religionem sitam esse existimavit.

q) Conferatur Maimonides de Suppellectile Templi cap. IX, de Sacerdote Judæorum ita scribens. *Si filum aut pulvis aut pediculus mortuus esset intra Carnem aut vestem, discrimen habebatur, & ministerium ejus Sacerdotis hoc modo fiebat illegitimum.*

cipue ut puritati, indeque in ea regione pendentī sanitati consulerent, quem in usum certe frequentissimæ lotiones, forte & alia apud eos introducta.

Varia, quibus Sacerdotes Aegyptii ornantur, Caputum Tegumenta.

Araſo Sacerdotum Aegyptiorum Capillitio commodus ſatis mihi tranſitus eſt ad varia Caputum Ornamenta, quæ Sacerdotibus hujus gentis conveniunt, & de quibus notandum duco, Ill. Comitē DE CAYLVS ope Tabulæ Iſiacæ aliorumque Monumentorum docuiſſe, Caputum tegumenta, quæ pulcherrima, ſed pondere levia fuiſſe videntur, diverſos Sacerdotum Aegyptiorum gradus, muneraque ſæpius indicafſe, mererique diligens examen.

Nos igitur hæc de innumeris iſtis Sacerdotum Caputum Tegumentis, quorum plura obſcuriſſima videntur, generales quaſdam obſervationes proferemus; ſpeciales autem, verbi gratia de pennis in Capitibus Sacerdotum, tangemus in Capite de Scribis, alias
de

de Animalibus in Sacrorum Ministrorum capitibus explicabimus in scriptione de Sacerdotibus Animalium nutritoribus, cultoribusque.

Simplicissimum Capitis Sacerdotalis tegmen occurrit apud Ill. Com. DE CAYLVS Tom. IV. 1. & apud MONTFAUCONIVM Suplém. II. 32. constatque ex Lino, ad hos usus frequentissime adhibito. SILIVS ITAL. L. III.

*Tempora multiplici mos est defendere Lino,
Et Petusato præfulget flamine vertex.*

Pilei oblongiores, aliquando extrema sua parte recurvi, similes illis Cabyrorum, Phrygum, & Persarum, quibus originem dedisse videntur, conspiciuntur in Capitibus Sacerdotum Aegyptiorum apud MONTFAUCONIVM *Ant. Expl.* II. 142. *Suplém.* 51. *Après.* 51. *Mémoires de Trevoux* A. 1704. *Art.* 89. Capitis Tegumentum multis oculis ubique conspersum observatur apud Illustr. Com. DE CAYLVS T. III. 2. & apud Pocockium T. I. p. 213; proprium videtur

B

Sacer-

Sacerdotibus Osiridis, qui *multioculus* nominatus repræsentatusque fuit. r)

Illud

r) Macrobius Sat. I. 21. *Osirin Aegyptii, ut Solem esse asserant, quædam Hieroglyphicis litteris exprimere volunt, insculpunt Sceptrum, inque eo speciem Oculi; & hoc signo Osirin monstrant.* Sextus Empiricus Lib. V. *Aegyptii Regi quidem & Domino Oculo Solem assimilant.* Plutarchus! de Iside 354. *Regem & Dominum Osirin Oculo & Sceptro pictis exprimunt.* Horapollon L. I. c. 34. *Omnia transit & peragrat Sol, omnia itidem accurate inspicit, ideoque multioculus vocatus est.* Diod. Sic. L. I. *Aliunt Osirin si interpreteris multioculum significare, & merito, cum radios ubique intendens universam terram & mare quasi multis oculis collustret.* Plutarchus de Iside p. 355. *Nomen Osiris quidam interpretantur Multioculum, siquidem Os Aegyptiorum sermone multum, IRI vero oculum significat.* Ad quem locum hæc scribit Jablonskius Panth. T. I. *Prior hujus interpretationis pars dubium omne respuit; etenim τὸ πολὺ, ab Interpretibus Coptis SS. semper redditur OSCH, vel ut Græci Euphonia causa id efferebant, OS. At IRI in eadem antiqua Versione nunquam Oculum, semper vero facere significat.* Suspicio ergo explicationem illam Sacerdotum, qui Osirin interpretabantur multioculum, non esse litteralem, verum Emblematicam, desumptam ex Lingua Sacra Sacerdotali. Huc usque Cl. Jablonskius, nos vero primi Etymon hoc Verbi Osiris ex Lingua Coptorum tentavimus pag. 14. Libri, qui inscribitur, *dissertation sur une Colonie Egyptienne établie aux Indes.*

Illud quoque Capitis Tegumentum, quod apud MONTFAUCONIVM 2. *Supl.* 50, 2. in Sacerdote Aegyptio conspicitur, silentio mihi non est prætereundum, quia Cl. LE BRYN id in operibus suis Aegyptiis consecravit, pro ea, qua gaudebat, Antiquitatis scientia; erat autem elegantissimum, constans ex fasciis latis, striatis, a capite per humeros ad pectus usque descendentibus.

Apud Ill. Comitem DE CAYLVS T. II. 8. & T. V. occurrunt Sacerdotes Aegyptii in capite nunc quadratam, nunc pyramidalam figuram gestantes, ex ingenio hujus gentis, quæ Schematibus istis mysteria, quæ inde Pythagoras quoque accepit, tribuere solebat.

Idem quoque Ill. Scriptor s) verosimili conjectura ostendit illas effigies, quæ orna-

B 2

menti

Junctum videtur ex *Osch* multus, & *Jorb* Pupilla Oculi. Kircheri *Scala*. 75. *Ti. met. Jorb* Ibid. 57. Consideratio rei adhibita exacta oculorum acie.

s) *Rec. d' Antiqu.* T. III. 4. T. IV. 16. Montfaucon. T. 2. 167. *Suplém.* 2. après 52.

menti loco in vertice Bacchi Barbati majus & portentofum caput gestant, in manibus vero Animalia & sub pedibus Crocodilos tenent, forte non Deos, sed Deorum Ministros repræsentare; quo etiam facere videntur Sacræ Tabulæ sæpius istis additæ, Hieroglyphicisque conspersæ litteris.

De Vario Corporis Habitu, qui apud sacerdotes Aegyptiorum observatur.

De varia quoque Corporis compositione, qua Sacerdotes in Aegypti Monumentis occurrunt, breviter mihi agendum esse autumo; quia in gente ista superstitiosa omnes gestus, omnes corporis habitus, vel diversum sacerdotii ordinem, vel diversam sacerdotum actionem significabant.

Sacerdotes Aegyptiorum tum stantes tum progredientes, modesto conspiciuntur & gravi vultu habituque, manibus plerumque corpori prope junctis, apud Ill. Com. DE CAYLUS T. II. 8. T. III. 8. 1. T. IV. 8. & II. Et apud MONTEAUCONIVM II. 107. 1. *Saplém.* II. 34. 53.

Ali-

Aliquando autem Sacerdotes manus non modo corpori prope adhærentes habent, sed & sub veste latentes, cujus rei plura exempla proferemus in Capite de Prophetis, quibus hoc insigne maxime convenit. †)

Liceat interim heic afferre locum CHÆREMONIS apud PORPHYRIVM de Abstin. qui in Latina parum accurata Interpretatione pag. 363. ita habet: *Quin etiam ex ipsa, Sacerdotum, Corporis statu quidam gravitatis splendor conspiciebatur; incessus enim bene erat compositus, aspectus ita ex proposito constans, ut si noluissent connivere; risus vero rarus, qui si forte excidisset, ita moderatus, ut vix risisse dixeris. Continebant autem semper manus intra*

B 3

habi-

†) De hoc Sacerdotum Aegyptiorum gestu optime egit Cl. Abbas Barthelemy ad Monum. Prænest. Conferendus etiam Brisslonius, qui in Libro de Regio Persarum statu probavit eos, qui a Rege conspiciebantur, statim manus in manicis occultasse; ex quo apparet apud vetustissimas istas gentes id observantiæ signum fuisse. Ceterum heic generatim monendum videtur, Antiquiores in omnibus erga Deos sese eodem modo, quo erga Reges Principesque gerere consueville.

habitum, quarum compositio unicuique notā erat significativa eorum, quæ in administratione rerum sacrarum acceperant, plures enim erant manuum compositiones.

Hæc ultima male conversa videntur, sensus est, manus in veste semper continent, & erat unicuique illorum signum aliquod certum ordinis, *τάξις*, quem in Sacris fortitus est; plures enim erant Sacerdotii Ordines, *τάξεις*.

Sacerdotes stantes sæpe manus supplex ad Altra, Deos suos tendunt; tales occurrunt apud Ill. Comitem DE CAYLUS Tom. V. 10. ubi observandum duco, Sacerdotes, qui stantes adorant, plerumque esse Ministros Sacros supremi ordinis, cum inferioris dignitatis Sacerdotes precantes vulgo in genua procubuerint.

Sacerdotes stantes progredientesque aliquando Deos circumgestant vel in arcubus vel in navibus positos. Hos fere omnes ad *Pastophoros*, qui proprie erant Sacerdotes, Deos in Thalamis, Navibus, & Arcibus circum-

cumducentes, referimus; latiore autem sensu etiam ad hanc classē pertinent illi Sacrorum Ministri, qui Deos & consecrata Animalia in baculis, vasibus, aut manibus circumferunt; a quibus tamen nonnunquam distinguendi sunt, qui majores baculos insignium loco gerunt, in quibus non integra animalia, sed tantum aut flores aut Avium capita, ornamentorum instar posita conspiciuntur. Hi autem sunt Sacerdotes stantes & progredientes inferioris ordinis, ut & illi, quos supra citavi manibus corpori strictē adhærentibus, & alii manibus in crucis formam in pectore compositis, qui occurrunt apud MONTFAVCONIVM *Supl.* II. 51. & in Sacro Processu apud NORDENIVM 125.

Sed Sacerdotes Aegyptiorum sæpius etiam sedentes conspiciamus, vel manibus corpori prope junctis, vel in genibus Volumina tenentes, quos Sacros Scribas esse, inferius pluribus probabimus. *u)*

B 4

Illud

u) Sacerdotes sedentes cum vulgo sint, ceteris ornatiores videntur superioris esse ordinis.

Illud quoque heic observandum, Ill. Com. DE CAYLVS ostendisse Hypopodia, quæ sæpius Sacerdotum Aegyptiorum pedibus subjiçuntur, majoris apud eos dignitatis indicia fuisse. Talia occurrunt apud Ill. hunc Scriptorem V. 18. apud MONTFAVCONIVM II. 105. 4. 140. 5. *Supl.* 2. 52. 4. Similia in ISTACA conspiciuntur TABVLA, ubi illa Numinibus tantum concessa esse video.

Sacerdotes Aegypti juniores inferioresque etiam genibus nixi occurrunt, elatas separatasque manus ad cœlum & Deos tendentes, preces eo fundentes more, quem a vetustissimis temporibus ad nostram usque ætatem supplicantibus venerantibusque in usu fuisse constat. Tales conspiciuntur apud Ill. Comitem DE CAYLVS II. 8. & apud MONTFAVCONIVM II. 140. 2. Humum quoque provoluti Sacerdotes & in genua pro-

Talis occurrit apud Ill. Comitem de Caylus V. 18. 4. manu clausa pollice extenso, quod secundum Clar. istum Auctorem supersticiosi quid videtur significare.

procumbentes elatis manibus occurrunt apud KIRCHERVVM in Obelisco Lateranensi Oedipi Tom. III. 162. & in Herculanensibus Monumentis. Sacerdos etiam femina apud Ill. Comitem DE CAYLVVS Tom. III. 8. 2. conspicitur, more Orientis gentibus consueto humi sedens, genibus in crucis formam dispositis, sacras perlegens preces.

*Materia & Color Vestium Sacerdotum
Ægyptiorum.*

Materia Sacerdotalium Ægypti Vestium fuit Linum, quod hæc Regio magna suppeditabat copia; x) eodem vestiebantur etiam Sacri Judæorum Ministri, de qua re multis egit Cl. BRAVNIUS de Vestitu Sacerdotum. Nos vero de Ægyptiis Sacerdoti-

B 5

bus

x) Notatu dignum est, Cl. Hasselquist, in Itin. Palæstinae, Ægypto quidem magnam tribuere Lini copiam, sed simul statuere se, ex Linteis, quibus Mammæ circumvolutæ sunt, concludere celeberrima vetusta Ægypti Lintea, ut hodierna, rudiora fuisse, & nullius ad Europæa pretii, eo tantum tempore laudanda, quo sola fere Ægyptus Linum Linique texturam cognovit.

bus Lineis vestibus indutis pauca tantum afferemus, cum hoc argumentum notissimum esse videatur. Sic itaque HERODOTVS Lib. II. c. 37. p. 102. *Idem Sacerdotes Vestem tantummodo Lineam gestant.* Hinc apud LVCIANVM in Philopseude T. III. p. 60. Aegyptius Sacerdos Linea indutus veste describitur; & apud Romanos, qui Sacra Aegyptiaca assumsere, eundem morem viguisse constat; frequentissime enim ibi Aegyptiæ Religionis Sacerdotes *Linigeri* vocantur; quo etiam pertinet SVETONIVS, qui cap. XII ait, Othonem in lintea religioſaque veste Sacra Iſidis propalam celebrasse.

Hæc loca, & innumera alia, quæ præmittimus, de Lino intelligenda videntur; sunt tamen Eruditi, qui aliqua cum veri specie contendunt, Vocabula Hebræa, Aegyptiaca, ac Græca, quæ nos semper de Lino Vero intelligimus, forte aliquando Gossipia significare, quæ tum ex ipsa Aegypto, tum ex vicinis locis adducta, ab Aegypti Sacerdotibus adhiberi potuissent.

Hanc

Hanc sententiam firmare videntur PLINIUS, & ROVELLIVS y), quorum loca adscribemus. PLINIVS Lib. XIX. I. ita loquitur: *Superior pars Aegypti in Arabiam vergens gignit fruticem, quem aliqui Gossipium vocant, plures Xylon, & ideo Lina inde facta Xylina. Parvus est similemque barbatae nucis desert fructum, cujus ex interiore bombyce lanugo netur, nec ulla sunt eis candore, mollitie* pre-

y) *Mémoires de l'Acad. R. des Sciences A. 1750. Toutes les Toiles de Mumies, qui sont sans matiere resinuse, que j'ai eu occasion d'examiner, sont de Coran; les Morceaux de Linge, dont les Ois eaux embaumés sont garnis sont également de Coran — Le Lin des Egyptiens étoit il le Coran? Ou le Coran étoit il consacré par la Religion aux Embaumemens?*

Linea Vestimenta cum Sacerdotibus Aegyptiorum, ut multa alia, communia habuere vicini Aethiopes, auctore Diodoro Siculo, qui ait L. III. p. 176. *Sacerdotum Collegia ejusdem utrobique, apud Aegyptios & Aethiopes, ordinis sunt; quotquot enim ibi cultui Deorum consecrati sunt, eos puritati & sanctimoniae deditos esse oportet, eodemque modo rasos, & similibus amictos Stolis. Vbi Lintearum intelligendas esse Stolas, certum est.*

præferenda; Vestes inde Sacerdotibus Aegyptii gratissimæ.

De Causa jam agendum est, ob quam Aegyptii Sacerdotes vel proprie sic dicta, vel etiam Xylina Lina, ceteris prætulere. In hujus rei originem PLUTARCHVS pro consuetudine posteriorum Philosophorum subtilius inquit, cujus locum integrum afferre & paucis illustrare lubet commentariis. Sic vero scribit de Iside p. 359. *Non enim Philosophum barba aut pallium, neque Isiacum Lini gestura, aut rasura, faciunt — Vulgo etiam usitatissima ista sunt incognita, cur capillos ponant Sacerdotes, cur lineas gerant vestes? quidam ne curant quidem quidquam de his rebus cognoscere. Alii lanis eos, ut & carnibus Ovium Religionis gratia putant abstinere — Linum gerere ob colorem, quem flos Lini habet, similem nitori Aetheris mundum ambientis. Vera autem horum omnium causa est, ut ait Plato, quod purum tangi a non puro nefas est; atqui nullum excrementum alimenti, nullum rejectaneum castum purumve est; ceterum excrementis nascuntur Lane, Villi, Crines — Li-*
num

num porro e terra nascitur immortalis, & fructum fert esui aptum; vestem exhibet tenuem, puram, quæ gerentem non gravat, aptam omnibus anni temporibus, quæ minime pediculos gignat. 2)

Causa Linearum Vestium ab Aegyptiis Sacerdotibus dilectarum peti posset, vel ex eo, quod Laneis vestibus uti nollent, cum sancta fuerint plerisque Aegyptiis lanata Animalia; vel quia vestimenta ex plantis in ea præcipue regione & puriora, & commodiora omnibus aliis. Verosimillimum tamen est, summam vetustatem Aegyptiorum Sacrorum præcipuam hujus rei causam esse, cum eo tempore, quo cultus Aegyptiorum introductus, in quo dein ob superstitiosum sacrumque Antiquitatis amorem, fere nihil immutatum fuit, ibi neque cruentæ cædes

2) Apulejus in Apologia: *Lana segnissimi corporis excrementum pecori detracta, jam inde Orphei & Pythagoræ scitis profanus vestitus est; sed etiam mundissima Lini Seges inter optimas fruges terræ exorta, non modo indutui & amictui sanctissimis Aegyptiorum Sacerdotibus, sed operitui quoque in rebus sacris usurpatur.*

cædes animalium locum habuisse videntur, & multo minus cognitæ fuere pretiosæ illæ postea ex India allatæ Vestes fericix. Color Vestium linearum Aegyptiorum Sacerdotum erat candidus: *Tunc influunt*, inquit APVLEJVS Metam. XI. in Pompæ Ifiacæ descriptione, *turbæ sacris divinis initiatæ, viri femineque omnis dignitatis & omnis ætatis, linteæ vestis candore puro luminosi*. Talis est color Vestium Sacerdotum Ifidis in Herculanensibus Picturis; talem lineam vestem gestarunt Aegyptiorum imitatores, Pythagoras, & Apollonius Thyaneus; talem plurimæ vetustæ recentioresque gentes in sacris obeundis ferre solent, vel quod hunc morem ab istis sumserint, vel quod natura hunc colorem sanctitati sacrorum proprium judicaverit. a)

Ali-

a) Videnda Dreiflingii erudita Dissertatio de Stola alba Pythagoræ, Lipsiæ 1736 vulgata.

De *Melanephoris*, Sacerdotibus Aegypti, tristioribus diebus nigras vestes gerentibus, agemus infra; ubi simul morem antiquum, vestimenta in luctu mutandi, ex Aegyptiorum ritibus illustrabimus.

Aliquando tamen in quibusdam Pom-
pis hæ vestes variegatæ fuerunt, & elegan-
ter exornatæ. APVLEJVS Metam. XI.
initiatum sacris describit byffina quidem,
sed florida depicta veste conspicuum; idem
deinceps byffum multicolorem & vestem
stellis distinctam variegatamque in sacris
usitatam memorat, quo pertinere videtur
Sacerdos femina in Tabulæ Ifiacæ Fig. G.
variegata occurrens veste.

*De Forma Vestium Sacerdotum Aegy-
ptiorum.*

Hæc de materia & colore vestium Sacer-
dotum Aegyptiorum dicta sufficiant; pergi-
mus ad earum formas & discrimina. Ex
antiquorum Aegyptiacorum Monumento-
rum inspectione certum nobis videtur, Ofi-
rin, Horum, Harpocratem, nudos
plerumque, Isidem aut nudam, aut egre-
gio & penitus Numini tam augusto con-
venienti ornatu repræsentari; Sacros autem
Ministros nunquam fere nudos occurrere,
eosque, quo magis vestiti ornatique, eo ma-
joris esse ordinis & officii.

Juni-

Juniores Sacerdotes, & minoris gradus, non aliam habent Vestem, quam lineam illam, quæ a lumbis ad genua procedens nuditatem tegit, hanc Galliæ *Caleçon* nominare possumus; Græci *περικειλὴν λινὴν*, *Ἀναξυγίδες*, Latini Subligacula, Succinctoriaque vocabant. *b)* Frequentissime Sacerdotes inferioris ordinis hac veste conspicuos videmus apud Illust. Comitem DE CAYLUS T. II. 8. T. III. 2. 4. Tom. IV. 8. & II. T. V. 18. 19. 20. & apud MONTFAUCONIVM T. II. 140. *Suplem.* II. 50. 51. 52. 53.

Aliquando hæc Feminalia descendunt fere usque ad pedes, & tum jam videntur esse indicia paulo majoris gradus; tales occurrunt apud Illust. Comitem DE CAYLUS T. I. 6. 4. T. III. 8. 1. T. V. 18. 1. MONTFAUCONIVM *Suplem.* II. 52. 4. *c)*

Sub-

b) Conferendus Braunius de Vestitu Sacerdotum Hebræorum, apud quos etiam hæc Feminalia in usu fuere.

a) In Tabula Isiaca Sacerdotes feminæ a mammis ad pedes vestitæ sunt; viri illa habent Succinctoria, de quibus heic loquimur, nonnuncquam etiam Vestimenta, quæ pectus arcte tegunt.

Subligacula ista superiore sua parte constant ex Jascia vel cingulo, quod aliquando exornatum est hieroglyphicis notis, d) apud MONTFAVCONIVM II. 102. 1. & *Suplem.* II. 34. Sed præter hæc Cingula, ex quibus Sacerdotum Aegyptiorum Subligacula semper constant, occurrunt etiam alia in Monumentis, statim sub mammis collocata, corpus arcte stringentia, apud Illust. Comitum de CAYLVS V. 18. 4. MONTFAVCONIVM *Supl.* II. 53. 1. Alia quoque Cingula, alique Sacerdotum Balthei conspiciuntur in TABVLA ISIACA.

A Feminalibus non multum discrepant Sacerdotales Vestes Aegyptiacæ paulo supra lumbos succinctæ, inde ad pedes descendentes, stricte corpori adhærentes. Hoc vestimento ornatus est Sacer Scriba in ADMIRANDIS ROMANÆ ANTIQVITATIS apud C. MONT-

d) Notum est, Antiquos in Zonis & Cingulis carmina, effigies, inscriptionesque sæpius intexisse; de qua re, ut de omnibus ad Cingula Veterum pertinentibus, optime egit Cl. Ungerus in Libro de Cingulis.

MONTFAUCONIVM II. 116. 1. e) Tali induti sunt alii Sacerdotes Ibid. 125. Eodem ornantur *Pastophori* apud III. Comitem de **CAYLVS** I. 8. 2. Ejusmodi Vestem gestant etiam Sacerdotes Aegyptiorum in Herculanensibus Picturis. Quod autem attinet ad singularem modum harum Vestium collocandum in eo, quod corpori stricte adhæreant, videmus eum jam a Veteribus observatum fuisse; Sic enim scribit **APVLEIVS** Lib. XI. de *Pompa Isiaca* sermonem faciens: *Fas amœnus lectissima Juventutis veste nivea & Catadista*, quæ corpus arcte claudit, *prænitens sequebatur Chorus — Antistites, Sacrorum proceres illi, qui candido linteamine cinctum pectoralem ad usque vestigia stricim injecti.*

Con-

e) In istis Romanorum Monumentis Viri & Feminae occurrunt Vestibus fere talaribus, istæque mammis nunc tectis, nunc apertis. Videntur tamen Sacerdotes utriusque Sexus in quibusdam Pompis ob peculiare & nobis incognitas rationes mammarum unam denudasse, altera obtecta; quo pertinent Monumenta apud **Montfauconium** II. 108. 1. & 104. 6.

Conferendi heic sunt Sacerdotes Aegyptii majoris ordinis cum talari veste apud MONTFAUCONIVM II. 109. 1. alii apud eundem II. 140. 7. nec non plures in antiquissimis Monumentis Ibid. 142. *Suplem.* II. 51. Vestibus arcte corpori adhærentibus ornati, exertis nudis brachiis. f) Summi autem Sacerdotes, Prophetæ Aegyptiorum, Veste eaque ampliore penitus fuere obvoluti, sic ut nil præter manuum extremitatem appareat; sed cum hoc certum istius ordinis signum esse videatur, de eo speciatim agemus in Insignibus istius Classis, heic enim tantum generales tradere volumus Observationes de Aegyptiorum Sacerdotum Vestimentis.

De Torquibus, Armillisque Sacerdotum Aegyptiorum.

Inter Ornamenta, quibus Sacerdotes Aegyptiorum in Monumentis conspicui sunt,

C 2

com-

f) Herodotus L. 2. 118. Aegyptiis fimbriatas tribuit Vestes; talibus ornantur Sacerdotes hujus gentis in Herculaneis Picturis.

commemorandi etiam Torques, Monilia plus minusve pretiosa, quibus illorum Collum Humerique ornantur, quorum discrepantia tum ex diversa signorum istorum ætate, tum ex Sacerdotii gradibus deducenda videtur. g)

Simplicissimus Torquis occurrit apud Illustr. Comitem de CAYLUS IV. 8. V. 20. 1. Elegantior est ille apud MONTFAUCONIVM Suplem. II. 50. 2. 52. 2. Elegantissimus, simbratus, variegatusque apud Ill. Comitem de CAYLUS sæpissime, præcipue T. I. 6. 2. T. II. 3. 4. T. IV. 1. T. V. 18. Sed hoc minime est Insigne Sacerdotum tantum, Osicidi enim Ibid. T. III. 2. 1. Horo T. IV. 4. 3. & T. I. 12. 3. Sacro tribuitur Apidi. h) Idem quo-

g) Sacerdotes, qui omni prorsus Torqui destituti sunt, videntur minoris ordinis, nisi monumenta sint summæ vetustatis, quod dubitando conjectandoque tantum propono.

h) An huc quoque trahendus Leo cum Collari monstroso apud Ill. Comitem de Caylus V. 6. 4? Torquium Vfus & Antiquitas patet etiam ex Historia Pharaonis & Josephi. Conf. Schefferus de Torquibus.

quoque ornamentum in Tabula Isiaca non modo Sacerdotibus utriusque Sexus, sed Diis quoque adjicitur.

Hi Torques Ornamenta solum fuisse videntur, sed alia est ratio illorum, qui a collo ad pectus usque descendebant, inferiore sua parte variis imagunculis exornati, qui non modo ad conciliandum decorem splendoremque, sed ut *φυλακτήρια* quoque a superstitiona gente adhibiti fuisse videntur. Ejusmodi Torque Isidis Sacerdos femina ornata est apud Comitem de CAYLVS T. V. 4. 1. Apud MONTFAUCONIVM Sacerdos occurrit Leonis portentosum Caput e collo suspensum in pectore gestans; *Suplem.* II. 52. 3. i) Cui non abfimile est illud, quo Sacri Jeles apud eundem *Suplem.* 2. 44. 45. & apud Ill. Comitem de CAYLVS T. V. 6. ornati sunt; unde forte concludi, posset Sacerdotem, qui

C 3

apud

i) Ibidem aliud Amuletum inter Sacerdotum Insignia occurrit, T. II. 52. *Suplem.* n. 1.

De Amuletis Veterum singularem Librum conscripsit P. J. Arpe.

apud MONTFAVCONIVM occurrit, Jelis, seu Bubastis, cui hoc animal sacrum, Ministrum repræsentare. Sed neque hæc Amuleta ex collo pendentia sunt satis certa Sacerdotum indicia, iisdem enim Dii, iisdemque sacra sæpius ornantur Animalia; noti sunt ejusmodi Torques collum & pectus Harpocratis in Monumentis ornantes; nota φυλακτήρια varia e collo Canoporum suspensa, apud Ill. Com. de CAYLVS T. II. 6. 2. 3. apud MONTFAVCONIVM II. 132. I. in KIRCHERI Oedipo. T. III. 436. Sic in Tabula Ifiaca Apis ejusmodi collari, ut & Felles Simiæque apud Com. de CAYLVS T. III. 6. 2. T. V. 5. 15. ornatae sunt.

Torques isti Sacerdotum Aegyptiorum differebant a Pectorali, quod Summi illorum Judicis insigne fuit, de quo nunc latius & uberius nobis dicendum videtur. De illo itaque sic scribit AELIANVS Var. Hist. Lib. XIV. c. 34. *Judices apud Aegyptios iidem quondam fuerunt qui & Sacerdotes; (de qua re agemus infra) in his Princeps erat sententiae maximus*
natus

natu, k) & in omnes statuendi jus habebat. Eum omnium hominum esse iustissimum & tenacissimum oportebat, qui circa collum imaginem ex Sapphiro Gemma confectam gestabat, quæ vocabatur, Ἀλήθεια, Veritas.

Conferendus DIODORVS SICVLVS Lib. I. p. 86. Wessel. qui ait: Stipendia in Victum & alias res necessarias a Rege Iudicibus prebebantur, sed Summo Iudici multo amplius; gestabat is in Collo ex aurea catena dependens e lapillis pretiosissimis Simulacrum, cui VERITAS nomen; hoc a Principe Iudiciorum assumptum disceptandi lites auspiciū erat — tandem sententias inter se dicendi triginta Viris, Prætori Veritatis effigiem alteri controversantium parti applicandi officium incumberebat. l)

C 4

Com-

k) Auctore Aeliano Summus Iudex erat natu maximus Sacerdotum Iudicum Ægyptiorum; Diodorus, cuius sententiæ quoque accedimus, paulo aliter loquitur p. 86. Ἐπεὶ δὲ συνέλθοιεν οἱ Τρίακοντα, ἐπέκρινον ἐξ ἑαυτῶν ἓνα τὸν ἄριστον, καὶ τῷ μὲν Ἀρχιδίασθην καθίσαντο.

l) Notandus mos, Iustitiæ signum, illi appendendi, a cuius parte Jus et Veritas; sole-

Comparandus idem Scriptor pag. 58. in descriptione Ornamentorum Sepulchri Osymandiae: *Multa, inquit ille, ex ligno statuae, quibus disceptantes in iudicio, & juri dicendo praefecti representantur. Hi numero triginta in uno parietum exsculpti; in medio est Iudiciorum Princeps, Ἀρχιδίκαστος, Veritatem clausis oculis, collo suspensam, plurimosque Libros adjacentes habens, m)*

Si

bant ita Veteres, & praeter ceteris Aegyptii, in solennibus ejusmodi rebus significantes quasdam actiones, magnificas antiquasque ceremonias cum Verbis jungere, ut illis majorem tribuerent decorem auctoritatemque.

m) Plutarchus de Iside p. 354. ait: *Thebis Simulacra fuisse dicata Iudicum manibus carentium, & illorum Principem oculos in terram dejectos habuisse; qua re, uti isto Ἀληθείας signo, de quo nunc differimus, innuebatur, Justitiam ad neminem respicientem, nullis donis, alloquiis nullis flecti posse, allegoria simplici, ab Aegyptiis introducta, & postea, ut innumeræ aliæ. Comparanda etiam sunt illa retenta consecrataque, quæ infra adferemus de Justitiæ insigni, quo Stolistæ ornati fuere.*

Si recentiores ex Auctoribus hunc locum propius inspexissent, de forma ^fistius ornamenti non tam diu disputassent; ex collatione enim istius cum præcedentibus apparet, Ἀλ-
ῥειαν nil aliud fuisse, quam Imagunculam Justitiæ, Summo Sacerdoti, quatenus simul Summus Iudex, appensam, e collo ex aurea catena descendentem, quæ pluribus lapillis pretiosis, & præcipue Sapphiro exornata erat, si quidem Gemmarum Veterum nomina rite servavimus. n)

Hoc Insigne me in Aegyptiorum Monumentis vidisse asserere nequeo ob minus exactas delineationes, sed vix dubito illud in Pinacothecis superesse. Conferantur Sacer-

C 5

dotes

n) Apud Sponium in Miscell. & in Van Dalen Diss. Ant. p. 142. occurrit Sacerdos Matris Deum cum signo ex collo ad pectus pendente, quo pertinet Dionysius Halicarnassensis L. II. dicendo: *Sacra Matris Ideæ peragunt Vir Phrygius, & Mulier Phrygia, & isti per Urbem ea circumferunt, Matri Deorum stipem cogentes, ut mos eorum fert, de pectore pendentes imagines gestantes.* Conferri heic meretur. Ill. Comes de CAYLUS T. I. p. 210.

dotes apud KIRCHERVM Oedipi T. III. 507. 496. 497. qui viri sunt, non Feminæ, ut vult citatus Auctor. Conferantur Monumenta apud Casalium' in Sacris & Profanis ritibus, p. 18. & apud MONTFAUCONIVM T. II. 140. quamvis heic potius repræsentari mihi videntur Deorum ministri, Numina sua circumgestantes, Insigni, quod Veteres Scriptores & Monumenta illis sæpissime tribuunt. Comparandus etiam peculiaris Torquis cum oculo apud MONTFAUCONIVM *Supl.* II. 44. 3. Sed fateor hoc Monumentum mihi esse obscurissimum.

Cum Summi Sacerdotis Judicis Aegyptiorum Insigni nunc memorato a plurimis non immerito comparatur *Pectorale*, atque *Urim & Thummim* Maximi Judæorum Pontificis, o) in cujus splendido superhumerali, *Ephod* vocato, aureis catenulis adfixum erat *Choschen* seu *Pectorale*, clarissimis Gemmis distinctum; huic vero Pectorali in solennibus qui-

o) Legendus præcipue Cl. Spencerus in singulari & optima descriptione de *Urim & Thummim*, vulgata Cantabrigiæ. A. 1669.

quibusdam occasionibus, si divina expetebantur Oracula, *Urim & Thummim* imponebatur, de quo utrum aliquid fuerit a Gemmis istis diversum, an non, certi nihil scriptum est; nil enim de illius structura habent V. T. Litteræ, multa vani mendacesque Judæi recentiores, sed illi ipsi non diffitentur, id, dum scriberent, non amplius locum habuisse. Hoc solum observare liceat, Græcam Veteris Codicis Versionem EXODI XXVIII. 30. *Thummim* per ipsum Ἀληθείας Vocabulum, quod ex DIODORO SICULO, & AELIANO produximus, transferre.

Et cum de Ornamentis Sacerdotum Aegyptiorum differam, monendum videtur, extare quoque Monumenta, sed pauca, in quibus hujus gentis Sacerdotes Brachiolis Armillisque exornati sunt; huc pertinet MONTFAVCONIVS II. 120. 2. ubi sacer Minister duplicia Brachialia gestat, altera in summitate brachii, altera in ejus extremitate inferiore prope manum. Hæc Ornamenta in Pompis præcipue indui consueta ex
aurq

auro egregiè exornata fuere, ut patet ex Monumento antiquo Aegyptio, in quo Sacerdos cum eodem Insigni occurrit apud Ill. Com. de CAYLUS T. V. 18. 4. p)

De Calceis Sacerdotum Aegyptiorum.

Pleræque vetustæ gentes Sacra nudis peragere solebant pedibus. Hoc modo occurrunt Sacerdotes Aegyptii sæpissime & fere in omnibus antiquis Monumentis; talem cultum requirebat Pythagoras, inter cujus Σύμβολα & illud invenimus: *Excalceatus Adora*, tales erant Cybeles Sacerdotes, & fere omnium gentium sacri Ministri; quod ex tota antiquitate docuerunt Viri Clarissimi CLERICVS, & DOUGTÆVS ad EXODI III. 5. PITISCVS ad SVETONIUM in Octavio; GYRALDVS ad lau-

p) Armillarum usum apud Aegyptios probare possumus, ex Montfauconio, *Suplem.* II. 36. 44. 45. & ex Ill. Comite De Caylus, ubi Ofiris Brachialia habet, sed tantum in uno latere, quod videmus etiam in Monumento apud Montfauconium, II. 119. 3.

laudatum Pythagoræ Σύμβολον, & BROVERIVS de Adorationibus Cap. XV. q)

Aliquando tamen Sacerdotes Aegyptii in Monumentis Caceorum quædam genera gestant, qui illis propterea præcipue in repræsentationibus tributi fuisse videntur, quia in solennibus tantum eos deposuerunt actibus. Materiam itaque horum Calceorum ex Scriptoribus, formam ex monumentis antiquis breviter illustrare conabimur. Aegyptiorum Sacerdotes Calceos ex Byblo, seu Papyro Aegyptiaca, gerebant, cujus rei testem habeo HERODOTVM ita Lib. II. cap. 37. scribentem: *Iidem Sacerdotes, Aegyptii, Vestem tantummodo lineam, calceos byblicos gestant, nec aliam vestem, aut alios calceos sumere iis fas est.* Consentit EVSTATHIVS in Commentario ad

q) In Herculaneis Picturis, quæ Sacra Aegyptiorum repræsentant, omnes Sacerdotes sunt nudipedes, ut & in Tabula Isiaca, exceptis illis, ut videtur, primi ordinis Ministris, qui Apidi adstant in secundo illius Monumenti segmento.

ad DIONYSII Periegesin, 5. 912. r) *Flebant*, inquit ille, & *Calcei ex Planta Bybli, Aegyptii igitur Sacerdotes Papyraceos calceos gestasse olim dicantur*. Huc etiam pertinet MARTIANVS CAPELLA de Nuptiis Philol. L. II. p. 28. cujus hæc sunt verba: *Et ne Philologia ipsius Phronesis careret ornatibus, ejus pectori, quo verius comeretur, apposuit. Calceos præterea ex Papyro textili subligavit, ne quid ejus membra pollueret morticinium.*

Cum hunc locum legerem, primo quidem in illam incidi sententiam, Calceos Veterum Papyraceos ad eorum instar, quos variæ gestant gentes, contextos fuisse eo artificio, quo textilia illa fiunt opera, quæ *Nattes* vocamus; sed Monumenta Aegyptiaca accuratius

r) Idem Interpres Homeri Iliad. ψ ait: *Quod vero Planta Byblus etiam ad subligandum utilis esset*, Βυβλωνπιδιλος, *Papyro calceatus, significat, cujus apud Antiquos est usus*. Conferri potest Philostratus in Vita Apoll. Thyanei L. VI. & præcipue Lib. VIII. p. 387. qui ait Pythagoram noluisse gestare vestes ex Lanis & pellibus, seu morticina materia, sed lineas; nec calceos ex iisdem, sed Byblicos.

ratius inspecta docent, hos calceos constare ex tæniis & philyris Papyri tenuibus; de quibus, ut de omnibus partibus hujus Plantæ earumque usu, optime solidissimeque egit Ill. Comes de CAYLVS in singulari hac de re vulgata differtatione.

Apud eundem T. V. 18. 1. in Monumento antiquo Sacerdotes Agyptii occurrunt cum Philyris Papyri, quæ suppositas continent Soleas. Simile calcei genus occurrit etiam apud Pocockium T. I. p. 211. in Monumento antiquo Aegypto; & in Romano Anaglypho apud Montfauconium II. 116. 2. ubi Solea rudior, illud calceamenti genus, quod pedum plantis supponitur, clare expressa est.

Apud eundem Montfauconium eodem loco N. 1. in Admirandis Romanæ Antiquitatis Summus Aegypti Sacerdos, seu Prophetæ, occurrit, cujus tibiæ & pedes involuti fasciis ex Papyro constantibus, ornamento, quod similitudinem habet cum Soccis Veterum, qui a medio crure ad pedes usque arte adhærebant.

Ad

Ad hoc Monumentum illustrandum conferendus etiam videtur TERTULLIANVS Lib. II. de Senatore, qui Fidei desertorem, cui sacra Iſidis exprobrat, sic alloquitur:

- - - Caligae remota

Gallica, sit pedibus molli redimita Papyro s)

Ubi alii corrigunt, *Sit pedibus mollis redimita Papyrus.* Apparet itaque heic Iſiacum cum Caligis Papyraceis describi, prout ille depingitur in eo, quod nunc citavimus, Monumento.

Si causam quærimus, ob quam Sacerdotes Aegyptiorum calceos ex Papyro habuerunt, videmus illam ex eadem ratione deducendam, quæ iis originem linearum dedit vestium, vel quia pellibus sacrorum uti noluerunt animalium, vel ob puritatem vel ob Papyri in Aegypto copiam, vel potius ob firmitatem hujus ritus antiquitatem, priorem omni alia calceorum specie.

Eadem

s) Comparandum heic est Monumentum Montfauconii *Suplém.* II. 52, 4. ubi Sacer Scribe tibias & pedes pluribus involutos habet Papyri tenuis, fere ad instar caligæ.

Eadem sine dubio causa illis etiam ansam præbuit adhibendi calceos ex Palmarum foliis. De his loquitur APVLEJVS Metam. XL. quide Iside ait: *Pedes ambrosios tegebant Soleæ Palma victricis foliis intextæ.* Idem Lib. II. p. 31. hæc habet: *Et cum dicto juvenem quempiam linteis amictis intextum, pedesque palmeis Baccis indutum adusque derafo capite producit in medium.*

Baxcæ erant Crepidæ, de quibus, ut de omnibus ad Calceos Veterum spectantibus, legendi Scriptores amplii quidem, sed non ubique accurati, BALDVINVS, & BYNEVS de Calceis, ac NIGRONIVS de Caligis.

Antequam autem hinc discedam, lubet adscribere egregium Comitæ de CAYLVS, qui pag. 6. T. IV. ita loquitur: *Ce Vetement si juste & d'une ampleur si mediocre couvre & reunit le plus ordinairement les pieds des figures. Je erois qu'il faut regarder celles de cette espece come les representations de la Divinité, à la quelle toute demarche étoit d'autant plus inutile, que les Egyptiens la faisoient marcher en Bateau,*

D

E

Et qu'ils vouloient peut être la représenter comme fixcé dans leur pais , Et hors d'état de s'en cloigner. Si les Prêtres au contraire avoient eu ce même habillement , ils auroient été absolument hors d'état d'agir Et de se mouvoir. La position qu'ils auroient prises une fois dans les Temples n'auroit pu se changer , du moins a leur volonté; il auroit donc été nécessaire de les apporter pour la ceremonie, Et de les remporter , quand elle auroit été finie.

Ex his itaque rationibus, & ex veterum Aegyptiacorum monumentorum inspectione judicamus, illas gentis istius effigies, ubi vestes pedes penitus involutos tenent & occultant, nunquam nobis Sacerdotes, nunquam homines, sed Deos semper repræsentare.

Alia quædam Vulgaria Sacerdotum Aegyptiorum Insignia.

Hæc de Vestibus Ornamentisque Sacerdotum Aegyptiorum dicenda habuimus; adjungamus adhuc brevissime Insignia nonnulla omnibus, vel plerisque Aegypti sacris

Mini-

Ministris communia; inter quæ statim occurrit *Crux Ansata*, quam isti sæpissime manibus gestant; hanc Cl. MARTINVS existimavit esse Vannum illam Orgiorum Isidis; hanc alii majori cum veri specie vel Phallum, vel Clavem esse voluerunt. Observatur autem sæpius ut Insigne Sacerdotum Aegypti, verbi gratia apud Ill. Comitem de CAYLVS V. 23. 1. In Oedipo KIRCHERI III. 501. Apud MONTFAUCONIVM II. 140. 3. In Isiaca quoque occurrit Tabula, ubi & Diis & Sacerdotibus tribuitur, quod etiam conspiciamus in MONTFAUCONII *Suplem.* II. 51. & après 51.

Nescio vero, an cum Cruce Ansata comparare debeam ipsi non admodum dissimiles Catenulas in manibus Sacerdotum Aegyptiorum in Herculanensibus Picturis, 315. quas hujus Monumenti Editores explicant per Catenulas illas, cum quibus sacri Matris Deum ministri ludere consueverunt. Nescio quoque, an heic conferendus Sacerdos Aegyptius apud MONTFAUCONIVM II. 139. 1. in genua prostratus coram phallico Numine catenulas tenens.

D 2.

Ali-

Aliud explicatu difficilimum Insigne occurrit apud Illust. Comitem de CAYLVS T. V. 20. in manu Sacerdotis Aegyptii; *t*) habet illud aliquam cum remo, remotiorem cum ferula similitudinem. *u*)

Apud eundem T. II. 7. 1. iterum peculiare occurrit Sacerdotis Aegyptii Insigne, Baculus, inferiori sua parte in furcæ modum divisus, quem ista utraque manu tenet. Clar. hujus Monumenti Editor *x*) heic profert PLVTARCHVM, qui in Scriptione de Ifide & Osiride tradit, Mense Phaophi celebratum

t) Comparandum Instrumentum non valde dissimile, in manu *Pastophori*, Sacerdotis Aegyptii inferioris ordinis, apud Pocockium I. 108.

u) Cum heic Ornamentorum obscuriorum, Sacerdotibus Aegypti tributorum, mentionem faciam, observatu non indignum videtur esse, qui existimant, Pineam Nucem fuisse in signe Sacrorum Aegypti Ministrorum, uti illorum, qui Cybeles Sacra sequebantur. Huc trahunt locum Lampridii in vita Commodi, & comparant Pocockii Monumentum T. I. 211.

x) Conferendus idem T. IV. 7. 1. Montfaucon, II. 118. 3. 140, 7.

tum fuisse festum diem Baculorum, quia tum, locutione ex Astronomico Aegypti sermone desumpta, Sol baculo videbatur opus habere. Hic itaque Sacerdos, & alii, qui ejusmodi baculos tenent, forte hæc insignia gerunt ob aliquam convenientiam cum festo die, quem PLVTARCHVS descripsit; illum vero vel in Osiridis, vel in Harpocratis honorem, institutum fuisse arbitramur.

Heic quoque in transitu agendum videtur de illis signis, quæ frequentissime inter Monumenta Aegyptiaca occurrunt, una manu recurvum baculum, altera flagellum tenentia, & quæ plerique Eruditorum Osiridis imagines esse putant. Sed si cogitemus PLVTARCHVM docuisse, & monumenta ab Ill. Comite de CAYLVS 9) vulgata id etiam declarare, Osirin semper nudum & ithyphallicum repræsentatum fuisse, dubitabimus valde, has effigies, utpote vestitas & minime obscenas, Deum istum referre; idque eo magis, quod istæ imagunculæ aliquando, ut apud Ill. Comitem de CAYLVS T. V.

D 3

24. 3.

9) Tom. II. p. 5. Tom. III. p. 8.

24. 3. sint Sacerdotum instar ornatissimæ, & innumeris insignibus conspicuæ. 2) Videmus illas porro apud Eundem II. 7. cornubus ornatas, quod forte ad Apidis Sacerdotes referendum est.

Flagellum autem est Insigne, quod Sacerdotibus ad abigendos malos Genios puniendosque potuit tribui, ut Osiridi, qui illud tenet apud Ill. Comitem de CAYLVS T. III. 2.

Eædem imagunculæ aliquando annulo minore instructæ sunt, ut possint Amuletorum loco gestari, apud Comitem de CAYLVS II. 8. & apud SCHAWIVM; id iterum & Sacerdotibus, & Osiridi convenit. Aliquando vero, verbi gratia apud GORDONVM in Mumiotheca, in alio conditi cadaueris integumento apud Ill. Comitem de CAYLVS V. 8. apud MARTINVM in *Explication de divers Monumens* 144. & apud MONTFAVCONIVM *Suplém.* II. 51. 1. istis
cul-

2) Ejusmodi Signum Sacerdotem Jelis, seu Bubastis, repræsentare videtur, apud Ill. Com. de Caylus. VI. 2. 3. 4.

cultus aliquis ab aliis exhiberi videtur. Ex quibus omnibus patet, obscurissimas esse istas imagunculas, quæ forte sunt Sacerdotum effigies, aut Amuletorum instar gestatæ; aut mortuis ad averruncanda mala adpositæ; forte sunt Numina quædam Aegypti inferiora; forte etiam, pro vario capitis ornamento, modo Deos, modo Sacerdotes præsentant.

GENERALES PLVRES ALIÆ OBSERVATIONES DE SACERDOTIBVS,
AEGYPTIORVM.

Hæc sunt vulgaria Sacerdotum Aegyptiorum Insignia, sed antequam ad specialia transeamus, non ab re nobis esse videtur, quæstiones quasdam pertractare, quæ generaliter ad omnes illius regionis sacros Ministros spectant. Differemus itaque de Lustrationibus, quas singuli Aegyptiorum Sacerdotum peragere debuerunt. Disputabimus dein de Lingua illa Sacra, quam Veteres Aegypti Sacerdotibus tribuunt. A Sacris ad Civilia conversi videbimus, quantum in his apud timidum superstitiosumque

D 4

popu-

populum Religionis Ministri auctoritatem habuerint. Videbimus porro, an cum aliqua veri specie plurimi eruditissimique Viri Feminas a Sacerdotio Aegyptiorum excluderint. Inquiramus tandem in rationes, quibus illi utuntur, qui Aegypti Sacerdotes circumcissione a ceteris istius gentis hominibus distinctos fuisse autumant. Minime quidem diffitemur, has quæstiones non multum cohærere, sed pertinent omnes ad Sacerdotia Aegyptiorum, omnes ad generalia, quæ hoc capite pertractanda sumimus, argumenta.

De Vita Sancta, Lotionibus, atque Purgationibus religiosis Aegyptiorum Sacerdotum.

Aegyptii Sacerdotes persuasi ab iis, qui Sacra obibant, maiorem, quam a Vulgo, Sanctitatem requiri, austeram sibi vitam aut ducendam, aut simulandam esse existimant, qua sibi apud populum auctoritatem conciliarent.

Si

Si itaque Veteres Scriptores, & præcipue PORPHYRIUM consulimus, qui ex CHÆREMONE nobis Vitam Sacerdotum Aegyptiorum tradidit, videmus, illos ab aliis Aegypti incolis ut plurimum remotos vixisse, iis in sacris tantum Pompis festisque diebus conspicui, cum cetero tempore fere omnis ad eos aditus obstructus esset. Videmus illos humanarum rerum curam deferentes, in divina præcipue studia incumbentes, aut incumbere fingentes, in vultu severitatem, in incessu gravitatem, in toto corporis habitu modestiam præ se ferentes. Fuere omnes in victu frugalissimi, de vitæ commodis parum solliciti, in colloquiis pii, in sacris parandis religiosissimi, superstitionissimique. Accedebant ad hæc Sacerdotum Lustrationes, Purgationesque, fere perpetuæ; a) accedebant a multis cibis ipsis

D 5

præ-

a) Sacerdotes Aegyptii tam diligenter munditiam observabant, ut & illi, qui eos voluerunt adire, antea purgandi fuerint, teste Porphyrio p. 361. Hinc eodem Auctore, p. 363. non licuit peregrinis eos accedere, istos enim, ut multos cibos vetitos edentes, multa animalia sacra necantes, pollutos existimabant; qua de re

præscriptæ abſtinentiæ; & frequentia, quæ diligentiffime observabant, jejunia. Accedere debebat caſtimoniæ ipſis maximopere commendatum ſtudium; de quibus omnibus nunc breviter dicendum exiſtimamus.

Per Luſtrationes Sacerdotum Aegyptiorum heic omnia intelligimus, quæ illi ſanitatis, elegantiae, magis vero Puritatis Religionisque cauſa, eo fine peragere ſolebant, ut externam aliquam legibus præſcriptam, cultui neceſſariam ſibi ſanctitatem acquirerent. Fuere autem Purgationes iſtæ vel ordinariæ, ſola aqua quotidie ab omnibus peractæ; vel extraordinariæ, ante ſolennia impenſiore cura inſtitutæ.

Ordinariæ Purgationes conſtabant ex Lotionis ritu, Antiquis in ſacris ſolenni & fre-

conferri meretur Herodotus 2. 41. Genes. 43. 32. Comparandi etiam Brachmanes, de quibus ſimilia legimus in Relat. Miſſion. Dan. Cont. VII. *Brachmanes*, dicunt laudati Scriptores, *quia vident Chriſtianos Europæos Vaccaſ jugulare, & omnis generis animalium carne uti, id ipſis abominationi eſt; propterea non licet illis neque Chriſtianum, neque cibariam ejus ſupelleſtilem tangere, ne hoc modo polluantur.*

frequentissimo. *Lavantur quotidie*, ait HERODOTVS p. 102. de Aegyptiis, *bis frigida, item noctu bis*. Et PORPHYRIUS de Abstin. p. 367. *Ter quoque Sacerdotes Aegyptii aqua frigida sese abluunt; cum surgunt a lecto, ante prandium, cum se ad somnum convertunt*. Sic iidem Sacerdotes ter in die, auctore eodem PORPHYRIO p. 369. & PLUTARCHO de Iside, Diis Sacrificia, Laudes, Suffitumque offerebant; jam vero apud illam gentem, ut apud plerosque vetustatis populos, nemini licuit sacra facere, nisi prævia lotionem. Id de Aegyptiis testatur DIODORVS SICVLVS Lib. I. dicendo: *Deinde Rex cum se aqua lustrasset, & regni insignibus adornasset, Diis sacrificatum ibat*. Requirebatur ad Lustrationes Aqua purissima, quo pertinet PLUTARCHVS de Iside p. 381. dicendo: *Sacerdotes illi, qui maxime observantes legum sunt, lustrandi causa aquam inde petunt, unde Ibis biberit, non enim bibit morbosam, aut infectam aquam, imo ne accedit quidem b)*

Apud

b) Ex hoc loco adparet, non omnes Aegypti Sacerdotes eadem cura Purgationes suas peregrisse, illas enim accuratius observabant superio-

Apud APVLEJVM Metam. XI. in Lustratione Ifiaci adhibetur aqua marina, more multis gentibus usitato, sed antiquis Aegyptiis, ni fallor, incognito.

Præter Purgationes istas ordinarias, quovis die peragendas, Aegyptii alias quoque habuere extraordinarias, peculiaribus quibusdam diebus festis, quarum mentionem iniicit PORPHYRIUS de Abstin. p. 362. dicendo: *Gravitationem in Sacerdotibus Aegyptiorum commendat perpetua vite solitudo, cum neque tempore purificationi præscripto collegis & affinibus se misceri tolerant.* Et pag. 364. *Pane nullo modo utebantur in suis purificationibus, quibus peractis ipso minutim conciso cum Hyssopo comedebant; nam Hyssopum ad purificationem vim habere efficacissimam ajebant.* 1)

De

ris ordinis ministri. Conferatur Porphyrius de Abstin. p. 371. qui ait: *Hic philosophandi modus vere inter Prophetas, Hierostolistas, Sacros Scribas & Horologos obtinet; reliqua Sacerdotum turba Pastorum, Neocórorum, & Diis subministrantium lustrantur eodem plane modo, non tamen cum tanta diligentia & continentia.*

c) De Hyssopo, a Judæis quoque in Lustra-

De iisdem loquitur PLUTARCHVS de Iside p. 352. *Salem*, Marinum Aegyptiis exosum, *cibis detrahunt, quo tempore sanctè & pure vivunt.* Idem p. 353. *Vinum*, qui Heliopoli Deum colunt sacris, prorsus nullum inferunt in Templum. Reliqui vino utuntur, sed modice; habentque multos ritus, quos pure, caste, & vini expertes obeunt. d)

Ampliolem descriptionem Lustrationum exhibet PORPHYRIUS p. 367. dicendo : *Tempus, quod requiritur ad perfectionem sacrorum rituum, aliquot dierum complebitur numerum; aliud quidem duorum & quadraginta, aliud hoc constituto brevius, vel longius termino;*

tionibus adhibitis, legendus præcipue Cl. Spencernus.

d) De Vino a Sacerdotibus Aegypti rarissimo adhibito consulendus Porphyrius Loc. Cit. p. 365. Nos vero de hac re alio agemus loco.

Ut Sal & Vinum, cibi exosi, sic & Cephæ odio Aegyptiorum expositæ in Lustrationibus vetitæ fuere auctore Plutarcho p. 353. *Sacerdotes*, inquit ille, *aversantur Cephæ, quia sola hac Planta Luna decrescente viget, & Cephæ usus neque castimonias exercentibus commodus est.*

no; inter quos septem nunquam prætermittuntur dies, quin omnino sit iis ab animatis abstinendum, item ab omni olere et legumine; (Fabas præcipue vetitas fuisse constat ex HERODOTO p. 102) & maxime a consuetudine Veneris. e)

De Jeuniis ante festos Isidis dies legendus iterum HERODOTVS Lib. II. c. 40. Lib. IV. cap. 186. f)

De

e) Transiere hæc omnia ad Pythagoram, nonnulla eorum etiam ad Romanorum Sacerdotes, de quibus conferendus Plutarchus, qui in Quæst. Rom. p. 62. Boxhornii, ita scribit: *Cur Castimoniam servantibus usu leguminum est interdictum?*

f) De Jeuniis sacris plerarumque antiquarum gentium optime egit Cl. Morinus, in *Mémoires de l'Acad. R. des Inscript.* T. IV. 29. de l'Usage du Jeûne chez les Anciens par rapport à la Religion.

Sacerdotes Aegyptii, auctore Porphyrio p. 364., nil comedebant, nisi quod in istorum regione crescebat, qua in re, ut in pluribus aliis placitis, fervidum Patriæ amorem, politicamque rationem Religioni inmixtam deprehendimus.

De Castimonia, quæ requirebatur in Sacris Ægyptiorum, testes habeo CLEMENTEM ALEXANDRINVM *Stromatum* Lib. I. g) JUVENALEM VI. 535. aliosque Romanorum Poëtas, qui magnum sanctitatis studium temporibus Isiacorum Solennium, quod & in pluribus aliis Sacris usitatum fuit, ab iis postulatum fuisse tradunt, qui illorum participes erant. PROPERTIVS Lib. II. Eleg. 24. h)

Tri-

g) In Ægypto primum licita Venus sacris temporibus, sacrisque Viris sæpius videtur fuisse prohibita; sic novimus recentioribus temporibus *Encratistas*, seu *Continentes*, *Evangelio secundum Ægyptios* utentes, continentix placito, quod in eo docebatur, firmiter adhæsisse; Hinc quoque probante Cl. Mosheimio in Hist. Christ. Primorum Sæculorum, deducendi *Ascetae*, qui vino, mulieribus, variis optimisque cibis, ac omnibus illis, quæ humano generi ad utilitatem, honestamque delectationem concessa sunt, abstinebant; ut & ii, qui superbia plerumque tumidi, omnia hominum respuebant commercia, quique cum tristi ista vita, pro more Ægyptiorum & Juniorum Platoniorum Mysticas doctrinas, allegoriasque jungebant; quæ omnia Alexandrinæ potissimum videntur esse originis.

h) Idem in sequentibus Isidem ita alloquitur:

*Tristia jam redeunt iterum Solennia nobis ,
 Cynthia jam noctes est operata decem ;
 Atque utinam Nilo pereat quæ Sacra tepente
 Misit matronis Inachis Ausoniis ;
 Quæ Dea tam cupidos toties divisit amantes ,
 Quæcumque illa fuit , semper amara fuit.*

Iidem tamen Poëtæ aliquando & libidinem lasciviamque in Sacris Isiacis Romæ locum habuisse testantur & persuadent, quam in rem conferri possunt Interpretes JUVENALIS Sat. VI. ad verba, *Isiacæ Sacraria Lane.* Et OVIDIUS de Arte Amandi l. 77.

*Neu fuge Linigera Memphitica templa Juvenæ,
 Multas illa fecit, quod fuit ipsa Jovi.*

Si durum molestumque vitæ genus; si cruciatus afflictationesque Sacerdotum Aegyptiorum; si prævias, antequam in Sacra reciperentur, initiationes perpendimus, quarum mentionem facit PORPHYRIUS de Vita Pythagoræ; si EPIPHANIUM evolvimus L. III. T. 2. p. 1092. Adv. Hæres. tradentem

*An tibi non satis est fuscis Aegyptus alumnis?
 Cur tibi tam longa Roma petita via?
 Quid tibi, quid prodest viduas dormire puellas?*

tem Aegypti Sacerdotes Saturno dicatos ferreis collaribus se ipsos illigare, circulosque sibi naribus affigere consuevisse; si hæc cum iis comparamus, quæ Esseni, Nazaræi, Mithriaci, Pythagoras, Turcæ, & præcipue quæ Indorum Fanatici Religionis causa fecerunt, faciuntque, adparebit magna illorum cum Aegyptiis in his similitudo; ubi caute tamen judicandum, & non statim, quod fecit LA CROZIVS in Historia Christianorum Indiæ, aliique plures, antiquioribus Aegyptiis illud tribuendum, quod forte recentiori tantum tempore ibi locum habuit. Præscriptiones plures de cibis quibusdam Aegypti Sacerdotibus vetitis, & de castimoniis, antiquæ videntur originis; aliæ de molestiis suppliciisque, ad ineundam apud Deos gratiam sibi adferendis, forte posteriorum sunt temporum. i)

E

De

i) Pleraque illorum, quæ heic de Vita Sacerdotum Aegyptiorum scripsi, multa, quæ postea de variis illorum ordinibus, muneribusque tradenda sunt, desumsi ex loco Chærenonis apud Porphyrium; qua occasione notandum videtur eruditissimos viros, LaCrozium, Jablonskiunque, ostendisse, hunc Scriptorem magni momenti diversum esse ab jactantiore illo Chære-

De Sacra Aegyptiorum Sacerdotum Scriptura, Linguaeque; & de arcanis illorum Traditionibus.

Inter præcipua officia plerorumque Aegypti Sacerdotum, & maxime Sacrorum Scribarum, erant studia Scripturæ, tum vulgaris, tum Hieroglyphicæ; quarum priorem omnibus, posteriorem vero iis tantum, qui se superioribus sacri ordinis dignitatibus consecrarunt, tradere explicareque solebant.

DIODORVS SICVLVS Lib. I. p. 91. de hac re ita loquitur: *Sacerdotes duo Litterarum*

mone, cujus Strabo in rebus Aegyptiorum mentionem facit. Idem ingeniosissime deprehenderunt Philonem in *Vita Contemplativa de Therapeutis* agentem ea, quæ Chæremon Sacerdotibus Aegypti adscribit, *Therapeutis* illius regionis tribuere; qui ipsi, si istos audiamus, non Christiani fuere, non Judæi, sed Aegyptii Philosophi, nomen suum vel inde sortiti, quod Dei cultores ministrique; vel quia corporis animique morbos se curare jactabant. Quoquomodo autem se res ista habeat, illud saltem certum est, Therapeutas & Essenos istis in pluribus similes, in multis quoad vitæ genus cum Sacerdotibus Aegypti convenire.

*rum genera, tum quas Sacras vocant, tum, quæ
facilius & a vulgo ediscuntur, pueros docent.*
Idem pag. 176. L. 3. ubi de affinitate Aethiopum, Aegyptiorumque agit, hæc habet:
Cum enim suæ Aegyptiis sint Litteræ, ab omnibus promiscue disci constat, quas vulgares appellant; Sacras autem quas nominant, a Sacerdotibus tantum secreta parentum disciplina traditas cognosci; quibus tamen omnes indiscriminatim Aethiopes utantur. k) Et HERODOTVS L. II. p. 102. *Litteris duplicibus utuntur, quarum unas Sacras vocant, populares alteras.*

HERODOTVS & DIODORVS SICVLVS duo Litterarum genera in Aegypto usitata & Sacerdotibus cognita fuisse contendunt; quibus contrariari videntur CLEMENS ALEXANDRINVS & PORPHYRIVS, qui tres
E 2 Ae-

k) Conferendus Idem L. III. c. 4. & Heliodorus Aethiop. L. IV. p. 174. ubi hæc leguntur: *Fasciam perlegi litteris Aethiopicis, non vulgaribus, sed Regiis notatam, quæ iis sunt similes, quas Aegyptii sacras cognominant: Illis, qui Aethiopibus non modo Sacras, sed & vulgares tribuunt Litteras, maiorem, quam Diodoro, habemus fidem.*

Aegyptiarum Litterarum agnoscere videtur species; CLEMENS enim *Stromat.* V. 555. 1) de hac re ita loquitur: *Jam vero qui docentur ab Aegyptiis primo quidem ediscunt viam & rationem Aegyptiarum Litterarum, quæ vocatur Επιστολογραφική; secundo Sacerdotalem, qua utuntur Sacri Scribæ; tertio Hieroglyphicam, Sacram, quæ insculpitur, Scripturam.* PORPHYRII verba in *Vita Pythagoræ* p. 15. hæc sunt: *Pythagoras in Aegypto quidem cum Sacerdotibus vixit, & sapientiam & linguam eorum perdidicit; atque triplex Litterarum genus, Epistolicum scilicet, Hieroglyphicum, & Symbolicum.*

Ut dissensus iste tollatur, statuendum est, duo potissimum fuisse Scripturæ apud Aegyptios genera; primum, quo omnes uti solebant, & de plebe homines, *Epistolographicum*, constans ex Litterarum Elementis, cujus pauca quædam & pretiosa vestigia in

TRI-

1) Idem p. 633. ait, apud Aegyptios a Sacro Scriba requisitam fuisse scientiam Scripturæ Hieroglyphicæ.

TRIVULTIANIS DIARIIS, in MONTFAUCONIO, & præcipue apud Illustr. Comitem de CAYLUS servata esse video. *m*)

Alterum vero genus Scripturæ constabat ex variis figuris, non rerum quidem in Lingua Aegyptiorum sonos ope Elementorum, sed species illarum menti imprimen-
tibus. Hoc vero genus jam iterum in duas dividi potest classes; prima enim & antiquissima harum Scripturarum erat propria, *Κυριολογική*, imitatio mera rei repræsentandæ, in qua Sol orbe integro, dimidio Lunæ depingebatur. Altera & posterior species Scripturæ, quæ non ex elementis litterarum constabat, erat impropria, res quascunque per alias, quæ illarum informationem in animis signare poterant, repræsentantia. *n*) Impropria hæc Scriptura, cujus

E 3

plu-

m) *Journal de Trevoux* Jun. 1704. Montfaucon *Ant. Expl.* T. II. 40. *Suplem.* II. 54. *Catal. de S. Genevieve* p. 65. *Caylus Recueil d'Antiquités* T. I., 21. & T. V. 26.

n) Plura hæc de re scriberem, nisi Ingeniosissimi de Guignes continui, docti, felicesque

plurima exempla in Hori Hieroglyphicis exstant, Lunam fele, Solem Scarabæo, aut Accipitre, Typhonem Crocodilo, & Hippopotamo indicare solebat; fundata autem fuit in priscæ Aegyptiorum Theologiæ intimis fabulis ac Mysteriis. Hæc originem dedit, vel potius eandem originem habuit cum Sacra Lingua, quam Sacerdotes Aegyptii, & quidem præcipue Sacri Scribæ in religiosis monumentis soli adhibere consueverunt; soli legere, soli intelligere potuerunt.

Linguae hujus mentionem fecit MASCE-
THO apud SYNCELLVM, qui illam ἱεραὶ
Διάλεκτος vocat. Ejusdem & meminit JO-
SEPHVS contra Appionem Lib. I, c. 14. o)
qui

labores, in comparanda antiqua Sinensium Aegyptiorumque Scriptura, nobis de obscurissimo isto argumento egregiam, & ob sumnam difficultatem antea ne expectatam quidem lucem, cum maxima veri specie promitterent.

o) Josephus Lib. I. Cont. App. p. 26. adfirmans, Avarin, Urbem Aegypti, secundum antiquissimam Theologiam vocatam fuisse Typho-

qui eam *ἱερὰν γλῶσσαν* adpellat; rationem illius ex sequentibus perspicere licebit exemplis.

Sacerdotes Aegyptii, auctore PLVTARCHO in Scriptione de Iside, Ferrum Offa Typhonis, Salem Typhonis Spumam p) in Sacra illa Lingua vocabant; Vinum vero sanguinem illorum, qui Diis bellum intulerunt. q) Ex iis autem scriptis, quæ DIOSCORIDIS NOTHA appellantur atque ex

E 4

APV-

niam, per hanc Sacerdotalem intelligit Linguam, quod a Clar. Jablonskio probatum fuit, Ex rationibus autem & exemplis heic allatis adparet, pleraque vocabula Sacrae istius Linguae ex nominibus Deorum Animaliumque sacrorum Aegypti desumpta fuisse, & per physicam illorum Theologiam explicanda esse.

p) Plutarchus hujus rei rationem adfert dicendo p. 363. *Sunt, qui dicunt, Typhonem esse Mare, eaque de causa Sacerdotes & mare abominantur, & Salem Typhonis spumam vocant.*

q) Sic Manichæi, quorum pleraque placita Aegyptia, Vinum Fel Principis Tenebrarum, alii sanguinem Diaboli vocaverunt; quod ab inebriante ejus virtute deducendum videtur.

APVLEJO de Viribus Herbarum patet, Sacros Aegyptiorum Prophetas Plantis præter nomina propria alia quoque imposuisse, ex Theologia illorum desumpta. Isti itaque Quinquefolium vocabant Ερμῆ Δάκτυλον, & Ibidis Unguem ac Alam, quia hæc Avis Mercurio sacra fuit; r) Anethum vero *Mercurii Genituram*, & Cynocephali Pilos ac Partum; hoc enim animal æque ac canes Anubidi Aegyptiorum consecratum erat. s) Iidem auream Buphtalmum fulgenti Anubidis, seu Caniculæ Stellæ, comparatam, *Mercurii* vocabant *Genituram*. t) Malvam *Osiriacam*, u) & Halimum *Osfridis Diadema* x) adpellabant; a Sacerdotibus enim Aegyptiis, omnes consensus concentusque Naturæ

r) Dioscor. Notha Edit. Wechel. A. 1598. p. 465.

s) Dioscor. Notha, p. 455.

t) Notha Dioscor. p. 460.

u) Apulejus de Vir. Herb. cap. 4.

x) Notha Dioscor. p. 443.

ræinvestigantibus, observatum fuit, magnam esse vim Solis in harum plantarum motus. Iidem Hyosciamum & Dracontium *Τυφώνιον*, 9) Scillæ Bulbum *Oculum Typhonis* nominabant, 2) ob noxias istarum vires.

Alia plura ejusmodi consulto præmitto, cum ex his satis constet, Linguam Sacram Aegyptiorum Sacerdotum non ex alio vetustiore, ut quidam putant, & ex diverso sermone, verba sua sumsisse, sed vocabulis Aegyptiis res improprie pro eo nomine, quod in Sacris habuere, non ex usu vulgari adpellare consuevisse. Sic Romanorum Sacerdotes videntes Quercum dicere potuissent, Aspice Arborem Jovis; videntes Populum, En Robur Herculis; ex quibus minime concludendum, eos in Sacris non Latina, sed alia usos fuisse Lingua.

Adparet itaque, arrogantes callidosque Sacerdotes Aegyptios operam dedisse, ut

E 5

per

3) Notha Dioscor. p. 467. Apulejus Cap. 14.

2) Apulejus cap. 42.

per impropriam Scripturam, per Linguam allegoriis plenam, per mille obscuras figuras & ænigmata, scientias sibi solis cognitatas superstitioso vulgo occultarent, ambigua tenebrosoque magis, quam aperta ac explanata, ubique amanti venerantique ^a) Hujus rei testem habeo JAMBLYCHVM de Myster. Sect. VII. ita scribentem: *Aegyptiis ipsam Universi Naturam Deorumque operationem imitantes mysticarum quoque & latentium absconditarumque notionum imagines quasdam in Symbolis conficiendis ostendunt; quemadmodum & ipsa Natura rationes occultas in formis adparentibus quasi Symbolis exprimit, & ipsa Deorum operatio idearum veritatem delineat in imaginibus conspicuis. Cum igitur intelligant superiora omnia delectari inferiorum conformitate per imitationem, quam possunt, maximam, cupientes ista representare formis, merito ipsi quoque Religio-*
nis

a) Philo Judæus, de Vita Mosis p. 106. hæc Aegyptiorum Sacerdotum studia vocat τὴν διὰ Εὐμβόλων Φιλοσοφίαν, ἣν ἐν τοῖς λεγομένοις ἱεροῖς Γράμμασιν ἀποδείκνυνται.

*nis Symbolicæ rationem, Diis congruam, ad-
inuenerunt. b)*

Hunc Συμβολικῶς docendi modum ab Aegyptiis Sacerdotibus, auctore JAMBLYCHO, didicit Pythagoras, de quo iste in ejusdem Vita, pag. 16. ita scribit: *Viam docendī Per Symbola ingredi cæpit eodem modo, quo ipse in Aegypto doctus erat.* Et pag. 86. *Illam docendi rationem, quæ Symbolis constabat, maxime necessariam ducebat; hic enim character apud Græcos omnes fere ut antiquissimus excolebatur; inprimis vero Aegyptii multiplici cum honore profecuti sunt.* Et PLVTARCHVS de Iside p. 354: *Pythagoras in maxima admiratione habuit imitatusque est Sacerdotes Aegyptios, & rationem eorum, res notis quibusdam & per ambages proponendi, suasque sententias involucris tegendi; nam, quæ vocantur Litteræ Hieroglyphicæ, his pleraque Pythagoræ Symbola nihil concedunt.*

Sacer-

b) Res, quam Jamblychus heic tradit, certa; ratio vero & illius origo, quam is suppeditat, recentioris Platonici solerti ingenio propior, quam veritati.

Sacerdotes autem Aegyptii præter Linguam Scripturamque istam Sacram ac arcanam, habuere etiam plures alias occultas Traditiones a prioribus acceptas, quas nemo nisi illorum ordini dicatus cognoscere debebat; de qua re præ ceteris legi meretur FRANC. PATRITIVS *de disciplina Arcani* Dissert. Peripateticarum T. III. L. I. c) qui ostendit, Aegyptios, Chaldæos, Persas, Indos, omnesque fere vetustas gentes Sacra sua velo tegere, & ex parte tantum vulgo tradere consuevisse, servantes solis Sacerdotibus alia, quæ illis temporibus Religioni augustiorem Sanctitatem, ejusque ministris apud suos auctoritatem, apud externos admirationem conciliare poterant. Arcanarum istarum Sacerdotalium Narrationum ampla est mentio apud HERODOTVM, DIODORVM SICVLVM, PLVTARCHVM, CHÆREMONEM, aliosque plures. d) Talia
sacra

c) Conf. Clemens Alex. Strom. V. 566.

d) Ex his Scriptoribus patet, Sacerdotes Aegyptios de una eademque re plures habuisse Tra-

facra & rudi vulgo non cognoscenda placita habuere de Osiridis interitu, de Origine Cultus Animalium, & de aliis ejusmodi gravissimis pravæ Religionis capitibus; horum cognitionem dicebant se accipere ex toties laudatis Mercuriis scriptis, quæ Sacri Scribæ legere, & in Pompis cum majestate circumferre solebant; non enim omnes Sacerdotes, sed superior solum illorum ordo hæc inspiciebat, auctore Clemente Alexandrino pag. 566. qui ait: *Aegyptii non quibuslibet ea, quæ erant apud ipsos, committebant Mystera; neque rerum divinarum cognitionem deferebant ad profanos, sed ad eos solos, qui erant ad regnum perventuri; Et ex Sacerdotibus iis, qui judicati fuerunt probatissimi, Et educatione, Et doctrina, Et genere. e)*

Ex

ditiones, quæ sibi sæpius contradicebant; si Græci eorum mentem rite intellexerunt. Et certum est in Religionibus, quæ traditionibus iisque arcanis nituntur, majores plerumque esse discrepantias, quam in iis, quæ Doctrinas suas scripto consignatas habent.

e) Scriptor Questionum & Respons. ad Or-

EX PORPHYRIO quoque, de Vita Pythagoræ p. 10. adparet, Sacerdotes Aegyptiorum neminem arcanorum fuorum Myſteriorum, quæ plerisque Græcorum originem dederunt, participem eſſe voluiſſe, niſi qui ante dura moleſtaque multa initia menta perpeſſus fuerit; quem morem Cl. KYSTERVS in Commentariis ad hunc locum optime illuſtravit.

*Auctoritas & Officia Sacerdotum
in Re Civili.*

Cum Religionis in re Politica utilitas tanta ubique ſit, cumque præcipue in Aegypto Sacerdotes in ſumma apud omnes veneratione conſtituti ceteris eruditiores religioſioresque cenſerentur, contigit, ut maximam quoque in regimine auctoritatem, præ-

thodoxos p. 406. Oper. S. Juſtini ait: *Aſtronomiam & Aſtrogiam, atque Geometriam apud Aegyptios habitas fuiſſe diſciplinæ vulgares humiles; in honore autem & pretio fuiſſe, quæ vocantur Litteræ Hieroglyphicæ; atque in Adytis, ac abditis locis non cuius de plebe, ſed eximiis tantum & delectis traditas fuiſſe.*

præclaraque habuerint officia, de quibus nunc dicendum existimamus.

De Iudicibus Iudiciisque istius gentis singularem quidem librum vulgavit Cl. NICOLAI inscriptum de Synedrio Aegyptiorum; in quo capita illius, eorumque ordines & numerum, legumque Aegyptiarum rationem explanavit; sed manent multa in hac re ab eo Scriptore aut negligentius omissa, aut non magna iudicandi vi tractata; de quibus nunc non disputamus; nam satis erit ea, quæ de Sacerdotibus Iudicibus Aegyptiorum apud antiquos invenimus, ad generale hoc caput pertinentia, adferre, & pro consuetudine nostra brevibus commentariis illustrare.

AELIANVS Var. Hist. Lib. XIV. Cap. 34. ita scribit. *Aegyptii sua jura a Mercurio profecta esse jactitant; f) ita plerique sua commendare & augustiora reddere solent. Iudice*

f) Soli Sacerdotes hujus Scripta, Scientiasque possidere existimabantur.

dicere autem apud Aegyptios iidem quondam fuerunt, qui & Sacerdotes. Consentit DIODORVS SICVLVS Lib. I. 85. qui opifices, milites, agricolas, omnes, qui Sacerdotio non fungebantur, a civilibus excludit negotiis, quod de vetustioribus temporibus, ubi soli Sacerdotes Scientiarum custodes, certum esse videtur. Idem Scriptor pag. 86. de Iudiciis Aegyptiorum ita loquitur: Nec absque successu consilium fuit, quo optimos ex civitatibus nobilissimis viros iudiciis praefecerunt; nam ex Urbe Solis, & Thebis, & Memphi de nos Iudices elegerunt, qui congressus nec Areopagitis Atheniensium, nec Senatui Lacedaemoniorum postponendus videtur; congressi hi triginta viri unum e collegio, & quidem optimum, praesidem Iudiciorum creaverunt; in cuius locum Urbs alium mittebat Iudicem, & stipendia in victum & alias res necessarias a Rege Iudicibus praebantur; sed principi illorum Iudici multo amplius. u)

Ex

g) Hæc Iudicia nunc plus, nunc minus juris in Regno habuere, nonnunquam Regi subdita fuisse, alio tempore illi legem tulerunt,

Ex hoc loco efficitur, summum Aegyptiorum Consilium, fuere enim sine dubio etiam minora, triginta Virorum cum Præsidente fuisse; huc nos ducit idem scriptor p. 58. qui inquit, *in parietibus Sepulcri Osymandiae juri dicendo praefectos numero triginta depictos fuisse.* Hi delecti erant ex tribus praecipuis Aegypti Urbibus, ubi & maxima Sacerdotum Collegia, & illustrissimæ scientiarum scholæ, & antiquissimæ bonarum artium sedes. Quod vero ad numerum triginta istorum virorum attinet, existimant multi illius originem deducendam a triginta Aegypti Provinciis; alii cum nunc laudato DIODORO SIC. contendunt, decem Judices ex tribus praecipuis Aegypti Urbibus ex tempore fuisse constitutos, quo Aegyptus tribus subdita Regibus has Civitates, ut totidem Regum sedes, habuit; postea vero, cum hæc Regio unius tantum imperio subdita, tres istas Urbes retento veteri jure Judices suos, ad magnum Concilium Thebanum mittere consuevisse. h.)

F

De

h.) Judicia Privata pro variis Aegypti Provinciis multa probare videntur, ac praecipue

De Sacerdote autem Summo Aegyptiorum Judice, horum triginta virorum Præfide, alio egimus loco, ubi & Insignia illius enodare tentavimus.

Tantam quoque in Regimine potestatem possedere Sacerdotes, ut Regum plurimi ex eorum numero fuerint electi; i) aut,
fi

Strabo Lib. XVII. tradens, in Inandis Sepulcro tot Aulas factas fuisse, *quia omnes Provinciae eo conveniebant, ubi epulum quoddam Sacris Viris & mulieribus fiebat sacrificii gratia Deo reddendi, & juris dicendi de rebus maximis; ac tum quæque Provincia in Aulam suam procedebat.*

Notandum quoque videtur, Aegyptiorum Sacerdotes inter civilia officia & hoc habuisse, ut vectigalibus fuerint præpositi, auctore Clemente Alexandrino, cujus testimonium alio proferemus loco.

i) Cum Regnum Aegypti plerumque uni Principi subjectum, & hæreditarium fuerit, ea, quæ de Electione Regum legimus, & præcipue de illis, qui ex ordine Sacerdotali desumpti fuer, vel tantum de antiquissimis temporibus, vel de casu extraordinario, vel de confirmatione Hæredis Regii, vel potius ita intelligenda sunt, quod regni successor a teneris cum Sacerdotibus vixerit, & in eorum ordinem cooptatus

si ex alio hominum genere, militibus nempe, defumti, ubi primum Reges fierent, statim etiam in Sacerdotalia recepti Collegia, quibus fere solis in tota illa Regione antiquitus concessum fuisse videtur, ex una in alteram classem transire. Hoc itaque modo sapientissimi Aegypti Reges, Sacerdotii honore præditi, Regnum fortissima illa Religionis auctoritate rexerunt; conferendus PLVTARCHVS de Iside p. 354. qui ait: *Reges porro aut e Sacerdotibus legebantur, aut e bellicosiss; cum hoc genus ob virtutem, illud ob sapientiam in honore & dignitate esset, qui autem e bellicosiss eligebatur Rex, statim se Sacerdotibus dabat, ac Philosophia fiebat particeps.* PLATO quoque Politic. 290. adfirmat nefas fuisse, in Aegypto Principem sine Sacrorum Scientia Regni gubernacula tractare. k)

F 2

Ad

fuerit, quod maximum erat potentiae ejus firmamentum.

k) Comparandus Synesius, de Provid. I. 93. qui de Aegyptiis ait: *Rex enim una & Sacerdos & Sapiens erat.* Sic auctore Cicerone de Divinat. L. I. Rex Persarum nemo poterat esse, qui non

Ad confirmandam auctoritatem Sacerdotum in Regimine Aegyptiorum facit etiam peculiaris narratio SYNESII de Regis Electione, quam silentio præterire non possumus; ille vero occasione descriptionis Regni Osiridis, de Provid. 94. ita loquitur: *Is est apud Aegyptios Regum creandorum ritus: haud procul ab amplissima Thebarum civitate mons sacer est, & ex illius adverso mons alius, medius inter utrumque, Nili Fluvius; ex his montibus, qui e regione alterius est, Lybicus adpellatur, in eoque cautum est toto adparatus tempore Regni Candidatos versari, ne quid de hac creatione intelligant. Alter vero, qui etiam sacer est, Aegyptius dicitur, ejus in vertice Regis est Tabernaculum, cui ex Sacerdotibus proxime adfident ii, qui præ ceteris insigni sapientie genere commendantur, atque ita ad eximios quosque & præstantissimos ordo progreditur, sedibus cuique pro Sacrorum dignitate distributis; ac illi quidem Regem veluti cor ambientes, primum orbem faciunt. — At ii, penes quos jus est omne creandi Principis, simul ac divinis rebus opera a Re-*

ante Magorum disciplinam scientiamque percipisset.

a Rege data est; & ab his, quorum id munus, motum Sacerdotum Concilium, tum quasi praesente Numine, communemque cum illis suffragiorum curam gerente, prolato alicujus ex Candidatis nomine, milites quidem manus tollunt; Comaste vero, & Zacori, & Propheta calculos ferunt, pauci aliqui, sed quorum precipua est ea in re auctoritas; Prophetarum enim calculus centum manus aequat, Comastarum viginti, Zacororum decem.

Hæc SYNESIVS, ex quo adparet, quanta in eligendo Rege fuerit Sacerdotum auctoritas; ex eodem diversi gradus Sacerdotii intelligi queunt, de quibus dicendum est alio loco. *Alinéa.* Jura Sacerdotum in Civilibus Aegypti rebus non modo ex magno Concilio juri dicendo praefecto, & ex illis constante; Regeque ex eorum ordine aliquando electo, semperque in illum cooptato, probari possunt; verum etiam inde, quod isti, uti Brachmanes apud Indos, Magique inter Persas, Regibus semper adfuerint, quos in gravissimis rebus ducere solebant per praesensionem & scientiam futurorum, quam sibi cognitam esse gloriabantur. Sacerdotes

isti in vita Reges erudire, consiliis juvare, in morte vero de illis judicia ferre consueverunt; de qua re nonnulla Veterum, & præcipue DIODORI SICULI loca congeremus. 1) Sic itaque scribit p. 80. *Primi Aegyptiorum Reges non pro ceterorum instituto Monarcharum vitam agebant, ut omnia scilicet ad suum arbitrium nullis obnoxii censuris moderarentur; sed universa non modo publice gerenda, sed & quotidiana vite regimen, & victus ratio, ad legum normam conformata erant. Quippe ad ministeria illorum nullus adhibebatur servus, neque emeritus, neque verna, sed nobilissimorum tantum Sacerdotum filii, viginti annos egressi, & præ ejusdem gentis hominibus ceteris optime instituti. — Tum, singulis horis matutinis, lotus Rex, & regni insignibus splendidaque trabea ornatus, Diis sacrificatum ibat; adductis tum ad aram victimis mos erat, Principem Sacerdotum Regi adstantem magna voce in conferta*

1) De summa cura omnium Aegyptiorum pro salute & educatione Regis ita scribit Diodorus Siculus pag. 82. *Non enim Sacerdotum tantum collegia, sed universa Aegyptiorum natio, non tam de uxoribus, liberis, & bonis suis, quam de salute Regum suorum solliciti.*

ferta Aegyptiorum corona preces enunciare, ut Dii sanitatem cum bonis ceteris omnibus Regi, jus & equum erga inferiores tuenti, largiantur —. Post hac, cum extis victimæ perspectis Rex perlitasset, Sacer Scriba consilia & facta quædam clarissimorum virorum, ad vitam conducentia, ex sacris perlegebat commentariis. m)

Idem DIODORVS SICVLVS pag. 84. ita loquitur: *Sacerdotes, ut Senatus Principes, Regi perpetuo præsto sunt, qua opere, qua consilio, & doctrina ipsum adiuuantes. n) Ex Astrologia quidem, & sacrorum inspectione futura divinant, & prædicunt; e sacrorum vero*

F 4

libro-

m) Ex hac descriptione vitæ quotidianæ Regiæ patet, quænam fuerint diversorum Sacerdotum varia apud Principem munera; & ob hanc præcipue causam hunc locum, etsi longiorem, protulimus.

Ex eo quod legimus, Sacerdotem sacrificantem orasse pro vita Regis, adparet, in Sacrificiis istius gentis etiam Vota nuncupata fuisse.

n) Strabo L. XVII. p. 1135. Sacerdotes Philosophiam & Astronomiam exercebant, & cum Regibus conversabantur.

librorum annotatis res gestas cum utilitate conjunctas prelegunt. o)

Officia autem Sacerdotum in Regis obitu hoc modo describit toties laudatus Scriptor, qui sua se ex ipsis Sacrorum Ministrorum commentariis hausisse adfirmat, fuitque vir in rebus politicis tradendis accuratissimus: *Necessariis ad funerationem Regis magnifice preparatis, & dierum ultimo cadaveris arca in vestibulo sepulcri exposita, de legis praescripto in honorem defuncti ab eo in vita gestorum dijudicationem instituerunt, ubi si quis accusare vellet, liberam habebat potestatem. Laudes autem Regis peregerunt Sacerdotes, unumquodque praeclarum ejus facinus recensentes, & multa hominum millia ad funeris deductionem congregata, si vitam bene peregisset, audito rumore secundo persequabantur; sin vero minus obstrepebant; multi itaque Reges ob plebis refractionem conspicua & solenni funerationis pompa*
carne-

o) Ex hoc loco, & ex pluribus aliis rationibus conficitur, Sacerdotes etiam monumetorum historicorum in Aegypto custodes fuisse,

carere. p) — De Regum antiquorum moribus hec potissimum dicta sufficiant., q)

Pertractatur Quæstio, an Feminis in antiquo Aegypti Sacerdotio locus aliquis concessus fuerit.

Ex difficillimis Quæstionibus generalibus de Sacerdotibus Aegyptiorum illa est,

F 5

quæ

p) Comparant nonnulli, impios Reges Judæorum & Almonzorum non in parentum sepulcra relatos; sed differt hoc a sapientissimo illo Judicio in Aegypto post obitum ut de omni homine, sic & de ipso Rege ita instituto, ut legum vis ultra ipsam mortem civium valeret; quod vetustis temporibus præfracte & adhibita omni severitate peractum Aegyptiis multorum bonorum; exteris vero illud non rite intelligentibus, postea plurimarum fabularum causa fuit. Conf. Cl. Michaelis Epimetron ad IX. Prælect. Rob. Lowth de Sacra Poësi Hebræorum p. 193. T. I.

q) Ex ultimis his verbis patet, quod quivis facile largietur, ea, quæ heic de Sacerdotum in Regno juribus disputavi, de antiquioribus intelligenda esse temporibus, hinc & incertiora esse. Idem Diodorus p. 90. dicit ea, de quibus heic egimus, contigisse sub primis Aegypti Regibus.

quæ in id inquit, an Mulieres semper in Aegypto Sacerdotalia obierint munera; de qua re gravissimus Scriptor, HERODOTVS, qui testatur se Aegypti Sacerdotibus familiariter usum fuisse, Lib. II. p. 89. ita loquitur: Ἰσᾶται γυνὴ μὲν ἐοικμένη ἔτε ἑρσενος Θεῷ, ἔτε θηλέης; Ἄνδρες δὲ πάντων τε καὶ πασίων. *Nulla Mulier in Aegypto Sacerdos est neque Dei neque Deæ, sed viri Deorum omnium & Dearum. 1)*

Cogitabam aliquando, forte vocabulum γυνὴ heic tantum de Uxore intelligendum esse, sed cum dicatur, omnes Sacrorum Ministros fuisse viros, video huic observationi, quam Græcus sermo permetteret, heic locum nullum superesse. Forsitan post tempora HERODOTI hac in re aliquid immutatum; exceptio enim heic facienda videtur, neque in universum hoc testimonium adsumi potest; nam adsunt Monumenta antiqua Aegyptia, in quibus certissime feminæ sacra procurant; præsto sunt & alia, quæ
fi

1) De loco Herodoti, & de tota hac disputatione legendus præcipue Ill. Comes de Caylus Antiqu. T. III.

si sola forent, valde essent dubia, sed nunc certa quoque, si cum his comparentur; quæ omnia breviter recensenda sunt. s)

Apud Ill. Comitem de CAYLVS T. Ill. 8. 2. occurrit Sacerdos femina Volumen tenens, quod Sacrorum Ministrorum insigne fuisse, infra ex indubiis probabimus rationibus

s) Diodorus Siculus Lib. I. p. 84. aliquo modo subinnuere videtur, Sacerdotes feminas in Aegypti sacris locum habuisse; Chæremon vero, Clemens Alexandrinus, & alii in descriptionibus Sacerdotum Aegyptiorum nullam feminarum mentionem injiciunt. Apud plures quoque gentes vetustas, quæ similia cum Aegyptiis Sacra Sacerdotiaque habuere, nullæ mulieres hæc munera gesserunt; apud Græcos tamen, qui fere in omnibus Aegyptios imitati sunt; sæpius feminæ ad hæc adhibitæ.

Non autumo, in hac controversia dirimenda aliquid facere Mulieres, Apidi & Mendeti impudicum cultum exhibentes, a lascivis Sacerdotibus non sine ratione introductum, non absque fraude, flagitiis, sceleribusque sub Religionis velamento perpetratum; quod vel ex sola illa celebri Mundi Paullinæque adparet historia, cujus mentionem facit Josephus Antiquit. Jud. I., XVIII. Cap. 7.

bus. Apud eundem T. V. 4. Sacerdos femina, sacro fungens officio, Hori statuat gestare videtur. Idem quoque T. IV. 3. pretiosum edidit monumentum, in quo Sacerdos femina coram ara stat, cui Scarabæus, quem cultu prosequitur, impositus est. Comparari potest *Abraxea Gemma* apud MONTFAUCONIVM II. 155. ubi Sacerdotes feminei sexus eidem Scarabæo divinos honores tribuunt. Addendum aliud monumentum ab eodem Ill. Comite T. V. 8. 9. vulgatum, in quo Sacerdotes feminæ plures observantur, in genua procumbentes, manus religiose attollentes, Vasa sacra ferentes, & Scarabæum sancte venerantes. t)

In

t) In hac Pictura, ut in Melitensium Nummis, quæ Aegyptiis simulacris ornatæ sunt, in Gordoni Mumiarum integumentis, in Encarpis Herculanensium Monumentorum, & in Tabula Isiaca Sacerdotes feminæ occurrunt cum majoribus ascendentibus dependentibusque alis, Cheruborum imaginibus fere similes, quas omnes ex toto corporis habitu in cultu occupatas esse patet. Cherubi autem ipsi, ut id in transitu dicam, ex variorum animalium partibus juncti, sacris Sphynxibus, & Aegyptiorum ad ejusmodi formas allegoriasque propenso in-

In anaglypto Aegyptio monumento, a P. LVCA, & postmodum a MONTFAUCONIO *Suplém.* II. 51. edito, conspiciuntur Sacerdotes feminæ, Cruce ansata & longioribus baculis instructæ; his similes occurrunt in monumento probe antiquo Aegyptio, a Cl. MARTIN divulgato, pag. 144. Libri, qui inscribitur *Explication de divers Monumens singuliers, qui ont rapport à la Religion des plus anciens Peuples.*

Ipsa quoque Isiaca Tabula nobis, nî fallor, plures Sacerdotes feminei sexus repræsentat; objici quidem potest, hoc monumentum non valde antiquum esse, sed Aegyptium tamen videtur, & ex hac Regione Romam advectum.

Hæc Monumenta magna cum veri similitudine probare videntur, in Aegypto etiam feminas sacerdotalia quædam peregissee officia; non majora quidem illa altioraque, ad quæ summa eruditio, reconditæque requi-

genio valde conveniunt; de qua re legi mereatur Cl. Michaelis de Cherubis in *Comm. Soc. Reg. Götting.* T. I. p. 171.

quirebantur litteræ, sed exiliora levioraque, quibus muliebri fecus, vanis superstitionibus minimisque cerimoniis religiose adhærens, videbatur aptissimum. Alia autem supersunt Monumenta, quæ Sacerdotes Aegypti feminas repræsentare quidem videntur, sed quæ, ut aliquo modo dubia, ceteris fuere postponenda; in iis ob vulgarem vestitum, ob modestum adspectum, ob omnem corporis habitum, potius Sacerdotes, quam Divas, occurrere existimamus. Huc referimus signum a MONTFAVCONIO II. 108. 1. vulgatum, cum communi veste, & capitis tegumento. u) Huc pertinent Sacerdotes Aegyptiorum feminei sexus apud Comitem de CAYLUS T. II. 1. I. T. III. 8. 1. & 3. quod ultimum signum nullo fere ornatu conspicuum Sacerdotem referre videtur. x)

Mi-

u) Simili capitis tegmine Aegyptii Sacerdotes ornantur apud Com. de Caylus., V. 20. quod non describimus, quia facilius ex inspectione monumenti de eo iudicium ferri potest.

x) Forsitan Sacerdotes feminæ Aegyptiæ occurrunt apud Ill. Com. de Caylus T. VI. 7. 1. & 8. 2.

Minime quidem diffiteor, me in Aegyptiacis monumentis non semper ex absentia ornamentorum statim concludere, sacerdotem repræsentari, & illam nonnunquam ex summa antiquitate, aliquando ex aliis deducere rationibus; sed cum hoc signum sit egregie elaboratum, hinc non valde vetustum, & tamen nullo decorum ornatu, conjicio, illud non ipsum Numen, sed ejus Ministram ob oculos ponere.

Quod si aliquo modo controversum est, an apud Aegyptios feminæ sacra Deorum peregerint, id utique de istorum Religione Romam translata a nemine in dubium vocari potest; APVLEJVS enim in Isiaca Pompa sæpius feminarum mentionem facit, ut & PERSIVS, JVVENALIS, alique Romanorum Poëtæ; comparanda quoque ROMANÆ ANTIQVITATIS ADMIRANDA, ceteraque gentis istius monumenta apud MONTFAVCONIVM II. 115. 116. ubi frequentissime Sacerdotes feminæ occurrunt Numina circumgestantes, & Dæ suæ Isis Insignibus, Situla & Sistris, ornatæ.

In

In Herculaneis quoque Monumentis feminæ sacra faciunt, γ) Canistraq; portant; quo pertinet lapis antiquus, Veneriis erutus, quem MVRATORIUS 180. 1. ita exhibet: ΑΡΧΕΛΑΟΣ ΔΙΟΝΤΣΙΟΥ ΜΑΡΑΘΟΝΙΟΣ ΤΟ Δ ΑΓΑΛΜΑ ΑΝΕΘΗΚΕΝ ΤΙΕΡ ΤΕ ΕΑΥΤΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΟΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΤΕΚΝΩΝ ΚΑΝΗΦΟΡΟΥΣΗΣ ΔΩΡΟΘΕΑΣ ΤΗΣ ΕΑΥΤΟΥ ΘΥΓΑΤΡΟΣ ΙΣΙΑΙ - &c.

In iisdem Herculaneis Picturis, ut in omnibus recentiorum monumentis, Isiacæ Sacerdotes crines gestant, quibus in Aegyptiacis destitutæ videntur; quin etiam in Picturis modo laudatis, crines habent tum solutos & fluctuantes, tum coronis fertisque instructos, qui mos erat feminarum, apud Græcos Romanosque omnia solennia sacraque facientium:

Di-

γ) Herculanenses Picturæ, quas per totam hanc Dissertationem cito, exstant T. II. p. 315. & 321, omni attentione dignæ sunt, & religiosos Aegyptiorum ritus Sacrificiaque repræsentant.

*Disputatur de eo, an in Aegypto omni
tempore soli Sacerdotes fuerint
circumcisi?*

Cum de iis præcipue mihi sermo facien-
dus sit, quæ omnes Aegypti Sacerdotes ab
aliis ejus Nationis hominibus distinguebant,
atque, de consuetudinibus sacro huic ordini
propriis; breviter quoque differendum vi-
detur de sententia illorum, qui magno nu-
mero & mira fidentia nobis persuadere co-
nantur, Circumcisionem in Aegypto semper
solis Sacerdotibus usu receptam, & in hac
re ab illa Judæorum, cui tamen simillima,
diversam fuisse. Desunt quidem opinioni huic
rationum pondera, sed minime destituta est
fautoribus, atque istis Viris magni nominis,
inter quos præ ceteris citari meretur Cl.
CALMETVS in singulari scripto de Circum-
cisione. 2)

*

G

Con-

2) Clat. de Vonck in Specim. Critico p. 215.
multis contendit, Circumcisionem fuisse tantum
inter Sacerdotes Aegyptiorum receptam. Cl.
Kraft in Libro, qui inscribitur, *Die Sitten der
Wilden zur Aufklärung des Ursprungs und Aufnahme*

Constat autem ex Antiquorum consensu, Circumcisionem, eamque omnium masculorum, antiquis temporibus adhibitam fuisse ab Aegyptiis, Aethiopibus, Colchis, Phoenicibus, Judæis, Idumæis, Homeritis, Trogloditis, Saracenis, Turcis. a) Video quidem adversariam partem ad Veterum testimonia, Circumcisionem solis Aegyptiorum Sacerdotibus tribuentia, provocare; sed certus sum, illud ex his locis minime evinci posse.

Sunt itaque qui huc trahere volunt HORAPOLLINEM L. I. 14. qui ait: *Cynocephalus circumcissus nascitur, quam quidem Circum-*

der Menschheit, existimat, Circumcisionem a solis Aegypti Sacerdotibus fuisse adhibitam, ut rem æcerbam, illisque, qui sacris initiati, ob hanc ipsam rationem valde convenientem; a quo parum discedit Cl. Boulanger *Antiquité de voilé* p. 128, qui putat, Circumcisionem ab initio veram de-truncationem fuisse, potissimum a Sacerdotibus ut religiosam corporis afflictationem peractam.

a) Loca Antiquorum pro sententia nostra magno adparatu congeffere Marshamus in *Canone Chronico*; & Spencerus de *Legibus Hebræorum*.

circumcisionem Aegyptii Sacerdotes magni faciunt;
Ἐπιστηδύχοι. Hujus Scriptoris testimonium
 omnibus aliis Antiquis contrarium; si Pa-
 tres Ecclesiæ excipiamus; de recentioribus
 temporibus sermonem facientes; parum pro-
 baret; si id, quod isti volunt, diserte heic tra-
 deretur. Dicit quoque potest HORAPOLLI-
 NEM indicare voluisse, Sacerdotes Aegyptio-
 rum, accuratiores omnium rituum observa-
 tores; summo studio curaque Circumcisionem
 exercere; qui sensus tribui potest Græco vo-
 cabulo; sed ne hoc quidem concedendum;
 cum his verbis ista subjecta videatur notio;
 Sacerdotes Aegyptiorum de Circumcisione
 vetustâ patriaque consuetudine, pro istorum
 more, magna & magnifica sensisse; illam-
 que maximi æstimavisse.

Restat, ut loca Patrum Ecclesiæ profe-
 ram; qui aperte Circumcisionem Aegypti
 Sacerdotibus tribuunt. EPIPHANIVS *b)*
 de hac re ita loquitur: *Et vero quid est, quod*
Ebion adeo de Circumcisione sua gloriatur; cum

G 2

65

b) Adv. Hær. L. I. 30. p. 160, Edit. P. Pe-
 tavii.

Et Idolorum cultores, Et Sacerdotes Aegyptii Circumcisionem habeant; quod Et Saraceni, Et Samaritani, Judei, Idumaei, Et Homeritae faciunt, quorum id plerique non aliqua lege, sed consuetudine quadam citra ullam rationem suscipiunt. Et CYRILLVS: c) Apud Iudeos optima res est Circumcisio, quam Aegyptiorum sanctissimos quosque fanorum Et delubrorum custodes, τὰς ἱερωτάτας τῶν Τεμενιτῶν, ac insuper Chaldaeos, Et Saracenos, non rejicere ait. ORIGENES hæc habet: Aegyptiorum Idolis Sacerdotes circumciduntur. d) Idem alio loco e): Apud Aegyptios, qui in Superstitionibus vestris Et vetustissimi habentur Et eruditissimi, a quibus prope omnes reliqui ritus sacrorum Et ceremonias mutuati sunt, apud hos, inquam, nullus aut Geometriae studebat, aut Astronomia, quæ apud illos præcipua ducitur, illius certe Astronomia Et Geneseos, qua nihil divinius putant,

c) Contra Julianum Lib. IX. p. 198. Comparandus & ipse Juliani locus.

d) Homil. V. in Jeremiam p. 159. T. I. Edit. de La Rue.

e) Lib. II. in Epist. ad Romanos. T. IV. P. 459.

tant, secreta rimabatur, nisi Circumcisione suscepta. Sacerdos apud eos, Haruspex, aut quorumlibet sacrorum minister, vel, ut illi adpellant, Propheta omnis circumcissus est. Litteras quoque Sacerdotales veterum Ægyptiorum, quas Hieroglyphicas adpellant, nemo discebat, nisi circumcissus. Omnis Hierophanta, omnis Vates, omnis cæli, ut putant, infernique Mystes, & conscius, apud eos non creditur, nisi fuerit circumcissus. — Verum si replicatis historias vestras, inuenietis, non solum Ægyptiorum Sacerdotes & Hierophantas usos esse circumcisione, sed & Arabes, Aethiopes, & Phænices.

Ex his locis, si iis fidem facimus, concludendum eo tempore, quo citati Ecclesiæ Patres scripserunt, forte Circumcisionem aut non amplius ab omnibus Ægyptiis, sed tantum a Sacerdotibus, aut saltem non ita diligenter a ceteris fuisse adhibitam.

Video quoque, in hac controversia a nonnullis CLEMENTEM ALEXANDRINVM laudari, qui Stromat. I. 302. hæc habet: *Pythagoras cum Ægyptiorum Prophetis congres-*

G 3

sus

sus esse dicitur, propter quos etiam fuit circum-
cisus, ut adyta ingrediens Aegyptiorum mysti-
tam disceret Philosophiam. Hæc Pythagoræ
 Circumcisio non ob aliam necessaria fuit cau-
 sam, quam quia Aegypti Sacerdotibus non
 licitum erat cum peregrinis, incircumcisis,
 commercia ulla instituire, quod docet, POR-
 PHYRIUS de Abstin. pag. 363. dicens, Sa-
 cerdotes Aegyptios cum nemine a Religione
 sua alieno commercia habere f)

Addendus heic tandem subditiuus ille
 ARTAPANVS, qui in Libro de Judæis apud
 EYSEBIUM Præp. Evang. IX. 433. ita lo-
 quitur: *Aethiopes autem ipsos, tametsi hostes,*
tam propenso tamen animo in Mosen fuisse, ut
ipsum quoque Circumcisionis ritum ab eo acci-
perent, id quod a Sacerdotibus etiam omnibus
 præ-

f) Porphyrius in Vita Pythag. p. 10. ait, Ae-
 gyptios Sacerdotes, ut Philosophum hunc ab-
 sterrerent ab ardenti cupiditate, qua voluit
 Mysteria illorum addiscere, illi in antecessum
 dura, & a Græcorum Religione prorsus aliena,
 injunxisse; eum autem ista promptissime fuisse
 exsequutum; per quæ potissimum Circumcisio-
 nem intelligendam esse credo,

prestatum fuerit. Quod iste de Aethiopibus, id plures alii inconsiderate de Aegyptiis tradunt; sed nunquam ad credendum inducar, scientiarum gloria splendidam antiquam Aegypti gentem, de qua certissime constat, illam omnes peregrinos ritus rejecisse, a spretis Judæis non dico peculiarem, sed acerbum Circumcisionis morem imitatos fuisse. g)

Origine autem Circumcisionis Aegyptiorum res est valde controversa, nonnulli illam, ut vidimus, Religionis, alii fecunditatis, munditiæ, sanitatisque causa in

G 4

ca-

g) A vero non alienum videtur obscuro loco Josuæ V. 9. ubi, postquam omnes Israëlitarum circumcisi fuerunt, hæc habentur: *Hodie abstuli a vobis opprobrium Aegypti*, istam subjectam esse notionem, Aegyptios, gentem, cujus mores Judæi valde adamabant, jam non amplius eos aspernari posse, quod Circumcisionem, quam in desertis nunquam adhibuerunt, non peregerint, ritum, cujus neglectus omnes peregrinos Aegyptiis, ut postea & ipsis Judæis, contemptissimos reddidit. Comparandæ locutiones similes, Genes. XXX. 23, Esaia IV. 1. Psalm. 119. 22,

calidis regionibus introductam fuisse volunt. *h*)

De Variis Ordinibus Classibusque Sacerdotum Aegyptiorum, & de Insignibus illis propriis.

Sacerdotes Superioris Ordinis.

Vidimus generalia quædam de Sacerdotibus Aegyptiorum, explanavimus Insignia, quæ plerisque sacri ordinis ministris conveniebant; nunc ad specialia pergimus, in quibus agemus de variis Sacerdotum Aegyptiorum Classibus; de muneribus, quibus præ-

h) Comparanda Quæstio LII. a Cl. Michaelis iis proposita Eruditis, qui in Arabiam iter instituerunt, Cl. Wedelius de Phimosi & Paraphimosi; Ingeniosissimus ac simul solidissimus Klotzius in Actis Litter. Vol. II. 192. Cl. Vogel in Programmate ad Schlossii Dissertationem Inauguralem, quo dubia sua de Circumcisionis usu Medico præloquitur, Gœttingæ 1763. qui contendit, Philonem, aliosque plures Theologos errare, dum existimant, Circumcisionis usum fuisse physicum, tum ad minuendum morbum Carbunculi, tum ad augendam fecunditatem,

præfuerunt ; de scientiis, in quas incubuerunt, ac de notis, quarum ope ab aliis Sacerdotibus distingui, a populoque agnosci poterant.

Ut vero singulos Sacerdotum Ægyptiorum Ordines eo, quo convenit, modo recenseamus, sequendum nobis summus locum PORPHYRII de Abst. Lib. IV. Cap. 8. ita scribentis: *Atque hic sane philosophandi modus in Ægypto inter Prophetas, ἱεροστολῆστας, Sacros Scribas, atque etiam Horologos vere extitit. Turba autem reliqua Sacerdotum, Pastophororum, Neocororum, & Diis subministrantium purificantur quidem similiter, sed non tam accurate, nec cum tanta continentia,*

Heic duo præcipui Sacerdotum Ægyptiorum Ordines, & varii illorum gradus optime describuntur. Consentit CLEMENS ALEXANDRINVS, qui Stromat. VI. 633. sacram Pompam Ægyptiorum memorat, in qua Sacerdotes eo ordine procedebant, ut qui in maiori dignitate constituti fuerunt, essent ultimi. Claudebat ergo, secundum istum Scriptorem, sacram Pompam Propheta,

G 5

hunc

hunc Στολιστής, istum Sacer Scriba præcedebat, hunc Horoscopus, illumque Sacer Cantor.

De Prophetis, summis Aegyptiorum Sacerdotibus, horumque Officiis & Insignibus.

Quodlibet Sacerdotum Aegyptiorum Collegium, qualia in plerisque listius regionis oppidis fuisse constat, habebat Præsidem in majori auctoritate dignitateque constitutum, Summi Sacerdotis nomine conspicuum. Sic HERODOTVS Lib. II. cap. 37. *Sacerdos fit non unus cujusque Deorum, sed multi, quorum unus est maximus, Ἀρχιερεὺς; & si is defunctus est, filius ejus subrogatur.*

Præsides isti Sacerdotalium Collegiorum, in variorum Aegypti Numinum honorem institutorum, præter Summi Sacerdotis titulum, vulgo etiam Græcis Prophetæ vocabantur; quod nomen proprie primarios tantum Sacerdotes significat ita adpellatos, quia futurarum arcanarumque rerum, ac Mysteriorum periti, Oraculorumque Interpre-

pre-

pretes existimabantur; sed illud latius aliquando de omnibus fere Aegypti Sacerdotibus adhibitum fuit.

Sensu proprio hoc vocabulo usus est EPIPHANIVS Lib. III. adversus Hæres. dicendo, Prophetas in Aegypto esse τῶν Ἀδύτων τε καὶ ἱερῶν Ἀρχηγέες. Comparandæ etiam *Recognitiones*, quæ sub falso CLEMENTIS ROMANI nomine circumferuntur, in quibus N. 1. hæc legimus: *Aegyptum petam, atque ibi Hierophantis, i) vel Prophetis, qui Adytis præsumt, amicus efficiar,*

Prophetæ porro ut primi ordinis Sacerdotes considerantur a SYNESIO, quide Providentia, pag. 94. ait, in Electione Regum Sacerdotum suffragia ita fuisse æstimata, ut Prophetarum, per quos superiorem Sacerdotum Classẽ intelligit, suffragia centum manus æquarent, ut *Comastarum* viginti, ut
Neo-

i) Primarius Sacerdos, Antistesque Cerimoniarum, qui in augustis Eleusiniis sacris ceteros initiabat docebatque, *Hierophanta*, & *Μυσταγωγός* vocabatur, auctore Meursio de Eleusiniis, Cap. 13,

Neocororum suffragia decem valerent manus. Vocabulum Prophetæ de summis quoque Sacerdotibus intelligendum est apud PORPHYRIUM, qui pag. 371. in eo, quem modo citavimus, loco inquit: *Hic sane philosophandi modus inter Prophetas, ἱεροστολιστας, Sacros Scribas, atque etiam Horologos, vere locum habuit; reliqua autem Sacerdotum turba, Pastophororum, Neocororum, & Diis subministrantium, lustrabatur eodem plane modo, sed non cum tanta diligentia.* Idem Vocabulum sensu proprio adhibitum videtur in sequentibus Inscriptionibus, apud GRUTERUM 86. I. k)

AN-

k) De hoc Monumento multis egerunt D'Arnaud de Diis Πάρεδρος, Cap. 15. & Cl. Nicæsius in Dissert. de Numino Hadriani Pantheo, qui Antinoi consecrationem, Prophetæque vocabulum illustrat, tradens, illud heic adhiberi, vel quia Antinous non modo Deus, sed Oraculorum etiam editor censebatur, vel quia hoc nomen in Aegypto sæpe generaliter omnibus sacris Ministris tributum. Addendus Eusebius Hist. Eccl. IV. 8. qui ait: *Urbem condiderunt Antinoo cognominem & Prophetas.* Ubi videndus Eru- ditiss. Valesius, qui de Antinoi Prophetis opti- me solidissimeque disputavit.

ANTINOΩΙ
ΣΥΝΘΡΟΝΩΙ ΤΩΝ
ΕΝ ΑΙΓΥΠΤΩ ΘΕΩΝ
Μ. ΟΥΛΠΙΟΣ ΑΠΟΛΛΟΝΙΟΣ
ΠΡΟΦΗΤΗΣ.

Apud eundem 314. 2.

Η ΙΕΡΑ ΤΑΞΙΣ ΤΩΝ ΠΑΙΑΝΙΣΤΩΝ
ΤΩΝ ΕΝ ΡΩΜΗ ΔΙΟΣ ΗΛΙΟΥ
ΜΕΓΑΛΟΥ ΣΑΡΑΠΙΔΟΣ ΚΑΙ ΘΕΩΝ
ΣΕΒΑΣΤΩΝ ΕΤΕΙΜΗΣΑΝ ΕΜΒΗΝ
ΠΡΟΦΗΤΗΝ ΠΑΤΕΡΑ ΤΗΣ ΠΡΟ
ΤΕΓΜΕΝΗΣ ΤΑΞΕΩΣ. &c.

Prophetarum vero vocabulum generalius de Aegypti Sacerdotibus accepisse videntur, JAMBLYCHVS de Myster. Aegypt. pag. 2. ARISTIDES Oration. T. III. 553. DIOGENES LAERTIVS in Proëmio, PHILOSTRATVS in Vita Apollonii Thyanei, FIRMICVS, RVFINVS, & CLEMENS ALEXANDRINVS Stromat. 1. p. 305. dicendo: *Philosophia ergo res quædam valde utilis olim quidem floruit apud Barbaros per gentes resplendens, postea autem venit etiam ad Gra-*

Græcos. Ei autem præfuerunt Aegyptiorum Prophetæ, Assyriorum Chaldei, Gallorum Druidæ, Semanæ Baëtrorum, & Celtarum ii, qui philosophati sunt, Persarum Magis, & Indorum Gymnosophistæ. Hæc generali vocabulo Aegyptii Sacerdotes Prophetæ vocantur; quo etiam pertinent ita dicta Nothæ Dioscoridis, & Apulei scripta de Herbis, in quibus, quando nomina in Sacerdotum Aegyptiorum lingua plantis tributa recensentur; plerumque dicitur, illa ex Prophetarum desumpta esse sermone.

Ex præcipuis officiis scientiisque Sacerdotum Aegyptiorum, maximeque Prophetarum, fuit præsentio prædictioque rerum futurarum, de qua DIODORVS SICVLVS pag. 84. ita loquitur: *Sacerdotes ex Astrologia, ut & ex sacrorum inspectione, futura prædicunt & divinant.*

De Astrologicis istis Sacerdotum Aegyptiorum studiis alio & commodiore agemus loco; de divinatione ex sacrorum inspectione nunc quoque non disputabimus; quia

quia antiquis Ægyptiis cognita quidem, sed rarius adhibita fuisse videtur. 1) Iidem Sacerdotes etiam gloriabantur, se somnia explicare posse, ac Sacros possidere Commentarios, in quibus futuri scripti essent exitus, de quibus differemus in scriptione de Sacris Scribis, quibus æque ac Horoscopis, & omnibus aliis Sacerdotibus Ægyptiorum superioris ordinis futurorum vaticinatio tribuebatur: De istis porro legimus, quod ex sacris, cum quibus vivebant, Diis & Animalibus eventus futuros augurari, prædicereque potuerint; persuasi enim erant Ægyptii omnes Apidis, divinitus animatæ be-

1) Ægyptii in camporum patentium æquoribus habitantes præcipue divinationem ex sideribus habuere; Etrusci, quod crebrius hostias immolabant, extorum cognitioni se maxime dediderunt. Arabes & Phryges, & Cilices, quod passu pecudum uterentur, campos & montes peragrantes, Cantus avium & volatus notavere. Gentem enim nullam videmus neque tam humanam atque doctam, neque tam immanem atque barbaram, quæ non significari futura, & a quibusdam intelligi prædicique posse censuerit. Desumpta sunt hæc ex Libris Ciceronis de Divinatione.

bestiæ, gestus, esse totidem omnia, omnes sacrorum Leonum, omnes consecratarum Ibidum actus, omnes ipsorum sanctorum Crocodilorum motus caliginosa nocte testata futura iis prænuntiare, qui harum rerum peritierant. Uttaceam, Oracula a Prophetis, Aegypti Sacerdotibus, ad alias gentes transiisse, cujus rei testem habeo HERODOTVM, qui Lib. II. Cap. 58. pag. 110. ita scribit: *Suntque similia inter se Oracula; & illud apud Thebas Aegyptium, & hoc apud Dodonem, estque divinandi per Sacerdotes ratio ex Aegypto oriunda.*

Heic jam majore adparatu perpendenda mihi videntur Veteris Testamenti loca, de Aegypti Prophetis agentia; GENESEOS itaque XLI. 8. hæc habentur: *Pharao matutino tempore animo anxius misit, qui vocarent omnes Obscurorum Interpretes, (Hebr. CHARTVMME, Græc. Ἑρμῆας, Copt. SPHRANSCH), & omnes Sapientes Aegypti, (CHACAME, Σοφῆς, SABEV), & iis somnia sua enarravit. m)*

Heic

m) Tacitus Histor. IV. Cap. 82. Ptolemæus

Heic præcipue notandum videtur, Cl. LA CROZIVM, Thes. Epistol. T. III. 169. putare, per Εἰρηνοτάς intelligendos esse Prophetas, summos Aegyptiorum Sacerdotes, & hos non modo HANI, quod nomen in Sacris Coptorum Litteris illis frequenter tribuitur, sed etiam SPHRANSCH adpellatos fuisse, & hinc Sphinges deducendos; qua in re quidem illi adfentiri non possumus; magis vero placet altera JABLONSKII conjectatio, n)

H de

omine & miraculo excitus Sacerdotibus Aegyptiorum, quibus nos talia intelligere, nocturnos visus aperuit. Comparanda eruditissima Millii Dissertatio de Magis Orientalium.

Explicandorum Somniorum vanam scientiam multa habere originis Aegyptiæ, ex pluribus patet rationibus, inter quas non omittenda vestigia Superstitionis Aegyptiæ, Scripturæque illorum Hieroglyphicæ, in Artemidori *Onirocriticis* ubique conspicienda; qui de falsis istis imaginibus, vilissimoque hoc argumento, circa quod per plures annos indefesso labore versatus est, nobis plurimas ridiculas, undique conquistas, ac sapienti indignas observationes reliquit.

n) Idem Jablonskius, cum vidisset Sacerdotes Aegyptiorum in Coptorum scriptis, OVEB, quod vocabulum Sanctum notat, adpellari,

de Sapientibus Aegypti SABEV dictis, magna ex parte originem præbentibus illis, quæ de Zabiorum Theologia disputata fuisse, quæ Vir Clarissimus fere omnia de Sacerdotibus Aegypti intelligenda esse iudicat. o)

Vo-

credidit inde OBOT Vet. Testamenti explicandos esse, quo nomine *Νεχομάγναι* indicantur; sed hoc vocabulum, atque istud vaticinandi genus, non Aegyptiæ videntur originis. Adeunda Cl. Millii Dissertatio de OB & OBOT.

o) Per Zabios, quod nomen Græcis Romanisque vetustioribus incognitum, & a Muhamede aliisque Arabibus primo adhibitum fuit, Sectam potius, quam gentem intelligo, illamque longe ac late sparsam, ex Aegyptiis, Chaldæis, Syris, omnibusque illis populis junctam, quorum præcipuum placitum fuit siderum cultus; cum vero is valde antiquus sit, adparet, originem Zabiorum ad remotiora imperfecta illa rudiaque generis nostri sæcula esse referendam; quamvis dissimulari nequeat, eosdem postea a Gnosticis plures recentiores doctrinas accepisse, avitæque suæ Religioni immiscuisse. Similitudo autem rituum Zabiorum cum Judæis, de qua Maimonides in *More Nebochim* fute doctè loquitur, inde explicari facile potest, quod Aegyptiorum Sacerdotum consuetudines, etsi in

Vocabulum Hebræum CHARTVMME in Sacro Codice omnibus Magis & Sacerdotibus peregrinis tribuitur, Chaldæis etiam, quod patet ex DANIELIS I. 20.

Comparandus porro locus EXODI VII.

II. ubi hæc leguntur: *Vocavit autem Pharaoh*
H 2

quibusdam discrepantes, in aliis tamen cum illis Judæorum mire consenserint; minime enim generatim verum est, quod Tacitus de Mose Ægyptiis scientiis imbuto adfert, dicendo, Hist. V. *Moses, quo sibi in posterum gentem firmaret, novos ritus contrariosque ceteris mortalibus indidit.* Sed constat inter omnes, quam inscii fuerint exteri in enarandis Judæorum sacris ritibus, quorum aditus illis perdifficilis fuit, & de quibus penitus cognoscendis, cum gentem maximo persequerentur odio, (Sueton. V. Aug. 93.) parum fuere solliciti; sic ab altera quoque parte videmus multos Græcorum Romanorumque Scriptores Judæorum ritus cum Ægyptiis, ut eosdem vel simillimos perpetuo junxisse. De Zabiis autem, ut ad eos redeam, quorum Scripta ex Ægyptio sermone in Arabum linguam conversa, si quæ exstant, diligens merentur examen, præ ceteris legi queunt Viri Eruditi Majus & Peringerus in singularibus libris de Zabiis, qui inserti Cl. Schlegeri Dissertationibus; porro Pocockius in notis ad Specimen Historiæ Arabum, Hottingerus in Hist. Orient; & quem omnibus aliis præferendum ducimus Cl. Spencerus in Opere, quod inscribitur de Legibus Hebræorum Ritualibus.

*rao Sapientes, (CHACAMIM, Σοφιστὰς)
 & Divinos, (MECASCHEPHIM, Φαρμα-
 κὲς,) & fecerunt etiam sic ipsi Aegypti Sacer-
 dotes Magi, (CHARTVMME, Ἐπασιδοί,)
 praestigiis suis; projecерunt namque singuli vir-
 gam suam, & versa sunt in serpentes, & de-
 glutivit virga Aaronis virgas eorum. Et EXODI
 VII. 22. de Aquis in sanguinem mutatis di-
 citur, fecerunt quoque sic Sacerdotes Magi Ae-
 gyptii arcanis suis artibus. p)*

Ex his locis adparet, quam antiquæ in
 Aegypto fuerint Prophetarum Artes Magi-
 cæ; arrogantes enim fraudulentique isti Sa-
 cerdotes temporibus ignorantiae, præcipue
 rerum

p) Exodi VII. 11. legimus Aegypti Sacer-
 dotes Miracula Moſis imitatos fuiſſe BELAHA-
 TEHEM; Verſu vero 22. eſt BELATEHEM.
 Nonnulli hæc vocabula peregrina putant, idque
 præcipue ob ſcriptionis diſcrepantiam; utrum-
 que tamen nobis videtur Hebrææ originis; prius
 a LAHAT derivandum, cujus pervulgata notio
 de flamma & fulgure forte a celeri motu dedu-
 cenda, quod præſtigiis etiam ſatis convenit.
 Poſterius LATEHEM a LVT videtur deſcen-
 dere, quod involvendi obtegendique ſenſum
 habet, ac arcanis Aegypti artibus ita convenit,
 ut hoc *ἐνύμων* priori multo ſit certius.

rerum phyficarum , perfuadebant credulo, ac prodigiofa omnia & quidem maxime in Religionibus adamanti vulgo, fe ob maiorem fanctitatem fcientiamque, ufu variarum facrarum plantarum, nominumque, peragendo diuerfas arcanas cerimonias, ea, quæ naturæ vires exsuperant, efficere præftareque poffe; de qua re legendæ ELMENHORSTII ac DESLDERII HERALDI notæ ad ARNOBII Lib. I. ut & MAIMONIDES *Mor. Nebochim*, P. III. Cap. 37. qui ait : *Patebit, quod Magia fuerit opus Chaldæorum, frequentior tamen inter Aegyptios; opera ista talia funt; quæ neque ratio capere poffit, neque intellectus credere.*

Aegyptius fuit fallax ille Magus, cujus mentionem injicit JOSEPHVS Antiqu. Jud. Lib. XX. p. 972. Havercampii, & Bell. Jud. Lib. II. qui Prophetam fe fe prædicans triginta ferme millia miferorum hominum Hierofolymis congregavit, vana feductione decepit, & in Oliveti montem duxit; funestus Romanis, nifi Claudius Felix huic feditioni finem feciffet.

Aegyptii quoque fuere illi, qui fraudibus suis effecerunt, ut Vespasianus, & innumeri, qui cum eo erant, putarent, illum Alexandriae pro concione ad augustum Serapidis Templum ipso isto Deo auctore luminibus orbatum oris excremento; manu, vel secundum alios crure ægrum, pedis contactu, sanavisse; de quibus falsis, a plurimis tamen agnitis Miraculis, legendus SVETONIVS in Vita Vespasiani Cap. VII. & præcipue TACITVS Histor. IV. 81. q) Iidem Alex-

q) Miramur gravem, verum, minimeque superstitiosum Tacitum de sapiente Vespasiano ita scribentem: *Per eos menses, quibus Vespasianus Alexandria flatos æstivis flatibus dies, & certa maris operiebatur, multa miracula evenere, quis celestis favor, & quædam in Vespasianum inclinatio Numinum, ostendebatur. Ex plebe Alexandrina quidam oculorum tabe natus, genua ejus adolpuitur, remedium cæcitatis exposcens genu, monitu Serapidis Dei, quem dedita superstitionibus gens ante alios colit, precabaturque Principem, ut genas & oculorum orbem dignaretur respergere oris excremento. Alius manu æger eodem Deo auctore, ut pede ac vestigio Caesaris calcaretur, orabat. Vespasianus primo irridere, aspernari, atque illis instantibus modo famam vanitatis metuere, modo obsecratione ipsorum & vocibus adstantium in spem induci, postremo æstimari a medicis jubet, an talis cæcitas ac debilitas ope humana superabi*

Alexandrini Sacerdotes fecerunt, ut Imperator existimaret, se in Serapidis Templo longe absentis Basilidis speciem vidisse.

H 4

Magus

les forent. Medici varie differere; huic non exesam vim luminis, & redituram, si pellerentur obstantia; illi elapsos in pravam artus, si salubris vis adhibeatur, posse integrari. Id fortasse cordi Deis, & divino ministerio Principem electum; denique patrati remedii gloriam penes Cæsarem, irriti ludibrium penes miseros fore. Igitur Vespasianus cuncta fortuna suæ patere ratus, nec quidquam ultra incredibile, laeto ipse vultu, erecta quæ adstabat multitudine, iussa exsequitur. Statim conversa ad usum manus, ac cæco reluxit dies. Utrumque, qui interfuere, nunc quoque memorant, postquam nullum mendacio pretium. Altior inde Vespasiano cupido adeundi sacram ædem, ut super rebus imperii consuleret. Arceri Templo cunctos jubet; atque ingressus, insentusque Numini, respexit pone tergum e primoribus Aegyptiorum nomine Basiliden, quem procul Alexandria plurium dierum itinere, & agro corpore detineri baud ignorabat. Percunctatur Sacerdotes, num illo die Basilides Templum inisset? percunctatur obvios, num in urbe visus sit? denique missis equitibus explorat, illo temporis momento octoginta milibus passuum abfuisse. Tunc divinam speciem, & vim responsi ex nomine Basilidis interpretatus est.

Magus & Aegyptius fuit Arnuphis, r) de quo XIPHILINVS in Epitome DIONIS CASSII, pag. 260. Rob. Steph. occasione insignis illius pluviae, quæ Marci Aurelii exercitui in bello cum Marcomannis & Quadis utilissima fuit, ita loquitur: *Fama est, Arnuphiu quendam Magum Aegyptium, qui Marco aderat, Mercurium illum, qui est in Aëre, aliosque Dæmonas, artibus quibusdam magicis invocasse, ac per eos pluviam extorfisse.*

Aegyptii & Sacerdotes nominantur Zachlas primarius Propheta, & Paneras de sacris Scribis unus, de quorum artibus magicis, miraculisque, multas aniles nugas legimus in LVCIANI & APVLEJI fabulis.

Memphi quoque ab Aegyptiis Sacerdotibus Gazensis juvenis portentosas figuras didicit, quas cum laminæ insculptas ad limen puellæ, quam adamabat, defodisset, illa illico in furorem conversa, ex qua dein
Hila-

r) Jablonski Pantheon Aegypt. de Anubide T. III. p. 16.

Hilarion, si HIERONYMO s) fidem facimus, Dæmonem, post longum cum eo institutum colloquium, tandem ejecit,

Aegyptia erant pleraque illa sacra Vocabula, quæ a Magis in ritibus arcanis adhibebantur, & quibus majorem, quam ceteris omnibus vim adscribere, auctore JAMBLYCHO t) qui ait: *Adde quod barbara vocabula plurimam habeant emphasin, & brevitatem non minorem; sed & ambiguitatem, & varietatem, dictionumque multitudine minus scatent; & per hæc omnia Diis sunt accommodatiora. Tolle interim has tuas suspiciones, quæ a veritate aberrant, quasi aut Aegyptius fuerit, aut Aegyptiaca lingua aliquando usus, qui invocatur; illud vero potius arbitrare, Deos ideo Aegyptiorum ritibus maxime velle se invocari, quoniam Aegyptii mortalium primi præsentiam Deorum sortiti sunt.*

H 5

Ridi-

s) Vita S. Hilar. Op. T. IV. Aegyptius quoque fuit ille Sacerdos, qui Romæ in Iſidis Templo Plotini genium evocavit, auctore Porphyrio in Vita Doctoris sui.

t) De Myſteriis Sect. VII. Cap. 5.

Ridiculo heic errori de efficacitate vocabulorum quorundam barbarorum, in Magicis Artibus adhibitorum, fere totam anti-quitatem adhæsisse video; ego interim hac de re, ex Patribus Ecclesiæ, qui maximam partem Magiæ vim firmiter crediderunt, unum citabo ORIGINEM, qui contra Celsum Lib. I. p. 342. ita disputat: *Hic igitur si probare possumus, natura vim inesse quibusdam nominibus, quibus utuntur aut Aegyptiorum Sapientes, aut apud Persas eruditiores Magi, aut inter Philosophos Indos Brachmanes vel Samanæi, & apud alias gentes; si planum facere possumus, quam vocant Magiam, eam non esse, ut Epicuri & Aristotelis affectis visum est, rem omnino futilem, sed certam potius & constantem, ut ejus periti docent, tametsi reconditas habeat rationes perpaucis cognitæ; tunc dicemus nomina Sabaoth, Adonai, aliave apud Hebræos magna veneratione pervulgata; vulgarium non esse creaturarumque rerum, sed ad reconditam quandam Theologiam pertinere, quæ tendit mentemque erigit ad rerum omnium conditorem, quam ob rem hæc nomina, si ea, quam inter se habent, naturali serie pronuntientur, insignem vim*

vim habent, unde etiam fit, ut alia Aegyptiace pronuntiata in quosdam Demones, quorum potestas ad hæc aut illa sola pertingit; alia Perfice in alios Demones, & sic per singulas gentes ad quosdam usus adhibeantur.

Videmus tandem & hodie in Aegypto insignes fraudum architectos plurimos, qui præstigiis, antiquaque gentis suæ fallacia plebem decipiunt. Videmus quoque *Zingeros*, vel a Patria, quod valde dubium, vel ab ejusmodi artibus, quod magis placet, Aegyptios vocari. *u)*

Longius quidem jam me a proposito discessisse sentio, sed congruum videbatur heic aperire primordia famosæ artis magicæ, qua omnis antiquitas infecta fuit, & cujus absurda vestigia, funestasque consecutiones ubique etiamnum delitescunt. Igitur revertar ad primarios Aegypti Sacerdotes, proprie Prophetarum nomine inclytos, ut illorum Insignia ope veterum scriptorum monumentorumque explanem.

CLE-

u) De his exstat erudita Jac. Thomasi Dissertatio,

CLEMENS ALEXANDRINVS *Stromat.* VI. 633. hæc habet : *In sacra pompa x) post omnes procedit Propheta Hydriam in sinu gerens, quem sequuntur, qui Panes Emissarios y) portant. Hic ut præfatus sacrorum libras decem ediscit, qui Sacerdotales vocantur, nempe de Legibus, de Diis, de universa Sacerdotum disciplina. Huc pertinet etiam APVLEJVS Metam. XI. p. 202. dicendo: Gerebat alius felici suo gremio z) summi sui Numinis venerandam effigiem, non pecoris, non avis, non fere, ac ne hominis quidem ipsius consimilem, sed solerti respectu etiam ipsa novitate reverendam, altioris utcumque*

x) De Sacris his Aegyptiorum Sacerdotum Pompis, quæ sæpius in monumentis conspiciuntur, mentionem quoque facit Herodotus præcipue pag. III. dicendo: *Ipsi certe Aegyptii principes fuerunt sacrorum conventuum, pomparum & abductionum, ab eis Græci satia didicerunt.* Vocabula Herodoto adhibita sunt Πανηγύρις, Πομπή, Πρεσβυργαί. Harum Pomparum frequens est mentio apud Plutarchum, accurata enarratio apud Apulejum Metam. XI. & nota imitatio apud omnes fere gentes.

y) Sacra, ut videtur, Oblata.

z) Clemens Alex. dixerat Ἐγκολπισμένον

que & magno silentio tegenda Religionis argumentum ineffabile; sed & ad istum plane modum fulgente auro figurata Urnula faberrime cavata, fundo quam rotundo, miris extrinsecus simulacris Aegyptiorum effigiata, cujus orificium non altiuscule levatum in canalem porrectum longe rivulo prominebat; ex alia vero parte multum recedens spatiosa dilatione adharebat ansa, quam contorto nodulo supersedebat, aspis squameæ cervicis striato tumore sublimis. a)

Idem

a) Begerus Thes. Brandeb. 302. improbabiliter, & Joh. Oliva Rhodiginus in Marmore Isiaco, cum aliqua veri similitudine, persuadere nobis voluerunt, se vulgavisse illius generis Urnas, quas Apulejus ut insignia Prophetarum descripsit.

Comparandus etiam Diodorus Siculus p. 109. qui ait, Sacerdotes Aegyptios Nili Aquam in magno dolio fervare; & Plutarchus de Iside p. 365. qui dicit, in sacra Aegypti Pompa semper præcedere Vas Aquarium in honorem Dei, (Osiridis.) Quæ omnia, ut innumera alia nunc non tangenda, testantur de summa veneratione, qua Aegyptii utilissimas Nili aquas exceperunt; cui Numini speciale etiam Sacerdotum Collegium dicatum fuit, cujus mentionem facit Heliodorus p. 110. Bourdelotii. Adeundus etiam Herodotus L. II. c. 90.

Idem Insigne Prophetarum Aegyptiorum describit etiam VITRUVIVS Lib. VIII. cujus hæc sunt verba: *Aqua vero non solum potus, sed infinitas usui præbendo necessitates gratas, quod est gratuita, præstat utilitates. Ex eo etiam, qui Sacerdotia gerunt moribus Aegyptiorum, ostendunt omnes res e liquoris potestate consistere, itaque cum hydriam tegunt, quæ ad Templum ædemque casta Religione referatur, tunc in terra procumbentes manibus ad cælum sublatis inventoribus gratias agunt divinæ benignitatis. b)*

Egregie cum laudatis Scriptoribus & præcipue cum CLEMENTE ALEXANDRINO consentiunt Monumenta Aegyptiaca a MONTFAVCONIO aliisque vulgata, sacros Ae-

b) Cl. Boulanger existimat hujus moris rationem in origine diversam fuisse ab ea, quam Vitruvius tradit; in eo enim, ut in omnibus religiosis antiquorum ritibus, memoriam agnoscit diluvii, cladum calamitatumque, quibus ea tempestate humanum genus a Numinibus afflictum fuit. *Antiquité dévoilée* Cap. IV. *Vestiges d'Usages Hydrophoriques dans plusieurs Fêtes anciennes & modernes.* Ubi Aquæ cultus multis explanatur commentariis.

Aegyptiorum processus repræsentantia. Apud istum itaque II. 116. 1. ex *Admirandis Romanæ Antiquitatis* videmus Prophetam Aegyptiorum, ut a veteribus describitur, totum veste lata involutum, in gremio Urnam tenentem. *Il se couvre*, inquit MONTFAVCONIVS, *& s'enveloppe la main d'un grand voile, qui l'environne de tout côté.* c) Ibidem II. 116. 2. ex monumento KIRCHERI producitur alius Sacerdos veste penitus circumvolutus, si sola extrema manuum excipiat pars. Sic etiam in Herculaneis Pi-cturis II. 321. videmus Prophetam talari veste obvolutum, pie ambabus manibus religioso concilio proponentem, quam tegit, hydriam.

Ex his omnibus conficitur, eos Aegyptiorum Sacerdotum, qui in monumentis occur-

c) In Pompa Sacerdotum Aegyptiorum, quam Prænestinum Pavimentum exhibet, sacri ministri manus & corpora obvoluta habent vestibus, quo nuperrimus hujus monumenti Editor refert hæc non parum illustrantem Porphyrium, qui de Abst. p. 364. ita scribit: *Sacerdotes Aegyptii manus semper continent intra habitum, quarum compositio unicuique signum est ordinis, quem in sacris foris ius est.*

occurrunt vestibus penitus circa caput & manus involuti, præcipue si hydriam gerunt, ad sacros ministros primi ordinis referendos esse; quibus cura antiquorum sacrorum Nili vasorum, rei augustissimæ pretiosissimæque commissa fuit. d)

De STOLISTA, seu HIERO-STOLISTA,

Sacerdote in prima post Prophetas dignitate constituto; deque hujus Muneribus & Insignibus.

In sacra Aegyptiorum Sacerdotum Pompa apud CLEMENTEM ALEXANDRINUM *Stromat.* VI. 633. comparet etiam Στολιστής, de quo ille ita scribit: *Πρædictos sequitur Στολιστής, Cubitum Justitiæ tenens & Vas ad libandum. Hic omnia noscit, Παιδευτικά, quæ ad institutionem disciplinamque, ac Μοσχοσφραγιστικά, quæ ad mactandorum vitulorum signatio-*

d) Modus, quo Prophetæ se obnubere, hydriamque tegere solebant, difficillime ex descriptionibus, optime ex monumentis dijudicari potest.

tionem pertinent; sunt autem decem libri, qui ad Deorum illorum honorem spectant, & Religionem Ægyptiacam continent; nempe de Sacrificiis, de Primitiis, de Hymnis, de Precibus, de Pompis, de festis diebus, & de aliis rebus ejusmodi.

De eodem ita loquitur ΑΡΥΕΕJVS Metam. XI. p. 201. 2.) Quartus Æquitatis ostendebat indicium, deformatam manum sinistram porrecta palmula, quæ genuina pigritia, nulla calliditate, nulla solertia prædita, videbatur Æquitati magis aptior, quam dextera. Idem gerebat & aureum Vasculum, in modum papillæ rotundatum, de quo lacte libabat.

De isto Sacerdotum ordine mentionem quoque injicit CHÆREMON apud PORPHYRIUM de Abstin. Lib. IV. pag. 371. dicendo: Atque hic sanè philosophandi modus vere receptus fuit Prophetis, ἱεροσολοισταῖς, Sacris Scribis, ut & Horologis; turba autem reliqua Sacerdotum, Pastophororum; Neotōro-

I

rum;

2.) Ex omnibus adparet, quod is, cujus mentionem heic injicit Apulejus, Σελυτὸς fuerit

rum, & Diis subministrantium, purificatur quidem similiter, sed non tam accurate nec cum tanta continentia.

Ex quo loco patet, ΣΤΟΛΙΣΤΑΣ, seu ΙΕΡΟΣΤΟΛΙΣΤΑΣ, ut illos PORPHYRIUS adpellat, fuisse ex Sacerdotibus Aegypti superioris ordinis; quam quidem sententiam certam esse arbitramur, etsi PLUTARCHUS illos videatur ad inferioris generis Sacerdotes referre, idque duobus locis; quorum prior exstat de Iside pag. 352. ubi Ιεροφóρας Ιεροστόλοις jungit, qui fuere ex genere Πασφωρορουν, seu inferioris ordinis Sacerdotum. Pag. vero 366. ita scribit: *Decima nona mensis die sacram Cistam ΣΤΟΛΙΣΤΑΙ, & ceteri Sacerdotes efferunt, in qua est intus aurea arcula, cui infunditur aqua potabilis, ac clamor tollitur ab his, qui adsunt, vociferantibus Ostridem esse inventum. Exinde tellurem frugiferam permiscent, additisque mixturae aromaticis & suffimentis sumptuosis effingunt imagunculam luniformem, & hanc amiciunt & ornant.*

Ad illustrandum istum locum tria potissimum notanda esse video. Primum enim ex
eo,

eo, quod PLVTARCHVS dicit ΣΤΟΛΙΣΤΑΣ
imagunculas in sacris proferendas vestire &
ornare, adparet, quod a vocabulo Στολί^ςω,
quod vestire significat, dicti fuerint, quia
sacris vestibus, quibus signa exornabant,
præpositi erant, minime vero, ut quidam
volunt, idque contra Grammatices regulas,
quia ipsi egregiis vestimentis condecorati
fuere. f)

Observandum est porro ex his adparere,
PLVTARCHVM tum in hoc loco, tum etiam
in præcedenti, ΣΤΟΛΙΣΤΑΣ cum *Pastopho-*
ris, Cistophorisque, de quibus alio tempore
agemus, aliqua ex parte permiscere; ex
alia tamen parte illos etiam comparare cum
Prophetis Sacræ Nili Aquæ custodibus.

Notandum tandem videtur Clar. JAB-
LONSKIVM hunc locum PLVTARCHI, quem
mendosiores esse existimat, corrigere ten-
tasse ostendendo in singulari dissertatione,

I 2

quæ

f) Hinc notante Cupero in [Harpocrate
Stolista Firmico *Vestitores divinatorum dicuntur Simu-*
lacrorum. Hoc Vocabulum etiam occurrit in
Græca Versione II. Regum X. 22.

quæ inserta est Tomo VII. MISCELL. BEROLIN. PLVTARCHVM de festo die inventi, seu renati Osiridis loqui, cujus tempus, caerimonias, originem, imitationemque in diversis Religionibus iste ibi late doctèque explanavit.

Restat, ut ex monumentis, & ex CLEMENTE ALEXANDRINO, ac APVLEJO, agamus de duobus Insignibus, quibus ΣΤΟΛΙΣΤΑΙ in sacris Pompis ornati erant. CLEMENS ait Cubitum, Πῆχυν, Justitiæ fuisse notam *Stolistarum g)*. APVLEJVS hoc Insigne ita describit. *Æquitatis ostendebat judicium, manum sinistram porrecta palmula, quæ genuina pigritia, nulla calliditate, nulla solertia prædita, videbatur Aequitati magis aptior, quam dextera. h)*

Hoc

g) Per Πῆχυν hæc lacertum intelligimus sensu proprio hujus vocabuli, partem corporis, quæ a brachii commissura ad manum se extendit; unde tralatitia demum significatione veniunt notiones mensurarum, & instrumentorum iis inseruiendum.

h) Legenda hæc Beroaldi Commentaria.

Hoc Aequitatis, Justitiæve signum, quod quidem me in monumentis Aegyptiis nondum vidisse memini, ingenio hujus gentis optime convenit; apud eandem enim omnes corporis partes in Hieroglyphicis Notis frequenter, significanterque adhibitæ fuerunt. Apud eandem, quod propius ad præfens argumentum accedit, Judicum Imagines repræsentatæ fuerunt sine manibus, qua de re sic scribit PLUTARCHVS de Iside p. 355. *Thebis simulacra fuerunt Judicum manibus carentium, ubi princeps illorum oculos in terram dejectos habebat, quo indicabatur, Justitiam donis & alloquiis non esse obnoxiam. i)*

Alterum Insigne *Stolistarum* erat *Σπορδεῖον*, Vas ad libandum adhibitum, cujus materiam formamque APVLEJVS describit dicendo: *Idem gerebat & aureum Vasculum, in modum papille rotundatum, de quo lacte libabat. k)*

I 3

Apud

i) De Justitiæ nota jam diximus in Capite de Summi Judicis insignibus.

k) De Lacte in Libaminibus Aegyptiorum adhibito pluribus dicemus in Scriptione de Sacrificiis Inanimatis.

Apud MONTFAUCONIVM II. II. 6. I. in Pompa Aegyptiaca, quæ multis modis cum illis CLEMENTIS ALEXANDRINI, & APVLEJI convenit, *Stolistam* quidem nullum videmus, sed ejus loco statim post Prophetam occurrit Sacerdos femina manu tenens Sympulum, instrumentum, quo veteres in libationibus uti solebant.

SACRISCRIBÆ, Sacerdotes Aegypti superioris ordinis; horum Officia, & Insignia.

Inter primi ordinis Sacerdotes Aegyptios commemorandi quoque sunt Sacri Scribæ, sacrarum litterarum ac linguarum periti religiosique servatores, Mercurii Aegyptiorum, qui Scripturam, qui artes gentis istius invenisse censebatur, sectatores seduli. Hos ad Sacerdotes superioris ordinis refert CHÆREMON apud PORPHYRIUM Lib. IV. de Abstin. dicendo: *Atque hic sane philosophandi modus vere receptus fuit a Prophetis, ἱεροστολισταῖς, Sacris Scribis, atque etiam Horologis.* 1) JAMBLYCHVS quoque

1) Comparandus etiam Γεωμετριστῆς τῶν

que de Mysteriis pag 1. auctor est, Pythagoram, Eudoxum, Democritum, Plutarchum, illos Græcos, qui sua ab Aegyptiis hauserant, ea accepisse a Sacris Scribis, *m*) unde, ut & ex multis aliis rationibus, conficitur, istos fuisse Sacerdotes scientiarum omnium in ea regione custodes, non ministrando, sed docendo; non sacrificando, cum Diis circumcurrendo; sed legendo, scribendo, scriptaque vetusta explicando tempus confumentia.

De iisdem sic scribit HORAPOLLO I. 36.
Atramento, cribro & Junco — indicant Sacrum Scribam, quoniam hic vitam mortemque dignoscit; nam est apud Sacros Scribas Liber, sacram AMBREM adpellant, cujus ope iudicium

I 4

de

ἱερῶν χρημάτων τῆς Ἀθηναίων apud Herodotum
2. 89.

m) Hoc Vocabulum sæpius generatim de Sacerdotibus Aegypti adhibetur, v. gr. a Luciano in Macrobiis T. III. p. 210. ubi inter homines, qui ob vitæ genus victusque moderatam sobrietatem diu vixere, commemorantur Sacri Aegypti Scribæ, atque Assyriorum, Arabum, Indorumque Philosophi.

de agro decumbente ferunt, sit vitalis nec no, id ex agri decubitu signis quibusdam perspicientes, Ad quem locum illustrandum non parum conferre videtur JOSEPHVS Antiqu. Jud. T. I. 97. & NYMENIVS apud EYSEBIVM P. E. VIII. 8. qui Jannem & Jambrem, Aegypti Magos, quorum in Sacris Litteris mentio occurrit, Scribas Sacros vocant, De his autem ita loquitur JOSEPHVS, agens de prædicta Nativitate Mosis; E Sacerorum Scribis quidam, illi enim periti erant in futurarum rerum veritate, nuntiant Regi nasciturum puerulum. n.) Sic etiam apud LVCIA-

NVM

n.) De his Aegypti Sacerdotibus sermo est Exodi VII. 11. sed retentis nominibus eorum propriis, quæ occurrunt 2. Thim. III. 8. De Janne autem & Jambre ex Thalmudicis scriptis, ex Patribus Ecclesiæ, ex Plinio, Apulejo, aliisque, optime egerunt hujus loci interpretes, & præcipue Wetstenius in editione N. T. Comparari etiam possunt Jani Grot, & Zentgravii singulares dissertationes de Janne & Jambre, quorum nomina utique sunt Aegyptia, hocque simile sacro isti libro *Ambrem* vocato, de qua supra loquuti sumus. De Sacerdotum autem Aegyptiorum scientia futurorum, & magicis artibus protulimus plura in capite de Prophetis,

NVM in Philopseude T. III. p. 60. Sacer Aegypti Scriba occurrit, qui magicas exercet artes. Apud eundem LYCIANVM, eo, quem nunc citavimus, loco, idem Sacer Scriba etiam vocatur *Νοήμων*; qua occasione observandum duco, Cl. JABLONSKIUM in *Thes. Epistol. La Croziana* I. 179. & in *Panth. Aegypt. Prolegomenis*, probare tentavisse, Scribas Aegyptiorum Sacros vocatos fuisse *Νοήμονες*, quatenus *Νοήματα ιερά*, sacra placita, discabant & explicabant. Idem quoque Vir eruditissimus satis verosimili ratione ex lingua Coptorum docuit *Arpedonaptas*, Aegyptios illos Philosophos, quorum mentionem EVSEBIUS Lib. X. c. 4. Præp. Evang. & CLEMENS ALEX. *Stromat.* I. p. 304. injiciunt, si vocabulum hoc interpretemur nil aliud, quam *Νοήμονες*, Sacros Aegyptiorum Scribas scientiarum custodes significare, o)

I 5

In-

quibus hæc præcipue conveniebant, quamvis & Sacris Scribis, & Horoscopis tributa fuerint,

o) Clementi Alexandrino vocantur *Ἀεθέρωνες*. Eusebio secundum conjecturam Jablonskit

Insignia autem Sacrorum Scribarum, quibus in Pompis & in monumentis ornati fuerunt, ut & scientias & studia, quæ ipsis fuere pertractanda, nunc ex CLEMENTE ALEXANDRINO explanabimus, cujus hæc sunt verba, *Stromat.* VI. pag. 633. Εξῆς δὲ ὁ ἱερογραμματεὺς προέρχεται, ἔχων πτερὰ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, Βιβλίον τε ἐν χειρὶ καὶ Κανόνα, ἐν ᾧ τό τε γραφικὸν μέλαν, καὶ Σχοῖνος, ἢ γραφοῦσι, & quæ seq. *Deinceps progreditur Sacer Scriba Pennas habens in capite, ac in manibus Papyri volumen, & Vas Scapi forma, in quo librarium atramentum, & juncus, quo ad scribendum utuntur. Hunc oportet scire ea, quæ Hieroglyphica vocantur, & Cosmographica, & Geographica, & ordinem Solis & Lune, & quinque Planetarum, Chorographiam Aegypti, & descriptionem Nili, ut & adparatus sacrorum, locorumque iis consecratorum; ac mensuras, & quaecunque in sacris sunt necessaria.*

Pri-

ἱερογραμματεῖς; adparet autem ex locis istorum duorum Scriptorum, hos fuisse Sacerdotes Aegyptios.

Primum itaque Insigne Sacri Scribæ secundum CLEMENTEM fuere Pennæ in capite. Consentit DIODORVS SICVLVS Lib. I. p. 98. dicendo: *Nonnulli tradunt, vetustis temporibus librum filo puniceo circumligatum, in quo Deorum cultus & honores scripti, ab accipitre Sacerdotibus Thebas allatum esse; quam ob causam Scribæ Sacrorum nunc quoque sacrum licium purpureum, & accipitris pennam in capite gestant. p)*

Hinc explicari potest locus HESYCHII ad Sacros Aegypti Scribas pennis ornatos referendus, qui sic habet: Πτεροφόροι — Καλεῖνται δὲ ἕτως καὶ τῶν ἐν Αἰγύπτῳ ἱερέων τινές. ΠΤΕΡΟΦΟΡΟΙ, *Pennam gestantes* — Vocatur

p) Per Licium intelligenda est illa tænia, qua pennæ in capite Sacerdotum tegumini illigabantur. Ceterum ex hoc loco, & ex innumeris aliis, adparet, Aegyptios, uti fere omnes antiquæ gentes facere consueverunt, de rerum suarum origine aniles multas condidisse fabulas. Gloriabantur veterum plerique, se Artes, Leges, Cultum, aliquando & ipsas, quas adorabant, Statuas, non industria aut fortuna, sed per prodigia proxime a Diis accepisse,

catur autem sic etiam genus quoddam Aegyptiorum Sacerdotum.

Si jam vetera evolvamus monumenta videbimus in Admirandis Romanæ Antiquitatis apud MONTFAUCONIVM II. 116. in Pompa Sacerdotum Aegyptiorum procedere Sacrum Scribam, in capite Petafum pennis instructum Mercurii more gestantem.

q) Videbimus apud Illust. Comitem de CAYLVS, qui primus magna cum solertia diversa tegumenta capitum, quæ in Aegypti monumentis occurrunt, perscrutatus est, Sacerdotes observari cum duabus pennis erectis in capite; r) aliumque cum pennis, in quarum medio discus exstat. s)

CLE-

q) Ostendere conabimur in fine hujus capituli causam istius ornatus, & aliorum insignium, quæ in Sacris Scribis manifesta erant, deducendam ex eo, quod hæc fuerint Mercurii ornamenta, qui collegiis illorum præesse censebatur.

r) Tom. IV. XI. n. 1. 3. 4.

s) Ibid. N. 2. Comparari potest monumentum Aegyptium, in quo admodum adolescens Sacer Scriba duabus pennis in capite, haud

CLEMENS ALEXANDRINVS aliud Insigne Sacrorum Scribarum exhibet dicendo: *manibus Βιβλίον, Papyri volumen tenet.* Circumgestabant itaque isti in solennibus scripta, quæ scientias ritusque illorum comprehendebant, & de quibus CLEMENS atque APVLEJVS multam fecere mentionem. Hoc Insigni ornatur Sacer Scriba in Pompa, quæ occurrit in laudatis Admirandis Romanæ Antiquitatis apud Montfauconium II. 116.

Nil quoque frequentius in Aegyptiorum monumentis occurrit, quam Sacerdotes iuvenes, rasi, sedentes, nullo modo, si capitis integumenta quædam minora, torques, & feminalia excipiamus, ornati, in genibus volumina hieroglyphicis præcipue notis referta gestantes, attenteque considerantes. Tales occurrunt apud Illustr. Comitum de CAYLUS I. 6. 2. MUS. CAPITOL. III. 89. Apud MONTFAUCONIVM II. 140. 4. 5. *Suplém.* II. 52. 2. & 4. Ubi notandum est, Sa-

quidem accurate representatis, ornatus est, apud Montfauconium *Suplém.* II. 53. 2.

Sacrum Scribam, qui No. 4. occurrit, & illum, qui apud Ill. Comitum de CAYLUS V. 18. 2. conspicitur, ejusdem quidem ordinis Sacerdotes esse, sed jam majoris aliqujus in ista Τάξῃ gradus, quod ex longiori veste, quæ major, quam subligacula vulgo sunt, ex tibiæ ornamentis, & ex hypopodio concludendum videtur; monumenta enim, quæ primo loco citavi, nobis juniores ex Sacris Scribis repræsentant; novissime huic ordini consecratos; *t*). posteriora autem jam alios exhibent in paulo majore dignitate constitutos; tertium tandem & summum gradum Sacrorum Scriptorum videmus in toties laudata Pompa Isiaca MONTFAUCONII, in qua Sacrorum Scriptorum pennis in capite ornatus est, insigni, quod superioribus tantum hujus ordinis viris tributum fuisse videtur; idem cinctus est veste a femore ad pedes usque procedente; & volumen

t) Pocockius I. 213. vulgavit imaginuculam Aegyptiam juvenis Sacerdotis poplites flectentis manu utraque volumen tenentis, ubi perperam existimat hæc puerum repræsentari in servili opere occupatum.

lumen non in gubus habet ut legat edificatque, sed convolutum elata manu cum maiestate dignitateque circumfert.

Apud SCHAWIVM in itineribus T. II. 164. & apud MONTFAUCONIVM II. *Suplém.* 52. 1. Sacri hi Scribæ non volumina plicatilia ex conglutinatiss Papyri chartis, aut ex lineis telis constantia, sed tabulas quadratas lapideas hieroglyphicis litteris refferas tenent, quod plerumque vetustiores mores ac antiquiora indicat tempora, u)

CLEMENS ALEXANDRINVS aliud Insigne addit dicendo, Sacrum Scribam gestare *Kavóna*, Vas formæ cylindraceæ, in quo Atramentum librarium & Juncus, quo in scribendo uti solebant. Plerique *Kavóna* Regulam interpretantur, sed ex diversis notionibus huius vocabuli ista minime præfenti loco convenire videtur. *Kavón*, & *Kavónion*, Græ-

u) Heic quoque notandum videtur, apud Comitem de Caylus III. 8. occurrere Sacerdotum feminam, humi sedentem, volumen manibus tenentem; vel quod sacras legat preces, vel quod in ritus sibi peragendos inquirat.

Græcis sæpius idem est, quod antiquiores Latini Volumen, recentiores *Rotulum*, *Rutulumve* vocavere; sed cum CLEMENS ALEXANDRINVS tradat, Sacrum Scribam gestasse Βιβλίον & Κανόνα, adparet, hoc vocabulum heic aliam vim habere; constat autem, quod Κανὼν non modo Regulam, Volumenque, sed & Spatium atque Vas certæ alicujus, rōtundæ maximeque cylindraceæ formæ notaverit, qua ratione hunc quoque locum intelligendum esse existimamus. *)

Instrumentum autem, quod veteres Aegyptii ad scribendum adhibuere, erat Juncus, Σχοῖνος, calamus ad pennarum notstrarum modum sectus exacutusque; quod inter alia adparet ex HĒRAPOLLINĒ I. 36. y) qui ait: *Aegyptias Litteras, aut Sacrum Scribam, aut finem innuentes, atramentum, cribrum, & juncum pingunt. Aegyptias quidem Lit-*

*) De potestate hujus vocabuli legendi Stephanus in Dictionario, Beza ad II. Cor. X. 15. & præcipue Salmasius ad Vopisci Firmum p. m. 705.

y) Idem Lib. I. Cap. 14.

Litteras, quod his apud eos omnis Scriptura compleatur; junco autem, non alia re ulla scribunt.

Materia, qua veteres Aegyptii scribebant, non erat atramentum fluidæ, ut nostrum, naturæ, sed potius color ad hoc paratus, sic, ut Sinensium more non scripsisse, sed pinxisse potius elementa sua censeriqueant; idque non semper junco, ut vult HORAPOLLO, sed nonnunquam etiam penicillo; linea enim Aegyptiorum tela, tum *epistolographicis*, tum hieroglyphicis litteris referta consideranti patebit, in illis sæpius talem litterarum tenuitatem, flexurarumque subtilitatem observari, quam arundine scribentes nunquam exprimere potuissent. Linea autem ista tela, quæ plerumque nigro, aliquando etiam rubro colore perscribebantur, docente Ill. Comite de CAYLVS antea, ne atramentum inter scribendum nimis sese extenderet, compositione aliqua imbuebantur, ad quam Aegyptii Bitumen Judaicum adhibuisse videntur.

K

Hæc

Hæc sunt Insignia Sacrorum Scribarum, quorum CLEMENS ALEXANDRINVS mentionem fecit ; addamus his duo alia ex HORAPOLLINE & APVLEJO. Auctor itaque est HORAPOLLO l. 37. Aegyptios Sacrum Scribam repræsentare volentes Canem pinxisse. Testis quoque est APVLEJVS Metamorph. XI. in *Pompa Isiaci ivisse tertium Virum, attollentem Palmam auro subtiliter foliatam, & nec non Mercurialem etiam Caduceum*. Tertius iste Sacerdos Isiaci processus erat ἱερογραμματεὺς cum Caduceo Mercurii, cum Palma, quæ eidem Deo in Aegypto con-

2) De Palmarum ramis, quos Aegyptii Sacerdotes præferre solebant, dicemus postea occasione Horoscopi ; interim adscribendus Epiphaniï locus 64. 1. Hæres. 524. Origenes — *pro Christiana Religione, ac fide, Christique nomine, plurima perpeffus esse dicitur ; nam & in Urbe, Alexandria, tractus sæpius & conviciis affectus & immanissimis questionibus tormentisque subiectus est ; inter cetera adrasum illum aliquando Græci pro Templi Serapidis, quod illorum Idolum est, gradibus collocantes Palmarum furculos in eos distribuere jusserunt, qui ad execrandos ritus obeundos, venerandosque simulacrum adibant ; hic enim Sacerdotibus idolorum apud eos habitus est*. Comparanda Cl. Huetii Origeniana.

consecrata, ut patet ex *Isiaco Marmore* OLIVÆ, & ex illis Magorum Gemmis, quibus plerumque vocabulum ABRAXAS insculptum est. a) Eidem Numini apud Aegyptios Canis quoque sacer fuit, quod est notissimum. Ex quibus omnibus conficitur, Sacros Aegyptiorum Scribas eadem habuisse insignia, quæ Mercurio Aegyptiaco conveniebant; hinc etiam videmus Deum istum apud MONTFAUCONIVM II. 128. 2. volumen manu gestantem, plane ut ille Sacerdos Pompæ Isiacæ, quem Mercurio similem ex admirandis *Romane Antiquitatis Monumentis* produximus.

Nec mirum, Sacros Aegypti Scribas, litterarum & scientiarum custodes, Mercurii Insignia gessisse; is enim apud Aegyptios

K 2

ptios

a) De his etiamnum obscuris Gemmis, quas plerique perperam generatim Basilidianas vocant, multa lectione digna congestere Macarius & Chiffletius, inania falsissimaque plura Kircherus, pererudita Beaufobre Hist. Manich. & Jablonski in Diss. de Nom. Abraxas, Nova quoque, sed non ita certa, hac de re scripsit Passeri de Gemmis Stellif. T. II.

ptios antiquissimus omni genere doctrinæ, & multarum artium scientia, is litteras invenisse, commentariorum scribendorum originem invexisse, rebus nomina indidisse putabatur; quæ omnia pervulgata sunt, & a Cl. JABLONSKIO ita pertractata, ut inutile sit de iis multis verbis disputare. Sufficiat igitur nobis heic locum JAMBLYCHI de Myster. Aegypt. adscribere, ex quo patet, Mercurium Sacerdotibus Aegypti præfuisse; ille autem sic loquitur: *Deus Eloquentiæ præses Mercurius olim recte existimatus est Sacerdotibus omnibus esse communis; quique veræ de Diis scientiæ præest, unus est idemque in universis; quare & nostri majores suæ sapientiæ inventa illi dicabant, propria sua commentaria omnia nomine Mercurii inscribentes.*

De Horoscopis, Sacerdotibus Aegypti primi ordinis, & de horum Muneribus, Insignibusque.

Inter præcipuas Scientias, quas Sacerdotes Aegyptii excoluerunt, numeranda utique est Astronomia, ad quam illos cælum
ex

ex omni parte patens, regioque, ob magnas planities ad motus stellarum observandos aptissima, ducere videbatur; instigabat quoque eos ingenium Mathematicis artibus accommodatum; invitabat agricolationis amor; & præ ceteris omnibus ipsa illorum Religio, superstitioneque, quam fere totam Astronomicam fuisse, ex indubiis probari potest argumentis. b) Qua de re sic scribit LACTANTIUS Lib. II. Cap. 14. de Orig. Err. *Omnium primi, qui Ægyptum occupant, cælestia suspicere & adorare cœperunt; & quia neque domiciliis tegebantur propter aëris qualitatem, cursus siderum & defectus notaverunt, dum ea sapius venerantes curiosius ac liberius tuerentur.*

K 3

Aliam

b) Quam magnos Ægyptii fecerint in Astronomia profectus, de quibus peritos varie sentire video, alia est & non proposita quæstio; neque de illo dicendum, quantum Thales, Hipparchus, Eudoxus, ceterique Græcorum ab iis didicerint in scientia, quam non leviter tractasse videntur illi, qui Annum Caniculo Solarem tanto ingenio excogitarunt, qui Pyramides suas tanta cum peritia collocarunt. Legi meretur, *A letter to Martin Folkes concerning the rise and progress of Astronomy amongst the Antients, London. 1746.*

Aliam quoque rationem ad siderum observationes præbuit vana illa, sed Astronomiæ non inutilis persuasio, de Diis stellas inhabitantibus, fortesque humanas tanto tamque invincibili imperio regentibus, ut omnes mortalium eventus, omnes liberæ nostræ actiones ex illarum tactu deducendæ; unde quoque existimabant, peritum Astrologum ex vi motuque stellarum, quæ natalibus præfuerunt, inevitabile fatum hominis perspicere prædicereque posse. Hanc Artem a Mercurio, ut fingeant, acceptam, longinquitate temporum innumerabilibus experimentis confirmatam, Petosiris & Necepho evulgasse tradebantur, quorum posterior Rex Ægypti, uterque illius regionis Magus fuit. c) De Astrologia Ægyptiorum adscribendus etiam videtur locus HERODOTI, qui Lib. II. ait: *Alia insuper ab Ægyptiis sunt excogitata, quis mensis, diesve, cujus Deorum sit; (d) & quo quis die genitus qualia sortietur.*

c) De his Astrologis optime egit Marshamus in Canone Chronico.

d) Ex hoc loco adparet, quod ab Ægyptiis, qui certa quædam tempora Diis suis jam in pri-

tur, & quam mortem obiturus; & qualis vixerit.

Addendus DIODORVS SICVLVS Lib. I. p. 91. *cujus hæc sunt verba: Sacerdotes in Geometria & Arithmetica studiis pueros prolixius exercent; nam quia Fluvius quotannis egressus varie agros transformat, multas omnis generis controversias inter vicinos de limitibus excitat, quas exacte diximere non facile est sine Geometria*

K 4

trie

ma consecrarunt antiquitate, deducenda sit origo septem dierum hebdomadis totidem Planetis adscriptorum. Eandem rem confirmat Dio Cassius Lib. 51. dicendo: *Quod autem dies ad septem sidera illa, quæ Planetas appellant, referuntur, id ab Ægyptiis hæud ita dudum, ut paucis dicam, institutum, ad omnes homines dimanavit.* Huc etiam pertinent Clem. Alex. Strom. 1. & Philastrius de Hæres. c. 103. & 112, qui hæc omnia Mercurio Trismegisto, qui totus Ægyptus, adscribunt. De hac vero re præ ceteris legi merentur Marshamus atque Spencerus, qui, occasione Sabbathi Judæorum, hoc argumentum late pertractarunt. Addendus Seldenus de Jure N. L. III. & Cl. Des Vignoles Chronol. T. II, 683, qui multis obscuram illam controversiam tangit, de qua Plutarchus in perditō disputaverat libro, cur antiqui in consecratione Dierum hebdomadis non illum, quem Planetis tribuerunt, ordinem servaverint.

tria peritia. e) Arithmetica autem cum ad ceteras, tum ad vitæ rationes, tum ad Geometriæ Speculationes ipsis commoda. Ad hæc non parum studium id emolumentum cultoribus Astrologiæ adfert; nam Aegyptii, quamvis & alii, accuratissime siderum constitutionem & motum observant, & descriptiones singulorum per incredibilem annorum numerum custodiunt, cum ab antiquissimis inde temporibus hoc apud eos studium certatim sit agitatum. Planetarum etiam motus, & circuitus, stationes, ac uniuscujusque vires circa ortus animantium, quæ bona, aut quæ mala efficiant, cupide & impense annotarunt, & sæpe eventuros vitæ casus predicentes hominibus velut acu rem tangunt.

Has Astrologiæ artes cum Aegyptiis fastitarunt etiam Chaldæi, Persæque; & a pri-

e) Ex hoc loco adparet, Sacerdotes Aegypti Geometriam quoque, & Arithmeticam docuisse; quod ex Platone de Leg. ex Jamblycho in Nicom. ex Juliano apud Cyrillum, ex Philone de Vita Mosis, & ex multis aliis constat argumentis. Origo autem & necessitas Geometriæ in Ægypto a pluribus Scriptoribus, in commentariis Diodori Siculi citatis, ab iisdem, quæ heic adferuntur, rationibus petitur.

primis hauferē antiquiores Indorum Sacerdotes, constat quoque, in æternum humanæ mentis opprobrium, sæculis nostra tempora pròxime tangentibus, auitæ ridiculæ anilisque istius Superstitionis labem, non modo vulgo semper ac ubique imbecilli placuisse, sed & ipsis eruditorum cordibus inhæsisse.

Hæc de Astronomiæ Astrologiæque Ægyptiacæ studiis brevissime dicta sufficiant, cum illud magis nostri sit officii, ut ostendamus, Sacerdotes Aegyptiorum has scientias, & quidem præ ceteris, excolere aliisque tradere consuevisse; quod si præstitum fuerit, videbimus, fuisse Classē Sacerdotum, in hæc munera præcipue incumbentium, probabimusque, illam certa quoque habuisse Insignia.

Sacerdotes Aegyptiorum, ut omnia literarum studia, sic præcipue Astricæ, curæ habuerunt; quottidie hanc scientiam discabant ex majorum commentariis, noctes quoque suas, auctore PORPHYRIO, f) præter

K 5

Lu-

f) Porphyrius de Abstin. 369. *Sacerdotes noctem dividunt in siderum observationem, & aliquando ad sui sanctificationem.*

Lustrationes fere integras siderum intuitio-
ni destinantes. Hanc vero doctrinam, ut
plerasque suas Scientias, callide occulta-
bant, suis tantum aperiebant, vulgum &
peregrinos, nisi fuerint viri ingenio excel-
lentes & pæne divini, longius ab illa re-
moventes; qua de re sic scribit STRABO
Lib. XVII. p. 1158. *Heliopoli g) domus amplas
vidimus, in quibus Sacerdotes habitabant, hanc
enim perhibent olim Sacerdotum habitationem
fuisse, hominum Philosophiæ & Astronomiæ de-
ditorum —. Etenim Eudoxus cum Platone eo pro-
fectus est, & ambo cum Sacerdotibus annos tre-
decim sunt versati, ut nonnulli tradiderunt; isti*
Sacer-

g) Collegium Sacerdotale Heliopolitanum
fuit ex antiquissimis præstantissimisque, & cum
Solem ibi præcipue colerent, mirum non est, eos
maxime Astronomiæ artes tractavisse. De Sa-
cerdotio autem hujus Urbis hæc legimus Genes.
41. 45. *Josepho — Asenatham filiam Poripheræ Sacer-*
dotis Oniqrum in uxorem collocavit. Constat enim in-
ter omnes tum ex lingua Coptorum, tum ex In-
terpretibus antiquis, per On. Heliopolin intelli-
gendam esse. Comparandæ Guil. Bonjour Exer-
citationes in Monumenta Coptica seu Egyptia-
ca Bibliothecæ Vaticanæ, vulgatæ Romæ,
A. 1692.

Sacerdotes cum rerum cælestium scientia præstarent, ceterum arcanam eam servarent, neque cum quaquam eam communicare vellent, tamen & tempore & obsequio devicti, nonnulla præcepta enarrauerunt, cum plurima interim barbari occultarent. Sic excurrentes diei & noctis particulas supra 365 dies ad anni complementum traderunt. h) Ignorabatur annus eo tempore apud Græcos, quemadmodum & alia permulta, donec juniores Astrologi ab iis ea acciperent, qui Sacerdotum monumenta in Linguam Græcam transulerunt.

Nec minus Sacerdotes apud eos in Astrologiæ studia, in ea regione tam prope Astronomiæ juncta, incumbabant. *Ex Astrologia, inquit DIODORVS SICVLVS p. 84, Sacerdotes, ut & ex sacrorum inspectione futura prædicunt & divinant. i)*

Hæc

h) De accuratiori Anni forma, Ægyptiis Sacerdotibus quidem cognita, sed in civili vita antiquitus non adhibita, legendus Cl. Des Vignoles Chronol. T. II. p. 647. seq.

i) Vidimus alio loco hanc futura prædicendi scientiam, quam superstitiosus populus Aegypti Sacerdotibus tribuebat, idque maxime ob Astrologiæ studia, fuisse præcipuam rationem, qua

Hæc cum ita essent, Astronomi Astrologique classem specialem Aegyptiorum Sacerdotum constituerunt; hinc Sacrum Scribam in solenni Aegyptiorum Processu, quem ex CLEMENTE ALEXANDRINO Strom. VI. illustrandum sumimus, præcessit *Horoscopus*, de quo ille ita scribit: *Post Cantorem procedit HOROSCOPIVS, in manu habens Horologium & Phœnicem, Astrologiæ Symbola. Hunc oportet semper in ore habere Astrologicos Mercurii Libros, qui sunt quatuor; quorum unus est de ordine inerrantium stellarum, quæ adparent; alter de coitu & illuminatione Solis & Lunæ; reliqui duo de illarum ortu.*

Eundem CHAEREMON apud PORPHYRIUM de Abstin. IV. 371. *Horologum* vocat, atque inter primi ordinis Sacerdotes Aegyptios collocat, dicendo: *Atque hic sane philosophandi modus a Prophetis, ἱεροστολισαῖς, Sacris Scribis, & Horologis, receptus fuit; turba autem reliqua Sacerdotum, Pastophororum, Neacorum, & Dñs subministrantium, purificatur*

senioribus peritioribusque illorum Prophetarum, quo superbiebant, meruit titulum.

*tatur quidem similiter , sed non tam accurate ,
nec cum tanta continentia.*

Ut vero de hujus officiis insignibusque
judicium ferri queat, necessarium est peni-
tus inspicere diversas notiones vocabulorum
Horoscopi, Horologi, indeque pendentium
Horoscopii, Horologiiue; quod præstabi-
mus auctore potissimum eruditissimo SAL-
MASIO, qui in Commentariis ad Solinum
hac de re optime disputavisse videtur.

Horoscopus itaque vel de Deo sumitur,
vel de Sacerdote, *k)* ut in loco, de quo agi-
mus. Horoscopus vocatur primo inferius il-
lud Ægyptiorum Numen, quod sub *Decani*
nomine natalibus mortalium præesse, Ge-
nesin & fata illorum inde pendentia inspi-
cere censebatur. PERSIVS VI. 8. *l)*

— — — *Geminos Horoscope varo
Producis Genio.*

Sed

k) Aliquando etiam *Horonomus* vocatur.

l) Poëta, ut Astrologiæ vanitatem declaret,
ait: O Numen Horoscope eo tempore, quo mor-
talium fatum a tuo pendet imperio, gemini in
lucem prodeunt fratres diverso penitus præditi
ingenio!

Sed Horoscopus est etiam Sacerdos, *m*)
 cujus munus HESYCHIUS, vocabuli istius
 originationem secutus, interpretatur de illo,
 qui horas inspicit; quod is facere potuit
 vel ad usum tantum civilem, ut diei
 horas populo annuntiaret; vel in Astrono-
 miæ subsidia, ut ex umbrarum ratione de
 Æquinoctiis, Solstitiis, Meridianisque cir-
 culis judicare posset; vel tandem in Astro-
 logiæ gratiam, ad prædicendos eventus mor-
 talium ex genituræ momento; ubi & illud
 notandum esse existimo, Horæ vocabulum
 vetustissimis temporibus in Astrologicis ad-
 hibitum non semper diei vel noctis duodeci-
 mam indicare partem, sed punctum tantum,
 vel tempus natalium.

Cum vero Horoscopi Horologique signifi-
 catio non una eademque sit, vario quoque
 modo explicari potest Horologium, instru-
 mentum illud, quod ex sententia CLEMEN-
 TIS

m) Horoscopi vocabulum de Sacerdote occur-
 rit apud Horapollinem, qui Lib. 1. 40. ait:
Horoscopum indicare volentes hominem pingunt boris ve-
scientem, non quod horas homo comedat, id enim fieri ne-
quit; sed quod hominibus cibi certo tempore porrigantur
ac apponantur

TIS ALEXANDRINI unum ex ornamentis illorum Sacerdotum fuit, qui hæc studia peculiariter curabant. *)

Horologia & Horoscopia fuere omnia illa Instrumenta, quorum ope Horoscopus hominis, seu tempus genituræ illius cognosci poterat, quam ob causam non modo Horologia proprie sic dicta, sed & Astrolabium aliquando hoc nomine apud ΗΕΡΜÆΣΤΙΟΝΕΜ aliosque occurrere video.

Vulgo autem Horologia vocabantur Instrumenta horas indicantia, talia erant Scia-terica, Solaria, Chaldæis & Aegyptiis vetustissimis temporibus cognita. o) Cum vero ea non omni tempore usum præberent adinventum etiam fuere Aquaria Horologia, quorum usum apud Aegyptios discimus ex loco ΗΟΡΑΠΟΛΛΙΝΙΣ l. 16. quem, etsi longior sit, heic tamen exhibebimus, cum multa ad rem præsentem facientia continere videatur.

Aequia

*) Horoscopium vulgo de Instrumento adhibetur, quo Horoscopus invenitur: Horologium de eo, cujus ope horæ agnosci queunt; sed frequenter etiam hæc permutantur.

o) Conferatur Macrobius Somn. Scipionis l. 10.

Aequinoctia, inquit ille, *significantes idem animal*, *Cynocephalum*, *pingunt*; *duobus enim Anni Aequinoctiis duodecies in die*, *per singulas nimirum horas urinam reddit*, *idemque & noctis facit*; *quare non immerito suis Hydrologiis Aegyptii Cynocephalum sedentem insculpunt*, *e cujus membro aqua defluit*; *idque propterea, quod duodecim, ut jam dixi, in quas Aequinoctii tempore dies ac noctes ex equo dividuntur, horas significat. Ceterum ne foramen illud acute atque artificiose constructum, per quod in Horologium aqua profluit, & excernitur, aut latius sit aut rursus arctius, utrumque enim magni refert — remedium hoc excogitarunt, ut, quidquid pilorum est ad caudam usque abradentes, pro hujus crassitudine ferream quandam fistulam in usum jam dictum faciant.* o) Ex hoc loco inter

& Interpretes 2. Reg. XX. Jes. XXXVIII. ubi occasione Solaris Achaia late de Sciatericis disputatum fuit. De diversis vero generibus Clepsydram, & praecipue de Organo Hydraulico Ctesibii Aegyptii, optime egit Cl. Salmasius loc. cit. De Horoscopiis Veterum singularem quoque, sed deperditum librum, conscripsit Hero Alexandrinus, hujus nominis primus.

o) Kircherus Oedipi Aeg. T. II. P. II. 339.

ter alia & illud concludendum, apud Ægyptios antiquioribus temporibus divisionem diei in duodecim horas æquinoctiales usitam fuisse. Consentit VICTORINVS in Rhetor. Ciceronis, cujus hæc sunt verba : *Quodam tempore, inquit Trismegistus, cum esset in Aegypto sacrum quoddam animal Serapi dedicatum, quod in toto die duodecies urinam fecisset pari semper interposito tempore, per duodecim horas diem dimensum esse coniecit, & exinde hic horarum numerus custoditur.*

HORAPOLLO Lib. I. 46. porro adfirmat, Sacerdotes Horoscopos, qui, ut omnis sacrorum

aliquo modo videtur indicare se Ægyptium Horoscopium, quale ab Horapolline describitur, conspexisse; sed suspecto mendacique isti scriptori fidem nullam habemus. Remotiorem aliquam cum isto Horapollinis loco convenientiam habere videtur Isiacæ Tabulæ initium, ubi adest Cynocephalus cuin Ariete alio, verni Aequinoctii signo; conferri ibidem posset Vir manu Avem, Phœnici non absimilem, tenens, Cynocephalo prope adstans, alterque Orygem aræ imponens, quod Animal, ut Phœnix, Horoscopi nota fuit; qua de re agemus in sequentibus; sed fateor, hanc conjecturam mihi obscurissimam videri.

L

rum Ministrorum turba , Regibus frequenter aderant , ipsis diei ortum adnuntiare solitos fuisse. Sic enim scribit de Oryge, sylvestris capræ infesto genere : *Antiqui Reges, cum sibi ortum nuntiaret Horoscopus hoc animal contra Solem statuentes vertentesque, ejus opera veluti Gnomone quodam veritatem ortus Solis explorabant, quare & Sacerdotes unam hanc inter pecudes non signatam comedunt. p)*

Sacerdotem Horoscopum Aegyptium, Horologii, insigni ornatum, in Monumentis nondum vidi. Inquirant, qui signa possident vetera, maximeque illi, quibus Aegyptum adire contingit, & Sacerdotum Pompas in anaglyptis operibus picturisque intueri. Isti demum cum aliqua veri similitudine de veterum Aegypti Horologiorum forma differere poterunt; quæ sine dubio pro varia ætate diversa, olim rudiora, postea perfectiora fuere.

Sed

p) Vulgo legitur, ἐπικαθίσαντες τὴν τῇ Ζώῳ, ac si Reges Orygi velut Equo infedissent. Alii corrigunt ἐπικαθίσαντως, quo modo Horoscopus Animali infedisset; nonnulli, quod melius, ἐπικαθίσαντες τὴν τὸ Ζῶον; plurimi, quod optimum videtur, ἀντικαθίσαντες, contra Solem collocantes.

Sed hoc non solum fuit Insigne, quo Sacerdos Horoscopus in sacro ornatus erat Processu; nam præter illud ferebat etiam Φοίνικα, quæ duo Astrologiæ indicia fuisse, ex laudato CLEMENTIS loco patet; ubi notandum existimo, vocabulum Astrologiæ, heic & statim postea de Mercurii scriptis adhibitum, non modo illam scientiam, quam hodie vulgo Astrologiam nominamus, sed Astronomiam etiam significare; quod eo magis animadvertendum, ne Sacerdos Horoscopus pro vano tantum sumatur Astrologo, cum is vilem divinatricem artem quidem professus fuerit, sed perpetuo cum sublimi studio Astronomiæ conjunctam.

Quod attinet ad Φοίνικα, alterum Horoscopi Insigne, q) video, Interpretes hoc vocabulum vel per Palmam, vel per Phoenicem convertere. Palma Astrologiæ signum esse potuisset, quatenus fuit insigne Mercurii

L 2

rii

q) Grus fuit etiam signum Astronomiæ apud Aegyptios, auctore Horapolline II. 93. sed nulla vidi huc facientia monumenta. Ratio autem istius notæ hieroglyphicæ forte in sublimi aeris avis volatu quærenda.

rii Aegyptii, hujus scientiæ auctoris; vel quia fuit hieroglyphica Anni Mensisque nota, auctore Horapolline I. 3. & 40. *r)* Hæc sententia penitus rejici nequit, verosimilior tamen videtur illa, quæ heic Avem Phœnicem intelligendam existimat, quia magnum illum Annum Canicularem Aegyptiorum indicabat; nam cum *hujus Alitis vita*, auctore Plinio X. 2. *s)* *magni conversionem anni fieri scribit Manilius, iterumque significationes tempestatum & siderum easdem reverti. t)*

Sacri

r) Bochartus, vir multarum litterarum, existimat, fundamentum fabulæ de Phœnice, quam Aegyptii arripuere, & ad magnum suum Annum indicandum more istius gentis adauxere, in ipso ambiguo vocabulo *Φœνιξ* latere, quod Palmam quoque significat, de qua tradebatur, illam, posteaquam emortua esset, iterum ex se ipsa renasci.

Phœnicis ortus adscribitur Heliopoli, quia ibi Sacerdotes Astronomi Aegyptiorum habitabant, magni illius Annal inventores. Avis istius ætatem, de qua multum disputatum fuit, Astronomicis computis convenientem, exhibuit Tacitus Annal. VI. 28.

s) Conf. Solinus: 36.

t) Horapollo II. 57. Censorinus 18. Des Vignoles Chronol. II. 665.

*Sacri Cantores, Sacerdotes Aegyptii
superioris ordinis.*

Apud Aegyptios, ut fere apud omnes
vetustatis gentes, sacrorum sacrificiorumque
non minimam partem constituebat vocum
instrumentorumque concentus; lætus diebus
hilaribus, lugubris temporibus tristibus; *v)*
suavis ad demulcendos Deos, terribilis ma-
los abigens Genios. *x)* Hac de re ubique an-
tiqui loquuntur Scriptores, ubique vetu-
statis monumenta, sic, ut vix explicari queat
DIODORVS SICVLVS, qui Lib. II. p. 92. ita
scribit: *Apud Sacerdotes Aegyptiorum Pale-
stram & Musicam discere non moris est — Musi-
cam non modo inutilem, sed & noxiam esse, ut
que virorum animas effeminet, persuasum habent.*

Sed contrarium de Aegyptiis testatur
PLATO de Leg. 2. & HERODOTVS, *y)* qui
L 3 in

v) De Musica in sacris adhibita legendus Bro-
werius de Adorat. cap. 26.

x) De strepitu Instrumentorum Musicorum,
& præcipue Sistrorum, ad deturbanda mala Nu-
mina, comparandus Plutarchus de Iside p. 376.
& Lampius de Cymbalis L. 2. cap. 11.

y) Lib. II. p. 111. Gron. Addendus idem Scri-

in sacro ad Bubastin itinere Musices amplam facit mentionem; cui consentit monumentum Aegyptium, a Comite DE CAYLUS vulgatum, Tom. I. 3. 3. in quo hæc navigatio cum musicis Instrumentis celebratur.

DIODORO quoque PHILO JUDAEVS Lib. I. de Vita Mosis aperte contradicit, dicendo, *Mosen ab Aegyptiis doctoribus accepisse rhythmicam, harmonicam, & metricam theoriam; universam Musicam per instrumenta & voces se variis modis artibusque promentem. x)*

Acce-

ptor Lib. II. C. 75. de cantilena in honorem Nili, Manerotis Aegyptiorum, Lib. II. Cap. 75.

x) Nimium forte Philo Aegyptiis Mosique hic tribuit, nam optima explicatio Diodori Siculi hæc videtur, quod Sacerdotes Aegyptii sacram cum dignitate conjunctam Musicam adama-verint, quæ animos vulgi, ut omnes ceremoniæ, totos ad religiosos actus præparabat, rapiebatque; sed quod iidem antiquioribus temporibus alto severoque supercilio rejecerint molliorem illam suavioremque divinæ artis partem, quæ hominum mentes dulcius irritans istis omnium voluptatum osoribus periculosior videbatur. Addenda sunt loca Strabonis & Aeliani, ex quibus adparet, Diodorum forte ad varia Musices

Accedit POLLUX, a) qui Lib. IV. 11. Symphoniacorum in sacris Aegypti mentionem facit; accedunt illi, quia varia Musices Instrumenta ab Aegyptiis inventa fuisse tradunt; ut & **PLUTARCHVS** de Iside p 372, & **CLEMENS ALEXANDRINVS** Pædagog. 3. 216, qui sacros hymnos, a Sacerdotibus in Deorum honorem cantatos, memorant. **DIODORI** opinionem convellit & **APVLEIUS** Metam. XI. dicendo: *Pompam Iliacam — amœnus lectissimæ juventutis veste nivea & cataclysta prænitens sequitur chorus, carmen venustum iterantes, quod Camænarum favore solers Poëta modulatus edixerat.* b)

L 4

Ad-

genera, diversasque Aegypti provincias respexisse. **Strabo** Lib. 17. ait: *In Abydo colebatur Osiris, sed in ipsius Templo non licebat, nec Cantori, nec Tibicini, nec Cisbarœdo (diversi ordines Sacerdotum Musicæ arti præfectorum) sacrificium auspicari, quem admodum mus est aliis Diis.* Et **Aelianus** N. An. X. 28. *Busiritæ, Abydus, & Lycopolis idcirco tubæ sonitum detestantur, quod ab Asino rudente ejus clangor dissimilitudinem non habuerit.*

a) Legendus idem **Pollux** 4. 10. de Ginglyaro, parva Aegyptiorum tibia.

b. Ex hoc loco, ex præcedentibus, & ex pluribus monumentis patet, dies festos, sacrifi-

Addendus etiam THEODORETUS T. IV. Serm. 7. p. 584, qui ait : *Israëlem longum tempus in Aegypto versatum, pravisque indigenarum moribus imbutum, & idolis ac demonibus immolare ab illis edoctum, & ludis choreisque ac Musicis organis oblectari, harum rerum in habitu constitutum liberare volens Deus, sacrificare quidem permisit, non tamen omnia sacrificare, neque falsis Aegyptiorum Diis, sed sibi soli Aegyptiorum etiam Deos offerre. — Haud itaque victimarum indigens Deus, nidorisve adpetens, illa instituit sacrificia, sed ut egrorum adfectibus mederetur; sic & Musica Instrumenta in cultu suo passus est, non quod illorum concentu oblectaretur ipse, sed ut idolorum errorem pau-*

ciaque Aegyptiorum, cum Musicis instrumentis, ut & cum Saltatione conjuncta fuisse. Sic Israelitæ in aurei vituli cultu comestiones saltationesque instituerunt; illi autem saltatores in sacris Aegyptiorum pompis potius fuere ex illarum comitibus ac antecursoribus, quam ex ipso Sacerdotum sodalitiis, qui in initiationibus præcipue saltationes adhibendas existimabant, cujus moris vestigia ubique reperimus. Isiacorum Sacerdotum chorum instrumentis musicis instructum sæpius conspiciamus in Prænestinis ac Herculanensibus monumentis.

paulatim aboleret; si enim, ut primum ab Ægyptiorum potestate liberati sunt, perfectas eis leges objecisset, resiliissent prorsus, & frantum respuentes, ad pristinam labem recurrissent. c)

Vnum igitur ex Sacerdotum Ægyptiorum officiis fuit sacræ præesse Musicæ, unus ex ordinibus illorum fuit ille Cantorum, & *Hieropsaltarum*, d) de quo sic scribit CLE-

L 5

MENS

c) In transitu observo; Theodoretum hic citatum, Philonem, Eusebium, Origenem, Hieronymum, Chrysostomum, Maimonidem, aliosque plures, in ea esse sententia, Moſis Leges, temporibus inservientes, Judæis Ægyptum derelinquentibus, istiusque regionis moribus avidissime addictis, plures Ægyptias ceremonias, aliquando adhibita quadam mutatione, concessisse; idque præcipue in sacro Musices concentu, in sacrificiis, in diebus festis, in lustrationibus, in Urim & Thummim, in Arca, & in quibusdam aliis. Ita etiam inter recentiores Scriptores sensere Hospinianus, Pellicanus, Toſtatus, Hackspanus, Marshamus, ac Clar. Spencerus in Libro, qui inscribitur, de Legibus Hebræorum ritualibus.

d) De Sacro Cantore loquitur etiam Porphyrius Lib. IV. p. 374. de Abstin. cujus locum ad-

MENS ALEXANDRINVS Strom. VI. 633.
In Sacerdotum Aegyptiorum solennibus — pri-
mus procedit CANTOR, Ὡδὸς, unum aliquod
adferens ex Symbolis Musices. Dicunt illum ex
Libris Mercurii duos accipere, quorum unus
Hymnos Deorum, e) alter regiae vitae rationes
continet.

Eundem Sacerdotem JOSEPPVS in Hy-
 pomnestico, p. 330. Cød. Apocr. V. T. Fa-
 britii,

scribendum duximus, quia ex eo adparet, istos
 Sacerdotes non modo Musicis Instrumentis usos
 fuisse, sed Libationem aliasque sacras cerimo-
 nias peregrisse; sic enim scribit: *Aegyptii inter ele-*
menta ignem & aquam maxime venerantur, ut quae no-
stra generationis, & salutis sint causae & primordia,
quod in apertura Templorum demonstrari adhuc potest ex
ipso Sancti Serapidis cultu, qui aqua & igne absolvitur,
quando videlicet CANTOR, Ὡδὸς, aquam libando, &
ignem ostendendo, in via erectus, patriâ voce excitat
Deum.

e) Hymnorum istorum origo hæc videtur,
 cum homines, & præcipue Sacerdotes, augu-
 stas ceremonias ac magnificentiam ad Deorum
 suorum Religionem excogitantes, pulcherri-
 ma Tempia, Simulacraque fecere, existimabant
 Numina quoque sua non vulgari sermone, sed il-
 lustrioribus verbis, jucundissimisque numeris,
 laudanda esse.

britii, *Hieropsalten* vocat dicendo: Ἐν Αἰγύπτῳ Τὸ Βονὶ (alii legunt Τὸ Βυνὶ - Τὲ Βυνὶ) ὄργανόν τι τρίγωνον ἑναρμόνιον, & χρῶνται οἱ Ἱερόψαλται ἐν τοῖς Κώμοις πλεκτιζόμενοι. i. e. *To-boni in Aegypto est Musicum Instrumentum triangulum, quo in solennibus pompis sacri Cantores, adhibito Plectro uti solent.*

Hunc Sacerdotem Cantorem conspicimus in Monumento a KIRCHERO, & postea a MONTFAUCONIO 2. 116, vulgato, ubi in Sacra Aegyptiorum Pompa Sacerdos plectro trigonum pulsat.

Clar. JABLONSKIUS f) ostendit in superius citato JOSEPHI loco legendum esse *Tebuni*, vocabulum enim illud in Interpretatione Coptorum GENES. XXXI. 27. & APOCAL. XIV. 2. Citharam designat; cum qua facillime confundi potuit instrumentum, quo Vates Aegyptius in laudato monumento, & quo etiam Sacerdos Aegyptia in Romano

f) In Thesauro Epistol. la Croziano. 1. 206. Apud Montfauconium 2. 140. A. Expl. occurrere videtur Sacerdos cum Trigono, sed cum parum exacta sit illius imago, certi nihil hic definire queo.

mano marmore apud SPONIUM Miscell. 2r. ornata est; hoc vero instrumentum proprie non est Cithara, sed Trigonum, veterum illi Organo, quod *Harpe* vocamus, maxime simile; sed Lyræ Citharæque generalioribus nominibus omnia illa instrumenta indicabantur, quæ nervis intenta erant. g)

Notissima quoque sunt sistrà Sacrorum Aegypti Ministrorum, de quibus ista scribit APVLEIUS Metam. XI. h) *Hi capillum detrahi funditus, vertice prænitentes, magnæ Religionis terrena fidera, (ridiculum Sacerdotum Aegyptiorum elogium,) æreis & argenteis, imo aureis etiam Sistris, argutum tinnitum confrepentes.*

Sic in Herculaneis Picturis i) *Isiacos* vide-

g) Clar. Burette de la Symphonie des Anciens pag. 126. T. 4. *Memoires de l'Acad. R. des Inscriptions & Belles L. de Paris.*

h) Idem Apuleius Sistrum sic describit: *Isis — dextera quidem ferebat arcum Crepitaculum, cujus per angustam laminam, in modum balthei recurvatam, trajectæ mediæ paucula virgula crispante brachio tergeminos ictus reddunt argutum sonum.*

i) In Itineribus Pocockii, pag. 211, occurre-

videmus varias Sistrorum species tenentes.
 k) Eodem instrumento Aegyptius Vates utitur in monumento Romano apud MONT-FAVCONIVM 2. 116, ubi etiam, ex Admirandis Romanæ Antiquitatis, Ifidis Sacerdos femina producit in solenni pompa Sistrum gerens, quo pertinet PERSIVS Sat. V. 186: l)

*Hinc grandes Galli, & cum Sistro luscæ
 Sacerdos.*

Tym-

re videtur Sacerdos antiqua Aegyptia femina, Sistrum manu tenens, quod adfirmare nolo, cum eruditissimus Winckelmannus, adhibito exactissimo veterum monumentorum examine, Sistrorum Aegyptiorum antiquitatem negaverit.

k) De diversis Sistrorum generibus usibusque, ut de re nota, non longius disputabo, præcipue cum optime de hac re in singularibus scriptis egerint viri eruditissimi Bacchinus & Tollius.

l) Commentatores dicunt, Ifidis Sacerdotem luscam vocari, vel ob mores, vel quia tantum deformes se cultui Deæ consecrabant; alii existimant majorique jure, hic respici ad Ophthalmiam, apud Aegyptios valde communem, & quam Isis immittere censebatur, secundum Anathologiam 2. 22. Juvenalem Sat. 13. & alios plures. Conferendus autem hic præcipue Persius

Tympana in Oriente omni tempore usitata, & quæ ex Aegypto ad cognata, Cybeles & Bacchi sacra transiere, in Isiacorum manibus sæpe, in Prænestinis Herculanensibusque monumentis occurrunt. *m)* Fuere autem ista similia illi instrumento, quod *Tambour de Basque* vocamus, constabant ex pellibus extensis, manu plerumque pulsari solitis.

Crotala quoque Aegyptiorum HERODOTO in solennibus hujus gentis memorantur, & occurrunt in monumento apud Comitem DE CAYLUS I. 3. 3. Hæc ex duabus constabant lamellis, mutuo contactu vocaliorem sonum edentibus. *n)*

Sed

Bernæ Helvet. A. 1765. a Clar. Sinnero vulgaris, ejusmodique notis contra consuetum Interpretum morem explanatus, ut in iis solidissima eruditio ac simul amœnum clarissimi Auctoris ingenium eluceat.

m) Epiphanius Adv. Hær. T. II. 1093. *Adhæc si Memphiticas & Heliopolitanas mulieres Orgia celebrantes persequar, quæ Tympanorum ac Tibiarum strepitu se ipsas exstimulant.*

n) Salmasius ad Vopiscum.

Sed Aegyptii Sacerdotes non modo Instrumenta habebant Musica, quæ pulsanda trahendave fuere, verum & alia, quæ inflare solebant; sic enim scribit APVLEIVS Metam. XI. *Ibant & dicati magno Serapi Tibicines, qui per obliquum calamus, ad aurem porrectum dextram, familiarem Templi Deique modulum frequentabant.*

Tibiam hanc recurvam, quæ Aegyptiæ originis fuisse videtur, Sacerdotes in Herculanensibus Picturis inflant; Scriptores vero nonnulli illam perperam cum Tibia, cui sonus a latere immittitur, (*Flutte Traversière*) confundunt; de qua, ut de præcipuis sacræ Aegyptiorum Musices instrumentis, optime egit Clar. Abbas BARTHELEMI. o)

Tertia quoque Tibiæ species, in ore Sacerdotum Aegyptiorum, in recentioribus monumentis occurrit, Tibia illa duplex, quam in Romano Lapide, apud MONTFAUCONIVM 2. 125. Aegyptius Vates inflat, Anferis adstans sacrificio. p) Eadem apud Comitem

o) *Explication de la Mosaïque de Palestre, p. 22.*

p) Tibiam duplicem inflat Mulier Aegyptia in

mitem DE CAYLUS V. 23. utitur Puer, Pileo patriam Aegyptum; nuditate phalloque convenientiam cum Osiridis sacris declarans.

Et cum de Instrumentis Musicis Aegyptiorum occasione sacræ Symphonix disputem, observandum videtur, Scriptorem Epistolæ, *Lettre de M. à M. sur quelques Monumens d'Antiquité*, pag. 17. q) contendere, Vas Aegyptium, apud Illust. Com. DE CAYLUS 2. 2. vulgatum, esse antiquum Musicum Aegypti Instrumentum, cui sententiæ non possum accedere. Verosimilius mihi esset, dubium tamen, singulare & nondum descriptum Musices Aegyptiorum instrumentum in Tabulæ Isiacæ secundo segmento Apidi adpositum occurrere. Forsitan aliud inflatile

Navigatione sacra, apud Comitem De Caylus 1. 3. De variis autem Tibiis Veterum legendi sunt Meursius & Bartholinus, in singularibus hac de re editis scriptionibus; de duplici Tibia maxime consuli meretur Daceriæ commentarius ad Andriam Terentii.

q) Parisiis 1758. 8. Conf. *Journal des Sçavans*, & *Mercure de France*, Avril, 2. Vol.

flatile instrumentum conspicitur apud Poccockivm 108, in manu Sacerdotis; quo etiam pertinere videtur Organum sacri Ministri apud Montfavconivm 2. 51. *Suplem.*

Hic quoque expendendus videtur peculiaris locus de Musica Sacerdotum Aegyptiorum, qui exstat in Libro de Elocutione, DEMETRIO PHALEREO vulgo tributo, cujus Scriptor, Aegyptia utique gente oriundus, pag. 253. Edit. Oxon. ita loquitur: *In Aegypto Sacerdotes etiam per septem Vocales, quasi hymnis Deos celebrant; dum eas ordine continuo sonant; & apud ipsos, loco Tibiae & Citharae, litterarum harum sonus auditur, ob vocis suavitatem.*

GALEVS in commentariis ad hunc locum, JABLONSKIUS in Prolegomenis Panthei, & praecipue Clar. GESNERVS in Dissertatione de *Laude Dei per septem Vocales*, r) ex multis veterum locis, & ex intimis ar-

M

canis

r) Comment. Societ. Reg. Göttingensis, T. I. 245.

canis sacræ Aegyptiorum, Pythagoræorumque Musices, probaverunt, Sacerdotes Aegyptios singulis Planetarum orbibus Vocales quasdam litteras adscripsisse, illasque in eorum honorem in Canticis exprimere, ac in Gemmis insculpere consuevisse. Quo etiam referendus ille apud LVCIANVM, s) qui ait, *se in Aegypto Memnonem audivisse, non vulgari illo modo, quo & alii audirent, sonum quandam informem fundentem; sed oraculum ab eo ore aperto septem Vocalibus, (ad verbum septem Versibus Επισω) editum.*

Si hæc perpendo, si Memnonis Statuam contemplor nullo ornatam insigni, quam illo capitis tegumento, quod Sacerdotibus solenne est; si manus ejus intueor sacrorum Ministrorum more modestè & decenter genubus impositas; si cogito illum quovis mane Solem salutasse; si Oracula ab eo edita considero, quæ omnia Sacerdotibus Aegyptiorum,

s) In Philopseude. Addendum obscurias Oraculum apud Eusebium Præp. Evang. V. 14. & quæ hac de re commentatus est Cl. Jablonskius in Diss. de Memnone Aegypt. p. 69.

rum conveniunt, in eam fere delabor sententiam, obscurissimam hanc Statuam nobis forte antiquum Aegyptium Sacerdotem repræsentare, divinitus, ut fingeant, inflatum.

Antequam vero concludam, adscribenda verba PLATONIS ex Dial. 2, de Legibus: CLIN. *Quo autem pacto in Aegypto hanc Legem sancitam esse dicis.* ATH. *Mirum hoc quidem auditu est; nam id olim, ut mihi videtur, illi cognoverunt, oportere, quod nunc nos diximus, in civitate juvenes bonis figuris, & bonis cantibus adsuescere. Quæ vero & qualia sint hujusmodi, in sacris ab eis est institutum, ac præter illa neque pictoribus, neque aliis figurarum, vel quorumcunque artificiorum fabris nova ulla licebat inducere, neque etiam extogitare alia, præter patria; neque hodie licet aut in his, aut in universa Musica. Itaque si observes, invenies ibi, quæ decem annorum millibus retro depicta, formataque, quomodocunque fuerunt, quasi non adeo vetusta sint, ut ita dicam, neque pulchriora, neque turpiora his, quæ hodie depinguntur, sed eadem arte confecta.* CLIN. *Mirabile auditu est,*

M 2

quod

quod dicis. ATH. Imo civile nimium, maximeque Legum positioni conveniens. Invenies ibi alia quaedam levia, sed hoc circa Musicam verum est, dignumque animadversione, quod videlicet poterat de rebus hujusmodi certa stabilique lege caveri, & legum latorem ausum fuisse concentus tales, qui natura rectitudinem exhiberent, inducere. Quod quidem aut Dei, aut divini alicujus viri opus est. Quemadmodum & ibi ferunt antiquissimos illos apud eos concentus Iſidis esse poemata. Quam ob rem, ut dicebam, si quis quoquo modo istorum possit rectitudinem intelligere, ei audendum est hæc ad ordinem legemque reducere; nam nova semper circa voluptatem & dolorem adpetitus ipſius adfectio, quæ quidem nova semper Musica uti studet, haud magnam fortasse vim habet, ut eas choreas vetustatis incusatione corrumpat, quæ sunt sacris legibus constitutæ. Nempe Aegyptiorum choreas nequaquam tanto tempore corrumpere potuisse videtur, sed contra omnino. t)

ΣΦΡΑ-

t) Egregius & dignus qui perpendatur locus, præcipue, quia ex eo adparet, Aegyptios, quod hodie illis finillimi Sinenſes faciunt, in omnibus, & maxime in Artibus, ex antiquitatis

ΣΦΡΑΓΙΣΤΑΙ, *Sacerdotes Aegypti Superio-
ris Ordinis, Victimæ sigillan-
tes.*

Inter Aegypti Sacerdotes memorandi etiam sunt illi, quorum officium erat, Victimæ, antequam Diis offerrentur, diligenter examinare, ut iis, quæ ad sacrificia aptæ essent, sigillum, quo aris destinabantur, imprimerent.

De his ita scribit PLVTARCHVS de Iside p. 363. *Vitulum, qui immolandus est, sigillo impresso notabant Sacerdotes certi, qui Σφραγιστὰι vocabantur; Sigilli sculptura exprimebatur, ut Castor perhibet, homo in genua desidens, manibus post tergum reductis, jugulo ense imminente. u)*

M 3

De

Patrizque summo amore, veteres suos modos sine ulla immutatione religiosissime serviliterque servavisse; unde quoque una ex rationibus petenda, ob quas isti Artium inventores progressu temporum fere semper in eodem gradu sine ulla elegantiore perfectione manserint, qua in re ab audacioribus felicioribusque Græcis victi superatique fuere.

u) Vestigia heic deprehendo antiquorum Sacrificiorum humanorum.

De horum officio sic quoque loquitur HERODOTVS 2. p. 103. *Bovem si fuerit omnibus mundus, Sacerdos, Byblo cornibus alligato notat; x) dein adplicans terram sigillarem annulum imprimit; Et sic abducunt, nam immolanti eo sigillo non notatam pœna mortis sancita est. y)*

Ad quem locum observare sufficiat, Clar. KIRCHMANNVM in singulari, quem de Annulis conscripsit, Libro, ex GENES. 41. 42. aliisque rationibus, Annulorum in Aegypto antiquitatem adversus contra sentientes demonstravisse; simulque ostendisse usum vetustum Cretæ in rebus obsignandis, quam HERODOTVS per τὴν Σημαντρίδα indicavit.

Quam

x) Mos Victimarum cornua Byblo signandi aliquo modo conferti potest cum Victimis Veterum vittis & infulis, sæpissime & fertis circa capita cinctis.

y) Existimavi olim, forte Sacerdotem, a Comite de Caylus V. 19. vulgatum, manu tenere instrumentum ad obsignandas victimas; sed Herodotus, qui annulorum mentionem facit, hanc conjecturam videtur evertere. Majori itaque jure in sequentibus hunc Sacerdotem referam ad Sacros Ministros, thura suffitumque Diis offerentes.

Quam necessaria fuerit hæc Victimarum obsignatio, jam patet ex HERODOTI auctoritate; quanta vero cura & quanta cum solertia illa adhibita, constat ex loco CHÆREMONIS apud PORPHYRIUM de Abstin. pag. 366. 2) quem adscribendum esse iudicamus: *Circa talia, Victimarum munditiem spectantia, Artis insolentia eousque progressa est, ut de illorum scientia, qui Vitulorum Sigillatores vocantur, integri libri conscripti sint.*

Ubi observandum duco, secundum CHÆREMONEM non modum quidem victimas obsignandi, ut multi perperam voluerunt, locum dedisse istis voluminibus, sed præcipue ibi explicatas fuisse notas adhibendas in examine victimarum, antequam illas obsignare licebat. Constat porro ex hoc loco, & ex præcedentibus, hunc ritum præcipue vitulos immolandos spectavisse, cuius rei rationem data occasione explicabimus.

M 4

Heic

2) Ejusdem rei mentionem facit Clem. Alexandrinus, *Stromat.* 6. dum ait, Στολισήν cognoscere debuisse ea, quæ ad Vitulorum obsignationem pertinent, unde adparet, hoc officium sacris Ministris superioris ordinis tributum fuisse.

Heic in transitu dicendum videtur, apud omnes fere superstitiosas vetustatis gentes locum habuisse morem, quo homines sibi in Deorum honorem stigmata imprimebant, inurebantque; quam consuetudinem Clar. SPENCERVS in Secundo de Legibus Hebræorum Libro multis illustravit; sed restat quæstio de origine hujus ritus. An is forte derivandus a more victimas Diis obsignandi, hocque modo devovendi? Obscura est hæc conjectura, minime tamen controversa videtur convenientia inter stigmata hominum Diis consecratorum, & obsignationes Victimarum Numinibus oblatarum. a)

Diximus, Sacerdotes, antequam Sigilla victimis imprimerent, summa cura inquisisse,

a) Hac de re minus dubitarem, nisi scirem, stigmata aliquando apud Veteres, sæpe apud ineptos quosdam recentiores, fuisse superstitiosas corporis afflictationes. Ceterum de hoc argumento multa curiosa quidem, sed ridicula, anili judicio congesta legi queunt in Theoph. Raynaudii Soc. I. scripto de Stigmatismo sacro & profano, divino, humano, dæmoniaco, Græcianopoli, 1647.

viffe, an illæ ad sacrificia aptæ essent; repudiabant itaque, auctore PORPHYRIO de Abstin. pag. 366. gemellos, *prodigiosa, maculosa, formam variantia, ad humanam similitudinem accedentia*, b) *domita & jam consecrata labori, altero membro destituta*; c) *honoratisque bestiis similia*.

Hoc ultimum, nisi nos omnia fallant, præcipue de Bobus immolandis intelligendum, quos, si pilorum albore nigrore vel minimam cum Apide habebant cognationem, ad sacrificia ineptos judicabant; id enim disertè PLVTARCHVS testatur, de Iside pag. 363, & HERODOTVS 2. pag. 103. dicendo: *Boves Mares Epaphi esse statuunt, eaque de*
M 5 *causa*

b) Ex hoc & mille aliis exemplis adparet, superstitionibus deditam antiquitatem in omnibus illis, quæ paullulum extra vulgarem naturæ ordinem fuere, religiosi quid latere existimavisse.

c) Conferenda vitia similia, Victimæ ab Aris arcentia, apud plerasque vetustas nationes, & præcipue apud Judæos Deuteron. 17. Levit. 22. quibus gentis istius Magistri, Misna & Gemara, innumera addidere alia.

causa hunc in modum eos explorant, si pilum nigrum adesse vel unum viderint, nequaquam mundum censent; explorat autem hac Sacerdotum aliquis ad id constitutus, pecude tum stante erecta, tum etiam resupinata.

Illud solum addendum videtur in legibus de victimarum notis antiquissimam sine dubio hanc fuisse, ne Diis offeratur bestia, quæ sacris illius regionis animalibus, ex certis insignibus agnitis, similis videbatur. Posterioribus temporibus præcipue accessit illa, ne Numinibus mancum ac labe conspicuum fieret sacrificium. Reliquæ plurimæ hac de re Sacerdotibus receptæ observationes temporum progressu numero crevere, & a prima simplicitate ad levissimas ridiculasque minutias deflexerunt, quas superstitio exquirere sectarique solet.

Sacer.

Sacerdotes Aegyptii curam gerebant sacrorum Animalium, ac sæpius illorum Insignibus ornabantur; ii vero nonnunquam superioris, aliquando & inferioris fuere ordinis.

Cum maximam Aegyptiacæ Religionis partem effecisset Cultus Animalium, quæ spectabantur ut spirantes Numinum Imagines, accidit, ut ex præcipuis Sacerdotum Aegyptiorum muneribus fuerit cura sustentatioque consecratorum istorum animalium, ubi unumquodque Collegium eas nutrieat bestias, quæ Deo, cujus ministerio se dicaverat, sacræ fuere. d)

De

d) Aegyptii persuasi fuere, Belluas, quamvis maxime noxias, Sacerdotes nunquam lædere, auctoribus Luciano in Philops. T. III. 60. aliisque Scriptoribus; quæ res maxime inde explicanda, quod superstitiosa ista gens sacris suis ministris egregiam sanctitatem, magicas Artes, viresque natura superiores tribuere solebat.

De Cura Sacrorum Animalium multa, ad nos nunc non pertinentia, protulit HERODOTVS Lib. II. p. 113. multa DIODORVS SICVLVS pag. 93. De functionibus vero Sacerdotum apud Apidem plurima a JABLONSKIO conscripta sunt, illustrataque ex Bembina Tabula, ubi sacri Ministri cum hoc Tauro occurrunt; ibidem quoque alii Sacerdotes conspiciuntur variis Animalibus, veluti Leonibus, Arietibus, Accipitribus, Scarabæis cultum exhibentes. Nos vero heic AELIANI locum præcipue adscribendum existimamus, qui Hist. Anim. Lib. VII. Cap. 9. sequentia, sententiam nostram de Sacerdotibus, Deorum suorum Animalia colentibus, confirmantia habet verba. *e) Nonnullos Apollinis in Aegypto Sacerdotes ἱερανοβοσκῆς vocari aiunt, & hos Accipitrum istius Dei nutritios curatoresque esse. Omne quidem harum Avium genus*

e) Mutavi pauca quædam in hoc loco, qui mendosus videbatur. Notissimum est ex pluribus Antiquorum monumentis, Apollini consecratos Accipitres, in Aegypto dum vivebant, cultu reverentiaque, post obitum pretiosa honoratos fuisse conditura.

*genus hoc Numini dicatum; sunt tamen ibi Accipitres quidam, qui speciatim accurato aluntur vi-
ctu; sic, ut a consecratis Deo muneribus nil dif-
ferre videantur. Harum igitur Avium nutritii
singulorum nidos ostendunt ignaris, in quibus eas
parere aiunt, nam in sacro aluntur luco.*

Isti Sacerdotes sacrorum Animalium cultores in monumentis & pompis occurrunt consecratarum bestiarum capitibus ornati; f) quod probare videtur DIODORVS SICVLVS p. 93. dicendo: *Munia vero haec, Animalia sacra nutriendi, non tantum non declinant, aut propalam obire erubescunt, sed e contra cum maximis Deum honoribus se his ostentant, & peculiaribus per urbem & agros insignia circumgestant; g) unde procul agniti, quorumnam ani-
malium*

f) Sacerdotes Animalium cultores aliquando in monumentis Aegyptiis baculos cum capitibus sacrarum bestiarum circumgestant, quod ex Musæo Capitolino, Tabula Isiaca, ex Prænestino Tessellato Pavimento, & ex pluribus anaglyptis patet operibus.

g) Hinc explicanda sunt Capita illa maiora sacrorum Aegypti animalium, quæ sæpissime in ea regione inveniuntur, inferiore sua parte ca-

malium curam agant, flexione genuum alioque cultu ab omnibus honorantur.

Insignia hæc Sacerdotum consecratorum animalium nutritorum fuere bestiarum exuviae, quibus personati pompas celebrabant, quod constat ex APVLEIO, apud quem plura sunt huc facientia loca, quorum luculentissimus existat Metam. XI. h) ubi hæc leguntur : *Sed Antistites sacrorum procures illi, qui candido linteamine cinctum pectoralem adusque vestigia injecti, potentissimorum Deorum præferbant insignes exuvias.*

Per has insignes exuvias intelligo Larvas, Capita Pellesque sacrorum Animalium, quas Sacerdotes in Pompis induere solebant. Si monumenta evolvimus, videmus in illis sæpissime Deorum Ministros cum capitibus sacrorum

va vacuaque, ut baculis istis Sacerdotum insiggi potuerint.

h) Idem Apuleius Metam. XI. p. 201. ita loquitur : *Nec mora cum Dii dignari pedibus humanis incedere, Sacerdotes Numinum insignibus ornati, prodeunt; hic horrendus ille superum commicator & inferum — Ubi Beroaldus confert Tertullianum, qui ait, Ipsos Deos vestros sæpe noxii induunt.*

erorum animalium, quorum cultui se de-
 verunt. Diffimulari quidem nequit, multos
 antiquarum rerum peritos existimare, has
 figuras non Sacerdotes, sed Deos ipsos re-
 præsentare, humano corpori capita belluarum
 Aegyptio more juncta gerentes, quod de
 quibusdam verum videtur, præcipue cum
 PORPHYRIUS de Abstin. 372. EVSEBIUS
 de Præp. Evang. p. 93. & plures alii vete-
 rum Scriptorum adferant, Aegyptios Deo-
 rum imagines ex animalium hominumque
 junctis formis repræsentasse, ut Anubin cum
 capite Canis, cum Arietis capite Ammonem
 depingerent. Sed quando in Tabulæ Isiacæ
 Limbo, & in monumento Aegyptio a Cl.
 MARTIN vulgato, i) viros contemplor cum
 capitibus Accipitrum, Luporum, Canum-
 que, Sacerdotum instar in genua procum-
 bentes, concludo, hæc sacros repræsentari
 ministros, ut in omnibus illis Aegyptiis mo-
 numentis, ubi capita animalium imposita
 sunt viris, qui aut ex corporis habitu, aut
 ex feminalibus, aut ex Persea, aut ex aliis
 rationibus ad Sacerdotes pertinere videntur
 varia-

i) *Explication de divers monumens singuliers*, p. 144.

variarum bestiarum in diversis provinciis cultores nutritoresque; de qua re optima certissimaque protulit Ill. Comes DE CAYLVS, in cujus scriptis Sacerdotes cum capite Leonis occurrunt Tom. IV. 5. 7. cum Felis capite, V. 6. cum capite Ibidis, III. 6. V. 12. cum capitibus Accipitrum Tom. IV. 5. V. 23. Apud eundem Vol. V. 8. Sacerdotes cum capitibus animalium conspiciuntur in sacris Pompis, qui Scarabæum, *k*) & Serpentes venerantur; sed ibidem N. 9. alii Sacerdotes religiosissime observant viros, qui animalium capitibus instructi sunt, quod etiam in Obeliscis videmus, ubi viri se coram aliis prosternunt, qui capita habent Avium. Ad quem difficilem nodum explicandum adhibebimus ea, quæ antea ex Diodoro Siculo produximus, ubi legimus, Sacerdotes, cum Deorum suorum insignibus progredientes, ab obviis submissis genibus ceteroque cultu honoratos fuisse.

k) Scarabæo a Sacerdotibus feminis videtur cultus exhiberi apud Montfauconium II. 155. & Com. de Caylus T. IV. 3. 1.

SACER

SACERDOTES AEGYPTI INFERIORIS ORDINIS.

PASTOPHORI.

De Sacerdotibus Aegypti superioris ordinis, illorumque officiis ac insignibus ea protulimus, quæ Veterum scripta, sedulaque Monumentorum inspectio nos de obscuris istis rebus docere poterant; pergimus ad sacros inferioris dignitatis Ministros.

CHAEREMON apud PORPHYRIUM de Abstin. L. IV. cuius egregium de Sacerdotibus Aegypti locum sæpius ad partes vocavimus, inter sacros Ministros minoris ordinis primos nominat *Pastophoros*, dicendo: *Atque hic sane philosophandi modus vere receptus fuit Prophetis, Ἱεροσολιταῖς, sacris Scribis, & Horologis. Turba autem reliqua Sacerdotum, ac Πασοφόρων, & Νεωκόρων, Diisque subministrantium, purifcatur quidem similiter, non tamen ita accurate, nec cum tanta continentia.*

Sed non modo ex isto CHAEREMONIS loco, verum & ex pluribus aliis rationibus

N

pro-

probare possumus, *Pastophoros* inter Aegypti Sacerdotes non primum ordinem constituisse. Huc nos ducit HORAPOLLO I, 39. dicendo: *Pastophorum repræsentare volentes domus custodem pingunt, quod ab eo Templum custodiatur.* l) Ex quo adparet, *Pastophoros* fuisse sacrarum ædium rerumque custodes, paulo maioris ordinis, quam Templorum Aeditui, quos CHÆREMONE illis proxime iunxit.

De inferiore dignitate horum Sacerdotum auctorem etiam habeo DIODORVM SICVLVM, qui Lib. I. pag. 34. ait Eumolpidas Atheniensium ab Aegyptiis Sacerdotibus, & *Κήρυκας* a *Pastophoris* translatos fuisse, ubi sacros Ministros primi secundi-que ordinis distinguit; Eumolpidæ enim in Eleusiniis sacris fuere Mysteriorum principes, Prophetis Aegypti similes; *Κήρυκες* vero, & illi, qui faces præferebant, fuere multo minoris dignitatis. m)

CLE-

l) Ex sequentibus constabit, neque illos, qui *Pastophoros* heic Pallium Sacerdotale ferentes vertunt, neque eos, qui emendant *Πασόφρερες*, rem rite tetigisse.

m) Meursius de Eleusin. Isaacus Casaubonus in Comm. ad Athenzum,

CLEMENS ALEXANDRINVS Stromat.

VI. *Pastophoros* etiam omnibus aliis Aegypti Sacerdotibus scientia ordineque postponit, dum ait: *Sunt itaque duo & quadraginta Libri Mercurii admodum necessarii, ex quibus sex & triginta, qui continent omnem Aegyptiorum Philosophiam, discuntur ab iis, quos nominavimus; (Cantore, Horoscopo, sacro Scriba, Stolista, & Propheta,) sex reliquos ediscunt Pastophori, pertinent autem ad Medicinam; nempe de Anatomia, de Morbis, de Instrumentis, de Medicaminibus, de Oculis, de Mulieribus. n)*

Non adfentimur illis, qui, ope præcipue laudati Auctoris, contendunt, *Pastophoros* fuisse unice Sacerdotes Medicos; quamvis non negemus, quod etiam ex hoc loco apparet, Medicinæ artem ab hoc Sacerdotum ordine præcipue tractatam fuisse; mirum vero non est, cum sacri Aegyptiorum Ministri istorum Medici fuerint, accidisse, ut in

N 2

anti-

n) Diligenter a Clemente distinguuntur sex & triginta Libri sublimiorum scientiarum superioris ordinis Sacerdotibus tractandi, ab iis, qui Ministris minoribus legendi fuere.

antiqua medendi arte tot superstitiones locum habuerint, o) quorum plurima vestigia, novo diligentique examine digna, post tot sæcula, hodie ubique supersunt, in iis præcipue medicaminibus, quæ ob aliquam remediorum cum læsis partibus cognationem Sympathiamque adhibentur. Huc pertinet

o) Addemus heic locum Epiphanii Adv. Hær. III. pag. 1092. qui facit tum ad probandam ridiculam superstitionemque Aegyptiorum Medicinam, tum ad explicandam Bachanaliorum originem. *Sunt & apud alios, inquit ille, Sacra quædam istiusmodi, velut qui in Butica Præfectura, adeoque Buti oppido Harpocratem nutriunt, confecta jam ætate senes, qui solenni die & ipsis Calendis vesanas ac furiosas Hori cærimonias Dæmonis cestro perciti celebrare coguntur; tum enim cives universi ac vel decrepiti senes, cum adolescentibus iisdem moribus præditis, ac reliquis ætatibus iam tum ab ipsa pubertate, Hori videlicet & Harpocratis Sacerdotes deorsum capite, servilem, δαλινόν, & abominandam ac puerilem speciem sine ullo pudore circumferunt; tum vero ludicra quædam obeunt, ac sese prudentibus, qui se ipsos a servitute Dæmonis asseruerunt, deridendos præbent; nam vecordes, nec sui compotes, ac ridicule deformati præcipientes feruntur. Primum enim polensa ac similia, aliisque id genus confectis eduliis faciem oblinunt, vultu in fervens caldarium immerso, eaque specie ad conciliandum stuporem vulgum illedunt, & quibusdam furiis agitant; tum & facie manu detersum quidpiam ad sanitatem recuperandam, atque ægritudinum remedia postulantibus impertiunt.*

tinēt etiam frequens Amuletorum usus, quæ ex sacris parabantur Plantis, auctoribus **PLINIO**, **APVLEIO** de Viribus Herbarum, & **DIOSCORIDE** in Nothis; hæc oriente Sole, aut Sirio, crescente Luna, hac potius quam illa legebantur manu, barbaris consecrata vocabulis; horum ope infirmi Ægyptii, quos innumeri alii secuti sunt, existimabant morbos plerosque levāri posse, averti invidorum oculos, fugari, quibus orbem refertum putabant, Dæmones, & quæ plurima eiusmodi dicebantur, credebanturque stultissime, erantque summæ levitatis atque futilitatis.

Testibus quoque Veteribus ægroti in Templis Ægypti somnum capiebant, *p*) tunc curationes per somnia immittebantur; Sacerdotes evolvebant arcanos suos libros, ibique ægre decumbentis futuram sortem inveniebant. Omitto alia multa, quæ demonstrant Ægypti Sacerdotes fraudes æque ac superstitiones suas, Medicinæ, ut omnibus scientiis, pro more suo immiscuisse. *q*)

N 3

PL V.

p) Meibomius de Incubatione in Fanis Deorum Medicinæ causa olim facta.

q) Fraudulentissimas istas vanitates, quæ ubi-

PLVTARCHVS *Pastophoros*, de quibus heic loquimur, etiam ΙΕΡΑΦΟΡΟΥΣ vocat dicendo r) *Isis* — *res divinas demonstrat* *is*, qui revera & rite ΙΕΡΑΦΟΡΟΙ & ΙΕΡΑΣΤΟΛΟΙ adpellantur. Sic vero dicebantur a facris gestandis; quod nos jam ducit ad investigationem Vocabuli *Pastophori*, munerumque inde pendentium, qua in re præcipue Cl. CUPERVM sequimur, in cuius Harpocrate hic locus pluribus verbis explicatus est.

Ex sententia eruditissimi istius Scriptoris: *Pastophori* nomen derivandum a Πασός, Πασάς, s) vocabulo, quod Thalamum, Aediculam,

que plurimis sæculis valuerit, non soli *Pastophori*, sed & multo maioris dignitatis viri, Magi, Prophetæ Aegyptiorum exercuere. Magia enim, antiquum Aegyptiorum inventum, imperiosissimas tres Artes, ut cum Plinio loquar, complexa est, blandissimam desideratissimamque Medicinam, angustiore superstitionem, ad quam humanum genus maxime caligat, artesque Mathematicas, nullo non avido futura de se sciendi, atque ea a cælo verissime peti credente.

r) De *Iside* pag. 352.

s) Liceat heic pro sententia Cuperi addere vocabulum *Thalami*, idem quod Πασός, ab

culam, Sacellumque significat; ac deducendum est a Πάσσειν, quod variegandi notionem habet, quia ædiculæ istæ sacræ, pictæ, calatæ, ornatus varietate distinctæ, auro argentoque inductæ fuerunt. *Pastophori* itaque nobis illi sunt Sacerdotes, qui diebus solennibus Thalamos & Aedículas cum Deorum simulacris circumferre solebant.

Pastophoros, CUPERI verba adscribo, Collegium constituisse testatur Apuleius XI. scribendo: Tunc ex his unus, quem cuncti ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ dicebant, pro foribus adsistens, cætu *Pastophorarum*, quod Sacrosancti Collegii nomen est, velut in concionem vocato. — Eundem, quem vocat quemdam de sanctis linteis intectum, thyrsos & hederas, & tacenda quædam gerentem, t) mox nominat unum de *Pastophoris*.

N 4

Iterum-

Aegyptiis tributum fuisse Sacellis Deorum. Solinus Cap. 32. Delubra, quibus succedebat aut incubabat *Apis*, mystice Thalamos nominabant Aegyptii. Et Aelianus H. An. XI. 10. *Apis* initianti Antistitum numero centum inductus in Thalamum sacer esse incipiebat.

t) Comparanda superius laudata Epiphanii verba, Adv. Hær. III. 1092.

Iterumque scribit, *ab Ofiri se receptos esse in Collegium Pastophororum morum, imo inter ipsos Decurionum quinquennales*; ubi Pastophoros videtur vocare Decuriones, quique iis præerant quinquennales, ita forte dictos a quinque annis, per quos Collegio Pastophorum præerant. u)

Hucusque Cuperus, illud autem superesse video, ut ex Veterum scriptis monumentorumque fide declarem, Aegypti Sacerdotes sæpe in solennibus Deorum suorum simulacra circumgestasse. Peroptassem, ordines quoque, qui sine dubio in superstiosa ista gente inter Pastophoros obtinuerunt, expedire, ostendereque eum, qui hoc vel illo tempore, locove, hujus vel illius Numinis imagunculam prætulit, cæteris vel superiorem vel inferiorem fuisse Sacerdotibus; sed hoc argumentum ita obscurum incertumque est, ut de eo ne conjectando quidem aliquid divinare queamus.

Apud

u) A *Pastopheris* derivanda *Pastophoria*, quorum mentio apud antiquos Scriptores, atque in Græcis occurrit lapidibus. Fuere autem illa ea Templi atria, in quibus *Pastophori* habitare, resque sacras custodire consueverunt, quod multis probavit Cl. Cuperus loc. cit. p. 130. 132.

Apud plerasque vetustatis gentes simulacra Deorum in Pompis vel a bestiis, vel ab hominibus trahebantur, collocata in thensis curribusque; quod confirmat HERODOTVS, qui Lib. II. c. 63. de Papremitanis solennibus ita loquitur: *Simulacrum in paruo ligneo sacello pridie in aliud habitaculum exportant, paucis illis, qui in ministerio simulacri relictis sunt, trahentibus plaustrum quatuor rotarum, quo vehitur sacellum cum simulacro, quod intus est. x)*

Sed hic non fuit consuetus usitatusque mos Aegyptiorum Sacerdotum, Deos suos circumgerendi; Astra enim, quæ fuerunt eorum præcipua Numina, ratibus navibusque potius, quam currubus, vehi circumducique contendebant, quod PLVTARCHVS, de Iside, luculenter docuit, & quod multis etiam probavit Cl. CUPERVS. y)

N 5

Hæc

x) Ab Aegyptiis deducendus videtur mos ple-
rorumque populorum Numina sua in solenni-
bus, lætis temporibus religiosisque, æque ac
in calamitatibus & bellis, in parvis sacellis ædi-
culisque circumferendi.

y) Harpocr. p. 14. Duplex præcipue occur-
rit ratio, ob quam Aegyptii Deos suos non cur-

Hæc vero omnia illustrari queunt tribus anaglyptis antiquis Aegyptiis operibus, a Clar. Pocockio 2) vulgatis, quorum duo priora ex Thebarum ruinis, forte ex Ofymandiæ conditorio, desumpta sunt. Ibi duodecim viri, totidem *Pastophori*, navem baculis sustentatam humeris portant, in cuius medio clausum conspicitur sacellum; pone sequente viro, qui malleum tenet.

In altero monumento octodecim *Pastophori* navem gestant, in cuius medio Deus, sub
huma-

rubus, sed navibus vectos repræsentabant; prima inde deduci potest, quod Numina istius gentis magnam partem ad Nilum referenda; sed hæc ratio parum firma videtur, quia non modo de Diis terrestribus, & ad Nilum pertinentibus, sed etiam de cœlestibus ita sentiebant. Ut enim Græci Apollinem Dianamque Equis, sic Aegyptii Solem & Lunam navigiis ad motus suos uti existimabant; idque, nisi fallor, quia antiquis temporibus hic fere solus modus fuit, quo Optimates in Aegypto circumire poterant, alveorum Nili copia Equorum curruumque, forte ne inventorum quidem usum, vix permittente. Hæc ratio simplicissima est, sed tales utique præfero, præcipue si de vetustioribus sermo est temporibus.

2) Itin. T. I. p. 108.

humana figura conspicuus, in arcæ quadam specie sedet; præeunte viro cum instrumento nobis ignoto, sequente alio, cum eodem malleo.

Tertium tandem monumentum Deum sedentem repræsentat in media navi, additis remis. a)

Si hæc omnia rite delineata forent, haberemus heic Insignia Pastophorum; nullum enim superest dubium, istos Sacerdotes ad hoc Collegium pertinere, sed ipse Pocockivs fatetur, se istorum imagines ex memoria tantum descripsisse, novum itaque, & quantum fieri potest, adcuratum illorum diagramma ab Aegypti Peregrinatoribus efflagitamus. b)

Ad

a) Comparandum Sacrificium apud Ill. Com. de Caylus VII. 1. ubi vir Remum tenens, forte Pastophorus, occurrit.

b) Sacella Deorum navibus Aegyptiis circumvecta occurrunt in Monumento hujus gentis vulgato primum a Cl. Martin in *Explication de divers Monumens singuliers*, & postea emendatius ab Ill. Com. de Caylus VI. 14. Comparandum etiam Vas Aegyptium haud absimilis formæ, argumentique, apud Cl. Khell Supplem. ad Nummos Imperat. Rom. p. 24.

Ad *Pastophoros* porro nobis referendi videntur illi, qui sacrum Bovem humeris gestant, apud Ill. Comitem DE CAYLVS I, 7, c) de quibus sic scribit APVLEIVS Lib. XI. *Erat & Bos omnipotentis Deæ secundum simulacrum, quod residens humeris suis proferebat unus e ministerio beato gressu gestuoso. Huc etiam pertinet CLAVDIANVS de Quarto Consul. Honorii 570:*

— — — — Sic Numina Memphis
In vulgus proferre solet, penetralibus exit
Effigies, brevis illa quidem, sed plurimus infra
Liniger imposito suspirat ueste Sacerdos;
Testatur sudore Deum.

Sed *Pastophori* Deorum imagines non modo Currubus, navibus, humerisque circumferre solebant, verum etiam in parvis facellis, quæ coram se gerebant. d) Sic Sacerdos apud

c) Recte itaque Firmico apud Cuperum Harpocr. 132. Sacerdotes Aegyptii *divinarum bajuli dicuntur cærimoniarum*. Addendæ Notæ Casauboni ad verba Lampridii in Vita Commodi, *Quum Anubin portaret capita Isiacorum graviter obrundebat ore simulacri*.

d) Diod. Siculus Lib. I. ait, apud Aegyptios in sacra Pompa Jovis & Junonis facella in montem,

apud MONTFAUCONIVM *Ant. Expl.* 2. 140.
 6. Deum in sacello constitutum gestat, in
 quo sacro Ministro gravitatem illam, mo-
 destiamque deprehendo, quam in ejusmodi
 functionibus adhibere solebant, & cujus men-
 tionem facit CHAEREMON apud PORPHY-
 RIVM de Abstin. 363 dicendo: *Sacerdotes
 Aegyptii — Deorum simulacris proxime semper
 adsunt, quæ aut secum ferunt, aut ante se præ-
 cedere cum ordine decoro & gravitate faciunt,
 quorum unumquodque non fastus, sed naturalis
 cujusdam rationis erat index. e)*

Ad hæc a Sacerdotibus circumgestata
 Sacella referenda sunt loca AMOSI V. 25.
 &

omnis generis floribus instructum, a Sacerdoti-
 bus vehi consuevisse. Addendus etiam superius
 citatus locus Herodoti. Non confundendi au-
 tem cum Ministris Deorum Sacella gestantibus
 illi, qui Amuleta, aut officii sui majora insi-
 gna gerunt, de quibus alio dictum est loco.

e) Sacerdos Aegyptius Dei effigiem in parvo
 gestat sacello apud Ill. Com. de Caylus VI. T. 13.
 Sunt & ejusmodi signa in Kircheri Oedipo, sed
 minime adcurata, sic, ut citari nequeant. In
 Monumentis Aegyptio Romanis etiam mulieres
 Pastophororum insiar sacras gestant imagines.

& ACT. APOSTOL. VII. 43, ubi hæc leguntur: *Ἀνελάβετε τὴν Σκηνὴν τῆς Μολοῦχ, καὶ τὸ Ἄστρον τῆς Θεᾶς ὑμῶν Ῥεμφάν, τὰς τύπας, εἰς ἐποιήσατε προσκυνεῖν αὐτοῖς*; quod a Cl. JABLONSKIO prætermissum fuisse miror in singulari illo libro, quo cultum Dei *Remphah* ex Aegypto deducendum contendit.

Addendus CLEMENS ALEXANDRINVS Stromat. pag. 570, qui ait, *In iis, quæ vocantur Κωμασίαι, (solennes Pompæ, de quibus postea agemus,) aureas imagines, duos quidem Canes, unum Accipitrem, & Ibin unam circumferunt.* Si hunc locum inspecio, & confero cum difficillimo obscurissimoque illo Monumento MONTFAVCONII II. 109. 4, ubi juvenis, Sacerdotum minorum more vestitus, Capitis singulari ornatu duos Canes circumgestat, in eam fere delabor sententiam forsitan, res enim est incertissima, hunc esse ex *Pastophororum*, sacra animalia circumvehentium, collegio, quamvis ejusmodi simulacra manu potius, quam capite circumtulerint. f)

Pasto-

f) Conferendum Caput præcedens de Sacerdotibus Aegypti bestiarum cultoribus, aliquando

Pastophori aut forsitan *Neotori*, observantur in PRAENESTINO Tessellato PAVIMENTO, ubi quatuor Sacerdotes humeris quadratam gestant Tabulam, cui candela-
brum impositum; de qua re optime egit Clarissimus hujus Monumenti Editor, p. 21. g)

Ad *Pastophoros* forte etiam aliquo modo referri potest ille Sacerdos, de quo in APVLEII descriptione Pompæ Isiacæ hæc occurrunt: *Secundus manibus ambabus gerebat Altaria, id est, Auxilia, (signa Auxilii Isidis) quibus*

cum illarum insignibus conspicuis; nam hi nonnunquam ex superiore Sacerdotum ordine, alio vero tempore ex *Pastophoris* desumpti fuisse videntur. Distinctio forte in eo sita, quod nutritio Sacrorum Animalium fuerit officium ministrorum superioris dignitatis, & illorum circumgestatio plerumque ad *Pastophoros* pertinuerit. De Simulacris Numinum Aegypti superstitione per fraudulentos Sacerdotes circumlatis, addendus Servius Aeneid. VI. *Ἐότῃα δicit, i. e. Simulacra brevia, quæ portabantur in Lecticis, & ab ipsis nota infundebant divinationem, quod fuit apud Aegyptios & Carthaginienses.*

g) Apud Nordenium 125 in primo Sigmento duo *Pastophori* in sacro processu occurrere videntur.

*bus nomen dedit proprium Deae summatibus auxili-
liaris providentia. h)*

De ΜΕΛΑΝΗΦΟΡΟΙΣ.

Antequam a *Pastophoris* discedam, disputandum quoque videtur de ΜΕΛΑΝΗΦΟΡΟΙΣ, quorum mentionem facit Inscriptio a SERTORIO VRSATO Mon. Patav. 1. 7. & a GRVTERO 84. 3. vulgata. i)

ΘΕΟΦΙΛΟΣ ΘΕΟΦΙΛΟΥ
ΑΝΤΙΟΧΕΤΣ ΜΕΛΑΝΗ
ΦΟΡΟΣ ΤΗΝ ΚΟΝΙΑΣΙΝ
ΤΟΤ ΠΑΣΤΟΦΟΡΙΟΤ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΓΡΑΦΗΝ ΤΩΝ
ΤΕ ΤΟΙΧΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ
ΟΡΟΦΗΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΓ
ΚΑΤΣΙΝ ΤΩΝ ΤΙΡΩΝ, sic pro ΘΥΡΩΝ
ΚΑΙ ΤΟΤΣ ΠΡΟΣ ΜΟΧΘΟΥΣ
ΤΟΤΣ ΕΝ ΤΟΙΣ ΤΟΙΧΟΙΣ
ΚΑΙ ΤΑΣ ΕΝ ΑΤΤΟΙΣ ΣΑΝΙΔΑΣ
ΑΝΕΘΗΚΕΝ ΣΑΡΑΠΙΑΙ ΙΣΙΔΙ
ΑΝΟΤΒΙΑΙ ΑΡΠΟΧΡΑΤΕ
ΕΠΙ ΙΕΡΕΩΣ ΣΕΛΕΤΚΟΥ
ΤΟΤ ΑΝΔΡΟΝΙΚΟΥ
ΠΑΜΝΟΤΣΙΟΥ.

Cl.
h) Comparandus Montfaucon 2. 140. 8, ubi Sacerdos Aram forte tenet; nisi, quod verosimilius videtur, ibi aversum aut clausum repraesentatur Sacellum. Addendum signum Aegyptium rarissimum apud Ill. Com. de Caylus IV. 3. ubi Sacerdos femina Aram sustinet, in qua eminet Scarabaeus, cui religiosus exhibetur cultus.

i) De hac Inscriptione, & alia Veneta, quam

Cl. STEPH. LE MOINE, qui singulari scripto de istis egit, existimat, hos Sacerdotes, forte eosdem, qui *Pastophori*, ΜΕΛΑΝΗΦΟΡΟΥΣ vocatos fuisse, quia nigrum Isidis Velum sacris circumgestabant diebus; vel, quod magis placet, quia nigris aliquando induebantur vestibus. k) Adparet quidem ex superioribus, Aegyptios, & plerosque vetustatis populos, album colorem Diis decorum putavisse, Sacerdotesque illorum talibus vulgo amictos fuisse vestibus; sed negari nequit, nonnunquam sacros illorum Ministros Bellonariorum instar atratos incessisse. l) Auctor quoque nobis est SERVIVS ad VIRGILII Aeneid. XI. 287. Aegyptios Osirin a Typhone interemptum atra veste

*Melanephor*i Osiridi ac Isidi dicavere, ut & de *Calybitis*, *Pastophoris*, *Pastophoritisque*, legenda est Steph. Le Moine Epistola de *Melanephoris*, Gisb. Cupero inscripta, & cum illius Harpocrate vulgata.

k) Inquirant in hæc illi, qui Pompas Aegyptiorum coloribus depictas accuratius contemplari queunt.

l) Comparant nonnulli *ethiopicam*, nigros, ut putant, Sacerdotes, quorum mentio in V. T.

veste lugendo cæteris gentibus originem dedisse in agnatorum obitu vestes mutandi. *m*) In sacris itaque Aegyptiorum ritibus, omnibusque fere Religionibus, quidam dies festi gratique fuere, & cum effusa celebrandi lætitia; alii vero tristiores, lugubresque, *n*) pro variis Naturæ fati, proque diversa sorte Osiridis cœlestis, seu Solis; terrestrisque, seu Nili, cujus natales, mortemque alternis celebrant vicibus. *o*)

- - - *Nunquam satis questus Osiris.*

Pari

m) Plutarchus de Iside 366. *Quando nox fit longior, tenebra crescunt, lucisque superatur & tabescit vis, tunc Sacerdotes tum alios tetricos ritus exercent, tum Bovem auratum nigro hyssino amictu ostensant in Luctu Deæ.* Conf. Comes de Caylus 1. 26. Monum. Prænestinum Tessellatum, atque Ibid. Cl. Abbas Bartholemi p. 21. ac Arca, in qua Osiris inclusus, cujus mentionem facit Plutarchus l. cit.

n) Noti dies atri nefastique Ægyptii.

o) Ovidius. Hic pro varia ætate, fortunaque, nunc Isidis maritus, nunc ejusdem filius nominatur. Mart. Capella L. 1. Lactantius de Vera Relig. 1. 21. Minutii Felicis Octavius, 21. Comparandi quoque Adonis, & *Thammus*.

Pari modo Apidem, Nilum, ut videtur, illis repræsentantem, nunc vel casu, vel violenta morte ob fraudulentas Sacerdotum rationes interemptum, plangebant; paucisque diebus postea iterum lætitia sese extollabant ob alium prioris loco a Sycophantis istis introductum. Sic ut jure meritoque illis, cum PLVTARCHO 370. de Iside, dicere queamus: *Si Deum existimatis, cur illum ploratis? Si ploratis, cur Deum esse putatis? p)*

COMASTAE.

Ea, quæ hucusque disputavi de *Pastophoris*, Sacerdotibus inferioris ordinis, Deos vel in arculis facellisque occultatos, vel propalam in solennibus circumferentibus, illustrant loca veterum de *Comastis*, *Comastis*,
O 2 *riis*,

p) Comparandus Diod. Sic. Lib. I. qui de Sacerdotibus Ægyptiorum sermonem faciens, hæc habet: *Kai θρησκείαν ἀναλαμβάνοντες τὰ τῶν Θεῶν ὀνόματα.* Comparandi lugubres Ægyptiorum Sacerdotum gestus in antiquis monumentis. Comparandus Cl. Boulanger *Antiquité Devoilée* p. 93, *du ton triste & lugubre, que l'on remarque dans les solennités, les fêtes, & les Jeux du Paganisme.* Ubi de hoc argumento bona quædam multis malis, verosimilique incertissimis mixta video.

riis, Comastisque, qui ultimi sacri Aegyptiorum ministri fuere, proprie non diversi a Pastophoris, quod sequentibus probare conabor rationibus. q)

CLEMENS ALEXANDRINVS Stromat. VI. 567. hæc habet: *Jam vero in iis, quæ vocantur Κομασία, Deorum aureas imagines, duos quidem Canes, unum Accipitrem, & Ibin unam circumferunt.*

Qui hæc cum præcedentibus comparabit, dubitare non poterit, Κομασία, heic commemoratas esse ipsos illos festos dies, quibus Dii solenni circumferebantur Pompa; nomen autem habuere a vocabulo ΚΟΜΑΖΩ, quod significat convivium celebrare cum summa lætitia, cantu, symphonia, saltationibusque, qualia fuere plura Aegyptiorum Orgia. r)

Eædem

q) De Comasteriis Aethiopum, ab illis Aegyptiorum vix diversis, conferendus Diod. Siculus p. 177. Ibid. Interpretes.

r) Conferendus Homerus Iliad. I. 423. Repetendus etiam locus Epiphanii superius de Pastophoris adlatus, qui late de Sacerdotum Aegyptiorum Bacchatione agit.

Eædem Pompæ etiam vocabantur ΚΩ-
MOI, auctore JOSEPHO in FABRITII Codice
Pseudepigrapho T. II. 330. qui ait : *In Aegy-
pto ἸΕΒΥΝΙ Μυσικὸν Ἰνστρομεντὺν ἐστὶν, quo
Hieropsaltæ in Κώμοις utuntur.*

Ab his derivandi ΚΩΜΑΣΤΑΙ, Sacerdo-
tes inferioris ordinis, cujus rei testem habeo
SYNESIUM, qui pag. 94. de Provid. 1) tra-
dit, in Electione Regum Aegyptiorum singu-
los milites habuisse unum tantum suffragium;
Sacerdotum vero auctoritatem hac in re fuisse
maximam, sic, ut Prophetarum calculus
centum manus æquaret, *Comastarum* viginti,
Neocororum decem. Vnde conficitur, Prophe-
tas primum in eo ordine locum habuisse, his
multo inferiores fuisse *Comastas*; infimos ve-

O 3

ro

1) Cl. Petavius in Commentariis ad hunc lo-
cum *Comastas* cum Epulonibus Romanorum con-
tulit, diuturnitatemque conviviorum de festis
Aegyptiorum probavit; melius fane hac de re
judicans, quam Caesinus, qui in Scriptione de
Symbolica Aegyptiorum Sapientia, 215, æque ac
plures alii, existimat, *Comasteria* inde dicta fuisse,
quod Dii per κώμης, seu Vicos, circumfereban-
tur. ΚΩΜΑΣΤΑΙ vulgo erant simpliciter Co-
missatores.

ro Sacerdotes comparuisse sub Neocororum nomine.

Idem SYNESIUS pag. 73. ita loquitur: *Propheta Aegyptiorum non permittunt, ut metalli artifices, Sculptoresque, Deos representet, ne a recepta abeant forma; sed illudunt vulgo, dum in Templorum atriis Accipitrum, Ibidumque rostra sculpi curant, subeuntes interea sacra subterranea, quæ profundis illorum Mysteriis velamento sunt. Ibi Κωμασθήρια habent, (alii, & forte non sine ratione legunt Πωμασθήρια, Opercula) in quibus globos servant, quos vulgus, si videret, succenseret, qui omnia communia spernere solet. t)*

Hæc jam lucem adferunt APVLEIO, u)
quæ Metamorph. XI. in descriptione Pompeæ

t) Cl. Martin *Explication de Monumens singuliers*. Idem in *Religion des Gaulois* L. IV. C. 10. ubi multa de hoc argumento docta occurrunt, præter illud, quod Boverin, in nummo antiquo obvium, notum Colonizæ insigne, de Comasteriis Matris Deum explicet.

u) Repetenda ea, quæ superius de *Stolistis* diximus, qui in his Pompis cum *Pastophoris*, *Comastisque* procedebant, quos tamen diversos fuisse

pæ Ifiacæ hæc habet, pag. 201. *Quintus auream Vannum, aureis congestam ramulis, & alius ferebat Amphoram* — p. 202. *Ferebatur ab alio cista, secretorum capax, penitus celans operta magnificæ Religionis.*

Hæ Cistæ, sacræ 'ac mysticæ Vanni, a *Pastophoris, Cistophorisve* circumgestatæ, Origiis Græcorum originem dedere, quæ res extra dubium posita est, & a Cl. PANELIO demonstrata in *Dissertatione de Cistophoris*. In his apud Græcos, ut apud Aegyptios, Amphora, Hædera, & Membrum Virile x)

O 4

cir-

autumno, quia Apuleius nominatim *Stolistas* distinguit a Sacerdotibus, qui Vannos & Cistas circumgerebant. Forsitan *Pastophori* & *Comastæ*, sibi quidem valde cognati, in eo tamen distinguendi, quod hi Deos in Arcis capsisque, illi in Thalamis, navibusque circumvexerint.

x) Apud Aegyptios, & fere apud omnes antiquas gentes repræsentatio genitalis membri, quæ nostris moribustemporibusque turpis putatur, neque inhonesta, neque indecora fuit, sed ubique potius adhibita; erat autem maximam partem, uti & ovum, procreationis evidens signum. Conferendus Osiris erecta virga, conferenda Pamyliæ, in antiquis Aegypti monumentis, & apud Plutarchum de Iside.

circumgestabantur; in utrisque Bacchatio locum habuit.

Quod vero ad Cistarum memoratarum inventionem attinet, sunt, qui existimant, illas in sacris adhibitas fuisse, quia olim primitiæ in illis offerebantur. Alii eas introductas arbitrantur, quia infantes ita servabantur, quod solenni diei renati Osiridis, quo potissimum Cistas circumferre solebant, satis convenit. Putant tandem alii, id accidisse, quia omnes credebant, Isidem, Osiridis a Typhone discerpti membra, γ) in ejusmodi Capsa custodivisse. Hæc sententia, SERVII Georg. I. auctoritate firmata, ab ingenio Sacerdotum Aegyptiorum, quævis Naturæ fata sub mysteriorum involucris proponentium, parum abludit. z)

NEQ-

y) Terrestris hic videtur Osiris, Nilus in varios divisus Alveos, atque in Mari sepultus.

z) Cl. Martin in *Explic. de divers Monumens Singuliers* p. 144, putat, Cruum Ansatam, de qua alio dictum est loco, esse sacram Vannum, quod a vero nobis remotum videtur. Aliæ Mysticæ Cistæ occurrunt in Marmore Isiacò vulgato ab J. Oliva, qui Cap. VI. docte de hac re disserit. Meretur etiam aliquo modo comparari Cistæ Aegyptiæ apud Ill. Com. de Caylus T. 2. 1. 4. T. 4. 9.

NEOCORI ET ZACORI.

Et Sacerdotum infimorum numero apud Aegyptios fuere *Neocori* & *Zacori*, quorum mentionem injiciunt CHAEREMON & SYNESIVS. Ille vero apud PORPHYRIUM de Abstin. Lib. 4. hæc habet : *Vere ita philosophantur Prophetae, Sacri Stolistae, Scribe Sacri, & Horologi. Turba autem reliqua Sacerdotum, Pastophororum, & Neocororum, Diisque subministrantium, purificatur quidem similiter, sed non tam accurate, nec cum tanta continentia.*

Ex his adparet, CHAEREMONEM Sacerdotes Aegypti in duas classes distribuere, quarum prior sacros comprehendebat ministros, sublimiorum scientiarum peritos, qui majores ritus curabant; altera vero illos, qui minora in Templis obibant munera. Consentit CLEMENS ALEXANDRINVS, qui in primo Sacerdotum ordine sacros Cantores, Horoscopos, Scribas sacros, *Stolistas*, ac Prophetas recenset; secundo loco ponit *Pastophoros*, quorum nomine, generalius adhibito, omnes inferiores Sacerdotes intel-

Q 5

ligit,

ligit, cum vulgo *Pastophori* primi tantum fuerint secundæ classis Sacerdotes.

Zacororum, qui iidem atque *Neocori*, mentionem quoque injicit SYNESIVS egregio illo loco de electione Regis Aegyptiorum, de quo quidem alia occasione egimus; sed iterum tamen heic illa adscribemus, quæ *Zacororum* ordini illustrando inferviunt. Iste autem pag. 94 de Provid. ita scribit: *Milites, in Electione, manus attollunt, COMASTAE vero, ZACORI, & PROPHETAE calculos ferunt, pauci quidem, sed quorum magna est ea in re auctoritas; Prophetarum enim calculus centum manus equat, Comastarum viginti; Zacororum decem.*

Ex his non solum summa Aegyptiorum Sacerdotum in electione Regis potestas concludenda, sed differentia quoque variorum ordinum, qui inter istos locum habuere.

Neocori in origine apud antiquos fuerunt illi, quorum officium erat, Tempa resque sacras purgare, lavare, tuerique, & cæteris

teris inservire Sacerdotibus; a) tales utique fuere *Neocori* Aegyptiorum CHAEREMONI citati, inferiores Ministris *Neocoris*, urbibusque hujus nominis, inter Græcos, de quibus multis egere VAILLANTIVS aliique plurimi in re notissima non exscribendi.

Neocori Aegyptiorum Numinum in vetustis sæpe occurrunt lapidibus, sed cum hæc monumenta non primæ sint antiquitatis, dubito, utrum has voces de infimo Sacerdotum gradu, aut potius græca significatione de sacris ministris paulo majoris dignitatis intelligere debeam.

Apud REINESIVM Clafs. 1. 99. hæc leguntur : ΔΙΙ ΗΛΙΩ ΜΕΓΑΛΩ ΣΑΡΑΠΙΔΙ ΚΑΙ ΣΥΝΝΑΟΙΣ ΘΕΟΙΣ ΤΟ ΚΡΗΠΙΔΕΙΟΝ ΛΑΜΠΑΔΑ ΑΡΓΥΡΑΝ ΒΟΜΟΤΣ ΤΡΕΙΣ ΕΠΕΙ ΛΥΧΝΟΥΧΟΝ ΘΥΜΙΑΤΗΡΙΟΝ ΕΠΥΡΟΝ ΝΕΩΚΟΡΟΣ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΣΑΡΑΠΙΔΟΣ ΤΠΕΡ ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΑΣ ΑΝΕΘΗΚΕΝ ΕΠΙ ΑΓΑΘΩ. b)

Apud

a) Conferri possunt illæ Levitarum Classēs, quas Josephus, & alii, Πυλῶρες & Ἐργωδιῶντας vocat.

b) Sponius Miscell. Erud. Ant. 10.

Apud eundem Clafs. I. 204. AESCV-
LAPIO SACRVM M. COELVS (COELIVS)
ISIDIS AEDITuus P.

Ex aliis Infcriptionibus porro adparet, po-
terioribus temporibus inter Serapidis *Neocoros* etiam ordines quosdam fuisse observa-
tos; sic enim GRVTERVS, 314. I. ΜΑΡΚΟΣ
ΑΥΡΗΑΙΟΣ ΑΣΚΛΗΠΙΑΔΗΣ Ο ΚΑΙ ΕΡΜΟ-
ΔΟΡΟΣ Ο ΠΡΕΣΒΥΤΑΤΟΣ ΤΩΝ ΝΕΩΚΟ-
ΡΩΝ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΣΑΡΑΠΙΔΟΣ . . .
Plures quoque Scriptores autumant, varios
gradus *Neocororum* probari posse ex Infcri-
ptione REINESII Cl. I. 290. ΑΓΑΘΗ ΤΥ-
ΧΗ ΔΙΗΛΙΩ ΜΕΓΑΛΩ ΣΑΡΑΠΙΔΙ ΚΑΙ ΤΟΙΣ
ΣΥΝΝΑΟΙΣ ΘΕΟΙΣ ΣΤΑΤΙΟΣ ΚΟΔΡΑΤΟΣ
ΚΡΑΤΙΣΤΟΣ ΝΕΩΚΟΡΟΣ. Sed cum non
legatur ΚΡΑΤΙΣΤΟΣ ΤΩΝ ΝΕΩΚΟΡΩΝ, du-
bito, an non potius convertere debeam *Neoco-*
rus Amplissimus; ut Senator Amplissimus,
Clarissimus, aliaque ejusmodi officii epithe-
ta, quæ nullam graduum indicant differen-
tiam

M. ΑΥΡΗΑΙΟΣ ΗΡΩΝ ΝΕΩΚΟΡΟΣ ΤΟΥ ΕΝ ΠΟΡΤΩ
(ΠΟΝΤΩ) ΣΑΡΑΠΙΔΟΣ.

In Infcriptione Memnoniæ Statuæ apud Po-
cockium Serapidis quoque Neocorus occurrit.

tiam ; pro qua sententia multas habeo, sed quia a proposita quæstione longius recedunt, nunc non adferendas rationes.

Zacori auctore Cl. VAN DALE, c) fuerit iidem atque *Neocori* ; ἱερεὺς καὶ Ζάκορος Θεῶν memorantur PLVTARCHO in Camillo. Apud ATHENÆVM Veneris Vates mulier ΖΑΚΟΡΟΣ, Aeditua, occurrit, *Zacorus* Serapidis legitur in Lapide apud GRVTERVM p. 85. 5. d)

NHON MEN ΣΙΓΑΛΕΟΝΤΑ ΣΑΡΑΠΙΔΟΣ
ΤΠΣΙΜΕΔΟΝΤΟΣ

Η Δ ΑΥΤΟΝ ΧΡΥΣΟΥ ΠΑΜΦΑΝΟΝΤΑ
ΒΟΛΑΙΣ

ΣΤΗΣΑΝΤΟ ΖΑΚΟΡΟΣ ΤΕ ΔΙΟΣΚΟΡΟΣ...

Quæritur, an Monumenta nobis *Neocoros* ostendant, quod quidem rarissime fieri credo ; nam omnia illa Sacerdotalia munera, quæ alicujus momenti fuere, & in publicis Pompis occurrunt, a Sacerdotibus majoris ordinis curabantur, excepta circumgestatione sacrarum imaginum ; sed hæc non *Neocoris*, verum

c) Dissertat. Antiquar. De *Neocoris* p. 307.

d) His suberant Herodoto citati ΤΠΟΖΑΚΟΡΟΙ.

rum *Pastophoris*, secundi ordinis primis Sacerdotibus, commissum fuit.

In Isiacæ Tabulæ Segmento secundo statim sub Apide duo adsunt Sacerdotes, forte inferioris gradus. Eodem referri possent Sacrorum Ministri cum vasculis in genua procumbentes in Limbo ejusdem Tabulæ, Huc forsitan pertinent Sacerdotes apud Com. DE CAYLVS 2. 81. & MONTFAUCONIVM 2. 140. 2. nullo modo ornati, genua submittent. Ad hanc quoque classem fortassis trahi possent monumenta Ill. Comit. DE CAYLVS IV. 8. 4. & T. 1. 8. 3. ubi primo quidem loco existimavi *Neocorum* ad Lavacrum procumbentem videre; sed præferenda videtur Ill. Comit. conjectatio, heic Osiridis capsam repræsentari.

Neocori Aegyptiorum forte etiam conspiciuntur in ultimo segmento monumenti, a NORDENIO 125 vulgati, progredientes in sacro processu, manus in crucis formam pectori adplicantes.

*Illi, qui in Aegypto Mortuos
Condebant, quodam modo ad
Inferiora Sacerdotum Collegia pertinent.*

Ad

Ad sacrum ordinem Aegyptiorum utcunque referendi videntur Pollinctores, in ea enim regione sepultura solemniter & religiose tractata fuit; de qua re optime judicari potest ex sequentibus DIODORI SICVLII verbis, Lib. I. p. 101. *Ministrorum ad cadavera con-dienda constitutorum — primus, quem Scribam vocant, deposito humi corpore, circum ilia fini-strum latus, quantum refecandum sit, circumscri-bit. Tum ΠΑΡΑΣΧΙΣΤΗΣ ipsis dictus, (qui in-cisionem facit,) lapidem tenens Aethiopicum, ubi carnis, quantum Lex jubet, diffecuit, ex-templo, quanto potest, cursu auffugit, persequen-tibus eum, quotquot adsunt, cum lapidum jactu & exsecrationibus; ac si piaculum in ipsam aver-tant — ΤΑΡΙΧΕΤΤΑΣ vero, (qui mortuos condiunt,) e) omni honore & cultu dignan-tur;*

e) ΤΑΡΙΧΕΙΑ, Salitura, recte de Conditura Aegyptiorum adhibetur, quæ Nitro præcipue veterum constabat. Consulendus Herodotus, Diod. Siculus, Comes de Caylus in *Hist. de l'Acad. des Inscrip.* XXIII. 119. Cl. Rouelle, in *Mem. de l'Académie R. des Sciences* A. 1750.

Comparari aliquo modo potest Genes. 50. 2. ubi consulendi Interpretes, quorum nonnulli hos Pollinctores servos Josephi fuisse, sensu nimia

tur; nam Sacerdotibus familiares sunt, (Συνόντες, Commercia cum illis habent,) & in sacrum libere ingrediuntur, ut qui sint sacri. f)

Ex hoc itaque loco constat, non quidem omnes illos, qui in Aegypto curam defunctorum habebant, sed eos tantum, qui condimentis odoribusque suis his immortalitatem conciliare tentabant, & quantum in hominum viribus est, per plurima sæcula tribuere quoque valebant, tanto in honore fuisse, ut cum Sacerdotibus vivere illis semper licuerit; siue quod ipsi fuerint ex sacris inferioris ordinis ministris, siue quod illis familiaritate tantum proxime juncti.

Si

abjecto, existimant, Medicosque, quod ultimum non negamus, si hoc vocabulum significatione antiqua, neque recentiorum temporibus adcommodata, intelligatur; vulnerarium enim potius indicat, quam, quem hodie Medicum vocamus, potestate a consuendi, transfundique notione traducta. Legi merentur de hoc argumento Cl. Frid. Weberi Observat. sacræ circa funera Populorum Orientis, pag. 10. Argentor. 1767.

f) Ἱεροὶ, Sancti, vel sacri ordinis viri; alii scribunt Κεῖθαιοὶ, quæ interpretatio ex margine intrusa videtur.

Si vero eos consulamus, qui Aegyptia vulgarunt monumenta, videbimus, illos in ea versari opinione, Tabulas Aegyptias Leonis capite insignes, in quibus mortui extensi jacent, præsentibus viris mulieribusque, repræsentare defunctorum corpora a ΤΑΠΙΧΕΥΤΑΙΣ condita, adstantibus sacris ministris. Hanc sententiam probare conantur tum ex ipsa hac effigie, tum ex subjectis vasibus, tum ex eo, quod hæc monumenta plerumque mortuorum corporibus involvendis inserviunt; porro, quia figuram illam cum capite canino adstantem, corpus defuncti tangentem, Scribam esse autumant, qui ex sententia ΔΙΟΔΩΡΙ ΣΙΕΥΛΙ partem incisuræ convenientem indicat. g) Sed melius, nisi nos omnia fallant, hæc monumenta explicantur de Osiride mortuo, seu Nilo pereunte, per Isidem ope Anubidis, per quem Canicula intelligitur, iterum invento. Adstantes figuræ sunt vel ipsa Isis, vel forte illius Ministreæ;

Hæc

g) Possent addere, Scribam canem repræsentatum fuisse, idque, ut videtur, quia hoc insigne fuit Mercurii, inventoris Scripturæ Aegyptiæ.

P

Hæc Monumenta occurrunt apud MIDDLETONVM in Antiquitatibus p. 262. in *Histoire du Ciel* T. I. p. 86. MONTFAVCON. *Ant. Expliqué* 2. 166. *Suplem.* 2. 57. ac apud Ill. Com. DE CAYLVS *Recueil d'Antiquités* T. 5. 8. b)

DE SACRIFICIIS AEGYPTIORVM.

Sacrificia Inanimata.

Restat altera, eaque magna propositæ quæstionis pars de Sacrificiis Aegyptiorum, de quibus pro mea consuetudine non omnia, quod infinitum foret, sed maxime necessaria, breviter simpliciterque exponam. Incipiendum autem mihi videtur a Sacrificiis inanimatis, a cruentis, ut materia, sic scopo quoque & antiquitate diversis.

PORPHYRIUS de Abstin. p. 124 scribit, vetustissimos Aegyptios Numinibus suis primo igne consecrassè graminis virentis manu de-

b) In Limbo quoque Ifiacæ Tabulæ Leonina hæc Mensa occurrit, cui homo superimpositus, sine ullis aliis figuris.

decerptam lanuginem , fertilis terræ donum ;
postea contigisse , ut frondes arborum , ut
fructus illarum ; glandes , nuces , ficus ; ut
legumina , ut frumentorum diversa genera ,
ut inde tostæ offerrentur placentæ. His ad-
ditos fuisse flores , odorata ligna , mella ,
olea , vina ; omniaque ista munera longe an-
te cruenta , crudeliaque sacrificia locum ha-
buisse.

Quæ PORPHYRIUS heic tradit de Sa-
crificiis. Inanimatis , paulatim a prima rusti-
citate paupertateque , ad elegantiores per-
fectionem luxumque tendentibus , ea ex ve-
terum scriptis , atque ex omnium temporum
locorumque exemplis liquido stabiliri que-
unt. Nos vero de has re ita agemus , ut
primo Sacrificiorum inanimatorum mate-
riam , postea festos dies , quibus illa præci-
pue offerebantur , exploremus ; scopum dein
& originem , varios tandem ritus hujus con-
suetudinis perpendemus. Et cum de solis
dicendum sit Aegyptiis , ex innumeris anti-
quorum locis , quæ de Græcis , aliisque gen-
tibus hac de re supersunt , ea tantum pro-
feremus , idque rarissime , quæ silentium

Veterum de rebus Aegyptiorum, & quæ populi istius cum aliis convenientia permittere, postulareque videntur.

Materia Sacrificiorum Inanimatorum.

Quod ad Materiam vetustissimorum Sacrificiorum attinet, illa primum constabant ex Gramine, auctore PORPHYRIO, qui pag. 124. ita scribit: *Immensum quoddam tempus fuisse, a quo omnium sapientissimum genus hominum, ait Theophrastus, sanctissime illius regionis accola, quam Nilus oppidis muniverat, primo cæpit a Vesta cælitibus sacrificare, non Myrrha, Casia, Thure, & Croco mixtis, quæ longo post tempore admissa — sed Graminis tantum virentis lanugine, manibus decerpta, veluti fertilis quodam terræ dono i)*

Conferatur DIODORVS SICVLVS Lib. I. pag. 52. cuius hæc sunt verba: *Aegyptiorum quondam huiusmodi victum fuisse dicunt, ut antiquissimis temporibus herbas, caulesque, ac ra-*
dices

i) Eusebius Præp. Evang. 1. 9. Hunc morem illustrat Cl. Kraft *Sitten der Wilden* pag. 278.

dices in paludibus nascentium, singulis gustatu pralibatis, comederent; primamque omnium, & creberrime ingessisse, quam AGROSTIN vocant. — Utilitatem igitur Herbae, memori colentes animo, hodieque cum Deos accedunt, homines manu illam amplexos adorare. k)

Comparari potest Monumentum apud Illust. Com. De Caylus III. 1. 6. ubi Aegyptius occurrit, forte *Agrostin* manu tenens. Idem T. V. 25. 3. rarissimum vulgavit signum, quod Sacerdotem repræsentat, sacrum Ramum solenniter gestantem. l)

P 3

Le-

k) Interpretes Diodori Siculi, qui de *Agrosti* multis disputant, tradunt etiam, Verbenam ac Sabinam, simili de causa, ex sententia Veterum, in Italorum sacris circumgestatas comestasque fuisse. Addendus Ill. Comtes De Caylus T. VII. 105. qui tradit, *Agrostin* generatim Plantam sponte nascentem, agrestemque significare, radicibus aut granis edulibus, forteque ipsam Lotum, quæ omnia mihi valde sunt verosimilia.

l) Clar. Bodenus de *Ramo Gentium Religioso*. 1765 Vitebergæ; qui de modo, Deos ramis colendi, sine controversia accuratissime disputavit, ostendens, illum ad ea referendum esse tempora, ubi Diis minores exhiberi adhuc poterant oblationes; idem tum consecrationem ramo-

Legumina etiam in sacris oblata fuisse, docet PLUTARCHVS de Iside 378. dicendo: *m) Mense Mesori Harpocrati offerentes Legumina dicunt, Lingua est Fortuna, Lingua Genius.* Ergo hoc quidem adparet, Legumina oblata fuisse Harpocrati; videbimus infra, Spicas Isidi fuisse propositas; unde concludendum, Plantas non sine delectu omnibus Diis, sed pro variis Aegyptiorum de sacris Plantis placitis; hanc isti, illam alteri Numini oblatam fuisse. Apud eundem Scriptorem p. 377 legimus: *Isidem peperisse Harpocratem sub Solstitium hibernum, imperfectum ac recentem, quod tum prævii flores & germina prima nascantur, ideoque Harpocrati (ut est in Latina Interpretatione) Fabarum nascentium primitias offerri. n)*

Ulti-

rum, tum morem, Deorum Tempia, Aras, simulacraque istis solennibus lætisque diebus exorandi, ut & fatidicas magicasque horum virtutes eruditissime explicavit.

m) De fructibus oblati brevissime data occasione inferius agemus.

n) De Primitiis, quæ magnam partem originem dedere sacrificiis istis ex Plantis, alio dicemus loco; ut & de Lignis odoratis, quæ ad has inanimatas veterum oblationes pertinent.

Ultima hæc verba pessime conversa sunt, Primitiæ exosarum Fabarum nulli Aegyptiorum Deorum oblatæ fuerunt, neque de his PLVTARCHVS agit, cujus hæc sunt verba: Φακῶν φουμένων ἀπαρχὰς, recens natarum Lentium, aliorumque forte leguminum, Primitias.

De Panibus, o) in sacris Aegyptiorum ex hordeo præcipue coctis oblatisque, præter PORPHYRIUM de antiquis temporibus
P. 4 testem

o) Panibus præmittendæ fuissent Spicæ, ut antiquiores oblationes, sed de his ob alias rationes commodius agemus inferius.

Farri, Frugibus, & omnibus fere antiquorum Sacrificiis, vulgo Salia addi solebant. Ovidius Fast. I.

*Ante Deos homini quod conciliare valeret,
Far erat, & puri lucida mica Salis.*

Addendus Arrianus de Exped. Alex. M. 3. 108, qui ait: *Gignit autem Marmarica Sale fossilem, quem Sacerdotes nonnulli Ammonis in Aegyptum portant — Hoc genere Salis & Aegyptii, & alii, quibus divinus cultus curæ est, in Sacrificiis utuntur.* Recte Arrianus hæc de fossili Sale tradit, marina enim omnia Aegyptiorum odio fuere exposta.

testem quoque habeo HERODOTVM 2: 40.
De recentioribus JUVENALEM Sat. VI. p)

*Vt veniam culpæ non abnuat, Anseræ magno
Scilicet & tenui Popano corruptus Ofris.*

De variis Panum, Diis in Aegypto oblatorum, materiis, formis, coctione, ut de rebus obscuris, & non magni momenti, amplius disputare nolo. Satis erit addere, hanc gentem, a cruentis sacrificiis, ut crudelibus, quæ offerentibus detrimento sunt, pauperibusque omnem sacrorum aditum præcludunt, præcipue antiquioribus temporibus abhorrentem, sæpe Animalium, quæ ex Lege mandanda fuissent, imagines Placentis Panibusque suis impressisse, cruentorumque sacrificiorum loco obtulisse, de qua re in sequentibus mihi majori cum adparatu agendum esse existimo.

Sed

p) Suetonius in Vita Vespas. C. VII. *Hic cum de firmitate imperii capturus auspiciis ædem Serapidis, summæ omnibus, solus intrasset, ac propitiato multum Deo, tandem se convertisset, Verbenas, Coronasque, & Panificia, ut illic assoler, Basilides libertus obtulisse ei visus est. Conf. Levit. Cap. II. & VII. Exod. XXIX. Num. XV.*

Sed auctore PORPHYRIO non modo herbis, fructibus, leguminibusque sacrificabatur, verum antiquitus istis donis, ut recentiori tempore etiam animatis victimis, addi solebant Libamina, eaque primum simplicissima ex Aqua, postea ex Oleis, Melle, Vinoque. q)

Aquæ in Libationibus Aegyptiorum mentionem facit PORPHYRIUS de Abstin. pag. 374, dicendo: *Serapidis Cultus Aqua & Igne absolvitur, quando Cantor Aquam libando, & ignem ostendendo, in via erectus, patria Aegyptiorum voce excitat Deum.*

Quod vero ad Olea spectat, constat inter omnes, illa apud antiquas gentes fuisse in sacris adhibita, tum ut igni fuscitando aptissima; tum etiam, quia oleo res illi-

P 5

nen-

q) Sacerdotes Aegyptii etiam Lacte libare consueverunt, teste Diod. Sic. p. 26. & Apuleio Metam. XI, qui de sacro ministro ait: *Gerebat aureum vasculum, in modum papillæ rotundatum, de qua Lacte libabat.*

De Libaminibus ex Aqua, Melle, Oleo, Cerevisia, Vino, Sanguineque; ac de modo ista sacrificiis adfundendi, Diisque offerendi, accurate egit Cl. Saubertus de Sacrificiis Cap. 25,

nendo existimabant, se illas hoc modo consecrare. r) Frequens quoque erat Olei usus in religiosis Judæorum ritibus; qua occasione observandum duco, Cl. MICHAELIS in *Differtatione de Legibus Moysi Palestinam Populo caram reddituris*, tradere usum Olei, Israelitis Aegypti cupidis, potius quam melis mandatum fuisse, quia prius in Judæorum, posterius in Aegyptiorum solo abundabat; & quando objicitur, Palæstinam fuisse regionem lacte melleque fluentem, respondet, ibi uvas passas intelligendas esse. Apud eundem excellentem Scriptorem legimus, Oleum Olivarum in Aegypto olim fuisse rarissimum; hinc, nostra quidem sententia, vetustissimis temporibus, antequam luxus sumptusque in Religionem introducti fuere, non Olivarum, sed præcipue Sefami, Ricinique oleo utebantur, & melibus potius, quam oleis.

Pari modo etiam Vina antiquissimo ævo aut nunquam, aut rarissime fuerunt adhibita,

r) Comp. Eschenbachii Liber de Unctionibus Gentilium, in *Differt. Academicis*.

bita , qua de re aliquid etiam dicendum videtur. Sic itaque scribit : PLVTARCHVS, de Ifide , pag. 353. *Jam Vinum ii, qui Helio- poli Solem colunt sacris, nullum prorsus in Tem- plum inferunt, quod non conveniat interdium bi- bere, Domino & rege inspiciente. Reliqui vino utuntur, sed modice admodum, habentque mul- tos ritus, quos pure casteque obeunt vini expertes, ubi philosophando, rebusque sacris docendis ac discendis tempus teritur. Reges quoque ex præ- scripto sacrarum Litterarum certa mensura vinum biberunt, ut Hecateus ait, quia & ipsi essent Sacerdotes. Bibere cepit Psammetychus, cum neque bibissent antea, neque Diis libassent vinum, non id gratum Diis rati, sed sanguinem eorum, qui bellum Diis intulerunt, ex quorum cadave- ribus terræ permixtis vites ortas esse existimant.*

Nolo jam de eo disputare, quod certissi- mum est, Vinum a multis vetustis populis, sive, ut nobis videtur, ob effectiorem, sive ob alias causas, malo Numini tributum fuisse. Sed tangenda est objectio, quam contra veri-

veritatem testimonii , a PLVTARCHO ex Sacerdotum ore prolati, multi ex HERODOTO producant, qui Lib. 2. pag. 111 ait, *maximam vini copiam in Bubasteos solennibus absumtam fuisse*, quibus comissiones junctæ fuere. Sed idem Scriptor hunc nodum aliquo modo explicare videtur, pag. 117. dicendo de Aegyptiis : *Vino utuntur facto ex hordeo , neque enim illis sunt in regione vites.* s) Antiqui itaque Aegyptii præcipue Zytho libaverunt. t)

Accedimus ad Spicas hordei, aliorumque frumenti generum , in Aegypto Diis oblatas , quas quidem non ea de causa panibus , aliisque materiis inanimatorum sacrificiorum postposuimus, quod eas existimarem posteriorum temporum, sed tantummodo, quia hæc facilem ad sequentia præbebunt transitum. Omnino autem heic adscribendus, perpetuoque sequendus videtur egregius DIODORI SICVLII locus, L. I. p. 18. ubi hæc

s) Hanc conjecturam minime ut certam profero ob locum Herodoti, L. 2. c. 33. p. 102,

t) Schookius de Cervisia Cap. 2.

hæc leguntur: *Aegyptii pro argumenta inventarum frugum adferunt ritum, qui ab antiquo apud eos servatur; nam etiam nunc messis tempore oblati spicarum primitiis, incolæ juxta manipulos plangere, Isidemque invocare solent. Id quod idcirco faciunt, ut honorem pro inventis Deæ sub primæ inventionis tempus retribuant. Apud nonnullas quoque Urbes, quando Isea celebrantur, in pompa tritici & hordei vascula circumferri consueverunt, ad memoriam illorum, quæ Deæ industria reperta fuere.*

Solennia Tempora, quibus Sacrificia Inanimata ex Frugibus offerri solebant; ac Scopus illorum.

Primitivæ, oblationes illæ, quæ constabant ex primis de terra, arbore, stirpibusque sumtis fructibus, & quæ originem dedere fere omnibus Sacrificiis ex Plantis, consecrabantur eo tempore, quo illas in horrea invexerunt. Isiaca, & ab his traducta Cerealia solennia messis tempore celebrabantur; tum enim maxime conducebat religionis Aegyptiis grata mente Deos, quos sibi præ-

præsentes , propitios horumque munerum largitores repræsentabant, colere venerari- que. *u) Ne degustabant novas fruges , inquit PLINIVS de antiquioribus Romæ incolis , H. N. 18. 2. aut vina , antequam Sacerdotes primitias libassent.*

Scopus itaque istarum Primitiarum maximam partem in eo situs fuisse videtur, ut hoc modo gratias pro præterita agerent messe. Hanc rem de Aegyptiis confirmat citatus DIODORI SICVLII locus; pari modo , parique scopo Primitiæ Cereri apud Græcos oblatæ fuerunt , *x) auctore THEOCRITO; Idyll. VII. qui ait:*

- - *En viam , en ad Thalysia , nam amici
Homines frugifera Cereri solennia peragunt ,
Fortunarum Primitias offerentes , eis enim
valde cumulata mensura
Dea frugibus abundantem replevit aream.*

EV-

u) Marshamus in Can. Chronico probat, tres solennes Judæorum Πανάγυρος proxime ad Agriculturam spectavisse.

x) Cl. Joh. Rod. Grunerus in eruditissima Scriptione de Primitiarum oblatione, p. 179. seq.

EYSTATHIVS Iliad. I. ita scribit: *Thalyfia Primitie sunt, quae post collectionem frugum Deo penduntur, ut in posterum arva florescant.* **CELSVS** apud **ORIGENEM** Cont. Cels. 8. *Gratie sunt agenda Demonibus, rerum terrenarum praefecturas sortitis, eisque preces offerende, & primitiae, quoad vivimus, ut ipsos habeamus praesentes, & propitios.*

Ex his itaque locis, multisque aliis perspicuum est, frugum, fructuumque reliquorum sacrificia antiquissimo tempore praecipue oblata fuisse ab Agricolis beneficiorum memoribus, solennium dierum caerimoniarumque auctoribus, statim atque ad maturitatem pervenerunt. Dissimulandum autem heic non est, quod nullo modo negari potest, ex omnibus adparere, Aegyptios, & plerosque Veterum, in sacrificiis omnibusque sacris sibi Deos repraesentasse, ut homines, iisdem animi cupidinibus adfectionibusque, quibus mortalium genus commovetur, obnoxios; unde illis, si omnia prospere cedebant, pulcherrimas statuas, pretiosas vestes, splendida Tempia, magnificas laudes, lautasque con-

consecrabant cœnas, donaque innumera, ad quæ & ipsa ista Sacrificia pertinent, de quibus nunc loquimur. Si vero Dii vota illorum non ad justos perducebant exitus, tum non amplius præmia, gratiarumque actiones adhibebant, sed pœnas, supplicia, minarumque plena verba gestaque; qua de re in sequentibus majori cum adparatu agendum erit.

*Summa horum Sacrificiorum
Antiquitas.*

Ipsè DIODORVS SICVLVS loco citato venerandam antiquitatem oblationum ex frugibus docet dicendo, *hunc ritum ab antiquo apud Aegyptios servari.* Consentit PORPHYRIVS, tum in eo, quem supra laudavimus loco, tum etiam pag. 168. de Abstin. ubi de Aegyptiis ita loquitur: *A rerum exordio Diis primitie de fructibus solvebantur.* Et ARISTOTELES Ethic. 8. *Antiqua Sacrificia, & conventus prisca habiti videntur post fructuum collectiones, quasi Primitie quedam; nam illis maxime temporibus post frugum collectiones, velut a negotio rustico feriebantur.* Ritus;

*Ritus, quibus hæc Sacrificia
offerebantur.*

Nunc illud superesse video, ut ex vetustis scriptoribus, & ex Aegyptiorum monumentis, ritus, quibus Primitiæ a Sacerdotibus offerri Numinibus consueverunt, breviter explicem.

Primitiæ frugum offerebantur vel integris manipulis, vel vasculis. y) Priorem morem antiquiores Aegyptii, posteriorem Græci præcipue adhibuerunt. Vtraque gens grana sine furfuribus, manipulosque paleis purgatos Numinibus consecrabat.

A frugibus in Canistris circumgestatis Ceteris solennia, Isidis Pompis simillima, *Canephoria* dicebantur. *Canephora* Isidis Sacerdotes in Herculanei Picturis sæpius occurrunt, fructuum spicarumque canistra capite & manibus circumferentes. *Canephora* Isidis Ministræ mentionem quoque facit Græcus,

y) Similes Judæorum ritus explanavit Cl. Spencerus de Leg. Hebr. T. 1.

Q

cus, qui Venetiis supereſt lapis, vulgatus a
MVRATORIO 180. 1.

Frugum Primitiarumque manipuli conſpiciuntur in monumento antiquo edito ab AVGVSTINO in Gemmis Ant. 38. 2) a SPANHEMIO de Vſu & Præſt. Num. Diff. V. & a MONTFAVCONIO *Antiqu. Expl.* 2. 135. 1. ubi Sacerdos Aegyptio Romanus ſacramenſam manibus tenet, e cujus latere pendunt piſces, anſeres, loti flores; in ipſa autem

2) Conſulenda etiam nova Maſſeji harum Gemmarum Editio P. 2. 12. & 13. ubi hoc monumentum egregiis explicatum eſt commentariis, in quibus etiam Solis Menſa apud Aethiopes, Pomp. Melæ III. 9, commemorata, citatur. Nos vero de ſacris Aegyptiorum epulis, menſisque Diis propoſitis, forte alio dicemus loco, interim tamen ad hujus monumenti explanationem adſcribendus videtur HIERONYMVS, qui Comm. in Eſaiam 65 ita loquitur: *Eſt in cunctis urbibus, & maxime in Aegypto & Alexandria, Idololatriæ vetus conſuetudo, ut ultimo die anni & menſis ejus, qui extremus eſt, ponant menſam reſertam varii generis epulis, & poculum mulſo mixtum, vel præteriti anni, vel futuri fertilitatem auſpicanſes.* Addendus PLVTARCHVS Sympoſ. IV. de Judæis, *Maxime fervente vindexia proponunt menſas, in quibus expoſita ſunt omnis generis fruges ſub Tabernaculis.*

tem mensa sacra adsunt vasa, duo spicarum manipuli, & canistrum fructibus refertum. a)

Comparanda etiam Tabula Isiaca, quæ solennes festosque Aegyptiorum dies ordine repræsentat, & in qua frequenter sacra Vascula aris imposita, & varii generis plantis exornata occurrunt. Conferenda ibidem Fig. 1. Sacerdos Aegyptia Spicus, vel aliud quid simile manu tenens; b) quamvis me non fugiat plures hanc Plantam aliter explicasse.

a) Ara cum tribus spicis in Vase Aegyptio occurrit apud Cl. Khell Suplem. ad Num. Imper. Rom. p. 34. Fructus Diis Aegyptiorum offeruntur in Monumento antiquo vulgato a Cl. MARTIN *Explic. de divers Monumens singuliers* p. 144, & a Cl. Com. DE CAYLUS VI. 15.

Isidis Sacerdos femina in Herculaneisibus Picturis Ramum gestat sacrum, distinguendum, ut omnia, de quibus heic agimus, ab Isiacis Sacerdotibus aliquando Palmam solenniter circumferentibus.

b) Pignorius existimat Fig. I. Tabulæ Isiacæ gestare Apfintium Marinum Aegyptium Dioscoridis, de quo Cl. Lobelius Adv. Stirp. N. 368. multis egit, & cui etiam similitudine accedit; citat itaque Dioscoridem Lib. III. 27 scribentem:

plicasse. In iisdem Aegyptiorum monumentis nil est notius, quam non modo Deos Loto aliisque Floribus, sed & eorum ministros iisdem ornatos conspicerere; solebant enim antiqui, & hic ritus a Primitiis, agriculturalumque sacris choreis originem sumfisse videtur, Deorum statuas, Sacerdotumque capita floribus spicisque, grati lætique animi argumento, exornare. Solebant quoque Aegyptii Sacerdotes in sacris majorem Loti caulem circumferre, quo insigni Aegypti sacrum Ministrum apud Comitem DE CAYLVS Tom. I. 6. 4. & apud Pocockivm I. 109. ornatum video.

*Sacra ab Aegyptiis oblata
Suffimenta.*

Inanimatis Sacrificiis, Oblationibusque, addebantur odorata Ligna, sacraque Suffimenta,

Apfinsbium Marinum, quidam Scripbium — in Taphosiri Aegypti nascitur, id Isiaci solenniter pro Oleaginis ramo proferunt. Consentit Plinius 27. 8. & Apuleius de Vir. Herb. 100. In Taphosiri, Sepulcro Osiridis, cujus nominis plures urbes fuisse constat, nasci potuit planta maritima, Nilus enim in mare se effundens, ibi sepultus dicebatur.

menta, quorum mentionem facit toties a nobis laudatus PORPHYRIUS de Abstin. Lib. 2. p. 124 dicendo: *Immensum tempus fuit, a quo omnium sapientissimum genus hominum, teste Theophrasto, & sacratissimæ illius regionis accola, quam Nilus oppidis muniverat, primo cæpit a Vesta cælitibus sacrificare, non Myrrha, Casia, Thure, c) & Croco mixtis, nam hæc longo post tempore sunt admissa, errore paulatim irrepente, cum homo ex vitæ necessitate ad multos labores natus lacrymosos, cæpisset Diis odorata Plantarum stillicidia offerre, quorum antea nullus erat usus in Sacrificiis, sed graminis tantum virentis lanugine, manibus decerpta veluti fertilis quodam terræ dono — Hoc itaque incendio, quos tunc credebant, Deos cælestes salutabant, & per ignem consecrabant, qua de causa ignis immortalis naturæ simillimus, a nobis*

Q 3

in

c) Plinius XIII 1. *Isiacis temporibus Thure non supplicabatur. Cedri tantum & Cissi suorum fruticum ipsi sacris fumo convolutum nidorem, verius quam odorem noverant. Arnobius Lib. VII. Nam neque in iis temporibus, quemadmodum creditur & perhibetur, heroicis, quidnam esset Thus scitum est, Scriptoribus ut comprobatur a priscis, quorum in Libris nulla mentio ejus reperitur.*

*in Deorum Templis adservatur. Itaque a θυμια-
σσι, odoratā crematarum stirpium expiratione,
θυμιατήριον Acerram vocaverunt, indeque θύειν
rem divinam facere, & θυσία víctima adpella-
tur. — Antiquum sacrificandi ritum ex his,
quorum meminimus, conjicere etiam potest, quis-
quis inter sacrificandum observaverit a multis
odorata quaedam ligna minutim concisa adoleri.*

Ex hoc itaque loco, & ex rei ipsius ra-
tione, verosimili, ut videtur, sententia, con-
cludimus vetustissimis oblationibus Frugum,
reliquorumque fructuum addita primum vul-
garia ligna, foliaque; his successisse resinas ju-
cunde olentes, prætiosaque ligna, iis demum
temporibus, quibus cultus & sacrarum coe-
rimoniarum ratio, ut omnia, ad majorem
luxum perfectionemque pervenere. d)

Im-

d) Origini sacrorum odoriferorum lignorum
suffimentorumque, quam heic proposuimus, con-
trariari videntur illi, qui ista introducta cre-
dunt sanitatis causa; aut ex necessitate suavis
odoris ob tetras exhalationes sacrificiorum; vel
ad conciliandam Templis reverentiam, in iis
præcipue regionibus, ubi suffiminum usus Prin-
cipibus receptus; vel tandem, quod non omni-
no rejici potest, quia ligna resinosa, ipsique isto-
rum succi, optime igni suscitando, sustentando.

Immutationes, quæ progressu temporis in Suffimentis sacris contingere, certius definire nequeo. Qualis vero & quanta fuerit recentiorum temporibus Sacerdotum hac in re cura, constat ex loco PLVTARCHI de Iside 383, qui collectis omnibus de hoc argumento copiose ita scribit: *Aliquid etiam dicendam de iis, quæ quotidie adolentur; illud primo cogitandum videtur viros istos, (Ægypti Sacerdotes) studium rerum ad sanitatem conducentium nunquam non fecisse maximi; in Sacrificiis autem, castimoniis, ac vitæ quotidianæ usû non minorem pietatis, quam sanitatis duxisse rationem — Hinc, quia aër, quo assidue utimur, non eodem semper adfectus temperatusque est modo, sed nocturno densatus corpus comprimit, animamque compellit ad mæstitiam quandam & sollicitudinem, veluti caligine ei quadam & gravitudine inducâ, statim ut a somno surrexere resi-*

Q 4

nam

que inserviunt, quem antiqui in sacris summo-pere necessarium iudicabant.

Sacerdotes Ægyptii Boum concremandis victimis addebant thura, myrrham aliaque suaviter spirantia, auctore Herodoto 2. 46.

nam adolent, e) reficientes, aërem & secretiones purgantes, spiritumque, qui concretus cum corpore languorem contraxit, resuscitantes; habet enim odor resinæ vehementiam quandam, & vim percellendi. Rursum meridie sentientes Solem, a terra attrahentem vi sua admodum multum æ gravem vaporem, & aëri admiscentem, Myrrham suffiunt. — Aristoteles etiam adfirmat, unguentorum, florum, pratorumque suaves fragrantias non minus ad sanitatem facere, quam ad voluptatem, quod eæ cerebrum natura frigidum, & ad concretionem proclive, sensim suo calore & levitate relaxent. Id quoque ad rationem causæ reddendæ nonnullum adfert pondus, quod Myrrham Aegyptii Bal nominant, f) quæ
vox,

e) Plutarchus de Iside 372. Quavis die, Aegyptii ter adolent Soli; resinam sub ortum; Myrrham meridie; circa occasum, quod nominant Kypbi; singulis quidem istis opinantur se Solem venerari & conciliare. Vnde adparet, Plutarchum existimasse Aegyptios suffimina Soli obtulisse, quod de ignibus sacris negari nequit.

f) Myrrha Coptis non Bal, sed Schal dicitur Exod. XXX. 23. Matth. II, 11. De Myrrha, Thure, aliisque veterum odoratis resinis, lignisque, re magnam partem obscurissima, legendi

vox, si interpreteris, significat delirationis amolationem. Kyphi porro mixtura est sedecim rerum in unum compositarum; g) mellis, vini, uvae passae, Cyperi, Resinae, Myrrhae, Aspulathi, Seselis, Funci odorati, Bituminis, folii ficulnei, Rumicis, Juniperi utriusque, sunt enim major & minor, Cardamomi, & Calami. Has autem species non temere componunt, sed Seplasiariis, dum isthaec miscent, sacrae recensentur litterae; Numerus quadratus a quadrato. h) Itaque Kyphi suavem emittit utilemque exhalationem,

Q 5

qua

Olaus Celsius in Hierobotan; Salmafii Comment. in Solinum. Ejusdem Homonyma Hyles Jatricæ; & Cl. Michaelis Quaestiones Arabiz Peregrinatoribus propositæ.

g) Suidas. Kyphi quoddam suffitus genus, cujus compositio mihi ignota a Manethbone Aegyptio exhibita. Dioscorides 1. 23. Kyphi Suffimenti compositio est Diis grata & accepta, qua Aegyptii Sacerdotes abunde utuntur. In sequentibus idem Scriptor compositionem docet, eamque parum differentem ab iis, quæ hodie sub nomine Trochiscorum Kyphos. Damocratis in Pharmacopoliis vendi solent.

h) Quaternariam compositionem, cujus arcanas rationes quæsiere mystici Doctores, videmus in sacris Judæorum Suffimentis Ex. XXX.

qua aër mutatus spiritu suo etiam corpus adficit, temperiemque blandam adipiscitur; Et molestiam ac vehementiam diurnarum curarum, quasi vincula quædam animæ, citra ebrietatem relaxat; facultatemque imaginatricem Et somniorum capacem levigat instar Speculi, purioremque reddit.

Et si a veterum scriptorum locis nos ad antiqua convertimus monumenta, observamus, Ill. Comitem DE CAYLUS V. 19. 1. vulgavisse Aegyptium Sacerdotem in genua procumbentem, utraque manu vascula, quæ suffimenta continere videntur, gestantem. i) Comparandum aliud Monumentum ex Pinacotheca Præsidis DE BON, editum a MONTFAVCONIO *Suplem.* 2. 53. 3. ubi Sacerdos Aegyptius genua flectens, priori excepto capitis ornamento simillimus, suffimentorum odorumque pyxides tenere videtur.

Sequi-

i) Ill. hujus monumenti Editor de illo ita loquitur: *La plus grande singularité de ce monument, qui représente un Prêtre à genoux, est celle de deux corps ronds, & dont il paroît faire offrande. On ne peut regarder ces corps come des fruits, une moulure supérieure, dont ils sont ornés, rappelle plutôt l'idée de Cassolettes, ou de boîtes propres à renfermer des Parfums,*

Sequitur ut heic brevissime quædam Veterum loca adscribam de sacro Lucernarum Suffimentis ignibusque Templorum perpetuo juncto usu. k) SENECA de Vita Beata 27. *Linteatus Senex medio Lucernam die proferens conclamat iratum aliquem Deorum*; huc etiam pertinet APVLEIVS, qui Metam. XI. Lucernæ in Sacris Isiaçis circumgestatæ mentionem facit. Et HERODOTVS 2. 62. dicendo: *Quando in Urbem Sain, (ubi solennia Minervæ celebrabantur) sacrificatum conveniunt, noctu universi Lucernas plurimas accendunt, circum circa domos sub dio; Lucerne autem sunt vasa sale & oleo plena, quibus superflans incumbit ellychnium, quod tota nocte ardet; Festi nomen est Lucernarum accenso. Qui ad conventum non ierint noctem sacrificii observantes, Lucernas accendunt; itaque Lucerna non in Sai modo, sed etiam per totam Aegyptum accenduntur, cujus ritus sacra ratio est. l)*

SACRI.

k) Clem. Alexandr. Strom. I. *Lucernas accendere primi docuere Aegyptii.*

l) Dubitari nequit comparandam sacram Lucernarum apud Sinienfes Pompam, de qua præ ceteris legendæ eruditissimæ scriptiones, *Memoire, dans le quel on prouve, que les Chinois sont une Ca-*

SACRIFICIA EX VARIIS ANIMALIVM GENERIBVS DESVMTA.

Quemadmodum Aegyptii antiquissimis temporibus oblationibus inanimatis, ac praecipue frugibus Deos bene de se meritos grata mente profecuti fuerint, satis superiore loco explicatum arbitror; sequitur, ut de cruentis agam sacrificiis, re nodosa intricataque; quæri enim solet, quomodo mortales cogitare unquam potuerint, se Animalia, suo societatisque detrimento, *m*) crudeliter obtruncando, Numinibus grati quid facere. Quæritur præcipue, quomodo Aegyptii, qui bestias Deorum instar habuere coluereque, ad cre-

lonie Egyptienne, pag. 28. Lettres de M. de Mairan au R. P. Parennin contenant diverses questions sur la Chine. pag. 95.

m) Ovidius Metam. XV.

*Immemor est demum, nec frugum munere dignus,
Qui potuit, curvi dempto modo pondere aratri,
Ruricolam mactare suum; qui trita labore,
Illa, quibus toties durum renovaverat arvum,
Tot dederat messes, percussit colla securi.
Nec satis est, quod tale nefas committitur, ipsos,
Inscripsere Deos sceleri, numenque supernum
Cæde laboriferi credunt gaudere juvenci.*

credendum inducti fuerint, se cruentis sacrificiis iram Numinum suorum avertere, beneficiaque illorum mereri posse. n) Hanc quaestionem, aliasque plures obscurissimo hoc argumento comprehensas, conjectura expedire conabor, quam generalioribus proponere primum verbis, dein specialioribus confirmare exemplis in animo est. Hæc si placebit lumen adferet non Aegyptiorum modo, sed omnium fere antiquarum Religionum magnis, lateque fuis tenebris. o)

n) Recentioribus potius quam antiquis temporibus adscribenda Juliani opinio, qui apud Cyrillum ait: *Animatae oblationes digniores sunt congruentioresque, quam inanimata, Deo, qui & vivit, & ipse omnis vite ductor est.* Hoc gravi errore imbutus Imperator. ceterum sapiens, iustus, scientissimusque, innumeras sine parcimonia pecudes superstitiose mactavit, ut æstimaretur, si revertisset a Parthis, boves jain defuturos. Amin. Marcellinus 25. 4. Disticha sub Catonis nomine.

*Tbure Deum placæ, visulum sine crescat aratro,
Nec credas placare Deum, dum cæde litatur.*

o) Macrobio Auctori recentiori, cruenta antiquorum Aegyptiorum sacrificia neganti, contrariatur vetustiorum monumentorum scriptorumque veneranda antiquitas, ille vero ita scri-

Nostra itaque sententia Sacrificia Aegyptiorum constabant ex animalibus odiosis, quæ ut totidem infesti Typhonis ac sociorum illius imagines spectabantur; Sacerdotesque existimabant se ista jugulando malignos genios plectere, ac contumeliis & suppliciis ad-

bit Sat. 17. *Nunquam fas fuit Aegyptiis pecudibus aut sanguine, sed precibus & thure solo Deos placare. Saturnum & Serapim tyrannide Ptolemaeorum in cultum recipere coacti, quibus bestia erant ex more mactandæ, fana eorum extra pomœria locaverunt; ut & illi sacrificii solenni sibi cruore colerentur, nec tamen urbana Templâ pecudum morte polluerentur.*

Hic quoque observandum, esse qui tradunt, non solum cruenta sacrificia, sed & ipsum carniûm usum, apud antiquos, ac præcipue Aegyptios, pleraque animalia colentes, victuque, ex plantis abundantes, tardius introductum fuisse, indeque Pythagoram cum multis aliis & hanc, quam Ovidius illi tribuit, retulisse sententiam.

*At vetus illa ætas, cui fecimus Aurea nomen
Fœtibus arboreis, & quas humus educat herbis,
Fortunata fuit, nec polluit ora cruore.*

Sed de hoc dubitari potest, si incultas horridasque generis nostri origines, ac summam & vetustioribus temporibus maxime necessariam Venationis antiquitatem spectemus.

afficere ; putabant porro se hac ratione Numina sua, nefandis his Dæmonibus contraria, venerari, placare, gratiamque apud illos inire posse. *p)* Quotiescunque autem accidebat, ut ob perpetua illa bella, quæ secundum Aegyptios locum habebant inter Numina, quorum altera benefica vulgo, ut potentiora culta, maleficaque altera ut debiliora plerumque neglecta, calamitates obvenirent magnæ, regionis istius, incolæ, ut sunt mobiles ad superstitionem semel perculsæ mentes, pro tempore deferentes pristina cara sua Numina, convertébant sese ad nocentes genios, neque amplius invisâ animalia, sed jam sacra illa, quæ colebantur, contumeliose tractabant, mactabantque. *q)*

Prio-

p) Cum in antiqua Aegyptiorum Religione pleraque ad magnas rei publicæ utilitates adcommodarentur, contigit, ut illis ignotum fuerit placitum posteriorum temporum, quodque multis variarum gentium cruentis sacrificiis originem dedisse videtur, de criminibus per sacras cærimonias, victimas, lustrationesque expiandis.

O Faciles nimium, qui tristia crimina cæcis

Fluminea velli posse putatis aqua.

q) Pari fere modo videmus incultarum gen-

Priora Sacrificia erant ordinaria frequentiaque; posteriora extraordinaria ΑΠΟΤΡΟΠΑΙΑ, averruncandis cladibus instituta, non certis ratisque temporibus, sed rarissime adversis calamitosisque diebus. r) Sic Zoroaster, Aegyptiis simillimus, auctore PLUTARCHO de Iside 369, duorum generum victimas offerendas esse statuebat, has beneficio Numini ad agendas gratias, illas infesto Arimanio tetricas ad avertenda amovendaque mala.

Sacri-

tium plures rebus minus prospere cedentibus, Penates (*Fetiches*) mutando, meliorem fortunam tentare.

r) Arnobius Adv. Gentes L. VII. *Dici a vobis accepimus, esse quasdam ex Diis bonos, alios autem malos, & ad nocendi libidinem promptiores; illisque, ut profint, his vero ne noceant sacrorum solennia ministrari.* Hieronymus ad Jerem. X. 5. *Solent plerique Gentilium Dæmones alios colere, ne noceant, & alios evocare, ut prestent beneficia.* Idem faciunt etiam multi Americæ Incolæ, qua quidem in re nullam neque Indorum, neque Aegyptiorum imitationem video; sed conficitur inde hanc opinionem eam esse, quæ ubique facillime imbecillitati humanæ placuit.

Sacrificia itaque , ut omnes fere antiqui sacri Aegyptiorum ritus , coepisse videntur a spe , multoque magis a metu ; sentiebant se ex Numinibus perpetuo pendere , qui illis bona mittebant malaque ; ita autem duotam diversa nunquam existimabant ex eodem fonte manare posse , illis præcipue temporibus , quibus Aegyptii non modo non unum omnium rerum auctorem cognoscebant , sed ubi nondum vulgatis perfectioribus Philosophorum placitis , forteque Aegypto pluribus adhuc parenti dominis , arbitrabantur esse multos Deos benignos , maleficosque ; ut enim ad benefica Numina Osirin , Isidem , Harpocratem , Anubin , aliosque referebant ; sic ad infesta Typhonem , Nephtyn , Thucrin . Ita quoque apud plerasque gentes non unum reperimus malum Dæmonem , sed plures , hunc illi , illum alteri malo præfectum .

Et cum in opinione de benignis nocentibusque Numinibus fundamentum conjecturæ meæ jactum videatur, adscribam de eadem longiorem & egregium PLYTARCHI
R locum,

locum, qui ait: s) *Non enim Siccitas duntaxat; aut ventus, mare, tenebra, sed quaecunque Naturæ pars damnoſa eſt, & corrumpendis rebus apta, Typhonis eſt. Quippe nec in corporibus animæ exſortibus principia univerſi ſunt conſtituenda, ut fecere Democritus & Epicurus, neque*

s) De Ifide, p. 369. De hoc argumento legendi Scriptores eruditiffimi, *Bayle Diction præcipue V. Pauliciens, Pericles, Manichæens, Zoroaſtre, Xenonaphanes. Le Batteux Memoire ſur le Principe Actif de l'Univers, in Mem. de l'Acad. R. des Inſcr, T. 27. Foucher Traité Hiſtorique de la Religion des Perſes, Ibid. T. 25. p. 127. Sur le Dualiſme des anciens Perſes. Hyde de Relig. Perſarum. Jablonski Pantheon Aegypt. de Typhone T. III. Wolffius de Manicheiſmo ante Manicheos & in Chriſtianiſmo rediſſivo. Beaufobre Hiſt. de Manichée & du Manicheiſme.*

Addenda pauca quædam de Homero, nam cum iſte Poëtarum Pater Iliad. 24. 527. in Jovis limine duo dolia collocaret, bonorum malorumque fontes, credunt nonnulli, opinionem duorum ſibi adverſorum Numinum non ita antiquam eſſe; ſed ipſe Homerus Deorum cupiditates, ægri tudines, iracundias, bella proeliaque canit; ipſe exercitus producit contrarios, quos alii Dii ex alia parte defendunt; quod cum antiquorum temporum, Aegyptiorumque placitis valde convenit.

que qualitatibus expers materie opifex providentia unica, que omnia superet atque contineat, hunc titulum meretur, qui fuit Stoicorum error, Impossibile enim est, ubi nullius rei causam Deum statueris, aliquid unum vel bonum facere omnium rerum principium, Heraclito teste, ut Lyra & Arcus, ita mundi quoque concinnitas contentionem & remissionem admittat, Et si Euripidem audiamus

*Sejungier non possunt a bonis mala,
Sed est eorum, ut res habent, satis bene
Commixtio quedam.*

Vetustissima proinde a sacrarum professoribus rerum, & legum latoribus derivata est opinio, auctore incognito, fide firma & indelebili, non in sermonibus ea tantum & rumoribus, sed & in Mysteriis ac Sacrificiis tam barbaris, quam Grecanicis, exstans, neque casu ferri & a fortuna pendere universum, mente ratione ac gubernatore destitutum, neque unicam esse rationem, que contineat id, & dirigat, tanquam clavum aut freva moderans; sed cum permulta e bonis iuxta malisque confusa, imo nihil hac natura sincerum, ut vere dicam, proferat, non esse unum

aliquem promum , qui e duobus doliis res nobis, veluti aliquem liquorem , cauponis in morem distribuat ac misceat. Ergo a duobus Principiis contrariis, adversisque duabus facultatibus, quarum altera ad dextram & recta ducat ; altera retrorsum avertat atque reflektat , cum vitam esse mixtam , tum ipsum mundum , si non universum, eum saltem, qui ad terram est, & Lune subjacet , inequaliter ferri, variisque, & omnis generis motibus agitari: Si enim nihil absque causa fit ; & mali causam bonum non præbet, necesse est in natura ut boni , ita etiam mali, ortum peculiarem suumque principium exstare. Atque hæc quidem sententia plerisque, & iisdem sapientissimis probatur. Existimant enim alii, duos esse Deos, quasi contrariis deditos artibus, ut bona alter, mala alter opera conficiat. Alii eum, qui est melior, Deum, qui deterior, Demonem vocant. In qua sententia fuit Zoroastres, quem narrant quingentis annis ante Bellum Trojanum fuisse. Is ergo melioris nomen Oromazen, prioris Arimanium perhibuit ; docuitque votivas, & pro gratiis agendis victimas illi immolandas ; huius averruncandi mali causa institutas, & tetricas. — Chaldaei Planetas Deos faciunt, quorum duos be-

neficos, totidem maleficos, reliquos tres medios adfirmant & promissuos. — Græcorum opinio nemini fere ignota est, qui bonam partem Jovi Olympio, malam Diti auerrunco adsignant. — Empedocles principium boni efficax amorem ac amicitiam, sepe etiam harmoniam adpellat, deterius autem litem, rixamque sanguinolentam. Pythagoræi pluribus utrumque principium adficiunt nominibus; Bonum unitatis, finiti, quiescentis, recti, imparis, quadrati, equalis, dextri, splendidi. Malum binarii, infiniti, in motu versantis, turbi, paris, alterā dimensione longioris, inequalis, sinistri, tenebricosi; hæc esse principia ortus rerum statuunt. Anaxagoras mentem & infinitum. Aristoteles formam & privationem. Plato multis locis, quasi occultans & obumbrans suam sententiam, alterum contrariorum principiorum Idem, alterum adpellat Diversum. At in libris de Legibus jam senior non per ambages, aut per notas, sed disertis verbis pronuntiat, mundum non unica anima, sed pluribus fortasse, ad minimum autem duabus cieri, quarum una boni sit efficax; altera ejus contraria & contrariorum efficax. — In anima ergo ament & ratio optimorum omnium princeps, at-

que dominus Osiris est; in terra autem spiritibus, aquis, cælo, & stellis, quod ordinatum, & æquabile est ac sanum, id defluxus & imago est Osiridis, tempestatum, temporum, ac conversionum vicibus conspicua. Typhon autem animæ pars rationis vacua est, & variis motibus exagitata, tumultuosa, & bruta. In corpore facultas morbos & mutationes adsciscens; tum aeris intemperies & inconstantia, Solisque & Lunæ defectus veluti excursiones sunt Typhonis — Omnia Animalia, stirpes, & eventa mala atque damnoſa, Typhonis opera atque effecta putant. t)

Itaque Aegypti timidissimi superstitiosissimiſque incolæ, duorum Numinum ſibi adverſorum opinione imbuti, ſpectandi ſunt, ut debilis & titubans populus regni, de quo duo dimicant Imperatores, hos videmus incerto

t) Conferri queunt emendatiores interpretationes, commentariique Cl. Semleri, libri, qui inſcribitur *Erläuterung der Egyptiſchen Alterthümer durch Ueſetzung der Schrift Plutarchs von dem Iſis und dem Osiris.*

certo animo semper vacillantes ab illius parte stare, a cuius est victoria; adseclasque diversorum ducum pro varii belli fortuna nunc in coelum laudibus, nunc cum clamore ad supplicia trahere.

Sententiam meam de origine cruentorum sacrificiorum Aegypti firmat modo laudatus PLUTARCHVS dicendo: *u) Aegyptii, quia Typhonem colore rufo fuisse censent, boum quoque nonnisi rufos immolant; itaque adcuratam adhibent observationem, ut, si vel capillum haberet album, nigrum, non immolandum iudicent, NON ENIM APTVM ESSE AD VICTIMAM PRAESTANDAM, QVOD CARVM SIT DIIS, sed contra iis corporibus sacrificandum esse, quae animas impiorum & injuriorum in alia corpora transeuntium exceperunt. x)*

R 4

Ex

u) De Iside 363.

x) Plures Auctores cum heic laudato Plutarcho consentiunt, originem gratorum invisorumque Animalium in Placito Migrationum Animorum querendam esse, quod dubitationem habere videtur; alterum dubitari non potest, poste-

Ex universa Aegyptiorum Religione, ipsiusque citati loci accurata inspectione adparet, per hæc ultima animalia ea intelligenda esse, quæ Typhoni sacra fuere; unde quoque opinio de Sacrificiis minime ex iis, quæ grata sunt, petendis, ut multo antiquior distinguenda est a Græcorum Romanorumque placitis, ubi progressu temporum Dianæ Cervi, Asini Priapo, Canes Hecati immolabantur, quia hæc bestię istis Diis gratae fuerunt.

ÆLIANVS Hist. Anim. X. 23. *Coptitæ Capras feras feminas consecrant & religiose colunt, easdemque Isidi in amore & deliciis esse existimant, mares autem immolant.* Fit iterum heic distinctio ex mente Aegyptiorum inter animalia grata cultaque, & ea, quæ potuerunt sacrificari.

HERO-

Floues Philosophos dixisse, Osiridis Animam in Apin, aliorum Numinum animos iterum in alia transiisse corpora, quatenus hæc bestię illis consecratae fuerunt, atque ut viuentes Deorum spectabantur imagines.

HERODOTVS Lib. 2. C. 41. *Mundos quidem boves mares ac vitulos universi Aegyptii immolant, at feminas iis, utpote Isidi consecratas, immolare non licet. Optime HERODOTVS disjungit consecratas bestias, ab iis, quæ victimarum loco offerri potuerunt. y)*

Addendus PLUTARCHVS de Iside, p. 362, qui ait: *Typhonis obscuratam, atque adeo semianimem, Et instante interitu trementem potentiam, tum sacrificiis quibusdam demulcent atque leniunt; tum contra aliis solennibus deprimunt, contumeliisque adficiunt, in his ignominiose tractant rufos, asinumque de precipitio dejiciunt.* Hunc locum inferius diligentius perpendemus, sed interim heic citandus erat, quia modum, quo Aegyptii sese gerebant erga Typhonem, omniaque illa, quæ ejus partes effigiesque videbantur, clare dilucidare explanat.

Equidem illud etiam animadverto, ob diversum animalium cultum, qui in variis

R 5

Aegy.

y) Pari modo explicandus idem Scriptor, 2. 42, dum ait: *Arietes non mactantur a Thebaeis, sed iis sacri sunt.*

Aegypti locis receptus fuit, quædam huic Provinciæ sacra fuisse, & in altera immolari potuisse, auctore HERODOTO 2. 42. qui ait: *Qui Jovis Thebani Templum incolunt, aut Thebanæ Præfecturæ sunt, ii omnes ab ovibus abstinentes capras immolant; non enim eosdem Deos similiter colunt universi Aegyptii præter Isin & Osirin. 3.)* — Qui vero Mendetis Templum obtinent, hi Capris abstinentes immolant oves. Ex hoc autem ipso, quod secundum HERODOTVM bestiæ non potuerunt sacrificari, ubi colebantur, quodam modo conficitur, victimas non ex gratis, sed ex invisis desumta fuisse animalibus. a)

Com-

3) Quomodo vetustiores Aegyptiis non modo variarum provinciarum, familiarumque Peutes habuerint peculiare, sed & simul alia quædam Mumina, Tempia, solenniaque sacra, toti Nationi communia; quæ hoc modo unanimum constituebat, genus, cultu suo a ceteris separatum, legimus apud Is. Iselin humanæ Societatis historicum amicumque excellentem, Patriæ nostræ decus, *Geschichte der Menschheit* p. 45. & 49 iterata Editionis.

a) Ex eodem loco adparet, quam vetustum sit placitum de Diis hujus vel illius loci custodibus, præsidibusque, cujus vestigia tum in Aegypto, tum & in pluribus aliis Religionibus ob-

Comparandus etiam locus EXOD. VII. 25. Vbi Moſes Regi, qui voluit, ut Judæi in Aegypto ſacrificarent, reſpondet, quod ſi victimas ſuas offerrent, immolarent hoc modo deſteſtationem Aegypti, animalia Aegyptiis grata, & quæ propterea nefas fuit jugulare. b) Re-

ſervo. Hinc quoque bella Deorum Aegyptiorum non ſemper ex ſententia de Numinibus beneficis malignisque, ſed aliquando etiam ex iracundiis invidiisque Deorum diverſarum hujus regni Provinciæ explicantur ſunt. Juvenalis Sat. XV.

*Immortale odium, & nunquam ſanabile vulnus
Ardeſt adhuc Ombos & Teutyræ; ſummus utrinque
Inde furor vulgo, quod Numina vicinorum
Odiſt uterque locus, cum ſolos credas habendos
Eſſe Deos, quos ipſe colit.*

Diverſæ etiam Provinciæ Lupum coluerunt & Ovem, Feles & Murem, animalia, inter quæ eſt diſſenſus, quem *Αὐτρινάδευαν* Græci vocant, unde aliquando religioſa quoque odia bellaque oriri potuerunt, nunquam tamen ita horrida, barbara, tera, ſanguinaria, delirantia, ut illa fanaticorum poſteriorum temporum.

b) Manetho apud Joſephum Lib. 1. Cont. App. Ille vero, Moſes, primum quidem eis, Judæis, legem poſuit, ne ab animalibus, quæ præcipue ſacra apud Aegyptios erant, abſtinerent, ſed omnia ſacrificarent, & abſumerent.

Restat, ut ad exponendam confirmandam-
que conjecturam, qua obscurissimum hunc
locum adsequi conatus sum, generalioribus
istis rationibus specialiores quoque subjun-
gam, singula victimarum enarrando genera.

SACRIFICIA ORDINARIA EX ANIMALIBVS DESVMTA.

Porci.

HERODOTVS Lib. 2. 45. memoriæ pro-
didit, *Aegyptiis non licuisse immolare alias pecu-
des, præter Sues, e) Boves mares, & vitulos,
dummodo mundi sint, atque Anseres.*

Iste locus de Sacrificiis ordinariis intelli-
gendus optime opinionem nostram compro-
bat, clareque docet, non alia, quam invisa
animalia, Aegyptiis Numinibus vulgo ob-
lata fuisse. Id

e) Ovidius Metam. XV.

Et prima putatur
Hostia Sus meruisse mori, quid semina pando
Erueat vostro, spemque interceperat anni.

Idem Fast. i.

Prima Ceres avida gavisa est sanguine Porci.

Id de Sue quidem nemini dubium esse potest, animali, quod plerisque antiquorum, & præcipue Aegyptiis in odio fuit, de quibus hæc perhibet AELIANVS. Hist. Anim. 10. 16. *Porcum Aegyptii oderunt, ut abominandum, & omnivorum.*

Non omni tamen tempore Sues sacrificabantur, sed quibusdam tantum diebus festis, ubi Osiris, & Isis, inimici Typhenis, cui Porcus dicatus, colebantur; de qua re sic scribit HERODOTVS 2. 47. & 48. *Suem Aegyptii spurcam belluam arbitrantur, unde, si quis istorum eam vel transeundo contigerit, cum ipsis vestibus demergit se abiens ad flumen, & ideo soli omnium Subulci Aegyptii indigenæ nulum in Aegypto ingrediuntur Templum. — Aliis Diis immolare Sues fas Aegyptiis non est, præterquam Lunæ & Baccho, quibus, cum per tempus Plenilunii Sues immolarunt, carne vescuntur. d) — Sacrificium autem de Suibus Lunæ fit*

d) Plutarchus de Iside 355: *Quod autem semel in Plenilunio Suem mactantes comedunt, rationem hanc reddunt, Typhonem, cum plena Luna Suem persequeretur, reperisse lignum arcam, in qua Osiridis corpus jacebat. Latent in his vestigia corruptiora odiosi Por-*

fit in hunc modum. Immolata sue extrêmam ejus caudam, & lienem, & omentum simul componens, adipe omni, qui circa alvum pecudis est, ea obtegit, ac deinde igni adolet; reliquis carnibus Plenilunii die vescuntur, quo die sacra fecerint, alio die non amplius gustarent — Bacco quoque in Festi convivali cœna Porcum pro foribus mactantesquisque auferendum præbet ipse Subulco, qui illum vendiderit.

Omittimus alia plura, ex his enim satis adparet, Porcum fuisse animal Aegyptiis ingratum, ac propterea in Sacrificiis adhibitum. *e)*

BOVES ET VITULI RVFI IN SACRIFICIIS ORDINARIIS MACTATI.

Præter Porcos ex sententia HERODOTI in Sacrificiis Aegyptiorum etiam offerebantur Boves, sed mares tantum & vituli, dummodo

ei Typhoni dicati. Conferendus Adonis, per Aprum a Marte, Typhoni simillimo immissum, occiso.

e) Rigordiana Tabula, (*Journal de Trevoux* Jun. 1704.) sacram repræsentat Mensam, in qua variz sunt oblationes, interque eas Porci víctima.

modo mundi, in quibus ultimis verbis iterum novum conjecturæ meæ argumentum esse video.

Ratio itaque, ob quam tantum boves mares immolari potuerunt, mea quidem opinione inde deducenda, quod Vaccæ Aegyptiis, ut & hodie Indis, sanctæ gratissimæque fuerint, hinc ad Sacrificia ineptæ, cujus rei testem habeo eundem HERODOTVM Lib. 2. p. 104. ita scribentem : *Mundos quidem mares Boves ac vitulos universi Aegyptii immolant; at feminas immolare non licet, utpote Isidi consecratas. f)*

Occurritur quidem nobis a multis quærentibus, quomodo boves immolari potuerint, ex quorum grege desumptus Apis, maximum Aegypti Numen; g) respondemus cum

f) Idem Scriptor subjungit : *Boves feminas omnes Aegyptii pariter venerantur ex omnibus pecudibus longe plurimum. Et Porphyrius de Abstin. L. 11. Apud Aegyptios & Phœnices citius carnes humanas, quam vaccas gustasset quispiam.*

g) Ad Boum Sacrificia non pertinet Apis a Sacerdotibus aliquando neci datus, occultoque

cum HERODOTO, boves vitulosque non offerri potuisse, nisi mundi fuerint. Hæc autem puritas, quæ victimas aris idoneas reddebat, & de qua Sacerdotes, antequam Signilla imprimerent, adcuratius judicabant, magnam partem heic a colore pilorum bouum pendebat, nam si isti vel minima ratione ad Apidem accedebant, inepti erant Sacrificiis, ubi nonnisi rufi, Typhoni dicati, adhibebantur, auctore eodem HERODOTO L. 2, 103, qui ait : *Boves mares Epaphi esse statuunt, ea-que de re hunc in modum illos explorant, si pilum nigrum, (qualis fuit color Apidis) vel unum adesse viderint, nequaquam mundum censent;*

splendide sepultus loco ; sacri enim hujus gentis ministri nolentes ut sanctissimum Numen ætate confectum lente torqueatur, misereque tandem pereat ; simulque curantes, ut plebem nunquam Θεοφανίας, magnificisque pompis, ad Religionem traherent, post certum tempus, quando pulchrum alicubi bovem noverant, Apidis insignia gerentem, aut talem, qui arte adhibita sacro Tauro similis fieri poterat, mortem senis natalesque novi celebrabant Dei. De hoc argumento, ambiguaque Apidis ætate, legi quæunt Cl. Jablonski in Pantheo, & commentaria exquisitissimi judicii Cl. Marmontel ad Lucani Phars. L. VIII,

sent; inquit autem in hac Sacerdotum aliquis ad id constitutus, pecude tum stante erecta, tum etiam resupinata. Consentit PLUTARCHVS de Iside 363 dicendo: Aegyptii porro, quia Typhonem colore rufo fuisse censent, bouum quaque nonnisi rufos immolant; itaque accuratam adhibent observationem, ut si vel unum capillum habeant album, aut nigrum, non immolandos judicent; (h) non enim aptum esse ad victimam
præ-

h) Conf. Maimonides, qui in Libro de Vaccæ rufa, apud Judæos immolanda, Cap. 1. ita scribit: Si duos solum pilos albos aut nigros sibi mutuq incumbentes habebant, in medio loci depresso, aut inter duos poros, ad sacrificium ineptæ iudicabantur. Et Jonathan, qui ait: Accipiant Vaccam rufam duorum annorum, in qua non est labes aut macula de pilo albo, Et Mischnah Tract. Perah C. 2. S. 5. Cum his Hebræorum acuminibus consentiunt verba Legis Num. 19. 2. cujus origo obscurissima, neque aliter, quam ex Aegyptiorum ritibus explicanda. In eo vero tantum discrepantiam video, quod Aegyptii Boves rufos, Judæi juvenças sacrificarint. Cum ista Aegyptiorum religione comparandi etiam Aurei, rufi, Jeroboami Vituli; hisque simillimus Aaronis aureus Vitulus, de quo ob ipsum istum colorem Cl. Millius, præeunte Philone, ingeniose disputat, illum minime Apidis, ut vulgo existimatur, sed Typhonis signum fuisse.

S

præstandam id, quod carum sit Diis, sed contra iis corporibus sacrificandum, quæ animas impiorum & injustorum hominum, in alia corpora transeuntes, exceperunt.

Addendus DIODORVS SICVLVS pag. 99. cuius hæc sunt verba: *Boves autem rufos immolare fas est, quod hunc colorem habuisse Typhon videatur, qui per insidias Osirin oppressit, & propter viri cadem ab Ifide supplicio adfectus est.*

Apud KIRCHERVM Oedip. Aegypt. III. 417. occurrunt Sacerdotes Aegyptii victimarii, nullo vestium, nullo capitis tegumentorum ornatu conspicui, bovem humi prostratum jugulantes. Apud NORDENIVM 125, in mensa sacrificiis plena observatur bubulum caput; idem in ara conspicitur in Limbo Isiacæ Tabulæ. Abscissa ista sacrificatorum bouum capita explicari queunt ex loco HERODOTI 2. p. 103. i) *Sacrificandi*
is

i) Idem Herodotus loc. cit. alias circumstantias immolationis bouum ita recenset: *Sacrorum crematio ac exentio, alia circa aliud sacrum ab iis instituta* —. *Postquam corio bovem exuerunt, habitis præ-*

is est Ægyptiis ritus, pecude, quæ signata est, ad aram, ubi immolant, adducta, pyram incendunt, deinde supra aram circa hostiam libato vino, ac Deo invocato, mactant, victimæ caput amputant, & reliquum corpus excoriant. Capiti autem illi multa imprecanti, asportant isti, quibus jus est forum celebrare, Et si eis Græci negotiatores adfuerint; illi igitur ferentes in forum vendunt, quibus si non adfuerint Græci, in flumen abjiciunt. Exscerantur autem capita in hæc verba: SI QUID MALI AVT IPSIS

S 2

IMMO-

cibus alvum extrahunt, viscera in corpore adipemque linguunt, crura amputant, extremum lumbum, armosque ac cervicem. His actis reliquum bovis corpus stipant, panibus puris, melle, uva passa, ficis, thure, myrrâ, & aliis odoribus; ubi hæc infarserunt adolent, multum olei adfundentes; jejunio tamen ante servato sacrificant. Dum sacrificium ardet, omnes verberant; postquam satis verberaverunt, dapem ex sacrificii reliquiis præponunt. Comparanda sunt illa, quæ in superioribus scripsimus de sacris Deorum mensis epulisque; Homerus Iliad. I. 423. Comissiones in Cultu Vituli Aurei. Exod. 32. 6. ac plurima V. T. loca de Sacrificiis tum expiatoriis, tum pacificis, quorum partes Sacerdotibus offerentibusque cedebant. Spencerus de Leg. Hebr. L. III. Diss. I. C. I. *Epulum Sacrificiale.* Epicharmus apud Athenæum; *De Sacrificio fit Epulum, ex hoc compositio, indeque commissio.*

IMMOLANTIBVS AVT TOTI AEGYPTO
FVTVRVM SIT, ID IN HOC CAPVT CON-
VERTATVR. *Et circa vini libationem, &
Capita pecudum immolandarum, pariter Aegy-
ptii omnibus in templis eodem ritu utuntur, ut
nemo Aegyptiorum de capite ullius alterius ani-
mantis degustet. k)*

*De Hominibus ab Aegyptiis antiquissimis
temporibus in Sacrificiis mactatis.*

His disputatis sequitur, ut dicamus de
Hominibus in Aegyptiorum Sacrificiis obla-
tis, hi enim antiquissima ætate eousque de-
mentię progressi sunt, ut non solum, quod
durum absurdumque est, rufos boves; sed
aliquando, quod abominandum, & ipsos ho-
mines hoc colore præditos contumeliose tra-
ctarent, sacrificarentque; quod scribere non
aude-

k) Comparanda *χερροθνοία* Victimarum apud
Judæos, præcipueque solennis illa Azazelis, de
qua hæc legimus Levit. 16, 20. 21. *Es offeret
bircum vivum, & imponet Aaron utramque manum super
caput birci vivi, & confitebitur super eum omnes iniqui-
tates filiorum Israël, & omnes prævaricationes eorum
ex quibusvis peccatis; & cum eas birci capiti imposuerit,
amandabit eum in desertum. Addendus Maimonides
de Oblationibus Cap. III. Sect. 6. 8. 9.*

auderem, nisi idem docuisset grauissimus scriptor DIODORVS SICVLVS dicendo: l) *Homines quoque ajunt ejusdem, quem Typhon habuit, coloris, (rufi, de quo heic mentio est) antiquitus ad Osiridis monumenta, m) mactatos fuisse. Et pauci sane Aegyptiorum rufi inveniuntur, sed peregrinorum complures, proinde & fabula de Bufiridis, advenas obtruncantis, sevitia apud Græcos invaluit; non quod Rex aliqui Bufiris vocatus sit, sed tumulus Osiridis lingua vernacula id nominis habet. n)*

S 3

Lo-

l) Pag. 99. Conferendus Plutarchus de Iside 362, qui ait: Quibusdam festis Aegyptiorum diebus, ad Typhonem contumeliis adficiendum institutis, rufos homines ignominiose tractatos fuisse. Et pag. 364. *Corpus Typhonis rufum, & lutei coloris fuisse putant, hinc non libenter compellant homines tali colore præditos, & ingrata est iis eorum consuetudo.*

m) Notandus singularis & significantissimus mos, has victimas in ipso Osiridis sepulcro immolandi.

n) Conjungitur ex Osiridis nomine, & ex Bequod Coptis sepulcrum significat, Math. 23, 29. Hinc Βεροι, Tumuli Aegyptiorum, apud Hesychium. Addendus Augustinus de Civit. Dei 18, 12. qui ait: *Bufiridis in Aegypto cruentissimi ty-*

Locus iste DIODORI SICVLII non modò humana Aegyptiorum Sacrificia, quæ quidem negavit HERODOTVS; o) expresse confirmare; sed egregie etiam illorum originem rationemque explicare potest.

DIODORO quoque consentit PLVTARCHVS de Iside 380, qui ait: *In Lucina Urbe vivos combusserunt homines, ut Manetho scribit, Typhonios adpellantes, (ob colorem) & rine-*
rem

vani crudelis hospitalitas, & crudelior religio tunc fuit, qui innocentium hospitem sanguinem Diis scelerum suorum participibus propinabat. Consulendus etiam Ungerus de *Εὐνοκτονία*, antiquo ritu.

o) Lib. 2. Cap. 45. *Fabula de Hercule in Aegypto Jovi immolando ficta a Græcis prorsus ignavis naturæ Aegyptiorum & morum; quibus nullam pecudem immolare fas est, præter Sues, boves mares vitulosque, dummodò mundi sint, & anseres; ii qua ratione immolarent homines?* Hunc Herodoti dissensum cum aliis auctoribus ingeniose potius, quam solide, solvit Clar. Jablonski Panth. 2. 75. tradens sacrificia humana; Manethoni memorata; non quidem ab ipsis Aegyptiis, sed ab Arabibus pastoribus ibi introducta fuisse. Nobis verò videtur Herodotum hæc scripsisse; quia barbarus iste mos antiquissimis tantum temporibus adhibitus, dein abolitus fuit; remanentibus tamen luculentis illius vestigiis, de quibus disputabimus in sequentibus.

rem eorum ventilando dissiparunt, atque abolerunt, quod palam factum est, certo tempore, diebus canicularibus.

De eadem re ita loquitur PORPHYRIUS:

p) Amosis Heliopoli, q) quæ est in Aegypto, ritum mactandi homines sustulit; sicut testatur Manethon in libro, quem fecit de pietate, & inveterata ignorantia. Sacrificabant enim Junoni (PLVTARCHO dicitur Εἰληθυσία, Juno Lucina) tres homines, qui explorati, (quod ad colorem attinet) non minus ac vituli electi, puri, & sigillo obsignati, die sacrificiis dicato, immolabantur, pro quibus Amosis iussit careos æquales irrogari.

Hæc erat ratio humanarum victimarum in Aegypto oblatarum, penitus diversa a Sacrificiis extraordinariis, quæ multæ aliæ antiquæ Gentes ex tribulium suorum numero Diis offerebant; r) persuasi, id quod

S 4

in

p) Eadem ex Porphyrio proferunt Eusebius Præp. Evang. 4. 16. Theodoretus de Sacrif. C. 8.

q) Ἐν Ἡλίῳ πόλει; nisi forte legendum sit Ἐν Εἰληθυσίᾳ πόλει.

r) De Ἀντίψυχοις, devotis veterum animis, legendi præcipue viri doctissimi, Casaubonus &

in natura pulcherrimum, quod nobis proximum, carissimum, pretiosissimumque, si Numinibus, etsi innocuum devoveatur, etsi integerrimum, crudeliter mactetur, optimam esse victimam, Diisque suavissimam, quibus ad humanæ imbecillitatis similitudinem, inexplebilem donorum cupiditatem, iracundias, ac impatientem tribuebant vindictam. s)

Auctor quidem est PORPHYRIUS, de Abst. 169. Sacrificia humana in Aegypto etiam ob ipsam istam rationem oblata fuisse, quod quidem nobis vero non videtur simile, quamvis ipsi adseramus, in magnis quibus-

Salmasius; ad Spartiani Hadrianum; occasione Antinoi; qui ex multorum mente pro Hadriano sese devovit.

s) Philo Jud. p. 293. ait, *Gentes barbaras mactationem liberorum pro sancto opere & Diis gratò habuisse.* Ex his conficitur, quod pravæ superstitionis indomitus fanaticusque furor, omni alia animi commotione violentior; perniciosiorque, agrestes quosdam mortaliū aliquando ad facinora, quæ molli humanitati, ingenito & fere invincibili naturæ sensui repugnant, infligare potuerit. Sic constat scelestæ cum bestis adulteria; atque ipsa detestabilia hominum sacrificia in Aegypto religionis causa perpetrata fuisse.

busdam patriæ periculis, publicaue calamitate, etiam talia sacrificia, rarissime tamen, fuisse adhibita; ubi non quidem homines, sed grætæ sacræque bestiæ eo fine oblatæ fuerunt, ut infestum Numen placaretur, de quibus postea pluribus verbis agendum est.

Expofui graviffimorum antiquorum judicia de humanis Aegyptiorum Sacrificiis; omitto posteriorum fabulas, 1) de Virgine Nilo olim quotannis sacrificata. 2)

S 5

Ex

1) Fabulam voco narrationem de Virgine ante Turcarum imperium Nilo immolata; minime vero nego, Turcas & Coptos hodie temporibus Inundationis Niloticæ innumeras nugas, superstitiofasque cetimonias antiquioris originis peragere, de quibus ubique loquuntur Peregrinatores.

2) Arabum Scriptores apud Schawium 2. 148. Pococke 1. 27. Maillet 1. 69. magno consensu tradunt, cum primum Turcæ Aegypto potiti sunt, hujus regionis incolas Virginem in Nilum projicere consueviffe, ut ad justam adscenderet altitudinem; Imperatorem vero istorum hunc morem aboleviffe, Niloque epistolam scripiffisse, qua accepta omnia ex voto cesserunt: Comparandus Nicephorus Callistus 12. c. 37. & Sozomenes Hist. Eccl. 7. 20. qui ait: *Neque enim clam gentilium more sacrificare absque periculo licebat, sed adversus eos, qui hæc admittere casi essent, lex erat*

Ex his igitur omnibus efficitur, Sacrificia ordinaria, in quibus Animalia Aegyptiis inuisa inactabantur, desumpta fuisse ex Porcis, istius

proposita, quæ pœnam capitis, & bonorum proscriptionem iis infligebat. Quo quidem tempore ajunt Aegyptii fluvium tardius solito exundare capisse; indignabantur ergo Aegyptii, quod fluvio ex more, & instituto majorum sacrificare haud quaquam permetteretur; unde præfectus Aegypti suspicatus, eos seditionem moliri, rem Imperatori, (Theodosio, de quo constat, quod omni modo, vi atque vehementia antiquas superstitiones deleverit,) significavit; hic autem re cognita satius esse dixit, fidelem erga Deum permanere, quam fluentia Nili, & frugum ex ea re ubertatem pietati antepondere. Nunquam fluat, inquit, fluvius iste, si incantamenti elici, & sacrificiis oblectari, & cruoris fluxu undas ex divino Paradiso defluentes inquinare revera potest. Verum Nilus haud multo post effusus, superiora quoque loca aquis suis operuit. Cumque ad summam, & quæ raro impleri solet, mensuram pervenisset, & adhuc ramen aquæ intumescerent, in contrarium metum inciderunt Aegyptii, timebantque ne Urbs Alexandria, & Libyæ pars aquis obrueretur. Tum vero ajunt paganos, qui erant Alexandria, moleste ferentes id, quod acciderat, per jocum in Theatris exclamasse, quod Nilus tanquam senex ac delirus, eminxisset; hanc ob causam plurimi Aegyptiorum patriam superstitionem damnantes, ad Christianam Religionem se contulerunt.

Adjungamus antiquam fabulam ex Plutarcho, quæ postea multarum aliarum origo fuit; ille vero in Libro de Fluminibus hæc habet: Aegyptus Vulcani & Leucippes filius Aegypti imperium tenuit, cum

istius gentis odio expositis, & ex rufis hominibus; ac bobus, Typhoni similibus ac dicatis. Eadem erat ratio victimarum ex Asinorum genere, Orygibus, Piscibus, atque Anseribus, de quibus nunc dicendum erit, ut omnibus istis exemplis confirmetur conjecturæ meæ veritas.

*De Asinis in Aegyptiorum ordinariis
Sacrificiis immolatis.*

De Asinorum Typhoni dicatōrum, Aegyptiisque invisorum, sacrificiis ita scribit
PLVTARCHVS x) *Typhonis obscuratam, atque*
con-

autem ob civile bellum non retrocederet Nilus, & fame premerentur indigenæ, respondit Pythia, fertilitatem tum demum futuram, cum Rex averruncatricem Diis natam sacrificasset. Aganippen iraque ad altaria duxit, miseriis & calamitatibus oppressam, sed ea immolata tantum animo Aegyptus dolorem concepit, ut se ipsum in fluvium Melanem præcipitem dederit, qui ab eo Aegyptus vocatus est.

x) De Ifide 362. Idem ibid. ait in Solis sacrificio illos, qui Deum venerabantur, admonitos fuisse, ne aurum secum ferrent, nève Asino alimentum præberent. De Asino ex disputatis omnia perspicua; aurum vero ob rutilum colorem non secum ferendum fuit. Omitto plura alia antiquorum loca de Asino Aegyptiis inviso, quæ extant apud eun-

contritam potentiam, semianimem, & instanti interitu trementem, tum sacrificiis quibusdam demulcent atque leniunt, tum contra aliis festis diebus deprimunt, contumeliisque adficiunt; in his ignominiose tractant rufos, Asinumque, ut Coptita faciunt, de precipitio dejiciunt, y)

pro-

dem Plutarchum de Iside 363. 371. & Diod. Sic. 99. Aelianus quoque H. An. 10. 28. auctor est, Typhoni secundum Aegyptios gratum fuisse Asinum; eosque, qui Serapidem coluerunt, eum odio persecutos fuisse. Addendus Epiphanius Adv. Hær. L. III. 1093. *Alicubi Asino nomine Serb vel Typhonis sacra faciunt. Serb est cognomen Typhonis Aegyptium, cujus originem La Crozius & Jablonski mea sententia non adsecuti sunt, & cum quo comparandum Ser-Sor, & Sor-Ser, frequentativum Coptorum vocabulum, qualia in horum lingua plurima occurrunt, percussionem, cladem, destructionemque significans, Deuter. p. 21. Genes. 14, 5. 7. Num. 14, 45.*

y) Notus veterum mos, devota animalia, victimasque, averruacandæ Deorum iræ oblatas, de rupibus projiciendi. Legendus Lucianus, qui de Syriæ Dex Sacerdotibus hæc habet: *Est alius sacrificandi ritus, posteaquam animalia immolationi destinata coronarunt, e Templi vestibulo ea demittunt, illa autem precipitata ex casu moriuntur. Plures quoque Judæorum Magistri tradunt, Hircum Azazel in deserta solitudine de rupe detrusum, precipitatumque fuisse,*

propterea quod rufus, & afinino colore fuerit Typho — Et mensibus Payni ac Paophi, quando in sacrificiis Placentas condunt, Asinum vinctum in iis effingunt.

Notatu dignum videtur institutum Ægyptiorum, vetustiorumque quorundam Græcorum loco victimarum ex animalibus, aut illorum cereas imagines, aut placentas ejusmodi repræsentationibus ornatas, offerendi. Cujus ritus originem aliquando ex necessitate paupertateque, nonnunquam ex cruentorum sacrificiorum odio, sæpissime tamen ex sapientissimis politicis deducendam autumorationibus, quæ minime permittebant, ut Asini, illi præcipue regioni commodiores, x) Bovesque agricolæ in Ἐκατόμοις perirent. Ita quoque PORPHYRIUS de Abstin. 2. 223. auctor est, *Amasin jussisse, ut loco hominum, (ruforum) qui ante ejus tempora immolabantur, tres cereæ humanæ adolerentur figuræ.* HERODOTVS L. 2. p. 107. ait *Pauperes in Ægypto, ob victus tenuitatem, Sues ex farina, posteaquam coxerunt, immolasse.*

Ad-

x) Cl. Gesnerus de Asinorum honestate, Comm. Götting. 2. 32.

Adjungendus PLUTARCHVS de Iside 371., qui ait: *Septima Mensis Tyhi, quem diem nominant Iſidis ex Phœnicia adventum, placentis adſingunt ligatum Equum Fluviatilem.* Heic vero duo præcipue notanda arbitror, primum, quod Hippopotamus, alterum Typhonis ſignum, loco Aſinorum, de quibus heic fermo eſt, in ſacris placentis repræſentatus fuerit. a). Animadvertendum quoque eſt Hippopotami formam colligatam conſpectam fuiſſe, ut victima immolanda devotaque indicaretur. Sic idem Scriptor p. 362, dixerat

a) Plutarchus de Iside 371, *Simulacrum Typhonis Equus Fluvialis*; conſentit Eusebius P. Ev. 3. Idem Plutarchus Ibid. *De Cicuribus animalibus Typhoni inertissimum tribuunt Aſinum, de feris sævissima Crocodilum & Equum Fluviazilem.* De Crocodilis autem hac arrepta occasione adſcribam verba Aeliani H. An. 10. 20. *Crocodilos colentes Ombitæ, Aegypti populus, ſic hos venerantur, ut nos Deos Olympios. Contra Apollinopolitæ, Tentyritarum pars, ſagenis captos a Perſeis ſublimes ſuſpendunt, atque eos primum flebiliter gementes verberibus affligunt, dein iis concifiſſi veſcuntur.* Conf. idem 10. 24. ubi obſervandum duco, Apollinopolitas, ut apud Apollinem Typhonis inimicum gratiam inirent, Crocodilos diris iſtis ſuppliciis adfeciffe, quæ erant velut totidem ſacrificia,

xerat, Asini ligati imaginem in placentis fuisse; pari modo p. 363. asserit, *Obfignatores sacrificandis bubus impressisse Sigillum, cujus character, homo genua submittens, manibus post tergum reductis, jugulo ense imminente. b)*

*Oryx victima ordinaria Aegyptiorum,
& pauca quædam de aliis Sacrificiis
Caprini pecoris.*

In Sacrificiis Aegyptiorum præter Porcos, Asinos, Hippopotamos, velillorum effigies,

b) Imagines istæ sacrificandis bubus impressæ; combustæque ruforum hominum cereæ formæ, de quibus superiore diximus loco, evidentiæ sunt vestigia humanarum victimarum, antiquissima ætate oblatarum. Huc porro referendus corruptus, & a Cl. Jablonskio Panth. 2. 75. restitutus Athenæi locus, qui Lib. IV. 172. hæc habet: *Selêucus ait, Panyasin primum placentarum mentionem fecisse, ubi de victimis humanis, in Aegypto olim offerri solitis, narrat, dicens, loco hominum immolatorum postea placentas multas oblatas fuisse. De permutatis cruentis erndelibusque sacrificiis præcipue legendus Cl. Marshamus Sæc. XI. Conferendus Βῆς ἑῖδος Πέμματος Κέρτα ἔχοντος apud Hesychium, ejusdem forte originis, & quæ de hac oblatione sacra profert Meursius de Reg. Athen. 1. 2.*

figies, præter rufos bovesque, velut totidem Typhonis signa, immolabantur etiam Oryges, neque alia, ut videtur, de causa, quam quia infestis Numinibus dicati fuere.

De hoc Animali ita scribit AELIANVS Hist. An. 10. 28. *Serapidis cultores Orygem male oderunt, quod ad Solis exortum conver-
sus, sicut Aegyptii ferunt, alvum dejiciat.* Huic traditioni, cujus generis Aegyptii plures finge-
bant de ingratis animalibus, aliam ad-
dit HORVS ^{c)} ejusdem levitatis, dicendo:
Impurum celestiumque notantes animum Orygem
pin-

^{c)} Hierogl. 1. 46. Ejusmodi naturales repu-
gnantias belluarum infestarum cum gratis Solis
Lunæque Numinibus, consensusque cum aliis,
legimus ubique apud illos, qui magno numero
Aegyptiorum fabulas sequuti sunt, in quibus
aliquando, rarissime tamen, veri quid delite-
scebat. Addendæ aliæ traditiones de eodem ani-
mali, apud Plinium 2. 40. Photium Bibl. 242.
Plutarchum, ipsumque Horum, quæ occurrunt
in scriptis Cl. Gesneri atque Bocharti, qui mul-
tis de hac bellua disputaverunt; de qua pluri-
ma, sed incertiora, legimus apud Jonstonum
H. N. 81. ex Aristotelis, Oppiani, Aldrovandi,
aliorumque scriptis.

pingunt, quia ad ortum accedente Luna intensius in Deam oculis vociferatur. Hinc secundum eundem Scriptorem Sacerdotes unam hanc pecudem comedebant, *etsi nullum ei impressum esset sigillum;* quia totum hoc odiosissimum minime genus, gratis Diis sacrum, victui sacrificiisque semper aptum fuit.

Fera atque immanfueta ista bellua, desertas vastasque inhabitans solitudines, Typhoni valde conveniens, ex agrestium caprarum familia fuit, eoque penitus modo, quo nobis a vetustioribus recentioribusque naturalis scientiæ scriptoribus depingitur, occurrit in Isiacæ Mensæ primo segmento, Aræ imposita, d) adstante Sacerdote, qui illam ense jugulare videtur. e)

Ad-

d) In Tabula Isiaca & hæc Ara, in qua Oryx mactatur, aliæque plures occurrunt, simplicioris solidæque formæ, quam Aegyptii ubique adhibuerunt. Vetustiores hujus gentis Aræ, sacraeque mensæ, conspiciuntur apud Nordenium, 125, ubi, quod insolitum non videtur, sacri adsunt serpentes; apud Cl. Martin *Explic. de diversis monumens singuliers*, p. 145. Ill, Com. de Caylus

T

Adjungendus AELIANVS de Nat. Anim. X. 23. qui ait: *Coptitæ Capreas f) feminas consecrant, & religiose colunt, easdem Isidi in amore & deliciis esse existimant, mares autem immolant. g)*

Du-

T. 4. 3. T. 5. 12. T. 6. 15. Cl. Khell Suppl. ad Num. Imp. pag. 9. Montfaucon *Suplém.* 51. 1. & in fine Antiquitatum Middletonianarum. Recentiora Aegyptiorum Altaria, adstantibus Ibilibus, ardente igne, quem Sacerdotes flabellis fuscitant, videmus apud eundem Montfauconium 2. 135, & præcipue in Herculanensibus Monumentis.

e) Cl. Jablonskius in Conjecturis de Tabula Bembina, insertis Sexto Berolin. Miscell. Volumini, existimat, Sacerdotem hoc animal cum cornibus suis, ad secandum aptis, mactare; nos cultrum sacrificiorum repræsentari putamus, illi instrumentum quodam modo simile, quod occurrit in manu Sacerdotis Aegyptii in laudatis Herculanæi picturis.

f) *Δορῳάδας*, silvestres capras teretibus, brevibus, perfecteque annulatis cornibus.

g) Aelianus heic animalia sacra, grataque, ab iis distinguit, quæ victimarum loco offerri potuerunt. Uti vero in sacrificiis ex bubulo, sic & ex caprino genere, solos mares occidere licitum fuit; qua in re, ex nonnullorum men-

Dubium mihi est, an omnes Hirci, tam truculenti Oryges, agrestes Capreoli, quam cæteri, etsi Pani in Mendesia provincia consecrati, forte signa fuerint malorum Numinum; huc nos ducere videntur Πάνια veterum terriculamenta; Fauni, Sylvani, Syleni, Satyri; infesti Genii hircina apud antiquos forma repræsentati; h) feræ Græco-

T 2

rum

te, utilitati publicæ consultum fuit, quod parum placet, præcipue cum Herodotus tradat, capras a Thebanis immolatas fuisse, quo nonnulli sacrificium Isiacæ Tabulæ, de quo sermonem fecimus, referendum esse existimant.

h) Dicemus breviter de obscurissimo loco Levit. 17, 7. ubi Moses vetat, ne Israëlitzæ Aegypto egressi, locis profanis, sacrificia sua offerant Seyrim, pilosis, cum quibus scortati fuere, seu quibus cultum Deo illorum ingratum exhibuerint. De quo sic scribit Maimonides *Mor. Neb. 3. 46. E Zabiis*, quorum placita utique Aegyptia, quidam fuisse, qui Dæmones colebant, & eos existimabant habere formam hircorum, unde etiam Dæmones Seyrim, hoc est bircos adpellabant, quæ opinio Moysi ævo jam longe lateque diffusa fuit, sicut ait Levit. 17, 7. Et non sacrificabunt ultra sacrificia sua La-Seyrim, bircis, i. e. Dæmonibus ita adpellatis. In dubiis habeo, utrum vetetur cultus malis Numinibus sub caprorum imaginibus exhibitus, vel, quod minus arridet, flagi-

rum Capræ diris devotæ; *Azazel* totus Aegyptius, quo nomine in veteri Hebræorum lege Hircus mali averruncandi gratia vexatus, & in Sectis, quæ primis Christianæ Religionis temporibus Aegyptiorum, Judæorum, Christianorumque placita miscuere, nefasti Dæmones indicabantur. Huc tandem faciunt illi Veterum, qui in Capricorno Zodiaci, Aegyptiorum more ex pisce, certissimo Typhonis signo, & ex Hirco conjuncto, Typhonem depictum fuisse, obscurioribus docuere verbis.

Pisces in Sacrificiis ordinariis aliquando, ut videtur, oblati.

In Monumento Aegyptio Romano vulgato ab AVGVSTINO, MAFFEIO, atque MONTFAVCONIO, i) Sacerdotem conspicio sacram mensam, variis oblationibus refer-

tam, tiosæ libidines, quæ in Mendessii hirci sacris locum habuere; sed minime dubitari potest, heic de Aegyptiorum ritibus, ad quos Judæorum stipites semper proclives fuere, sermonem esse.

i) *Ant. Explic.* 2. 140. 10. Nova Editio Gemmarum Augustini & Maffei T. 2. 13.

tam, tenentem, & præcipue Anseres, Piscesque. Si hoc monumentum etsi recentius contemplor; perpendoque, in eo anseribus, vulgatissimis antiquis Aegypti victimis, pisces junctos esse, concludo, hos forte etiam ad ordinaria regionis istius Sacrificia pertinuisse; qua de re, ut de omni Aegyptiorum erga Pisces religione, nunc brevius disputare animus est, cum illi, qui hoc argumentum pertractarunt, haudquaquam naturalis scientiæ, quæ tamen heic maxime requiritur, curiosi fuerint.

Adscribendus autem statim PLUTARCHVS de Iside 353, qui ait: *Sacerdotes Aegyptii omnibus abstinent Piscibus; k) primi autem mensis nono die, cum reliquorum Aegyptiorum unusquisque ante fores domus suæ assum*
T 3
piscem

k) Consentit Herodotus 2. 102. Chæremon apud Porphyrium de Abstin. 4. 7. & Plutarchus Quæst. Sympos. VIII. 8. dicendo: *Non modo apud Aegyptios solum, & Syros, (notus horum cultus piscium, de quo legendus Seldenus occasione Dagonis) sed & apud ipsos Græcos sanctimoniam pars fuit piscibus abstinere.*

piscem edat, Sacerdotes non gustant, sed ante januam comburunt piscem. l)

Singularis hujus ritus rationem subjungit idem Scriptor dicendo: *Hujus rei duplicem reddunt rationem, sacram & subtilem, quam infra adducam, concinentem iis, quæ de Osiride & Typhone pie philosophabantur; alteram manifestam, & quæ in promptu est, Pisces cibi genus esse non necessarium.* Priorem, eamque absque omni dubio veriore, hujus moris causam idem PLUTARCHVS diversis exposuit locis, ac præcipue Sympos. Quæst. 8. 8. p. 729, ubi de eo disputat, *Cur Pythagoræi in cibis suis præ omnibus aliis animalibus Piscibus abstinerint; m)* quod inde derivat, quia Philosophus iste perpetuus Aegyptiorum imitator fuit, horum autem Sacerdotes Piscibus Saleque abstinebant, ne cibum aliquem mari, ipsis odioso, affinem caperent. Idem quo-

n) Religiosa, solennis, significativa hæc Piscium combustio, rato peracta tempore, ad ordinaria sacrificia quodam jure referenda videtur.

m) Lil. Gyraldus ad Symb. Pythag. Ἰχθύων μὴ γινώσκειν.

quoque Scriptor, de Ifide p. 363, aliisque locis, affirmat, Aegyptios mare abominatos fuisse, Salem Typhonis spumam vocavisse; mare nonnunquam Typhonem in sacris suis fabulis appellasse, in quod Nilus incidit, perit, & distrahitur; hæc est sacra illa traditio ex Osiridis, Typhonisque historia explicanda, quam PLUTARCHVS superiore loco ambiguo modo indicaverat. n)

Ex his jam constare videtur, fere omnes Pisces plerisque Aegypti urbibus ac provinciis invisos fuisse, Typhoni, Maris Deo, Malo Numini tributos, sacrificiisque aptos. Eandem rem confirmant HORVS Hierogl. I. 44. & CLEM. ALEXANDR. Strom. 5. 566, qui tradunt, Aegyptios odium pisce repræsentavisse. o)

T 4

Huc

n) Marinis Piscibus in his superstitionibus illi annumerati fuisse videntur, qui ex Nilo in Mare tendebant.

o) In Hieroglyphicis notis Pisces sæpius occurrunt; huc & referendus Capricornus, ac Pisces Zodiaci, in antiquo Obelisco apud Proconium obvii; forte et ceteri Sphæræ nostræ Pisces. Notandum quoque videtur, Lucianum,

Huc porro referendus PLUTARCHVS de Iside 358, qui ait *Isidem invenisse omnia Ofiridis discerpti membra præter genitalia, quæ Typhon in fluvium projecit, ubi Lepidotus, Phagrus, & Oxyrinchus ea devoraverè, quos pisces Aegyptii propterea præ ceteris ut nefastos abominantur.* p) Interim Isis alia confici curavit & sub Ithyphalli nomine consecravit, in cujus honorem Aegyptii quotannis solennia agunt. q)

Di-

qui cultum animalium ex signifero circulo derivandum existimat, tradere, eos Aegyptiorum, qui piscium sidus ibi collocavere, illis abstinuisse. Astrol. T. 2. 363.

p) Ἀποσιῶσθαι. Cl. Semlerus *Erleuterung der Egypt. Alterthümer*, p. 18, Strabonis aliorumque antiquorum auctoritate permotus, contra citati loci connexionem, ac contra veram notionem hujus vocabuli, ex ipso Plutarcho multis demonstratam a Budæo p. 287, ita vertit: *Welche Fische daher am meisten in heiligem Ansehen stehen.* Melius Latinus, alias non ita accuratus Interpres, & eruditissimus Amiot, qui hæc habet, *pour raison de quoi Isis les abomina par dessus tous les autres Poissons,*

q) Hæc videntur illa Nili, seu Ofiridis solennia, quorum mentionem facit Palladius Hist. Laus. c. 52. dicendo: *Erat autem in uno illorum pagorum Templum, magnitudine præstans, inque eo simulacrum non parum illustre; statua vero erat ex ligno fa-*

Dicendum itaque videtur de tribus his invisis Piscibus, qui omnes Typhoni aliquo modo convenire queunt. Lepidotus a rubescente Cyprino non diversus, r) forte ob ipsum istum colorem huic Numini tributus fuit. Is vero secundum HERODOTVM 2. p. 115, & STRABONEM 1166, omnibus Aegyptiis sacer fuit, quod verisimile non videtur; dubitari autem nequit, illi in urbe cognomini divinos honores tributos fuisse.

T 5

Pha-

bricata, eamque solenni pompa per pagos circumferebant impii Sacerdotes, ceremoniam hanc sacram in honorem aquae Niloticæ peragentes. Heic iterum vestigia reperimus antiqui moris, sacra simulacra circumgestandi. De istis autem Nili festis diebus præter Palladium scripsere plurimi, & præcipue Nicetas in Comment. ad G. Naz. Or. 39.

r) Athenæus Deipnos. L. VII. Hunc optime descripsit. Cl. Hasselquist Itin. Palæst. IV. 94. Anton. Liberalis Metam. 28. tradit, Diis in Aegypto varias formas assumentibus, Martem Lepidoti faciem induisse, quod ex Typhonis Martisque cognatione explicarem, nisi squamæ, a quibus Lepidotus nomen habuit, forte huic rei originem præbuisent. Secundum alios Venus ex mari nata pisce latuit, quod ex affinitate Dæ istius cum Nephty, Aegyptia Typhonis conjugæ, educendum videtur.

Phagrus, vel ob voracitatem, a qua nomen traxit, vel iterum ob rubrum colorem Typhoni facer Aegyptiisque invisus esse potuit, idem enim piscis est atque ille, quem recentiores Ichthyologi Sparum rubescens vocant. s) Hunc in antiquo Aegyptio Monumento conspicimus apud MONTFAUCONIVM 2. 52. Ipse autem tum apud Syenitas, tum in provincia, cui nomen dedit, cultum aliquem habuit. t)

Oxyrinchus ARTEDIO, qui omnium optime de Piscibus scripsit, Lucius est,

u) vo-

s) Idem & est Εἰσπρωός, Rubellio, quo Pythagoras praecipue abstinendum esse dixit.

t) Clem. Alexandr. Adv. Gentes 25. Plutarchus p. 353. & Aelianus Hist. An. X. 19. qui ait: *Aegyptii Syenitæ sacros pisces Pagros dicunt, atque Elephantinem sic nuncupatam incolentes Maoras pisces. Causa vero, cur hujusmodi piscium genus hanc apud eos populos venerationem habeat, & magnam religionem possideat, ex eo profecta est, quod adventantem Nilum hi praecurrentes futuram aquam praenuntiant, & mirifica quadam vi ejus accessionem praesentientes ex sua antecessione suspensas Aegyptiorum mentes optima spe recreant. Idcirco etiam ea honore eos adficiunt, quia ajunt, eos nullum sui generis piscem comedere.*

u) vorax aquarum tyrannus, Typhoni conueniens; hunc vetustum Aegyptiorum monumentum, ab Ill. Comite DE CAYLVS 5. 12. vulgatum, nobis repræsentat, acutiore illo rostro, a quo nomen habuit, instructum. De cultu vero hujus piscis apud Oxyrinchitas multa habent antiqui Scriptores, CLEM. ALEXANDRINVS Adv. Gentes 25, STEPHANVS BIZANT. in hoc vocabulo, & AELIANVS Hist. An. 10. 46. qui ait: *Oxyrinchus Nili alumnus; ex rostro & forma ejus nomen habens, ut adparet; ab eo etiam Præfectura in Aegypto, ubi idem piscis colitur, appellatur. Hamo vero captum piscem nullum comederunt homines illi, metuentes, ne quando is piscis, apud eos sacer & venerandus, eodem fuerit hamo trajectus. Atque cum pisces retibus comprehenduntur, diligenter etiam atque etiam perscrutantur, an forte imprudens in ea piscis ille inciderit; malunt enim nihil piscium capere, quam hoc retento maximum piscium numerum adse-*

u) Aliter sentit Cl. Kleinius. Sicardus in *Nouv. Memoires des Missions*, 6. 246. ait, Oxyrinchum hodie in Aegypto *Queebol* vocari. Coptis in Scala Kircheri 171 dicitur *Delphau*,

adsequi. Eum accolæ dicunt ex Ofridis vulneribus esse prognatum, Ofrin autem sentiunt eundem esse, qui Nilus. Addendus STRABO Lib. 17. p. 1166. qui ait: Oxyrinchus Civitas & Præfectura eodem nomine; heic Oxyrinchus colitur, Templumque habet, quamvis etiam ceteri Aegyptii omnes Oxyrinchum colant, sunt enim quædam animalia, quæ Aegyptii universi colunt, ut ex Aquatilibus duo, Lepidotus & Oxyrinchus. Huic Strabonis minime probabili effato variis locis contradicit PLUTARCHVS, x) & præcipue pag. 380 de Iside, quem eo magis adscribendum duco, quod opinionem meam egregie confirmat, de victimis ex animalibus eo fine vexatis oblatisque, ut Numina, quibus consecrata erant, provinciæque illa colentes, hoc modo punirentur. Nostra tempestate, inquit laudatus Scriptor, cum Cynopolitani piscem Oxyrinchum ederent, Oxyrinchitæ canes comprehensos ac mactatos victimæ in morem comederunt, eaque de causa conflato bello, cum ipse gravi-

x) De Iside p. 353. Piscibus autem marinis non omne, omnibus, sed quibusdam abstinent, ut Oxyrinchitæ bamo capris, quia enim Oxyrinchum piscem venerantur, metuent, ne bamus aliquando ab isto tractus polluantur.

*gravibus sese damnis adficerent Urbes, tum ad-
fectæ a Romanis pœnas iis infligentibus fuere.*

Legimus porro Aegyptios Anguillæ, y)
in religionibus suis locum aliquem concef-
fisse; de qua re duo exstant ATHENÆI lo-
ca, haudquaquam omittenda; z) priore An-
tiphanes Aegyptios deridens ait:

*Cetera prudentes esse ac intelligentes ajunt
Aegyptios, quod Diis parem, (ἰσόθρον)
Anguillam existimant,*

*Multo enim magis Diis est honoranda;
Precibus enim solis ac votis propitiamus
Deos,*

*At Anguillas drachmis cum minimum duo-
decim*

*Vel pluribus impensis odorari vix licet,
Adeo sancta prorsus est hæc bestia.*

Altero loco Anaxandrides Aegyptium ita
alloquitur:

Tu

y) Hoc Murænarum genus Nili piscibus adnu-
merant & describunt Granger *Voyage d'Egypte* 239.
& Hasselquist 4. 67. Coptis in Scala Kircheri
171. dicitur *Ti-Pboucas*.

z) Deipnos. VII. 299.

*Tu Bovem adoras, illum ego Diis sacrifico;
Maximum esse Numen Anguillam putas,
Nos maximum obsonium.*

HORVS Hierogl. 2. 98, sententiæ nostræ de Piscibus plerisque Aegyptiis ingratis, malisque Numinibus consecratis, occasione Anguillæ propius accedere videtur dicendo: *Omnibus infestum hominem, & qui ceterorum consortium fugiat, ostendere volentes, Anguillam pingunt; hæc enim cum nullo alio Pisce commercium habere deprehenditur.*

Ratio, ob quam Anguilla sacris Aegyptiorum allegoriis apta fuit, mea quidem sententia ab affinitate ejus cum Angue repetenda est. a)

— — *Anguilla longe cognata colabræ.*

Serpentes autem nonnulli Aegyptiis, ob perpetuam, quæ illis tribuebatur, iuventam, sacri, aliis ob noxias vires infesti fuisse videntur; atque hinc forte malo Numini in ista regione, ut in multis aliis dicati. b)

Huc

a) Juvenalis 5. 130.

b) Cl. Schwarzius de lapsu primorum humani generis parentum a Paganis adumbrato.

Huc nos, ut plura alia omittam, fabula Pythonis, serpens Hesperidum poma servans, ipsumque Typhonis nomen, ex Coptorum Lingua explicatum, aliquo modo ducere possent. c)

De Lato, Pisce in Latopolitana provincia culto, quem Clar. HASSELOVIST d)

Per-

c) In Manuscripto Grammatico Coptorum Libro Biblioth. Reg. Lut. Paris. quod Ægyptiorum vocabula ex Arabum Græcorumque lingua interpretatur, pag. 56. inter repentina animalia occurrit *Ἐχιδνα*, Vipera, quæ Ægyptiace *Tebbo* dicitur; cui Etymologiæ, ut incertæ, inhærerere nolo; quamvis dissimulari nequeat, nomina Ægyptiaca, præcipue quoad vocales litteras, apud exteros valde immutata fuisse.

d) Itin. Palæst. p. 404. Athenæus p. 312. *Nouveaux Mémoires des Missions* p. 245. Pococke 202. Kircherus Scalæ Copticæ p. 170 hæc habet: *Πι Koulbor Lucius, vel Larus*; ubi notandum, heic & ubique in hoc Indice, qui vocabula Coptorum ex Arabum lingua explanat, apparere Kircheri, qui illud vulgavit, rudem ignorantiam, ac expudoratam fraudem; nam *Ἐγυπτιακά*, quæ Lutetiz Parisiorum in usus meos contuli, multæque aliæ nunc non tangendæ rationes, mihi certissime persuaserunt, Kircherum non solum sz-

Percam Aegyptiam vocavit, optimeque descripsit, legendus STRABO L. 17. p. 1167, qui ait hunc piscem non omnibus Aegyptiis, sed tantum cognomini præfecturæ sacrum fuisse.

De Physa, Nili quoque pisce, e) adscribemus verba AELIANI Hist. Anim. 12. 13. *Physa Aegyptius Piscis est admirabili natura præditus; nam eum notiones habere ferunt, quando Luna augeatur & diminuatur, ejusque jecur cum Luna pariter decrescere, pariterque recrescere, corporisque habitu modo esse optimo, modo gracili & tenui. f)*

De Mæoti, alio Nili pisce, g) legendus idem AELIANVS Lib. 10. 19. qui tradit
eum

piissime Arabum vocabula non rite intellexisse, sed eundem nonnunquam fraudulenter antiquiori huic libro, genuinæ Aegyptiacæ linguæ subsidio, alia ex ingenio suo, ut pura ipsissimaque vetusti scriptoris verba addidisse, sic ut hoc monumentum, quo viri magni nominis decepti fuere, non semper eam, quæ illi adhibetur, mereatur fidem.

e) Athenæus p. 312. Strabo p. 118.

f) Aegyptius de Mure Araneo, Cynocephalis, Felibusque, affinia tradere solebant.

g) Athenæus Lib. VII.

eum in Elephantine, ut Nili præcursorem, cultum fuisse.

Longius jam progressus sum, quam propositum postularet argumentum, sed de Sacrificiis ex piscibus agenti congruum videbatur, loca veterum de incertissima obscurissimaque ista re accuratius inspicere, ex quibus adparet, contradictiones heic plurimas superesse, non modo apud PLVTARCHVM, qui varias traditiones colligens sæpe secum pugnat, sed & inter alios antiquorum; sunt enim, qui tradunt, Aegyptiis plerosque pisces odiosos fuisse; alii eosdem divinis honoribus exceptos fuisse autumant; *h)* qui

h) De sacris Aegyptiorum Piscibus adscribendus Herodotus L. 2. 117, qui de Aegyptiis ait: *Viditane — ceteris volucris & piscibus, qui illis adsunt, præter hos, qui ab eis pro sacris recepti sunt, parim affis, partim elixis.* Minutius Felix, Octav. de Aegyptiis: *Nec eorum sacra damnatis instituta, Serpenti- bus, Crocodilis, belluis ceteris, & avibus, & piscibus, quorum aliquem Deum si quis occiderit, etiam capite puniuntur.* Addendus Juvenalis Sat. 13. 7. de Aegyptiorum cultu:

*Illic cæruleos, hic piscem fluminis, illic
Oppida tota canem venerantur, nemo Dianam.*

qui dissensus forte tolli potest, si statuamus fere omnes pisces Aegyptiis invisos fuisse, maloque Numini dicatos, quamvis nonnulli quibusdam regionibus sacri; eodem modo Aegyptiorum religionem erga coepas alliaque singulari scriptione explicare tentavi; eadem videtur ratio cultus Crocodilis & Hippopotamis exhibiti, damnosis animalibus nefastisque, quæ plerisque Aegyptiis odiosissima, divinos tamen honores habuerunt in illis provinciis, quæ Typhonem, cui consecrata fuerunt, venerabantur.

*Anseres in Sacrificiis ordinariis
oblati.*

Restant Anseres in Sacrificiis ordinariis Aegyptiorum adhibiti, quos quidem invisos, malisque Numinibus dicatos fuisse, nominatim nemo tradidit, sed sic ex comparatione ceterarum victimarum iudicamus; quo, si levioribus coniecturis ludere placeret, quod a consuetudine nostra rationes ponderandi,

Heic quidam legunt Aeluros, alii cœruleos marinos pisces, a fluviatilibus distinctos, intelligentes putant,

randi, simplicissimasque iis, quæ ex longinquo petitæ sunt, præferendi, multum abest, nos infaustus avis istius stridor forte perducere posset, præcipue cum sint Scriptores, i) qui quodam modo tradant, ingratum Asini ruditum, ex causis esse, ob quas hoc animal nefasto Typhoni dicatum fuit. k)

De Anseribus in Sacrificiis ordinariis Ægyptiorum oblatis, sic scribit HERODOTVS 2. 45. p. 106. *Ægyptiis nullam pecudem fas*

V 2

est

i) Aelianus H. An. 10. 28.

k) Toto hoc capite de Anserum victimis, de vulgaribus sermo est Anseribus, nam Tadorna, seu Vulpanser, Avis sumo rostro, compressa fronte, maculatoque ventre, Ægyptiis secundum Herodotum 2. 115. Aelianum H. An. 10. 16. Horum Hierogl. 1. 50, sacra fuit, ob summam erga pullos caritatem. Videmus quoque apud Sponium in *Recherches curieuses d'Antiqu.* 124. & Montfauconium *Ant. Expl.* 2. 125. Harpocratem, Vulpanseri, quem Sponius perperam Struthionem esse existimauit, infidentem; idque forte, quia hæc Avis Isidi tenerrimæ Harpocratis matri sacra fuit, ob ipsam hanc erga suos benevolentiam, de qua præter laudatos veterum Scriptores, ex recentioribus etiam testem habeo Belonium.

est immolare, præter sues, boves mares, dummodo mundi sint, & Anseres. 1) Ex hoc loco adparere videtur, Anseres huic genti nullo modo sacros cum rufis Typhonique dicatis bobus, & cum infestis porcis vulgo oblatos fuisse. Consentiunt vetusta monumenta, in quibus

1) Idem Lib. 2. p. 202. de victu Sacerdotum Aegyptiorum hæc habet: *Neceffarium non est, ut sibi de suo victum parent, sacra enim mensæ ad eos pertinent, unde quilibet eorum quotidie cumalate accipit bubulas anserinasque carnes.* Ex quibus verbis, aliisque plurimis rationibus conficitur, Sacerdotes ex victimarum residuis, quæ præcipue bobus anseribusque constabant, victitasse; de qua re jam egimus superiore loco; adjungendi tamen de eodem argumento PORPHYRIUS de Abstin. 4. 9. 155. ac EVSEBIUS Præp. Ev. III. 12. 117. & 3. 4. 94. ubi ait: *Nam & homini quoque circa pagum, quem Anubin vocant, divinos honores tribuunt, ei que sacrificium offerunt, & impositas altaribus victimas adolent; ille vero paulo post ea tantum comedit, quæ sibi ex privato penu tanquam homini parata & adposita fuerunt.* Nolui in scriptione de sacrificiis Aegyptiorum singularem istum locum omittere, qui mihi eo tenebriosior videtur, quo certius credo, Aegyptios nunquam potentes viros heroesque Deorum instar coluisse; nihili enim facio eam, quæ hac de re legitur, Magni Alexandri Epistolam, quam plures Ecclesiæ Patres exhibent; quamvis dissimulari nequeat, doctrinam de Diis olim viris

quibus sæpius anserum victimas conspiciamus. Huc pertinet Aegyptium monumentum vulgatum in *Mémoires de Trevoux* 1764. 89. Et aliud delineatum a P. L V C A in superiore Aegypto, iterumque editum a MONTFAVCONIO *Ant. Expl. Après* 51. 2. ubi maſtatus Anſer in ara jacet; huc referendum anaglyptum apud NORDENIUM 125, ubi Anſer non modo inter animalia comparet, quæ a Sacerdotibus circumducuntur, poſtea, ut videtur, immolanda; ſed ibidem avis iſta inter varias illas oblationes occurrit, quæ certiffime ſacrificiis in ſacris hujus monumenti menſis deſtinatæ ſunt. m) Sed non modo in ipſa Aegypto, verum etiam in aliis regionibus, ad quas hæc Religio traducta eſt, Anſeres immolati fuere; auctor enim eſt PAVSANIAS (in Phocicis p. 881. KHVNI), a Ty-

V 3

thoreis

claris fortibusque, poſtea demum cultis, longe diverſam eſſe a placito illorum, qui putant, Aegyptios forte ut in diverſis urbibus varia animalia Numinibus conſecrata, ſic in Anubidis civitate hominem tanquam Dei alicuius ſignum coſuiſſe.

m) Anſeris antiquum ſacrificium occurrit in marmore Aegyptio apud Ill. Com. De Caylus T. VII. 1.

thoreis Isidi Anseres & Meleagrides, n) ritu Aegyptio offerri. Apud Romanos quoque in Aegyptiis sacris Anseres sacrificabantur Osiridi auctore JUVENALI, qui Sat. VI. 540. ita scribit:

*Vt veniam culpæ non abnuat, anseres magno
Scilicet & tenui popano corruptus Osiris.*

Offerebantur & Isidi, secundum OVIDIUM Fast. I. 453. o)

Nec

n) Avis ista, de qua consulendi Ill. Fontanini in Achate Isiacò, P. Marga in *Lettres Edifiantes des Missionnaires* T. 20. p. 363, & Hasselquist Itin. Palæst. 274, in Tabula Bembina, aliisque Aegyptiorum monumentis, sæpissime occurrit, Isidis caput ornans, cui, ut videtur, dicata fuit; unde & Græcorum de Ave ista fabulæ explicandæ sunt. De eadem ita loquitur Abenephius Arabs, de Servitute Aegyptiaca, apud Kircherum Oedipi Aeg. T. 3. 64. *Gallina Pharaonis est signum firmamenti*, vel ad litteram orbis orbium. Sed suspectus mihi est Abenephius, suspectissimusque, qui eum citat Kircherus.

o) Aristides Serm. 2. Apud quem Isis ait se velle, ut sibi duo sacrificentur Anseres. Idem Serm. 3. *Cum Isidi & Serapidi quondam in Isidis Templo sacra fecissem vestibulum egresso Anseres duo sacri occurrebant.* Catalecta Scaligeri Mense Novembri, si quidem locus iste corruptionem nullam passus est:

*Nec defensa juvant Capitolia, quo minus
Anser*

Det jecur in lances Inache laute tuas.

Consentiunt iterum monumenta Aegyptio
Romana, quæ frequenter Anseres victima-
rum loco oblatos repræsentant. p)

EXTRAORDINARIA SACRI- FICIA EX SACRIS ANIMA- LIBVS DESVMTA.

Vidimus Aegyptios beneficis Numinibus
Sacrificia offerentes ex iis animalibus, quæ
malignis consecrata erant geniis; quia exi-
stimabant, se hac ratione istos sibi propitios
reddere; sed iidem, ut sunt mobiles super-
stitiosorum ignavorumque hominum animi, q)

V 4

simul.

Carbaso post hunc artus indutus amictu

Memphidos antiquæ sacra Deamque colit;

A qua vix avidus Sistro compescitur Anser,

Devorusque sacris incola Memphiticis.

p) Montfaucon. 2. 135. & 140. Nova Editio
Gemmarum Maffei 2. 4. 13. Encarpi quoque
Herculanensium Monumentorum, ut alia multa
omittam, nobis Anserem ostendunt Aegyptiis sa-
cris Templisque adstantem, 2. 253.

q) Est aureus magni Plutarchi Liber de Super-
stitione, qui collectis omnibus copiose turbulen-

simulac regio illorum calamitatibus premebatur, derelinquebant Deos custodes præsidisque suos, convertentes sese ad illos, quibus has clades tribuebant, & quos jam victores putabant. Grata itaque animalia, benignis Numinibus dicata, quæ ut istorum imagines hactenus summis adfecerunt honoribus, jam ad dira trahebant supplicia; cujus rei testem habeo PLUTARCHVM de Iside p. 380, qui ait: *Magno autem estu incidente ac molesto, qui ultra modum adducat vel pestilentes morbos, vel alias inusitatas ac insolitas calamitates, Sacerdotes quædam eorum, quæ coluntur, animalium, clam, altoque cum silentio in tenebricosa ducunt loca, r) primumque minas intendunt illis, terroremque incutiunt; si malum duret, devovent atque immolant, tanquam hoc esset*

tum istum inferiorum, semperque secum pugnantium hominum, morbum explicavit; ex quo & sequentia adscribenda duximus: *Superstitio mixta est diversis animi adfectionibus, quod bonum est, malum esse existimat; huic qui dediti sunt, timent Deos, ad quos tamen confugiunt; blandiuntur illis, eosdemque injuriis adficiunt, obsecrant hos accusantque.*

r) Conf. *Azazel* hircus averruncandi mali gratia in deserta asperaque deductus loca.

esset supplicium genii, aut alias expiatio magna magni mali. s) Nam & in Lucina Urbe vivos combusserunt homines, ut Manetho ait, Typho-nios adpellantes, & cinerem eorum ventilando dissiparunt, ac aboleverunt; verum hoc palam factum est, & certo tempore, diebus canicularibus; devotiones animalium, quæ coluntur, non statis fiunt tempestatibus, sed accidente calamitate, vulgo ignote sunt, occultateque, nisi quando sepulture celebrantur. t)

V 5

Tem-

s) Porphyrius de Abst. 229, adferere videtur, omnia sacrificia cruenta malis Dæmonibus oblata fuisse; sed huic Pythagoreæ sententiæ non possumus accedere. Idem Lib. 2. tradit, de sacrificiis averruncis nil gustandum, & lustrationem adhibendam, quia immunda existimabantur; quæ opinio, postea late sparsa, nobis Aegyptiæ videtur originis.

t) De Devotionibus antiquorum in magnis patriæ periculis legi meretur eruditissima Dissertatio in *Mem. de l'Acad. R. des Inscript.* 4. 264. *Des Devouemens des Romains pour la Patrie par M. Simon.* Hæc autem omnia nullum fere locum habere potuerunt, nisi in illis antiquorum Θεοπρακταίς, ubi potentissimum Sacerdotum genus ipsorum Deorum nomine cum summa auctoritate imperabat.

Tempus itaque, quo Animalia vulgo culta devovebantur, atque immolabantur, erant graves fervidique æstus, u) pestilentes morbi, x) inusitatæ calamitates; his enim temporibus Typho victoria uti, tantasque clades infligere putabatur, auctore eodem PLUTARCHO de Iside p. 371, qui ait: *Aegyptii omnes clades, omnes calamitates malas & damnosas Typhonis opera partes, & effecta putant.*

Speciatim autem isti Numini venti ignei pestiferique tribuebantur; y) *Typhonem*, inquit idem

u) Conferendi ignivomi montes ex antiquorum mente Typhonis gigantumque sedes. Notandum generatim, Aegyptios aquam Nili ipsis utilissimam benignis tribuisse Numinibus; igneos vero ventos, ipsis varios morbos nimiamque siccitatem adducentes, ac grati fluminis incrementis contrarios, maleficis dicavisse geniiis.

x) Ex his, multisque aliis rationibus constat, Aegyptios, fereque omnes antiquas gentes, humanæ infirmitatis memores, Numinum suorum opera imperiaque in partes divisisse, semperque illum Deum, quo maxime opus habebant, coluisse.

y) De urentibus Aegypti ventis legendi, *Thevenot Voyages* T. 2. *Wansleb Relation d'un Voyage d'Egypte.* 39. *Granger* 23. *Hesychius* V. Τυφών. He-

idem PLVTARCHVS, *consent esse omne siccum & igneum.* Et pag. 372. *Aestus, quo multa animalium, & e terra nascentium corrumpuntur non Solis, (boni Numinis) existimant, sed Ventorum & Spirituum.* (Typhonis.) Ac pag. 366. *Typhonis insidiæ & tyrannis vim significant siccitatis prevalentis.*

Cum vero hæc Ἀποτρόπαια Sacrificia tantum offerrentur immoderatis tempestatibus, quibus atrocissimæ calamitates populum premebant, accidit, quod PLVTARCHVS docet, ut non statis, atque antea indicatis temporibus, ceterorum festorum dierum instar, locum haberent; sed tantum instante urgenteque perniciæ, ubi leve mortalium genus religiosissimum esse solet. 2)

Anima-

siodus 869, qui noxios ventos ex Typhæo natos fuisse tradit; omitto multa alia a Cl. Jablonskio de hac re prolata Panth. Aegypt. T. 3.

2) Petronius:

*Primus in orbe Deos fecit timor, ardua cælo
Fulmina cum caderent, discussaque mœnia flammis,
Atque illius flagraret Arbor.*

Animalia autem ea, quæ vulgo colebantur, grata, ab Aegyptiis Numinum loco spectata, in extraordinariis istis sacrificiis abducebantur in tenebricosa, solitariaque loca ibi punienda, mactanda, dirisque devovenda. Recepta enim fuit apud omnes gentes, quæ Numina sibi adversa statuebant, opinio de bonis geniis in luce; de malis in desertis horridioribusque regionibus habitantibus; qualia etiam fuere illa Aegypti loca, quæ STRABO Lib. XVII. Typhonia vocat. a)

Aegy-

a) De Tenebris malis geniis dicatis, ut de re notissima, disputare nolo; sed de late sparsa doctrina de nefandis Dæmonibus, inculta, deserta, opacaque loca, in quæ devotæ victimæ abducebantur, incolentibus, nonnulla adferre lubet; ex quibus patebit, Veteres non modo diversa naturæ fata existimavisse a variis pendere Numinibus, quod jam probavimus; sed eosdem etiam putavisse diversas regiones a variis inhabitari geniis. Jesaïæ 13, 20. hæc leguntur de Eversione Babylonis: *Non incolebitur in saculum, neque inhabitabitur in generationem & generationem; & pastores non recubare ibi faciens pecudes; sed recubabunt ibi feles agrestes, & replebuntur domus eorum clamoribus, ululatusque, & habitabunt ibi Struthiones, (Animal Φιλίπων) pilosique Dæmones, (Seyrim,) saltabunt ibi. Jesaïæ 34, 13. de devastatione Idumæ: Et ascendent in palatiis ejus spinæ, & urtica & carduus in mu-*

Aegyptii has bestias primum minis terrefaciebant, si vero truci Numini non sufficiebat

nitionibus ejus, & erit cubile Draconum, pascuum Struthionum, alternatim clamabunt feles silvestres, & Thoës, & Daemon ad socium suum clamabit, (Ululatus Dæmonum, de quo multa apud veteres, ubi etiam conferendæ Faunorum voces Ciceroni commemoratæ, Nat. D. 2.) ibi refedit Strix, & invenies requiem. Baruchi 4. 35. de Everfione Babylonis: Ignis a Deo ad eam ad multa tempora immittetur, diuque a Dæmoniis pilosis habitabitur. Tobix 8. Dæmon fumo adusti piscis, in quo Aegyptiorum vestigia deprehendo, fugatus in superna Aegypti secessit loca, per quæ arenosæ desertæque indicantur regiones. Fragmentum Libri, in quo plura Aegyptia, & quod sub Enochii nomine circumferebatur, apud Fabritium Cod. Pseudep. V. T. 191. hæc habet: Vade Raphaëlem, & Azaëlem liga, manus & pedes ejus vinculis constringe, & in tenebras mitte, aperi deserti Dudaël desertum, & profectus illuc eum conjice. Matth. 12, 43. Luc. 11, 24. impurus Spiritus discedit in sterilia, aquis carentia loca. (ἡ ἀνύδρων τόπων, ubi videndus Grotius.) Apocal. 18, 2. de Babylone, legimus illam factam fuisse domicilium Dæmonum, receptaculum omnium spirituum impurorum, custodiam omnium avium immundarum infaustrarumque. Sic dæmoniacos quoque legimus deserta loca, sepulcraque inhabitavisse. Addendus Maimonides Mor. Neboch. 30. Scribunt Zabii in libris suis, quod propter iram Martis, (mali Genii) deserta desolataque loca careant aquis, & arboribus, & horrendi Dæmones illa incolant. Pari modo apud Ac-

ciebat istud supplicium, quod ex calamitatibus nondum finitis judicabatur, tunc eas penitus neci dabant; & hæc omnia auctore PLUTARCHO tacite fiebant ac occulte, more in plerisque veterum devotionibus recepto. Quando autem hic Scriptor tradit Combustionem hominum in Lucinæ urbe, publice, sacrorum animalium obtruncationem occulte factam fuisse, satis adparet, quod jam comprobavimus, sacrificia ruforum hominum fuisse ordinaria benignis oblata Numinibus, distinguenda a victimis extraordinariis, quæ Aegyptii clam, inviti, cum sacro superstitione

gyptios omnes regiones, quæ vel ob aëris insalubritatem, aut soli sterilitatem, notæ fuerunt, Typhoni assignabantur, auctore Cl. Jablonskio; Panth. Aeg. T. 3. De similibus Græcorum, Romanorumque placitis, de Pane, Faunis, Silenis, Satyris, adscribam Lucretium, qui Lib. IV. de desertis solitudinibus hæc habet:

*Hæc loca capripedes Satyros, Nymphasque tenere
Finitimi fingunt, & Faunos esse loquuntur,
Quorum noctivugo strepitu, ludoque jocanti
Adfirmant vulgo taciturna silentia rumpi.
Cætera de genere hoc monstra ac portenta loquuntur,
Ne loca deserta ab divinis quoque forte putentur,
Sola tenere.*

stitio loque terrore, iratis malisque tribuerunt geniis. b)

Alius notatu dignissimus locus de sacris Aegyptiorum ceremoniis ad Typhonem spectantibus, exstat apud HERODOTVM Lib. 2. quem heic commodius, quam ulla alia occasione perpendere possumus; ille itaque sic scribit: *In Papremi, quemadmodum alibi, & Sacrificia & res divinas peragunt; sed quando Sol sit declivis, pauci Sacerdotes circa simulacrum occupati sunt; plures eorum tenentes ligneas clavas stant in ingressu Templi; alii plus mille virorum, qui vota exsequuntur, cum singulis fustibus frequentes alia ex parte consistunt.* c) Porro-

Simu-

b) Adscribenda verba Plutarchi, de Iside 362. *Typhonis obscuratam atque contritam potentiam, semianimem & instante interitu trementem, tum sacrificiis quibusdam demulcent ac leniunt, tum contra in aliis solennibus deprimunt, ac contumeliis adficiunt, in his ignominiose tractant rufos, asinumque de præcipitio dejiciunt. Ex hoc loco, quem jam supra laudavimus, iterum luculenter patet, Aegyptios pro varia Typhonis fortuna, illum, si victor placare, si superatus, contumeliis adficere consuevisse.*

c) Idem L. 2. Cap. 61. ait: *In Urbe Busrì quomodo festos dies agant, superius dictum est; verberantur enim post sacrificium cuncti & cuncta, multa sane boni*

Simulacrum in parvo ligneo sacello deaurato exportant pridie in aliud habitaculum paucis illis, qui ministerio simulacri relictī sunt, trahentibus plaustrum quatuor rotarum, quo vehitur sacellum cum simulacro, quod intus est; hos ingredi prohibent ii, qui ante foribus^{us} stant. At illi, qui vota exsequuntur, opitulantes Deo, percussunt hos, sese ipsi defensantes. Hic vehemens existit fustuaria pugna mutuo capita contundentium, multique ex vulneribus, ut ego opinor, pereunt, etsi Aegyptii quemquam mori negent, ajunt autem indigenae conventum hunc inde institutum, quia Templum hoc incolit mater Martis, & quia Mars nutrimentis depulsus eo venit, viriliter impulsus proposito, ut cum matre commercium haberet; hunc vero maternos ministros, qui eum antea non viderant, per negligentiam non finire ingredi, sed abigere; istum vero ab alia civitate adductis hominibus illos tutores aspere multare, & ad matrem tandem ingredi potuisse; ab hac re hanc verbérationem solennem esse Marti die festo. d)

Ad

num millia, quem autem verberent, non est mihi fas dicere. Si Herodoti ingenium in animum revoco, conjicio, heic intelligendum ithyphallicum Numen.

d) Cl. Boulanger Antiqu. Devoilée L. 1. 6. hæc habet: On voit encore au Japon des fêtes de la même

Ad illustrandam ineptam fustigationem ministrorum boni malique Numinis, e) observandum est Martem, quem Papremitani coluere, a Typhone non esse diversum, quoniam nos non modo utriusque Dei truculenta natura perducit, sed & illud, quod auctore HERODOTO 2. 71. Hippopotamus infestissimum animal; notum Typhonis insigne, in sola Papremitana Provincia divinos honores acceperit.

Comparandus cum laudato HERODOTI loco alius DIODORI SICULI Lib. I. p. 30.

Aegy-

nature que celles de Pampremis, on promene en certains jours plusieurs Idoles escortées de gens à pied & à cheval armés de toutes pieces, & portant chacun un Dieu sur le dos; on se bat à coups de pierre, de fleches, de lances & de cimeterres, & la victoire coute toujours beaucoup de sang aux vainqueurs & aux vaincus. Tous ces differens usages ne semblent devoir se rapporter qu'aux anciens combats des Dieux, dont les legendes de tous les peuples de la terre sont remplies; il n'y a rien, qui ait été plus dans le goût de l'antiquité, que de les représenter par des Scenes réelles.

e) Comparandi aliqua ratione Sinenses Numina fustigantes, si non præstant, quod volumus

Aegyptii e fabulis suis repetunt Isidis etate, qui Graecis Gigantes dicuntur, multorum corporum extitisse, quos monstrosa in Templis specie dispositos, Sacrifici Osiridis flagellant. f)

Per Gigantes g) heic Typhonem ejusque socios intelligimus, comparamusque eundem PLUTARCHVM pag. 368 ita scribentem: *Alia etiam apud Aegyptios fertur fabula, Apopin h) Solis fratrem bellum movisse adversus*

f) Dubitari potest, an flagella, quæ sæpius in monumentis Aegyptiorum occurrunt, ut insignia Sacerdotum Osiridis, quamvis nonnunquam & ipsi Deo tribuantur, ob eam rem, de qua heic agimus, sacris ministris addita fuerint. Dubium quoque videtur, an huc referendum sit monumentum a Montfauconio *Suplém. 2. 51.* vulgatum ex anaglypto opere, quod in Aegypto superest, ubi Sacerdos puerulum tenet, cui vir ex adverso sedens flagellum ostendere videtur, ut illum terreat. Comparandus etiam superius citatus Herodoti locus Lib. 2. Cap. 61.

g) Forte aliquo modo conferri possunt *Nephilæi* Genes. 6. 4. & Numer. 13. 34.

h) Hoc vocabulum Gigantem notat, probante Cl. Jablonskio, qui etiam comparat *Relationes Mission. Dan. Contin. 46.* ubi de Brachnanum fa-

versus Jovem, Osiridem vero a Jove, cui in hoste debellando auxilium tulisset, ab hoc filii loco adoptatum, Bacchumque fuisse adpellatum. Hoc argumentum Cl. JABLONSKIUS Panth. Aeg. T. 3. multis illustravit commentariis; omisit tamen sequentia egregie huc facientia PLUTARCHI verba in scriptione de Superstitione: Ἐι δὲ Τυφῶνές τινες ἢ γίγαντες ἦρχον ἡμῶν τὰς θεὰς ἐκβαλόντες, ποίαις ἂν ἤδοντο θυσίαις, ἢ τίνας ἄλλας ἱερουργίας ἀπῆταν.

Hæc iterum omnibus Græcorum historiis de Typhæo, aliisque monstris gigantibusque originem præbuerunt. i) Et sic ubique fere

X 3

mirum

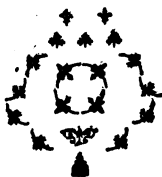
cris libris dicitur, quod contineant *preces quasdam quotidie adversus gigantes, cum Sole pugnaſſes, dum sacrificium peragitur, recitari solitas.*

i) Comparandi jam superius citati notissimi Indorum Gigantes, benignis Numinibus contrarii, quorum mentio etiam occurrit pag. 106. Libri eruditissimi, qui inscribitur: *Hollwell interesting hiflor. Events relative — to the Prov. of Bengal — the Mythology of the Gentoos.* Lond. 1766. Adjungendus Cl. Boulanger, *Ann. Devoilée* 1. 6. *De la fable des Géans, ou de la Gigantomachie, sous laquelle on a voulu peindre les revolutions de la nature.* Aegyptios tamen aliquando & aliter sensisse de Gigantibus, adparet ex verbis Cl. Jablonskii,

mirum antiquorum in superstitionibus, facrisque fabulis, consensum deprehendimus; quarum originibus explicandis, vestigiisque radicitus tollendis hunc librum præcipue destinavimus.

Sylloge N. Epist. Vol. 4. Lib. 9. p. 200. *Quinimo*, inquit ille, in Epistola Cl. Des Vignoles inscripta, *veteres Aegyptii jam ad fidem Christi conversi tanta etiamnum veneratione ideam & nomen Gigantis persecuti sunt, ut nomen istud Servatori attribuire haudquaquam dubitaverint. In commentario quodam hominis, ut putatur, Gnostici, sed revera Fanatici, de Mysteriis litterarum, dialecto superioris Aegypti exarato, quem in Bibliotheca Bodlejana olim descripsi, ista leguntur: Christus vicit Diabolum jejunans in deserto, Gigas quippe semper victor. Comp. Chronologie sacrée. de des Vignoles. T. 2. 753.*

F I N I S.

ADDEN-

ADDENDA ET EMENDANDA.

- P. 17. 12. *Petusiaco*. Pelusiaco.
P. 33. 2. *Fascia*. Fascia.
P. 34. 11. *Fas*. Eas.
P. 37. 16. *Feles*. Feles.
P. 38. 1. *Felis*. Felis. Idem Not. p. 54.
P. 40. sine not. *Allegoria* — *consecrataque* — L. Allegoria simplici, ab Aegyptiis introducta, & postea, ut innumeræ aliæ, retenta, consecrataque. Comparanda &c.
P. 45. 4. *Caceorum* Calceorum.
P. 47. 8. *Agyptii*. Aegyptii. It. p. 79. Lin. 18.
P. 49. 8. *Baxcis*. 10. *Baxca*. L. Baxeis, *Baxca*.
— — 21. *Calles de carre*. Celles de cette.
P. 50. 2. *Fixée*. Fixée. Ib. 3. cu. eu.
P. 52. 9. *Ista*. Iste.
P. 59. 14. *Ficulus*. Siculo.
P. 60. Not. *Pastorum*. Pastophororum.
P. 69. 12. *Luna*. Luna.
P. 70. 13. *Mascherbo*, Manetho,
P. 74. Not. *Ευμβόλων*. Συμβόλων,
P. 77. 6. *Mercuriis*. Mercurii.
P. 80. 19. *Alius*. Alias,
P. 81. 16. *Ex*. Eo.
P. 85. 15. *Alinea*. Del.
P. 98. Not. *Devoila*. Devoilée.
P. 109. 12. *ΗΠΟΤΕΓΜΕΝΗΣ*, L. *ΗΠΟΤΕΤΑΓΜΕΝΗΣ*.
P. 110. 4. *Magis*. Magi.
P. 112. *Ἐξηγητὰς*. Ἐξηγητὰς.
P. 113. *HANI*. L. HONT.
P. 120. 13. *Paneras*. Pancras.
P. 122. 1. *Heic*. Hujc. Lin. 7. *Originem*, *Origenem*.
P. 123. 17. *Funestasque*. Funestæque.
P. 134. Fin. *Sucris*, Sacris.
P. 134. Not. *Sacerdorum*. Sacerdotem.
P. 167. 3. *Quia*. Qui.
P. 178. Not. *Obscurias*. Obscurius.
P. 196. 2. *quorum*. quarum,
P. 200. 2. *Morum*. L. Suorum,
P. 210. 10. *Celebrant*. Celebrabant.
P. 211. 10. Hoc modo Xenophanes irrisit Aegyptiis Deos suos plangentibus, tum in laudato Plutarchi loco

loco de Ifide, ut & apud eundem Auctorem in fine ſcriptionis de Superſtitione, ubi hæc leguntur: *Xenophanes Phyſicus videns Aegyptios feſtis ſuis diebus plangentes, pectora tundentes, plorantesque, familiariter eos admonuit dicendo: Si Dii ſunt iſti, ne plorare eos, ſi homines, nulla illis offerenda ſunt ſacrificia.*

Ibid. Not. Sacerdotibres. Sacerdotibus.

P. 212. *Κωμωδία Κωμωδίας.*

P. 213. 4. *JEVNI. L. TEVNI.*

P. 214. 5. *Repræſentet. Repræſentent.*

P. 216. Not. *Cruum. Crucem.*

P. 217. 2. *Et. Ex.*

P. 221. *ΣΙΓΑΛΕΟΝΤΑ. ΣΙΓΑΛΕΟΝΤΑ.*

P. 232. Not. Comparanda verba Clementis Alexandrini a nobis ſuperiore loco citata, pag. 124.

P. 243. 8. *Spicus. Spicas.*

P. 245. *Iſiacis. Iliacis.*

P. 249. 4. *Aſpularhi. Aſpalathi.*

Ibid. Not. H. Hæc non ita cohærent in ipſo Plutarchi loco, unde quædam tantum, non omnia Auctoris verba adſcripta ſunt,

P. 251. 18. *Lucerna. Lucernæ.*

P. 257. l. 4. *Qui. Quæ.*

5. *Ita. iſta. ibid. Thucrin. Thuerin.*

P. 258. Not. *Xenonaphanes. Xenophanes.*

P. 263. 12. *Nigrum. Aut nigrum.*

P. 266. 13. *Deſumta. Deſumtas. Ibid. Not. Aegyptiis. Aegyptii. Penates. Mumina. Numina. Separaium. Separatum. Iterata. Iteratæ.*

P. 267. *Ἀντιπάλαιον. Ἀντιπάλαιον.*

P. 269. *Lignum. Ligneam.*

P. 280. not. *Beſtis. Beſtiis.*

P. 285. not. *Ἐκατόμοις. Ἐκατόμοις.*

P. 288. *Celeſtumque. Sceleſtumque.*

P. 289. 6. *Minime genus. genus, minime.*

P. 290. Not. *Illi Inſtrumentum, inſtrumentum, illi.*

P. 297. Not. *Educendum, deducendum.*

P. 300. Not. *Omne, Omnes.*

P. 302. 16. *Longe, Longæ.*

P. 304. Not. *Aegyptius, Aegyptii.*

